

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำ
ในกลุ่มน้ำลำปาวโดยองค์กรชุมชน

เสนอ

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

โดย

กลุ่มพันธมิตรสร้างสรรค์ชีวิตและสังคมอีสาน (กสส.)

บทนำ

จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ อีสานกลาง ทางตอนบนสุดของชายขอบแอ่งโคราช มีพื้นที่ทั้งหมด 7,103.43 ตารางกิโลเมตร พื้นที่ด้านทิศเหนือ ติดกับพื้นที่ด้านล่างของอำเภอวังสามหมอจังหวัดอุดรธานี นอกจากนี้ยังติดกับพื้นที่อำเภอกุดบาก สกลนคร และกิ่งอำเภอนองสูง อำเภอดงหลวงจังหวัดมุกดาหาร โดยมีเทือกเขาภูพานเป็นแนวแบ่งเขต ด้านทิศตะวันออกติดต่อกับ อำเภอโพนธิ์ชัยจังหวัดร้อยเอ็ด ด้านทิศใต้ติดกับพื้นที่ กิ่งอำเภอเชียงขวัญ อำเภอจหาร จังหวัดร้อยเอ็ด และ อำเภอเมือง อำเภอกันทรวิชัย อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม มีแม่น้ำชีเป็นแนวเขต ส่วนทางด้านทิศตะวันตกติดกับพื้นที่อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น ลักษณะพื้นที่ทั่วไป จังหวัดกาฬสินธุ์จะมีลักษณะเป็นภูเขาและที่ราบสูงลอนคลื่นทางด้านตอนบน คือบริเวณ อำเภอท่าคันโท กิ่ง. อำเภอสามชัย อำเภอคำม่วง อำเภอสมเด็จ อำเภอห้วยผึ้ง อำเภอกุฉินารายณ์ อำเภอเขาวง กิ่ง.อำเภอนาคู อำเภอนามน อำเภอสหัสขันธ์ อำเภอนองสูงศรี อำเภอห้วยเม็กและอำเภอเมืองบางส่วน แล้วลาดต่ำลงมาทางตอนกลางและตอนล่างของจังหวัดคือบริเวณพื้นที่ อำเภอเมือง อำเภอ กมลาไสย อำเภอยางตลาดบางส่วน กิ่ง อำเภอฆ้องชัย อำเภอร่องคำและกิ่ง.อำเภอดอนจาน จะเป็นที่ราบแผ่กว้างและมีพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำปาวแทรกอยู่ตลอดแนวที่ราบตอนล่าง

จากลักษณะพื้นที่ที่มีความแตกต่าง และอยู่ติดกับเทือกเขาภูพานทำให้พื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์มีลำน้ำที่สำคัญไหลหล่อเลี้ยงพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ คือแม่น้ำปาว และในพื้นที่ลุ่มน้ำปาวเองก็มีลุ่มน้ำย่อยต่างๆอีกมากมายนับร้อยสายน้ำที่ชุมชนได้พึ่งพาอาศัยในการดำรงชีพตลอดมา ภายหลัง พ.ศ. 2506 ทางกรมได้ทำการก่อสร้างเขื่อนลำปาวขึ้นโดยวัตถุประสงค์เพื่อการเก็บกักน้ำไว้ใช้เพื่อการเกษตรและการแก้ไขปัญหาหน้าท่วมในพื้นที่ของจังหวัดกาฬสินธุ์ทางตอนล่าง เพราะในอดีตนั้นเกือบตลอดสายลำน้ำปาวมักเกิดภาวะน้ำท่วมขังช่วงฤดูน้ำหลากในพื้นที่ราบลุ่มชุ่มน้ำหรือป่าบุง ป่าทามอยู่แทบทุกปี

ภายหลังการสร้างเขื่อนลำปาว ปัญหาน้ำท่วมหลากได้บรรเทาลงมาก และทางโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาลำปาวได้ก่อสร้างคลองส่งน้ำทั้งฝั่งซ้ายและฝั่งขวาของลำน้ำ และสามารถส่งน้ำให้กับเกษตรกรเพื่อใช้ในการเกษตรกว่าสามแสนไร่ เกษตรกรในพื้นที่ใช้น้ำคลองชลประทานได้อาศัยน้ำคลองในการประกอบอาชีพด้านการเกษตรดังนี้ การทำนาปีละสองครั้ง คือนาปีและนาปรัง การปลูกพืชไร่แบบมีพันธสัญญา กรณีการปลูกมะเขือเทศ ข้าวโพดหวาน หน่อไม้ฝรั่ง นอกจากนี้ยังมีการเลี้ยงกุ้งก้ามกราม การเลี้ยงปลาในบ่อดิน การทำไร่นาสวนผสม และอื่นๆ

ในช่วงปี พ.ศ. 2543 เป็นต้นมาได้เกิดภาวะน้ำท่วมหลากในพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำซึ่งในอดีตก่อนการสร้างเขื่อนลำปาว คือพื้นที่ป่าบุงป่าทาม แต่ภายหลังสร้างเขื่อนเสร็จและมีการกักเก็บน้ำ ทำให้น้ำไม่หลากท่วมติดต่อกันหลายปี ชาวบ้านได้เข้าจับจองแผ้วถาง ไถปรับ

เป็นที่นา หรือเรียกกันในภาษาพื้นถิ่นว่า นาทาม คือนาที่อยู่ในพื้นที่ป่าบุ่งป่าทามนั่นเอง ในการท่วมหลากของแม่น้ำปาว ในฤดูน้ำหลากติดต่อกันมาแล้ว 6 ปีซ้อน จนผืนนาในพื้นที่ดังกล่าวเสียหายเกือบร้อยเปอร์เซ็นต์ บางรายต้องทิ้งผืนนาให้รกร้าง บางรายต้องเลื่อนระยะเวลาทำการทำนาเคยทำปีละสองครั้งก็ทำได้เพียงครั้งเดียว คือในช่วงหน้าแล้งเท่านั้น ทำให้เกษตรกรขาดรายได้จากการทำนาติดต่อกันมานานหลายปีติดต่อกัน สำหรับสาเหตุแห่งปัญหาการท่วมขังครั้งนี้ ได้รับการชี้แจงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่า เกิดจากการที่ฝนตกหนักทำให้น้ำไหลลงสู่อ่างเก็บน้ำเขื่อนลำปาว และลำน้ำสาขามากเกินไป เกินปริมาณการกักเก็บของทางอ่าง ถ้าขึ้นกักเก็บเอาไว้จะทำให้เขื่อนหรืออ่างแตกได้ จำเป็นต้องระบายทิ้ง ประกอบกับ เขื่อนอุบลรัตน์ ที่จังหวัดขอนแก่น และเขื่อนอื่นในลำน้้ามูล ลำน้ำชีก็ประสบกับปัญหาเดียวกัน คือต้องเร่งระบายน้ำทิ้ง ทำให้น้ำในแม่น้ำสายต่างๆไหลลงสู่แม่น้ำโขงไม่ทัน จึงเอ่อท่วมดังที่เป็นอยู่

ความเป็นมาของโครงการ

เนื่องจากพื้นที่การศึกษาวิจัยได้เกิดปัญหาน้ำท่วมซ้ำซากติดต่อกัน 6 ปีซ้อน ลักษณะการท่วมขังเป็นเวลายาวนานและกินพื้นที่กว้าง ก่อให้เกิดความเสียหายให้กับพื้นที่นาข้าว ในพื้นที่ชุ่มน้ำเสียหายเกือบ 100 % ทำให้นักวิจัยได้ประจักษ์และก่อให้เกิดความยากจนของเกษตรกรในพื้นที่น้ำท่วม ทางทีมวิจัยจึงต้องการศึกษาวิจัยถึงปัญหาสาเหตุ ผลกระทบและแนวทางการแก้ไขเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาความยากจนของคนในพื้นที่อย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของโครงการ

เพื่อศึกษาสภาพปัญหา สาเหตุ ตลอดจนผลกระทบและแนวทางการแก้ไขปัญหาทางเลือกทางรอดของชุมชนในพื้นที่น้ำท่วมซ้ำซาก

เป้าหมายโครงการ

- 1.ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำ
- 2.ชุมชนสามารถแก้ไขความยากจนได้อย่างยั่งยืน

ระยะเวลาดำเนินงาน 1 ปี (ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2548- เดือนพฤษภาคม 2549)

ระยะที่ 1 ตั้งแต่เดือน มิถุนายน 2548 –เดือน พฤศจิกายน 2548

ระยะที่ 2 ตั้งแต่เดือน ธันวาคม 2548 –เดือนพฤษภาคม 2549

สารบัญ

หน้า

บทที่ 1 กระบวนการศึกษาวิจัย	1
1.1 การคัดเลือกพื้นที่และการเตรียมพื้นที่	1
1.2 การเตรียมทีมวิจัย	2
1.3 การจัดเก็บข้อมูลทีมวิจัย	3
1.4 แหล่งที่มาของข้อมูล	3
1.5 วิธีการตรวจสอบข้อมูลและการศึกษาเอกสาร	4
บทที่ 2 การศึกษาข้อมูลด้านสภาพภูมินิเวศน์ของพื้นที่ศึกษาวิจัย	5
2.1 สภาพภูมิศาสตร์ลำน้ำปาว	6
2.2 ลักษณะสภาพพื้นที่ป่าบุ่งป่าทามพื้นที่ลำน้ำปาว	10
2.3 สัตว์ในป่าบุ่งป่าทามลำน้ำปาว	16
2.4 คุณค่าของป่าบุ่งป่าทามลำน้ำปาว	18
บทที่ 3 สรุปข้อมูลที่เก็บมาได้และการวิเคราะห์ข้อมูล	22
- การเก็บข้อมูลด้านประวัติศาสตร์ชุมชน	22
- การวิเคราะห์ข้อมูลความเปลี่ยนแปลงพื้นที่ป่าบุ่งป่าทามลำน้ำปาว	25
- ผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงจากการสร้างเขื่อนลำปาว	31
- สภาพปัญหาจากการก่อสร้างเขื่อนลำปาว	34
- ผลกระทบในยุคน้ำท่วมซ้ำซาก	47
- ประสบการณ์ การแก้ไขปัญหาของชุมชนในช่วงภาวะน้ำท่วม	52
- องค์ความรู้ที่ค้นพบของการใช้ชีวิตของผู้คนและอาชีพในอดีต	60
บทที่ 4 การจัดการทรัพยากรลุ่มน้ำโดยองค์กรชุมชน	81
- การจัดการลุ่มน้ำ	81
- ภูมิปัญญาในการจัดการน้ำ	82
บทที่ 5 ข้อเสนอแนะเบื้องต้นในการแก้ไขปัญหา	84
- การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า	84
- แนวทางแก้ไขปัญหาเร่งด่วน ในพื้นที่ลุ่มน้ำชีและน้ำมูล	85
- แนวทางการแก้ไขปัญหาระยะยาว	86

สารบัญรูปภาพ

ภาพที่	หน้า
1. ภาพแผนที่พื้นที่ศึกษาวิจัย	1
2. ภาพตัดขวางแสดงลักษณะสภาพพื้นที่ที่ทำการศึกษาวิจัย	5
3. แผนที่แสดงพื้นที่ตั้งเขื่อนและแม่น้ำปาวตลอดสาย	6
4. ภาพตัดขวางแสดงสภาพพื้นที่ลุ่มน้ำปาว	8
5. ภาพแสดงพื้นที่ทั้งหมดและลักษณะแม่น้ำปาวแยกเป็น 2 สายที่ไหลผ่านชุมชนพื้นที่ทำการศึกษาวิจัย	9
6. ภาพการเรียกชื่อระบบนิเวศน์ต่าง ๆ ของคนอีสาน	11
7. ภาพแสดงพื้นที่ระบบนิเวศน์และการเรียกชื่อภายในพื้นที่ป่าบุงป่าทาม	12
8. ภาพต้นไคร้ในพื้นที่ชุ่มน้ำที่บ่งบอกถึงความหลากหลายทางชีวภาพ	12
9. ภาพการทำประมงพื้นบ้านในพื้นที่ลำน้ำปาวตอนล่าง	13
10. สภาพป่าบุงป่าทามที่เหลืออยู่เพียงน้อยนิดในพื้นที่ศึกษาวิจัย	14
11. ลักษณะฮองหรือร่องในพื้นที่ป่าทาม	15
12. ภาพต้นเสี้ยวพืชที่ขึ้นได้ดีในที่เนินในพื้นที่ป่าบุงป่าทาม	15
13. ภาพไม้หูลิง สัญลักษณ์ของป่าบุงป่าทาม	15
14. ภาพปลาชนิดต่าง ๆ ที่ยังพอมิให้จับในช่วงน้ำหลากในลำน้ำปาว	17
15. ภาพพินจากป่าทามเป็นสิ่งที่ผู้เลี้ยงวัว ควายมักจะแบกกลับบ้านในตอนเย็น	20
16. หญ้าแฝกพื้นบ้านหญ้าที่ขึ้นได้ดีและมีประโยชน์มีอยู่ทั่วไปในพื้นที่ลำน้ำปาว	21
17. ภาพพระธาตุยาคูสัญลักษณ์ของเมืองโบราณฟ้าแดดสงยาง	24
18. ภาพลำน้ำปาวหน้าแล้งช่วงบ้านดอนสนวน ต.หลุบ อ.เมือง จ.กาฬสินธุ์	25
19. ภาพคูส่งน้ำที่ตัดผ่านลงไปในพื้นที่ทามในอดีตพื้นที่ตรงนี้จะปาทามที่รกราก	29
20. ช่องระบายน้ำทิ้ง กรณีน้ำมากเกินปริมาณการกักเก็บของเขื่อน (เขื่อนลำปาว)	32
21. ภาพเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลง 3 ยุค ของแม่น้ำปาว	33
22. ชาวบ้านเชื่อว่าการท่วมซ้ำซากของน้ำในลำน้ำปาวเกิดจากการปิดเขื่อนปากบุง	33
23. ภาพแม่น้ำปาวในฤดูน้ำออกแ่งหรือช่วงน้ำหลาก	34
24. แผนที่แสดงพื้นที่การศึกษาวิจัยซึ่งเป็นพื้นที่ที่ถูกน้ำท่วมหนักทุกปี	36
25. ภาพแสดงลักษณะน้ำท่วมขังในพื้นที่ศึกษาวิจัย	36
26. ภาพแสดงลักษณะแนวถนนที่ขวางเส้นทางไหลของลำน้ำปาว	37
27. ภาพแนวถนนสายหลัก 3 สายและสะพานที่ตัดขวางแนวการไหลของน้ำ	37
28. ภาพแสดงลักษณะน้ำท่วมในพื้นที่ตลอดลำน้ำปาว	39
29. ภาพแสดงลักษณะคอขวดที่บีบให้ช่องทางการไหลของน้ำแคบลงบริเวณ อ.กมลาไสย	40
30. สะพานข้ามแม่น้ำปาวที่บริเวณข้างที่ว่าการอำเภอกมลาไสย	40
31. สะพานข้ามแม่น้ำปาวพื้นที่ อ.กมลาไสย และ อ.ร่องคำ	40
32. ภาพแสดงการไหลของน้ำจากลุ่มน้ำปาวผ่านแนวถนนและสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ ก่อนลงน้ำชี	41

ภาพที่	หน้า
33. ภาพแสดงลักษณะเส้นทางสายต่าง ๆ ที่ตัดผ่านน้ำชี, น้ำป่าว ในพื้นที่วิจัย	42
34-35 ภาพฝายน้ำล้นลำน้ำป่าวหรือฝายผู้ใหญ่หอยพื้นที่บ้านดอนสนวน	43
36. การก่อสร้างฝายน้ำล้นแบบฝายยางปิดกั้นลำน้ำป่าวบริเวณถนนเลี่ยงเมืองกาฬสินธุ์	44
37-38 ฝายปากบุงกึ่งอำเภอเขียงขวัญ จ.ร้อยเอ็ด	44
39. ฝายปากบุงกึ่งอำเภอเขียงขวัญ จ.ร้อยเอ็ด	45
40. ภาพหน้าตัดลักษณะการขวางทางน้ำไหลของผนังกันน้ำ	45
41. ภาพการเกิดน้ำท่วมขังด้านเหนือผนังกันน้ำบ้านดอนสนวน ต.หลุบ	46
42. แผนที่แสดงที่ตั้งเขื่อน/ฝาย ในลำน้ำป่าวและลำน้ำชี	47
43. ต้นไมยราพยักษ์ตามแนวสองชายฝั่งแม่น้ำชี	48
44. ไมยราพยักษ์ที่ขึ้นในพื้นที่ชายฝั่งแม่น้ำป่าว	49
45. ภาพนาข้าวเสียหายจากการท่วมขังในฤดูน้ำหลากปี 2548	50
46. ภาพนาข้าวเสียหาย 100% พื้นที่ ต.โนนศิลาเลิง	51
47. การเลี้ยงเป็ดปล่อยทุ่งในพื้นที่นาทาม ต.กมลาไสย	54
48. การเลี้ยงโคในพื้นที่นาทามของเกษตรกรในพื้นที่น้ำท่วม	54
49. การปรับพื้นที่นาที่เคยถูกน้ำท่วมซ้ำซากมาเป็นนาหญ้าในพื้นที่ ต.กมลาไสย	55
50. การแบ่งพื้นที่แปลงหญ้าเพื่อหมุนเวียนการเกี่ยวหญ้าเลี้ยงสัตว์	56
51. ภาพแม่ค้ากำลังเก็บสินค้าขึ้นรถเพื่อเตรียมเดินทางในชายที่ กทม.	57
52. เส้นทางการค้าขายตลาดกรุงเทพฯ ของคนลุ่มน้ำป่าว	58
53. ภาพพ่ออ่อน กุศลสิทธิ์ ช่างปั้นหม้ออาวุโส อายุ 85 ปี	61
54. ภาพนางล้อม จงกลกลาง ช่างปั้นหม้อบ้านน้อยพัฒนา ต.กมลาไสย	62
55. ภาพดินตัวเชื้อที่มีเกลบเป็นส่วนผสม	63
56. ภาพดินตัวเชื้อที่ผ่านการเผาแล้ว	63
57. ภาพการตาดดินตัวเชื้อให้ละเอียด	63
58. ภาพดินตัวเชื้อที่บดละเอียดรอมผสมดินปั้น	63
59. หินดู อุปกรณ์สำคัญในการปั้นหม้อ	63
60. กระถางดินดิบที่กำลังรอการเผา	63
61. กระถางดินเผา ผลงานของนักปั้นหม้อจากบ้านน้อยพัฒนา ต.กมลาไสย	64
62. พื้นที่นาทาม เขตอำเภอมือง	65
63. คันไช้ อุปกรณ์ใช้สำหรับวิดน้ำ	66
64. การบุกเบิกและปรับแต่งพื้นที่ป่าบุงป่าทามเป็นนาข้าวในพื้นที่ ต.ห้วยโพธิ์	67
65. การเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ป่าบุงป่าทามลำน้ำป่าว	68
66. ภาพการใส่จันเครื่องมือจับปลาพื้นบ้าน	69
67. ตุ่มน้ำลึก อุปกรณ์ใช้จับปลาที่ออกหากินเป็นฝูง	69
68. ภาพชาวประมงพื้นบ้านกำลังพายเรือออกไปตกข่ายดางหรือ มองในช่วงน้ำหลาก	70

ภาพที่	หน้า
69. ฟด เครื่องมือจับปลาหลดและปลาเหียนลำน้ำปาว	71
70. ภาพขั้นตอนการเผาถ่านพื้นบ้าน	72
71. การเผาถ่านด้วยกลบดิน	73
72. การเผาถ่านด้วยกลบแบบประยุกต์	73
73. การเผาถ่านแบบเตาอบ	75
74. แปลงหญ้ากกหรือไผ่	76
75. ภาพเกษตรกรกำลังเก็บเกี่ยวต้นไผ่	77
76. ภาพแสดงขั้นตอนการต้มเกลือแบบพื้นบ้าน	79
77. รางไม้สำหรับกรองน้ำเกลือเพื่อนำน้ำเกลือที่ได้ไปต้ม	80
78. ภาพแสดงการเข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าบุ่งป่าทาม	83
79. แผนที่แสดงจุดที่ต้องสร้างทางระบายน้ำเพิ่มขึ้นในพื้นที่แม่น้ำปาวและแม่น้ำชี	84
80. แผนที่ภายในบ้านสว่าง ต.โนนศิลาเลิง	ภาคผนวก
81. แผนที่หน้าตัดแสดงที่ตั้งชุมชนบ้านสว่าง ต.โนนศิลาเลิง	"
82. แผนที่ทรัพยากรบ้านสว่าง	"
83. ภาพแสดงการท่วมขังของน้ำปาวในพื้นที่บ้านสว่าง	"
84. แผนที่ภายในบ้านดอนยุง	"
85. แผนที่แสดงที่ตั้งชุมชนบ้านดอนยุงและชุมชนใกล้เคียงที่อยู่ใกล้ลำน้ำปาว	"
86. ภาพแสดงการท่วมขังของน้ำปาวในพื้นที่ ต.กมลาไสย	"
87. แผนที่ภายในบ้านดงพะยอม ต.ห้วยโพธิ์	"
88. ภาพหน้าตัดชุมชนบ้านดงพะยอม	"
89. ภาพแสดงลักษณะน้ำท่วมขังพื้นที่ทำการเกษตรบ้านดงพะยอม	"
90. ภาพหน้าตัดบ้านดอนสนวน ต.หลุบ	"
91. ภาพแสดงการท่วมขังของน้ำปาวในพื้นที่บ้านดอนสนวน ต.หลุบ	"
92. ภาพหน้าตัดแสดงระดับการท่วมขังของน้ำปาวในพื้นที่บ้านดอนสนวน	"

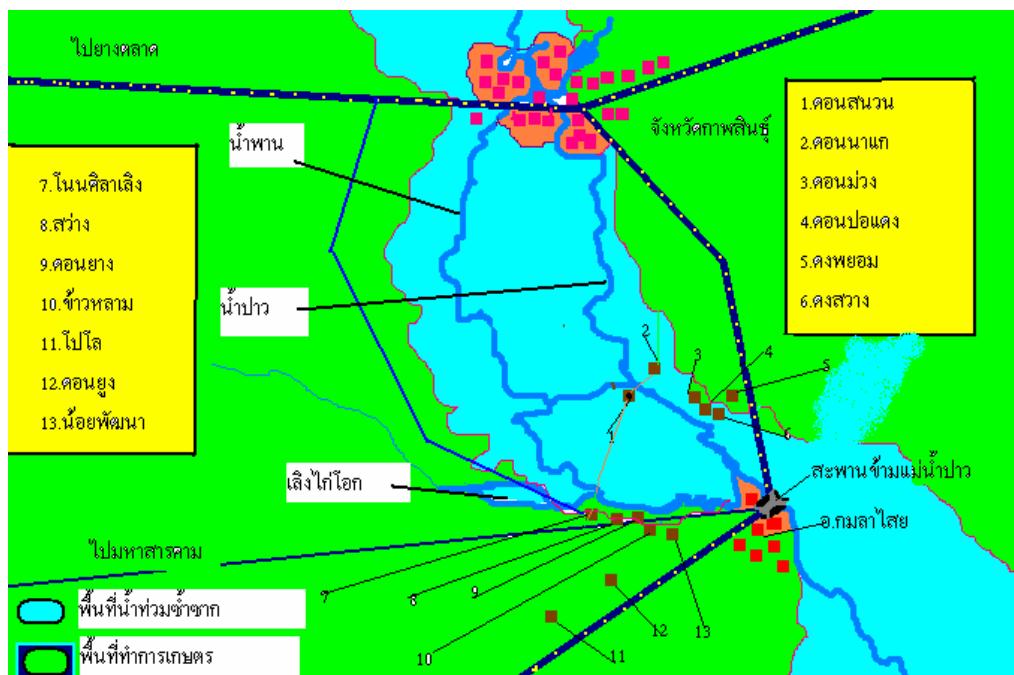
บทที่ 1

กระบวนการศึกษาวิจัย

1.1 การคัดเลือกพื้นที่ และการเตรียมพื้นที่

ในการเลือกพื้นที่ ในเบื้องต้นได้กำหนดพื้นที่ตลอดลำน้ำปาว คือจากบริเวณหน้าเขื่อน ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง ถึงบริเวณพื้นที่อำเภอร่องคำ อันเป็นพื้นที่ปากแม่น้ำปาวไหลตกแม่น้ำชี เพราะเป็นพื้นที่ที่น้ำท่วมหนักที่สุด แต่เนื่องจากทีมทำงานไม่มีงบประมาณที่เพียงพอที่จะดำเนินการ จึงกำหนดพื้นที่ให้แคบลง โดยเลือกพื้นที่ น้ำท่วมขังกว้างมากที่สุด คือบริเวณ ลำน้ำปาวตอนกลาง ช่วง อำเภอเมือง อำเภอกมลาไสย และกิ่งอำเภอฆ้องชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ และเลือกเอาชุมชนที่อยู่ติดกับลำน้ำปาว และมีวิถีการผลิต และใช้ชีวิตที่ผูกพันกับลำน้ำปาว จำนวน 20 ชุมชน ใน 4 ตำบล ของ 3 อำเภอดังกล่าว หลังจาก การคัดเลือกพื้นที่แล้ว ได้มีการลงจัดประชุมเพื่อสอบถามพูดคุย ทำความรู้จัก กับผู้นำและสมาชิกภายในชุมชน

หลังจากนั้นได้ลงจัดประชุมเพื่อ ระดมปัญหา/สาเหตุ/ผลกระทบและแนวทางแก้ไขปัญหาเบื้องต้นจากชุมชนทุกชุมชนในพื้นที่ 20 ชุมชน นอกจากนั้นยังได้จัดประชุมเพื่อชี้แจง ทำความเข้าใจเกี่ยวกับงานวิจัยไทบ้าน ทั้งเนื้อหาความจำเป็น วัตถุประสงค์เป้าหมาย กระบวนการทำการศึกษาวิจัย ตลอดจนผลที่จะเกิดขึ้นหลังการทำการศึกษาวิจัย และให้ชุมชนร่วมกันสรรหาอาสาสมัครชุมชนเพื่อเข้าร่วมการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ชุมชนละ 1 คน

“ภาพที่ 1 แผนที่ พื้นที่ศึกษาวิจัย”

พื้นที่การศึกษาวิจัย

พื้นที่เป้าหมาย คือ พื้นที่ 20 หมู่บ้าน/ชุมชน 4 ตำบล 3 อำเภอ ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย

อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน
เมือง	หุด	1.บ้านดอนจนวน หมู่ 9 2.บ้านดอนนาแก หมู่ 8
	ห้วยโพธิ์	3.บ้านดอนปอแดง หมู่ 7 4.บ้านดอนปอแดง หมู่ 12 5.บ้านดอนม่วง หมู่ 9 6.บ้านดงสว่าง หมู่ 6 7.บ้านดงสว่าง หมู่ 17 8.บ้านดงพะยอม หมู่ 8
กมลาไสย	กมลาไสย	9.บ้านดอนยาง หมู่ 6 10.บ้านข้าวหลาม หมู่ 2 11.บ้านข้าวหลาม หมู่ 16 12.บ้านสะอาดชัยศรี หมู่ 8 13.บ้านดอนยุง หมู่ 9 14.บ้านดอนยุง หมู่ 17 15.บ้านโปโล หมู่ 10 16.บ้านโปโล หมู่ 13 17.บ้านสงยาง หมู่ 3 18.บ้านน้อยพัฒนา หมู่ 18
กิ่ง อ.ฆ้องชัย	โนนศิลาเลิง	19.บ้านสว่าง หมู่ 2 20.บ้านสว่าง หมู่ 9 21.บ้านโนนศิลา หมู่ 1

1.2 การเตรียมทีมวิจัย

ภายหลังจากที่ได้ทีมวิจัยครบทุกชุมชนแล้ว ได้มีการจัดอบรมเพื่อทำความเข้าใจในกระบวนการศึกษาวิจัย บทบาทหน้าที่ ภารกิจของทีมวิจัยจำนวน 1 ครั้งรวม 3 วัน

1.3 การจัดเก็บข้อมูลของทีมวิจัย

ภายหลังการฝึกอบรมนักวิจัยชุมชนเสร็จ ได้มีการจัดประชุมเพื่อทำความเข้าใจในเอกสารแบบฟอร์ม เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลจากชุมชน โดยแบบฟอร์มที่ใช้เป็นแบบฟอร์มเดียวกันทุกชุมชน ซึ่งรูปแบบ และประเด็นการจัดเก็บข้อมูล มีดังนี้

1.3.1 การลงสำรวจสภาพพื้นที่ ของชุมชนตนเอง การถ่ายภาพ การศึกษาและทำแผนที่ภายในชุมชน การทำแผนที่ทรัพยากร และแผนที่หน้าตัด

1.3.2 การเก็บข้อมูลมือ 2 จากชุมชนและแผนที่แม่น้ำจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.3.3 การเก็บข้อมูลสถานการณ์ ด้านต่าง ๆ เช่นด้านภูมินิเวศน์ ประวัติศาสตร์ ตำนานเรื่องเล่า อาชีพผู้คนในชุมชน การใช้ประโยชน์หรือ การพึ่งพาป่าบุงป่าทามและแม่น้ำ ปาว การเปลี่ยนแปลงทางสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม สภาพปัญหา/และสาเหตุ/ ประสพการณ์การแก้ไขปัญหาของชุมชนในยุคต่าง ๆ ในชุมชนย้อนหลังทั้งในอดีต จนถึงยุคปัจจุบัน

1.3.4 วิธีการจัดเก็บข้อมูล

1.ศึกษาจากเอกสารจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ข้อมูลพื้นฐานชุมชน ประวัติชุมชน แผนที่แผนงานและโครงการของหน่วยงานต่าง ๆ

2.การจัดเก็บข้อมูลจากชุมชน สอบถามรายบุคคล เช่นผู้สูงอายุที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ สอบถามหลาย ๆ คนขณะสอบถามก็มีการจดบันทึกไว้ เพื่อนำมาเปรียบเทียบกันหาข้อเท็จจริงที่น่าจะเป็นไปได้

3.การร่วมกิจกรรมภายในชุมชน คอยกัน การเฝ้าสังเกต และสอบถามข้อมูลที่เราสนใจไปด้วย

4.การนัดประชุมกลุ่มย่อย กลุ่มละ 3-5 คนเพื่อเก็บข้อมูลในประเด็นอาชีพ กลุ่มผลประโยชน์ร่วมในการใช้ทรัพยากร หรือด้านประวัติศาสตร์ชุมชน

5.การนัดประชุมใหญ่ทั้งชุมชน เพื่อระดมปัญหา สาเหตุ แนวทางการแก้ไขปัญหา

1.4 แหล่งที่มาของข้อมูล

1.ผู้อาวุโส ประเด็นที่สอบถาม เกี่ยวกับเรื่องประวัติศาสตร์ชุมชน / การทำมาหากินของชาวบ้านในอดีตที่อาศัยอยู่บริเวณป่าทาม

2.ผู้นำชุมชน ประเด็นที่สอบถาม เกี่ยวกับการจัดการชุมชน / เป็นแหล่งข้อมูลในการอ้างอิงได้เพราะผู้นำจะมีหลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษรสืบทอดกันมาตั้งแต่ผู้นำคนแรกที่เป็นผู้นำมาตั้งถิ่นฐานอยู่ในบริเวณนั้น / และจำนวนประชากรที่อยู่ในชุมชน

3.นักวิจัยชุมชน ซึ่งจะมีประสบการณ์จริงในหลาย ๆ เรื่อง ไม่ว่าจะเป็นการทำมาหากินในอดีต / การทำเครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาชีพ / การร่วมงานเทศกาลต่าง ๆ เป็นต้น

4.กลุ่ม/องค์กรในชุมชน ประเด็นที่สอบถามเกี่ยวกับอาชีพของคนในชุมชนที่ทำกันมาตั้งแต่ไม่มีน้ำจากลำน้ำปาวและมีน้ำเข้ามาในชุมชน พวกเขาบ้านมีวิถีชีวิตเปลี่ยนไปอย่างไร และมีการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์อย่างไรบ้าง /วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดตั้งกลุ่ม

5.พระ ประเด็นที่สอบถามเกี่ยวกับเรื่องประเพณีวัฒนธรรมซึ่งปฏิบัติสืบทอดต่อกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ฮีต-คองต่าง ๆ ที่เข้ามามีบทบาทในวิถีชีวิตของชุมชน

6.ผู้มีความถนัดหรือความสามารถเฉพาะด้าน (เขียน) ซึ่งจะมีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นความรู้เรื่องการหาปลา หาหนู ยิงกบ ยิงนก ต่าง ๆ ฯลฯ

7.หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ครู เจ้าหน้าที่สาธารณสุข สำนักงานชลประทาน สำนักงานโยธาธิการ ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานนั้นๆ

8.เอกสารประวัติศาสตร์ตำนาน นิทาน เรื่องเล่า และเอกสารอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

1.5 วิธีการตรวจสอบข้อมูลและการศึกษาเอกสารอื่นๆเพื่อเปรียบเทียบ

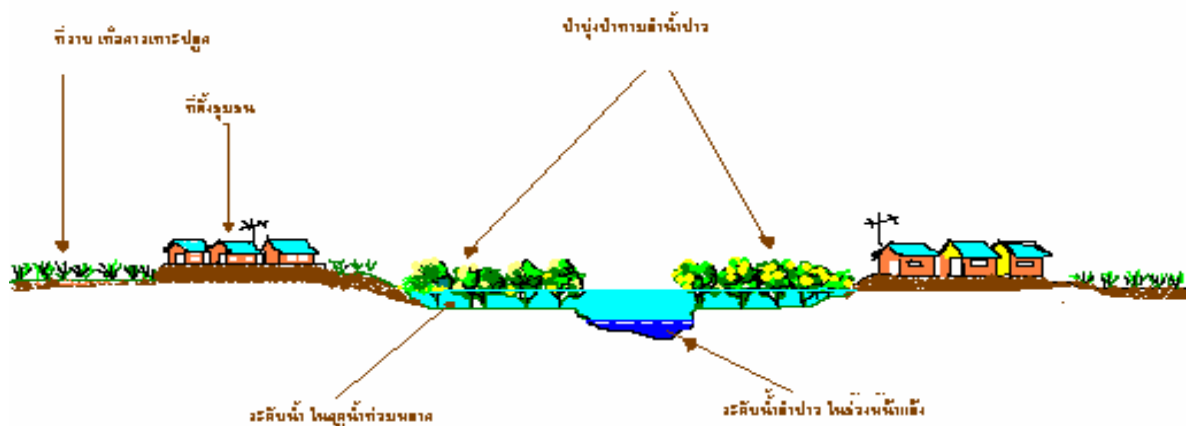
- ประเมินความน่าเชื่อถือของผู้ให้ข้อมูล
- ข้อมูลจากหลายภาคส่วนมาประกอบกัน ไม่ว่าจะเป็นเอกสารหรือตัวบุคคลที่สามารถใช้อ้างอิงได้
- การลงสำรวจสภาพพื้นที่โดยตรง
- การนำเสนอให้ชุมชนได้รับทราบและเพิ่มเติมข้อมูล

บทที่ 2

การศึกษาข้อมูลด้านสภาพภูมินิเวศของพื้นที่ศึกษาวิจัย

“**ทาม**” คือ คำที่ชาวบ้านอีสานใช้เรียกพื้นที่น้ำท่วมถึงบริเวณสองฝั่งแม่น้ำลำธาร พื้นที่ดังกล่าวเป็นเขตรอยต่อระหว่างแผ่นดินกับผืนน้ำ น้ำจะหลากท่วมพื้นที่ทามทุกปีเป็นเวลานาน 1-3 เดือน (กันยายน – พฤศจิกายน) ทำให้มีการสะสมตะกอนอินทรีย์วัตถุจากธรรมชาติปีแล้วปีเล่า ดินในทามจึงเป็นดิน ที่มีความอุดมสมบูรณ์สูง เป็นแหล่งก่อกำเนิดของพืชพรรณนานาชนิด ทั้งพืชน้ำ พืชบก ทั้งยังเป็นแหล่งขยายพันธุ์และที่อยู่อาศัยที่สำคัญของสัตว์บก สัตว์น้ำ และสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำอีกด้วย

สภาพทั่วไปของพื้นที่ที่ทำการศึกษาวิจัย เป็นพื้นที่ทุ่งราบค่อนข้างต่ำติดกับแม่น้ำ มีเนินดินเตี้ยๆสลับเพียงเล็กน้อย บนพื้นที่ราบเกษตรกรจะใช้ทำการเพาะปลูก ส่วนในพื้นที่เนินดิน จะเป็นที่ปลูกบ้านเรือนหรือที่อยู่อาศัย ถัดจากที่ราบที่ใช้ในการเพาะปลูก จะเป็นที่รากลุ่มแม่น้ำ ที่น้ำท่วมถึงในฤดูน้ำหลาก หรือพื้นที่ป่าบุงป่าทาม ซึ่งเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำ ที่มีลำน้ำปาวไหลผ่านอยู่ตรงกลาง ในอดีตพื้นที่ป่าบุงป่าทามมีความอุดมสมบูรณ์ เป็นที่หาผัก ปลา ฟืน ไม้เคียว กก หวาย ต้มเกลือ ที่ทำนาทาม และที่สาธารณะเพื่อเลี้ยงสัตว์ของชุมชนที่ตั้งอยู่รายรอบ แต่ปัจจุบันป่าบุงป่าทามถูกแผ้วถางจับจองเป็นพื้นที่ทำนาของเกษตรกรแทบทั้งหมดแล้ว ถึงแม้ในพื้นที่จะสูญเสียป่าบุงป่าทามไปส่วนใหญ่ แต่ด้วยลักษณะทางภูมินิเวศ ที่ยังหลงเหลืออยู่บ้าง ก็ยังคงเป็นลักษณะภูมินิเวศแบบป่าบุงป่าทามอยู่ ซึ่งทางทีมวิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับป่าบุงป่าทามในพื้นที่ลำน้ำปาวไว้ดังนี้

“ภาพที่ 2 ภาพตัดขวางแสดงลักษณะสภาพพื้นที่ ที่ทำการศึกษาวิจัย”

2.1 สภาพทางภูมิศาสตร์ลำน้ำปาว

น้ำปาวในปัจจุบัน เป็นแม่น้ำ ที่ไหลออกจากช่องประตูระบายน้ำทิ้ง ของสันเขื่อนลำปาว ทั้งสองบาน คือฝั่งซ้ายและฝั่งขวาของสันเขื่อน แล้วไหลมารวมกันในพื้นที่ตำบลนาเชือก อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ชุมชนแถบนั้นเรียกแม่น้ำสายนี้ว่าลำน้ำพาน จากนั้นลำพาน น้ำได้ไหลผ่านเข้ามาในพื้นที่ตำบลหนองสอ ตำบลบึงวิชัย ตำบลลำพาน ในช่วงที่ไหลผ่านบ้านดอนยานาง ลำน้ำได้แยกออกเป็นสองสาย สายหนึ่งแยกออกจากลำปาวสายหลัก หรือก่อนที่จะไหลผ่านเข้าไปในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ และอีกสายหนึ่งได้แยกไปทางพื้นที่ ตำบลอุ่มเม่า อำเภอยางตลาด ผ่านพื้นที่ตำบลโนนศิลา กิ่ง อ.ฆ้องชัย ออกไป อ.กมลาไสยก่อนที่จะลำน้ำทั้งสองสายจะไหลมาบรรจบกันอีกครั้ง ในพื้นที่ช่วงบ้านวังหิน เขตเทศบาล กมลาไสย ก่อนที่จะไหลลงพื้นที่ อ.ร่องคำ และไหลลงสู่แม่น้ำชีในพื้นที่ตำบลด่านใต้ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ ในช่วงที่แม่น้ำพานไหลผ่าน ต.อุ่มเม่า ได้เกิด ลำห้วยไหลตัดเชื่อม ระหว่างแม่น้ำพาน ลัดมาสู่แม่น้ำปาวอีกสายหนึ่งที่ไหลมาจากพื้นที่เขตเทศบาล อ.เมืองกาฬสินธุ์ ซึ่งเรียกว่ากุดน้ำลาด เป็นร่องน้ำตื้นๆ ที่เชื่อมสองแม่น้ำเข้าหากัน บริเวณที่แม่น้ำไหลตัดมาบรรจบกันนี้ มีชุมชนตั้งอยู่ เรียกว่าบ้านปาว หรือ บ้านดอนฉนวน ซึ่งในลำห้วยที่น้ำไหลลัดตัดมาบรรจบกันนี้ ในหน้าแล้งบางปีลำห้วยอาจแห้งขอด หรือขาดเป็นช่วงๆ

“ภาพที่ 3 แผนที่แสดงพื้นที่ตั้งเขื่อน และแม่น้ำปาวตลอดสาย”

ในส่วนของแม่น้ำปาวอีกสายหนึ่งที่ไหลแยกจากแม่น้ำสายหลักบริเวณ ตำบลลำพาน อ.เมือง ลำน้ำได้ไหลผ่านเข้ามาในเมืองหรือเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ และมีลำห้วยสีทน ไหลลงมาสมทบจากทางด้านเหนือของตัวเมือง ซึ่งเป็นต้นเหตุหนึ่งของการเกิดน้ำท่วมในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ และห้วยสีทน ก็เป็นลำห้วยสาขาที่สำคัญอีกสายหนึ่งของลำน้ำปาว ก่อนที่จะรวมกันไหลผ่านเข้าไปในตัวเมืองหรือในเขตเทศบาล จังหวัดกาฬสินธุ์ ทะลุออกนอกตัวเมือง ผ่านพื้นที่ตำบลหลุบ และตำบลห้วยโพธิ์ อ.เมือง ก่อนที่จะไหลไปบรรจบกับแม่น้ำพาน หรือแม่น้ำสายหลักสายแรกที่กล่าวถึง บริเวณบ้านวังหินซึ่งเป็นพื้นที่เขตเทศบาล อ.กมลาไสย ซึ่งบริเวณที่แม่น้ำไหลมาบรรจบกัน ไม่ห่างจากบริเวณที่ตั้ง ที่ว่าการอำเภอ กมลาไสย จ.กาฬสินธุ์ไม่มากนัก ในช่วงแม่น้ำปาวตอนบน คือนับตั้งแต่ บริเวณสันเขื่อนลำปาว ลงมาถึง ตำบลหนอง สอ อ.เมือง แม่น้ำปาวค่อนข้างลึก และไหลแรง เพราะพื้นที่แถบนี้ เป็นโตรกหิน และเกาะแก่ง ส่วนในพื้นที่ที่ผ่านตัวเทศบาล อ.เมือง ลำน้ำจะแผ่กว้างออก และไหลช้าลง ประกอบกับมีน้ำจากห้วยสีทน ที่ไหลมาสมทบ และน้ำที่มาจากตัวเมืองกาฬสินธุ์ ทำให้คุณภาพน้ำในช่วงดังกล่าว ไม่ดีนัก ถัดจากเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จะเป็นพื้นที่ศึกษาวิจัยครั้งนี้ พื้นที่ของลำน้ำ จะแผ่กว้างและราบเรียบมากขึ้น ซึ่งในอดีตคือ พื้นที่ป่าบุงป่าทามอันอุดมสมบูรณ์ แต่ปัจจุบัน จะเป็นพื้นที่ทำ การเกษตรของชุมชนในพื้นที่ ต.หลุบ ต.ห้วยโพธิ์ อ.เมือง ต.อุ้มเม่า อ.ยางตลาด ต.โนนศิลาเลิง กิ่ง อ.ฆ้องชัย ต.กมลาไสย อ.กมลาไสย และถัดจากเขตเทศบาล อ.กมลาไสย แม่น้ำปาวจะค่อย ๆ แผ่กว้างขึ้นอีก และลึกมากขึ้น นอกจากนั้นยังมีลำสาขารวมหลายสายไหลลงมาร่วม จนก่อให้เกิด หนอง คลอง บึง กุด หลง ขึ้นมาอีกหลายแห่ง

สภาพพื้นที่บริเวณลุ่มน้ำปาวโดยทั่วไป อาจแบ่งได้เป็น 3 ลักษณะคือ

1.พื้นที่ภูเขาสูงหรือเนินดิน ที่เป็นแหล่งกำเนิดของแม่น้ำ ลำน้ำปาวเกิดจากการรวมตัวของลำห้วยสาขาหลายสายที่ไหลมาจากเทือกเขาภูพาน ซึ่งเป็นพรมแดนธรรมชาติที่กั้นระหว่าง จังหวัดกาฬสินธุ์กับจังหวัดสกลนคร นอกจากนั้นยังมีภูเขาเตี้ย ๆ หรือเนินดินที่กั้นระหว่างพื้นที่ จังหวัดกาฬสินธุ์กับจังหวัดอุดรธานีและจังหวัดขอนแก่น ลักษณะดิน เป็นหินภูเขาและก้อนกรวด มีพันธุ์ไม้หลายชนิด ทั้งป่าเบญจพรรณ ป่าดิบแล้ง และป่าเต็ง รัง พรรณไม้ที่สำคัญ ได้แก่ เต็ง ชาด รัง พลวง ไม้ป่าชนิดต่าง ๆ ฯลฯ จากลักษณะภูมิประเทศดังกล่าว ก่อให้เกิดลำห้วยและลำสาขารวมหลายสายที่ไหลมารวมกันในที่ราบระหว่าง อ.หนองกุงศรี อ.ท่าคันโท กิ่ง อ.สามชัย อ.คำม่วง อ.สมเด็จ อ.สหัสขันธ์ และ อ.เมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ หรือบริเวณที่ราบลุ่มเชิงเขา หรืออ่างเก็บน้ำเขื่อนลำปาวปัจจุบันนั่นเอง

“ภาพที่ 4 ภาพตัดขวางแสดงสภาพพื้นที่ลุ่มน้ำป่า”

2.พื้นที่ทุ่งราบ ในพื้นที่ตอนกลางของลุ่มน้ำป่า คือ บริเวณ อ.ยางตลาด อ.เมือง บางส่วน กิ่ง อ.พองชัย อ.กมลาไสย และ อ.ร่องคำ พื้นที่ที่อยู่ห่างจากพื้นที่ลุ่มน้ำหรือบริเวณน้ำท่วมถึงในฤดูน้ำหลากจะเป็นพื้นที่ทุ่งราบ ที่เหมาะแก่การทำการเพาะปลูก ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ในการก่อตั้งถิ่นฐานและทำนาตามฤดูกาล ลักษณะดินเป็นดินร่วนปนทราย คุณภาพดินต่ำ มีการพังทลายสูง พืชพรรณในพื้นที่ทุ่งราบที่สำคัญคือ สะแบง พะยอม จิก ซาติ มะม่วงป่า กุญ หญ้าโจด ใผ่ป่า หว่า ตะโก ฉนวน พลวง ซึ่งพื้นที่ลักษณะนี้ชาวบ้านมักเรียกว่า พื้นที่นาโคก และนาทุ่ง ซึ่งก็คือพื้นที่ตอนติดต่อกับพื้นที่ทุ่งราบนั่นเอง

3.พื้นที่ราบลุ่มชุ่มน้ำ หรือพื้นที่ป่าบุ่งป่าทาม คือพื้นที่ที่อยู่ในที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึงในฤดูน้ำหลากทุกปี ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวจะทอดตัวขนานไปกับลำน้ำ จากบริเวณหน้าเขื่อนลำปาว ตอนบนของ อ.เมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จรดบริเวณแม่น้ำป่าไหลตกแม่น้ำชี บริเวณ อ.ร่องคำ ติดกับ อ.จังหาร จ.ร้อยเอ็ด ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวอาจแคบบ้างกว้างบ้างแล้วแต่ลักษณะสภาพภูมิประเทศ ลักษณะดิน จะเป็นดินเหนียวหรือดินตะกอนที่มากับการไหลหลากของน้ำ มีสีดำอมน้ำตาล เมื่อดูละเอียดมีทรายอยู่ด้านล่าง และจะแตก กระจายเป็นร่องลึก ในช่วงหน้าแล้ง สำหรับพืชพรรณธรรมชาติในพื้นที่ราบลุ่มชุ่มน้ำหรือป่าบุ่งป่าทามจะมีลักษณะที่แปลกแตกต่างออกไปจากพื้นที่ทั้งสองแห่งที่กล่าวมาข้างต้นอย่างชัดเจน เพราะพืชพรรณในบริเวณพื้นที่นี้จะมีความหลากหลายทางชีวภาพ พรรณพืชมีความทนทานต่อการท่วมขังและส่วนใหญ่จะเป็นไม้พุ่มและไม้เครือเถา พันธุ์ไม้ที่สำคัญ ได้แก่ สะแก เนินน้ำ ฝ้ายน้ำ เนียมข่าง ใผ่ป่า พูลึง กระทุ่ม เปลือยน้ำ หว่า หวาย กระดัน กระโดนน้ำ กล้วยน้ำ แสง อ้อยหนู มันแขง พืพวน เสียวและเครือเถาวัลย์ต่าง ๆ ส่วนไม้ยืนต้นขนาดใหญ่จำพวก ไม้ยาง ไม้ฉนวน ไม้สะแบง พะยอม ตะโก จะมีเฉพาะในพื้นที่ราบสูงหรือที่ดอนตามเท่านั้น

- พนังกั้นน้ำ เนื่องจากพื้นที่บริเวณป่าบุงป่าทามลำน้ำปาวมีปัญหาท่วมขังในช่วงน้ำหลาก ทางชลประทานได้ก่อสร้างพนังกั้นน้ำเพื่อป้องกันน้ำท่วม พนังกั้นน้ำดังกล่าวจะถูกสร้างทอดยาวและคดเคี้ยวตามลำน้ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขต อ.เมือง จ.กาฬสินธุ์ มีพนังกั้นน้ำที่ทอดยาว จากเขตเทศบาลคูขนานไปกับลำน้ำถึงพื้นที่ ต.หลุบ และ ต.ห้วยโพธิ์ อ.เมือง นอกจากนั้นในพื้นที่ ต.หลักเมือง ต.โพนงาม ต.โคกล่าม พื้นที่ อ.กมลาไสย ก็มีพนังกั้นน้ำตลอดลำน้ำเช่นกัน ซึ่งพนังกั้นน้ำบางส่วนถูกปรับปรุงให้เป็นถนนที่ใช้ในการคมนาคมของคนในพื้นที่ด้วย

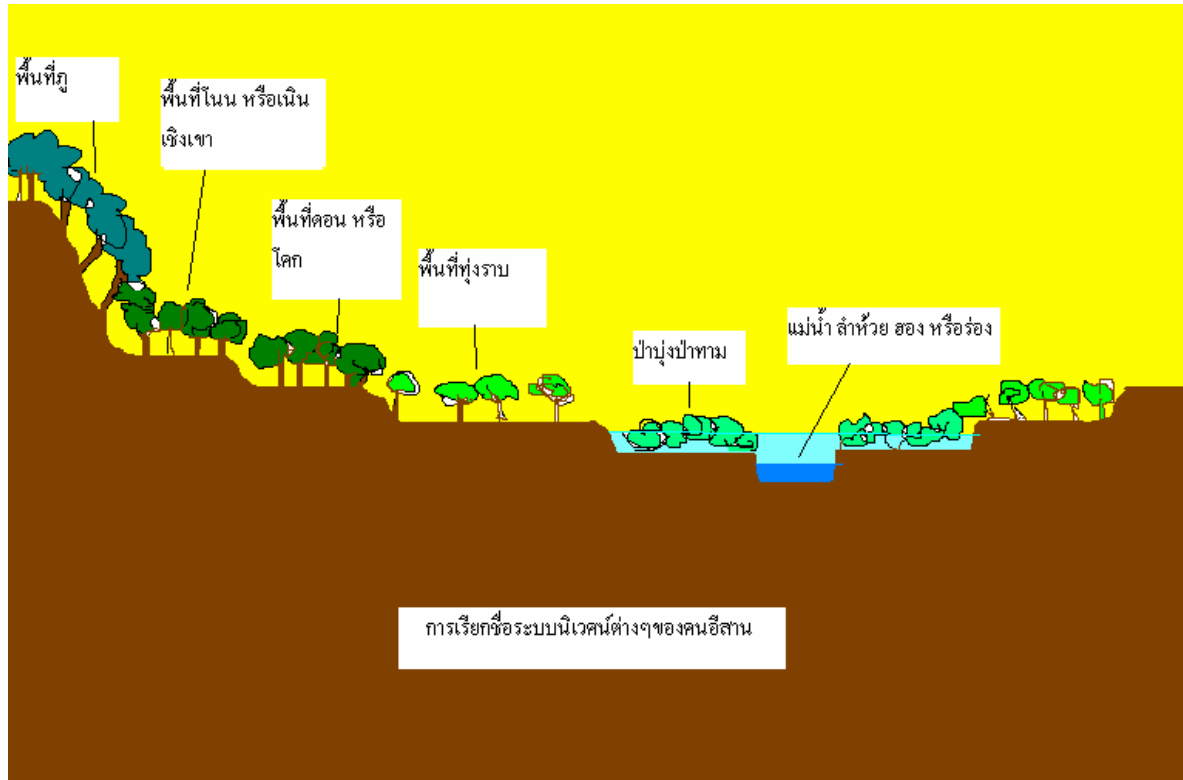
- คลองส่งน้ำชลประทาน พื้นที่ อ.เมือง อ.ยางตลาดบางส่วน กิ่ง อ.ฆ้องชัย จ.กาฬสินธุ์ เป็นพื้นที่ชลประทานที่รับน้ำจากคลองชลประทานของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาลำปาวมาตั้งแต่ พ.ศ. 2520 คลองชลประทานถูกตัดผ่านไปยังพื้นที่ราบลุ่มและพื้นที่ชุ่มน้ำหรือ ป่าบุงป่าทาม ในพื้นที่ อ.เมือง อ.ยางตลาดบางส่วน กิ่ง อ.ฆ้องชัย และ อ.กมลาไสย มีคลองส่งน้ำชลประทานที่ตัดผ่านลงไปในพื้นที่ป่าบุงป่าทามเพื่อส่งน้ำให้เกษตรกร ได้ใช้ทำการเพาะปลูกทั้งในช่วงหน้าแล้งและในหน้าฝน คลองชลประทานสายหลักหรือคลองสายใหญ่ นอกจากใช้ประโยชน์ในการส่งน้ำแล้ว บนสันคลองส่งน้ำ ยังได้ใช้เป็นเส้นทางในการคมนาคม เพื่อขนส่งผลผลิตทางการเกษตร จากพื้นที่ทาม * และใช้ในการเดินทางไประหว่างชุมชนต่างๆ

“พื้นที่ทาม” หรือพื้นที่ป่าบุงป่าทามก็เรียก คือ คำที่ชาวบ้านอีสานใช้เรียกพื้นที่น้ำท่วมถึงบริเวณสองฝั่งแม่น้ำลำธาร พื้นที่ดังกล่าวเป็นเขตรอยต่อระหว่างแผ่นดินกับผืนน้ำ น้ำจะหลากท่วมพื้นที่ทามทุกปีเป็นเวลานาน 1-3 เดือน (กันยายน – พฤศจิกายน) ทำให้มีการสะสมตะกอนอินทรีย์วัตถุจากธรรมชาติปีแล้วปีเล่า ดินในทามจึงเป็นดิน ที่มีความอุดมสมบูรณ์สูง เป็นแหล่งก่อกำเนิดของพืชพรรณนานาชนิด ทั้งพืชน้ำ พืชบก ทั้งยังเป็นแหล่งขยายพันธุ์และที่อยู่อาศัยที่สำคัญของสัตว์บกสัตว์น้ำและสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำอีกด้วย

2.2 ลักษณะสภาพพื้นที่ป่าบุงป่าทามในพื้นที่ลำน้ำปาว

โดยสภาพพื้นที่ ป่าบุงป่าทามลำน้ำปาว คือพื้นที่ราบลุ่ม ที่แผ่ขนาน ตามริมสองฝั่งแม่น้ำปาว และอยู่ในบริเวณพื้นที่น้ำท่วมถึงในช่วงน้ำหลาก คือตั้งแต่เดือนกันยายน – พฤศจิกายนของทุกปี ด้วยความเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะพิเศษ เช่นนี้ สภาพพื้นที่และสิ่งแวดล้อมก็ย่อมแตกต่างไปจากพื้นที่อื่นๆ โดยทั่วไป ทั้งลักษณะดิน ต้นไม้ ลักษณะความหลากหลายทางชีวภาพ

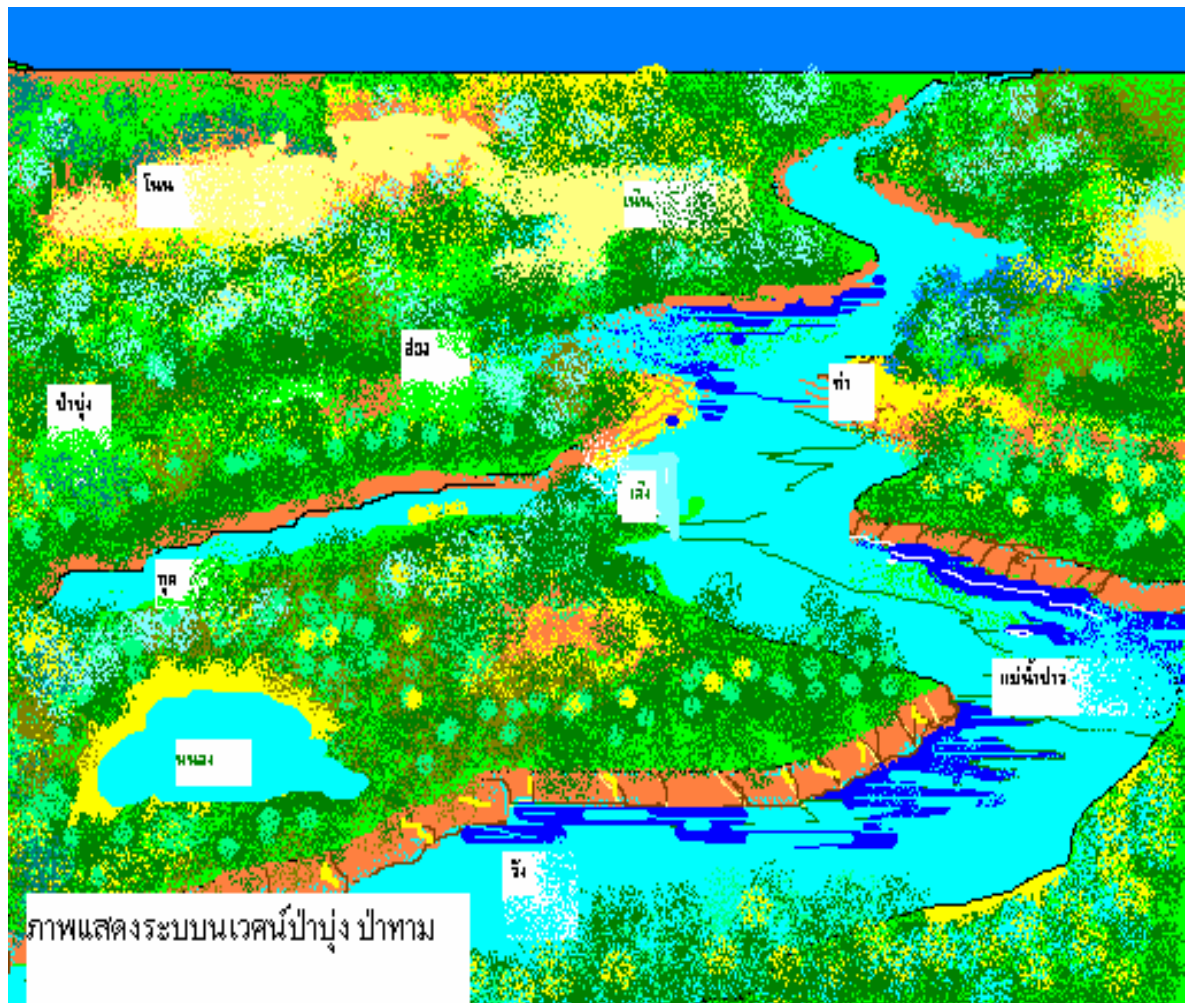
ในสภาพพื้นที่ป่าบุงป่าทามสามารถจัดแบ่งพื้นที่ออกเป็นส่วนๆ และมีชื่อเรียกเฉพาะที่แตกต่างกันออกไป และลักษณะการใช้ประโยชน์ก็แตกต่างกันออกไป เช่น ฮอง มาบ ฮอม โนน เนิน บุง ส่วนที่ ซึ่งลักษณะสภาพพื้นที่ เป็นลักษณะสูงต่ำหรือเป็นร่องลึกจนมีชื่อเรียกที่ต่างกันอย่างจะเกิดจากการท่วม การไหลของแม่น้ำตั้งแต่ในอดีต ที่พัดพาตะกอนมาทับถมกันนานหลายร้อยปี เมื่อแม่น้ำเปลี่ยนทางเดิน ก็ทำให้เกิด การตื้นเขินของลำน้ำ หรือตะกอนที่ทับถมจนเป็นเนินดิน ส่วนชื่อแหล่งน้ำที่ซ่อนตัวอยู่ในป่าบุงป่าทามก็มีชื่อแตกต่างกันออกไปเช่นกัน ซึ่งชื่อที่ใช้เรียกแหล่งน้ำเหล่านี้มักสื่อถึงขนาดของแหล่งน้ำเป็นหลัก เช่น ห้วย หนอง เลิง กุด

“ภาพที่ 6 การเรียกชื่อระบบนิเวศน์ต่างๆของคนอีสาน”

ภูมิประเทศลักษณะต่าง ๆ ในป่าบุ่งป่าทามลำน้ำปาวและการให้ความหมาย สามารถจำแนกได้ดังนี้

1. บุ่ง- ทาม* คือพื้นที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึง คำว่า “ทาม” ใช้เรียกบริเวณทั้งหมดในพื้นที่ราบน้ำท่วมถึง ส่วนคำว่า “บุ่ง” ใช้เรียกบริเวณที่ลาดลุ่มที่มีแหล่งน้ำแช่ขัง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในพื้นที่ทาม

“ภาพที่ 7 ภาพแสดงพื้นที่ระบบนิเวศน์และการเรียกชื่อ ภายในพื้นที่ป่าขุมป่าทาม”

“ภาพที่ 8 ต้นไคร้รุ่นพีชในพื้นที่ชุ่มน้ำที่บ่งบอกถึงความหลากหลายทางชีวภาพ เพราะระบบรากที่เป็นฝอย เหมาะต่อการวางไข่ของปลาในแม่น้ำปาว”

“ภาพที่ 9 การทำประมงพื้นบ้านในพื้นที่ลำน้ำปาวตอนล่าง”

ในพจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้ความหมายของคำว่า “ทาม” ว่า “ที่ริมฝั่งลำน้ำที่มีน้ำท่วมเป็นครั้งคราว” และคำว่า “บุง” คือ “บึง”

“บุง” *เป็นคำที่ใช้เรียกพื้นที่ที่เป็นแอ่งลุ่มต่ำซึ่งเป็นบริเวณหนึ่งในพื้นที่ทาม อาจมีน้ำแช่ขังตลอดปีหรือเกือบตลอดปี มีพรรณไม้พุ่มขึ้นอยู่ทั่วไป

2. กุดหรือหลง คือแนวทางเดินของลำน้ำปาวเก่า หรือลำน้ำสาขา เมื่อแม่น้ำเปลี่ยนทางเดินจะทิ้งให้ลำน้ำเก่ากลายเป็นแหล่งน้ำใหม่ที่ตัดขาดจากลำน้ำใหม่ เรียกว่า กุด หรือลำห้วยตัวนั้นเองบางแห่งกลายเป็นหนอง, บึง มี 2 ลักษณะ คือ กุดที่มีน้ำขังตลอดปี ในฤดูฝนร่องน้ำจะเชื่อมต่อกับลำน้ำใหม่ และกุดที่น้ำแห้ง มีความตื้นเขิน จะมีน้ำขังเฉพาะฤดูฝน กุดหรือหลงจะมีอยู่เป็นจำนวนมาก เป็นแหล่งเก็บกักน้ำที่สำคัญ เป็นแหล่งจับสัตว์น้ำของชาวบ้าน

“ภาพที่ 10 สภาพป่าบุงป่าทามที่เหลืออยู่เพียงน้อยนิด ในพื้นที่ศึกษาวิจัย”

3.โนนทาม,ดอน คือ พื้นที่ที่สูงกว่าบริเวณอื่นในป่าบุงป่าทาม นานครั้งจึงจะมีน้ำท่วมถึง มักจะมีอาณาเขตติดต่อกับกุด หนอง ฮอง เป็นแหล่งที่ชุมนุมของสัตว์ต่าง ๆ ในฤดูน้ำหลาก พรรณพืชที่ขึ้นในบริเวณนี้จะมีพืชบกขึ้นปะปนด้วย เช่น ตะเคียน ยาง เป็นต้น

4.ฮอง หรือ ร่องน้ำ คือ ทางน้ำไหลขนาดเล็กไหลเซาะลงจากโนนไหลลงกุดหรือแม่น้ำ ถือเป็นลำน้ำสาขาหรือต้นน้ำของกุด หนอง และแม่น้ำ

5.หนอง คือ บริเวณที่ลุ่มต่ำมีน้ำขัง มีพื้นที่ไม่กว้างนัก ถ้ามีขนาดเล็กลงไปอีกเรียกว่า “บวก” เป็นพื้นที่ที่ชาวบ้านนิยมใช้ทำนา เรียกว่า นาบวก นาหนอง

6.วัง คือ บริเวณที่แม่น้ำมีขนาดกว้างและลึกกว่าบริเวณอื่น และยื่นเข้าไปในแผ่นดิน อาจเป็นบริเวณที่แม่น้ำสองสายไหลมาบรรจบกัน

7.เลิง คือ ที่ลาดลุ่ม ลาดต่ำลงไปสู่กุดหรือแม่น้ำในเลิงบางแห่ง ชาวบ้านกันคันนาักน้ำใช้ทำนาได้

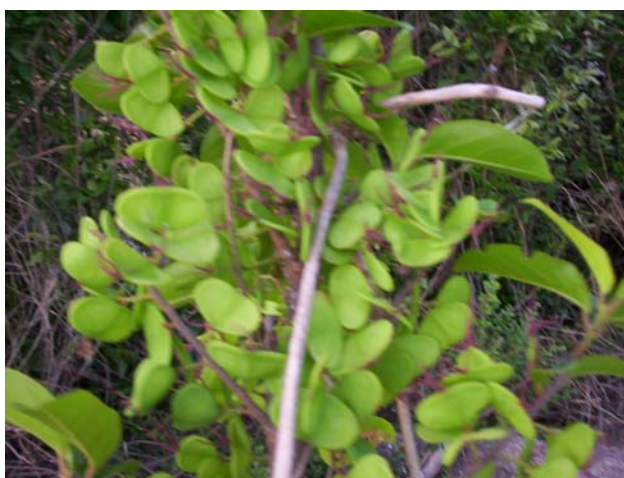

“ภาพที่ 11 ลักษณะ ฮอง หรือร่องในพื้นที่ป่าทาม”

พืชพรรณในป่าบุงป่าทاملำน้ำปาว

“ภาพที่ 12 ต้นเสี้ยว พืชที่ขึ้นได้ดีในที่ เนิน ในพื้นที่ป่าบุงป่าทาม”

“ภาพที่ 13 ไม้หูลิง สัญลักษณ์ของป่าบุงป่าทาม”

ลักษณะของป่าบุงป่าทามน้ำปาว สามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1. **ป่าบุงป่าทาม** เป็นป่าที่ประกอบด้วยไม้ขนาดเล็ก ไม้พุ่มไม้หนาม เป็นพืชที่ทนต่อการแช่ขังของน้ำได้เป็นอย่างดี เกิดอยู่ตามรอบกุด บึง หนองต่าง ๆ พรรณไม้ในป่าทามลำน้ำปาวที่สำคัญคือ

ชนิดไม้พุ่ม ได้แก่ เสี้ยว เหน่า น้ำฝ้ายน้ำ หูลิง เนียมข่าง ไคร้หน่น ตะไค้หางหาค ใผ่ป่า เม่า

ชนิดไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ ได้แก่ เปลือยน้ำ กระทุ่ม พลับ หว่า ตะโก สนวน กะโดนน้ำ

ชนิดไม้เครือเถา ได้แก่ เครือซูด ตาปลา ย่านาง หวาย

2. **ป่าดิบแล้ง** พบตามริมฝั่งกุด หรือเนินคันดินธรรมชาติที่มีน้ำหลากท่วมเป็นช่วงสั้น ๆ พืชหลักได้แก่ ยาง พะยอม สะแบง กะโดนโคก พะยอม

พืชพรรณในป่าบุงป่าทาม เป็นพืชที่มีลักษณะพิเศษ มีวิวัฒนาการมาเป็นพันปี เพื่อมีชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมในที่ราบน้ำท่วมถึง มักเป็นพืชที่ทนต่อการแช่ขังของน้ำได้เป็นแรมเดือน พืชหลายชนิดมีระบบรากอากาศจำนวนมากและเมื่อถูกตัดหรือโดนน้ำท่วมก็สามารถฟื้นตัวได้อย่างรวดเร็ว พืชดั้งเดิมที่สำคัญได้แก่ ฝ้ายน้ำ เสี้ยว หูลิง มะดัน กะโดนน้ำ กระทุ่มน้ำ หว่า มะกอกน้ำ เม่า เนียมข่าง ฯลฯ นอกจากนั้น ยังมีไม้ยืนต้น ไม้พุ่ม ไม้เถา ไม้คลุมดิน และหญ้านานาชนิด หญ้าแฝก ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกเพื่อยึดหน้าดิน กันการกัดเซาะของน้ำ ก็เป็นพืชตระกูลดั้งเดิมในป่าบุงป่าทามนี้เอง

2.3 สัตว์ในป่าบุงป่าทามลำน้ำปาว

เพราะป่าบุงป่าทามมีสภาพภูมิประเทศและพืชพรรณที่หลากหลายดังได้กล่าวแล้ว ป่าบุงป่าทามจึงเป็นระบบธรรมชาติที่เหมาะสมต่อการอยู่อาศัยของสัตว์ป่า และสัตว์น้ำนานาชนิด ในช่วงฤดูแล้งเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าใหญ่น้อยมาตั้งแต่อดีต จากการบอกเล่าของชาวบ้านในพื้นที่ ในอดีตเมื่อ 40-60 ปีที่ผ่านมา ในป่าบุงป่าทามมีสัตว์ป่าจำพวก เสือ เก้ง ละมั่ง หมูป่า หมาใน หมาจิ้งจอก ฯลฯ อยู่อย่างชุกชุมเช่นเดียวกับป่าอื่น ๆ ในระยะเดียวกัน เคยมีปัญหาเสือกินสัตว์เลี้ยงของชาวบ้านจนบางแห่งต้องย้ายหมู่บ้านหนีก็มี แต่ในปัจจุบัน สัตว์ป่าที่ยังคงมีอยู่ ได้แก่ กระต่าย เต่า ไก่ป่า กระรอก กระแต พังพอน หนู ภู ชนิตต่าง ๆ แลง เหี้ย กิ้งก่า

ป่าบุงป่าทาม ยังคงเป็นแหล่งชุมนุมของนกหลายชนิด เช่นเดียวกับพื้นที่ชุ่มน้ำอื่น ๆ ทั่วโลก นกที่พบในป่าบุงป่าทาม ในปัจจุบัน คือ นกเป็ดน้ำ นกขอด นกกด นกกระजิบ นกกระจาบ นกเขานกคุ้ม นกเอี้ยง นกไถ่นา นกยาง นกเจ้า นกกะปูด นกแซก นกกระสา นกฮูก นกเค้าแมว นกแก้ว นกอีลุ้ม ทั้งนี้ เพราะว่าในป่าบุงป่าทามมีอาหารจำพวกผลไม้และแมลงชนิดต่าง ๆ อยู่อย่างอุดมสมบูรณ์นั่นเอง

“ภาพที่ 14 ปลาชนิดต่างๆที่ยังพอมิให้จับในช่วงน้ำหลาก ในลำน้ำปาว”

สัตว์น้ำ ปลาที่พบในบริเวณลุ่มน้ำในอีสาน และตามบึง ทาม กุด หนอง บึง เล็ก ต่าง ๆ เช่น

-ปลาชิว	-ปลาหย่อน	-ปลาฝา	-ปลานาง	-ชีว้าว
-ปลาปาก	-ปลาขบ	-ปลาบู่	-ปลาเขี่ยม	-ปลาดุก
-ปลาขี้เหี้ย	-ปลาหนู	-ปลาปึกไก่	-ปลาอีตุ้ม	
-ปลาก่า	-ปลาปิ้ง	-ปลาคูยลาม	-ปลาดอง	-ปลาค้าว
-ปลากุ่ม	-ปลาขาวไท	ปลาแซ่	-ปลาขาวมน	
-ปลาสูด	-ปลานกเขา	-ปลาเพี้ย/ก่า	-ปลาเดียด	-ปลากัด
-ปลาขาวสร้อย	-ปลาฮากกล้วย	-ปลาหมอ	-ปลาอีแก้ง	-ปลาหลด
-ปลาหลด	-ปลาชะแยง	-ปลาเค็ง	-ปลาป่าน	-ปลาหมัด
-ปลาหมู	-ปลาลิ้นหมา	-ปลาช่อน	-ปลาตะเพียน	-ปลาเสียบทอง
-ปลากระมัน	-ปลาเอิน	-ปลาช่อนทอง	-ปลาโหดโหด	-ปลาโจก
-ปลาเป้า	-ปลาชวย	-ปลาแปบ	-ปลากด	-ปลาโด

หอย ประกอบด้วย หอยโข่ง หอยลาย หอยสนบก หอยข้าวต้ม หอยจิบจี หอยลายกลม หอย กาบ หอยบ่วง หอยแบ หอยเตด หอยติบหวด (ตลับหวด)

สัตว์น้ำอื่น ๆ เช่น กุ้งฝอย กุ้งก้ามกราม ปูทาม ปูหิน แมงกระจำ คันไช้ แมงกะไซ้ แมงตับเต่า แมงก่องแขน (งอดน้ำ) แมงข้าวสาร แมงหัวควาย แมงเจียนน้ำหรือแมงงอดน้ำ

2.4 คุณค่าของป่าบุงป่าทามลำน้ำปาว

ด้วยป่าบุงป่าทามเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทั้งด้านกายภาพและชีวภาพ ป่าบุงป่าทามจึงมีคุณค่ามากมายทั้งต่อระบบนิเวศน์และต่อวิถีชีวิตของมนุษย์ เราสามารถกล่าวถึงคุณค่าของป่าบุงป่าทามทั้งด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

คุณค่าของป่าบุงป่าทามต่อระบบนิเวศน์ ได้แก่

1.การหมุนเวียนน้ำใต้ดิน ในพื้นที่ป่าบุงป่าทามนอกจากจะมีพรรณพืชขึ้นปกคลุมดินอย่างหนาแน่นที่สามารถซึมซับน้ำฝนและน้ำที่หลากท่วมตามธรรมชาติได้แล้ว ในพื้นที่บุงทามยังประกอบด้วยแหล่งน้ำมากมายที่สามารถเก็บกักน้ำได้มากมายมหาศาล ครั้นเมื่อถึงฤดูแล้ง น้ำจากป่าบุงป่าทามซึ่งสะสมไว้ในชั้นใต้ดินยังไหลเวียนสู่แหล่งน้ำของชุมชนใกล้เคียงและถูกนำขึ้นมาใช้เพื่อการอุปโภคบริโภคอีกด้วย ตัวอย่างเช่น เมื่อเดินทางไปในพื้นที่ป่าบุงป่าทาม ชาวบ้านไม่นิยมนำน้ำดื่มไปด้วย เพราะในพื้นที่ป่าบุงป่าทามสามารถขุดบ่อน้ำตื้นขนาดเล็ก หรือที่เรียกว่าน้ำจั้น ได้ตามชายขอบแหล่งน้ำทั่วไป เพราะน้ำใต้ดินของพื้นที่ป่าบุงป่าทามมีอยู่ทั่วไป

2.การป้องกันน้ำท่วมเฉียบพลัน ทั้งพรรณพืชและสภาพภูมิประเทศที่ต่างลักษณะต่างระดับ จะช่วยเป็นเครื่องชะลอความแรงของกระแสน้ำในฤดูน้ำหลากได้เป็นอย่างดี

3.การรักษาชายฝั่งและการป้องกันการชะล้างพังทลายของดินชายฝั่ง พืชพรรณที่ขึ้นอยู่ในพื้นที่ป่าบุงป่าทามโดยเฉพาะริมฝั่งแม่น้ำ จะช่วยรับแรงปะทะและลดความรุนแรงของกระแสน้ำที่กัดเซาะชายฝั่ง ขณะเดียวกันรากพืชก็จะช่วยยึดเกาะดินริมฝั่งไม่ให้พังทลาย

4.การเก็บกักตะกอนและการดักกรองสารพิษ พืชในป่าบุงป่าทามจะสามารถลดความเร็วของกระแสน้ำ ช่วยให้เพิ่มโอกาสของการตกตะกอน ซึ่งพืชพรรณต่าง ๆ จะสามารถดึงธาตุอาหารมาใช้ในการเจริญเติบโต และยังสามารถดักกรองสารพิษที่ไหลมากับตะกอนดินและกระแสน้ำ ทำให้คุณภาพน้ำดีขึ้น ช่วยบำบัดน้ำทิ้งจากชุมชนและสารพิษจากเกษตรกรรมได้อย่างดี

5.เป็นแหล่งขยายพันธุ์เพาะเลี้ยงตัวอ่อนของสัตว์ต่าง ๆ ทั้งสัตว์จำพวกนก สัตว์บก สัตว์เลื้อยคลาน สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก และสัตว์น้ำ ป่าบุงป่าทามมีสภาพเป็นป่าไม้พุ่มไม้หนาม จึงเป็นแหล่งหลบภัยอาศัยอยู่ของสัตว์นานาชนิด รวมทั้งประกอบด้วยแหล่งน้ำที่มีพืชน้ำปกคลุมหลากหลาย จึงช่วยป้องกันสัตว์น้ำในระยะเพาะฟักตัวอ่อนได้ดี

6.เป็นแหล่งที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง ดังที่กล่าวแล้วว่าพื้นที่ป่าบุงป่าทามประกอบไปด้วยลักษณะเฉพาะของพื้นที่ต่าง ๆ มากมาย ซึ่งเป็นส่วนที่ทำให้เกิดความหลากหลายของพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ต่าง ๆ ตามลักษณะเฉพาะของแต่ละพื้นที่ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ซึ่งพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ต่าง ๆ ล้วนมีคุณค่าต่อระบบนิเวศน์และคุณประโยชน์ต่อมนุษย์ทั้งสิ้น

นอกจากนี้ป่าบุงป่าทามยังเป็นแหล่งทรัพยากรที่มีความสวยงามเหมาะสำหรับเป็นแหล่ง
นันทนาการพักผ่อนและท่องเที่ยวอีกด้วย ในชุมชนโดยรอบป่าบุงป่าทาม ชาวบ้านนิยม ไปพักผ่อน
ตามริมน้ำ และหาเก็บผัก หาปลาмаากินกัน จนเป็นที่มาของคำว่า “กินข้าวป่า” ซึ่งการกินข้าวป่า
สามารถทำได้ในทุกฤดู เพราะพื้นที่ป่าทามมีอาหารป่าให้เก็บกินตลอดปี แต่ที่นิยมกันมากที่สุด คือ
หน้าแล้ง เพราะชาวบ้านว่างจากการทำงานหรืออาชีพหลัก และ เพื่อหลบลมร้อนลงไปเล่นน้ำในแม่น้ำ
และห้วยหนอง

คุณค่าต่อวิถีชีวิตชุมชนคุณค่าต่อวิถีชีวิตชุมชน

พื้นที่บุงทามเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติริมแม่น้ำที่มีคุณค่าต่อชุมชนที่ตั้งถิ่นฐานอยู่รอบ
บริเวณพื้นที่และพื้นที่ใกล้เคียง ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ทำให้ชาวบ้านได้อาศัยพึ่งพาเก็บอาหาร
สมุนไพร ตลอดจนของป่านานาชนิดเพื่อดำรงชีวิตประจำวัน และยังได้อาศัยพื้นที่ที่เป็นดินตะกอน
อุดมด้วยธาตุอาหารในการทำการเกษตรเลี้ยงชีพอีกด้วย พื้นที่ดังกล่าวจึงนับเป็นแหล่งทรัพยากรที่
สำคัญที่สืบทอดชุมชนเลี้ยงชีวิตผู้คนมานานหลายชั่วอายุคน

ชุมชนที่พึ่งพาอาศัยป่าบุงป่าทามมาแต่อดีตจะตระหนักในคุณค่าของป่าบุงป่าทาม มีการใช้
ประโยชน์อย่างเข้าใจในระบบธรรมชาติและคำนึงถึงความยั่งยืนของทรัพยากรที่จะสืบทอดต่อไป ถึง
รุ่นลูกรุ่นหลาน คุณค่าของป่าบุงป่าทามต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ที่สำคัญได้แก่

1.การใช้ประโยชน์ในการประกอบการเกษตร ดินทามเป็นดินที่มีความอุดม
สมบูรณ์สูง การทำการเกษตรของชุมชน ได้แก่ การปลูกข้าวนาทาม ข้าวไร่ การปลูกพืชไร่ ปอ
ข้าวโพด ถั่ว แตง ฯลฯ และการปลูกพืชผักสวนครัว

2.การใช้ประโยชน์ด้านการใช้สอย ได้แก่

- การใช้ไม้พื้นและการเผาถ่าน ป่าทามเป็นแหล่งไม้เชื้อเพลิงที่สำคัญเพราะไม้ในทามเป็นไม้
เนื้ออ่อนติดไฟง่ายและแตกกอเร็วพืชที่นิยมใช้เป็นไม้เชื้อเพลิง ได้แก่ ไม้हुल्लि เสียว เหน่า ก้านเหลือง
ไม้เปลือยน้ำ ในพื้นที่บ้านน้อยพัฒนา ซึ่งเป็นบ้านที่ปั้นหม้อขาย ชุมชนได้อาศัยไม้ในป่าทามเป็น
เชื้อเพลิงเผาหม้อ และก่อนหน้าที่จะมีเตาแก๊ส เตาถ่าน ทุกชุมชนที่ตั้งอยู่ใกล้ป่าบุงป่าทาม จะลงไป
ตัดไม้พื้นในพื้นที่ป่าทาม ในช่วงหน้าแล้งทุกปี เพื่อเก็บไว้ใช้ในหน้าฝนและหน้าหนาว นอกจากนั้น ใน
การต้อนวัวควายลงไปเลี้ยงในป่าบุงป่าทาม ในตอนเย็นชาวบ้านมักจะเก็บฟืนหรือไม้แห้ง รวบรวม
เป็นมัด และแบกกลับบ้าน เพื่อมาเป็นเชื้อเพลิงในครัวด้วย

“ภาพที่ 15 พืชจากป่าทาม เป็นสิ่งที่ผู้เลี้ยงวัวควายมักจะแบกกลับบ้านในตอนเย็น”

-ประโยชน์ใช้สอยอื่นๆ ชาวบ้านจะใช้ประโยชน์ในด้านไม้ใช้สอยสำหรับทำเครื่องมือต่าง ๆ เช่น ตะกร้า ไซ ลอบ ไม้พาย ซึ่งได้แก่ เครือชูด เครือตาปลา เครือซี่ไก่ ต้นปั่นข้าวจี และหวาย เป็นต้น นอกจากนี้ในหนองน้ำ ในกุด ยังมีต้นผือ หรือกกสามเหลี่ยม ที่ชาวบ้านนิยมนำมาทอเป็นเสื่อได้อีกด้วย

3.การเก็บของป่า อาหารป่า ในพื้นที่ป่าบุ่งป่าทามจะประกอบด้วย พืชพันธุ์ธรรมชาติที่เป็นทั้งอาหารและสมุนไพร มีทั้งที่เป็นผลไม้ เช่น หมากแขว (มะกอกน้ำ) มะดัน หว้า พลับเฒ่า ฯลฯ ที่เป็นผัก ได้แก่ ผักกะโดนน้ำ ผักแว่น สะเดา สายบัว ฯลฯ เห็ด ได้แก่ เห็ดปลวก เห็ดผึ้ง เห็ดระโงก เห็ดถ่าน เห็ดเกลือก ฯลฯ โดยเฉพาะเห็ดผึ้ง หรือเห็ดตับเต่านับเป็นเห็ดที่มีรสชาติอร่อยเป็นที่นิยมบริโภคของคนพื้นถิ่น นอกจากนี้ยังเป็นเห็ดธรรมชาติ ที่มีราคาดีที่สุดในชนิดหนึ่ง ราคา กิโลกรัมละไม่ต่ำกว่า 150 บาทเลยทีเดียวและยังมีพืชที่เป็นหัวเป็นหน่อ เช่น มันแขว หน่อไม้ หวาย หนุ่ยแฝงสำหรับปรุงหลังคาที่อยู่อาศัย และแขว สำหรับการทำฝาคั้นเส้นข้าว เป็นต้น

4.การเลี้ยงสัตว์ พื้นที่บุ่งทามเป็นที่เลี้ยงวัว-ควายที่อุดมสมบูรณ์ มีพื้นที่กว้างขวาง นอกจากหญ้าชนิดต่าง ๆ แล้ว ยังมีพืชพรรณต่าง ๆ ชาวบ้านมักจะนำวัว ควายลงไปเลี้ยงในป่าบุ่งป่าทาม เพราะพื้นที่กว้างขวาง มีพืชอาหารสัตว์หลายชนิด มีน้ำอุดมสมบูรณ์ พื้นที่บุ่งทามยังเหมาะแก่การเลี้ยงเป็ดอีกด้วย เพราะในพื้นที่ทามมีแหล่งน้ำมากมายและยังมีพืช ผัก แมลง และสัตว์เล็กที่เป็นอาหารแก่เป็ดได้อย่างสมบูรณ์

5.การจับปลาและการล่าสัตว์ พื้นที่ป่าบุ่งป่าทาม เป็นพื้นที่ที่มีแหล่งน้ำซ่อนตัวอยู่ในพื้นที่มากมาย ชาวบ้านสามารถหาปลาได้ทั้งในกุด หนอง เล้ง วัง บวก นอกจากปลาแล้วยังมีกบ หนู งู กระต่าย อย่างน้อยในการลงพื้นที่ป่าบุ่งป่าทาม จะต้องได้อาหารอย่างใดอย่างหนึ่งกลับบ้าน หรือหากหาสัตว์อย่างอื่นไม่ได้ ชาวบ้านก็สามารถดมหอย แหล่งโปรตีนชั้นดีอีกประเภทหนึ่งที่มีมากใน ห้วย หนอง กุด เล้ง

การหาหอยจะหาได้เกือบตลอดปี แต่หอยจุม เป็นหอยที่ชาวบ้านนิยมนำมารับประทานมากที่สุดเพราะรสชาติอร่อย หาง่าย หอยจุมมักจะมีช่วงฝังตัวในดิน คือเดือนธันวาคม – มกราคม ชาวบ้านจะเข้าไปในป่าทามเพื่อขุดหาหอยตามโคนต้นไม้รอบ ๆ กุด หนอง เรียกว่าการ“ขั้วหอย” ส่วนหอยที่ “ขั้ว” มาได้ เรียกว่า“หอยขั้ว”ส่วนในหน้าฝนหอยจะไต่ลงน้ำไปจับอยู่ตามใบไม้ กิ่งไม้ของพืชน้ำ ชาวบ้านก็จะมหาหอยในกุดหนอง ต่าง ๆ ส่วนกบ ชาวบ้านนิยมหากบในพื้นที่ทาม คือ ช่วงฤดูฝน ตั้งแต่ต้นฝนถึงปลายฝน ด้วยวิธีการใส่เบ็ดกบ การส่อง การยิงด้วยพลู ปืน หรือหน้าไม้ ตามชายฝั่ง กุด บวก หนอง กบในป่าบุงป่าทามจะตัวใหญ่กว่ากบทุ่ง เพราะอาหารตามธรรมชาติมีมากกว่า สัตว์ในทาม ที่ชาวบ้านนิยมกินเป็นอาหาร ได้แก่ หนูพุก หนูท้องขาว กระรอก กระแต ไก่ป่า และนกต่าง ๆ แต่ปัจจุบันสัตว์ต่าง ๆ ในป่าทามลดน้อยลง จนแทบจะสูญพันธุ์ ชาวบ้านจึงไม่นิยมล่าสัตว์เป็นอาหารกันอย่างจริงจังเหมือนในอดีต สัตว์ที่ยังนิยมล่าในปัจจุบัน คือ หนูกับนกบางชนิดเท่านั้น

กิจกรรมในป่าบุงป่าทามที่เป็นแหล่งสังสรรค์ระหว่างคนในชุมชนอีกอย่างคือ “การต้มเกลือ” ในทาม ตั้งแต่อดีตนับร้อยปีมาแล้ว ในช่วงเดือน กุมภาพันธ์ – เมษายน ของทุกปี ชาวบ้านส่วนใหญ่จะชวนกันไปต้มเกลือในป่าบุงป่าทามโดยการโกยเอาขี้ทา หรือขี้บ่อ (เกล็ดตะกอนเกลือตามหน้าดิน) ไปละลายน้ำแล้วกรองเอาน้ำมาต้มเป็นเกลือไว้ใช้กินได้ตลอดปี ตั้งแต่อดีตมาชาวบ้านไม่เคยต้องซื้อเกลือจากที่อื่น

“ภาพที่ 16 หญ้าแฝกพื้นบ้าน หญ้าที่ขึ้นได้ดีและมีประโยชน์
มีอยู่ทั่วไปในพื้นที่ป่าบุงป่าทามลำน้ำปาว”

บทที่ 3

สรุปข้อมูลที่เก็บมาได้และการวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บข้อมูลด้านประวัติศาสตร์ชุมชน

ชุมชนในพื้นที่ศึกษาวิจัย มีประวัติศาสตร์อยู่ 2 ยุค คือ

1. ยุคทวาราวดี

ที่มีอายุราว พ.ศ. 1200 เป็นต้นมา ซึ่งในพื้นที่ศึกษาวิจัยมีเมืองโบราณชื่อ เมืองฟ้าแดดสงยาง ที่ตั้งอยู่ด้านทิศใต้ ไม่ห่างจากริมฝั่งแม่น้ำปาว มากนัก ซึ่งพื้นที่ติดต่อระหว่างตำบลกมลาไสย ตำบลหนองแปนและตำบลโนนศิลาแลง กิ่ง อำเภอกมลาไสย ปัจจุบันยังมีหลักฐานที่เป็นโบราณสถานและโบราณวัตถุอยู่มากมาย กระจายไปทั่วในพื้นที่ทั้ง 3 ตำบล ดังที่กล่าวมานอกจากนั้น ยังมีคันคูเมือง รูปไข่ที่ได้รับการบูรณะให้เป็นสถานที่ศึกษาท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดกาฬสินธุ์อีกด้วย ตำนานเรื่องเล่าเกี่ยวกับเมืองโบราณแห่งนี้มีอยู่ว่า เมืองฟ้าแดดสงยางปัจจุบันตั้งอยู่ที่บ้านเสมา หรือบ้านก้อม ตำบลหนองแปน อำเภอกมลาไสย เมืองแห่งนี้เป็นเมืองใหญ่และเจริญรุ่งเรืองมาก มีเจ้าเมืองชื่อพญาฟ้าแดด พระองค์มีพระธิดาองค์เดียว ที่ทรงพระสิริโฉมโสกา ประหนึ่งหยาดฟ้ามาดิน หรือเทพธิดาจุติลงมาเกิด ชาวเมืองจึงถวายพระนามพระธิดาว่า เจ้าหญิงฟ้าหยาด เมืองฟ้าแดดมีเมืองน้องชื่อเมืองสงยาง ปัจจุบันคือที่ตั้ง บ้านสงยาง หมู่ที่ 3 ตำบลกมลาไสย ซึ่งพญาฟ้าแดดได้มอบหมายให้พญาธรรม ผู้เป็นน้องชายไปปกครองดูแล แต่เนื่องจากเมืองสองเมืองนี้ตั้งอยู่ไม่ห่างกันมาก คือ ราว 2 กิโลเมตรเท่านั้น ชาวบ้านจึงมักเรียกชื่อรวมกันว่า เมืองฟ้าแดดสงยาง ในตำนานเล่าว่าตัวเมืองตั้งอยู่ใกล้แหล่งน้ำที่อุดมสมบูรณ์ มีการติดต่อค้าขายกับเมืองอื่นๆผ่านทางน้ำหรือการค้าสำเภาก็เป็นหลัก ซึ่งก็น่าจะเป็นไปตามนั้น เพราะบริเวณที่ตั้งตัวเมืองเดิมก็มีแหล่งน้ำน้อยใหญ่มากมายรายล้อมอยู่รอบตัวเมือง ซึ่งยังคงมีน้ำอยู่จนเท่าทุกวันนี้ เช่น หนองพิด หนองแวง หนองเบ็น เลิงไก่ออก ลำน้ำดอกไม้ ลำน้ำปาว หนองเหี้ย เป็นต้น พญาฟ้าแดดมีความรักและทะนุถนอมพระธิดาฟ้าหยาดมากและทรงตามพระทัยทุกอย่าง ทรงให้อยู่แต่ในมหาปราสาท ราชมณเฑียร ทรงสร้างปราสาทสามฤดู กลางสระน้ำขนาดใหญ่ให้อยู่ ห้ามมิให้มีข้าทาสรับใช้ที่เป็นผู้ชาย เจ็ดวันที่ แปดวันที่ จึงจะทรงอนุญาตให้ออกชมสวนดอกไม้ เล่นน้ำที่เลิงไก่ออก กับนางสนมและพระพี่เลี้ยง ซึ่งสวนดอกไม้ก็คือบริเวณบ้านโนนศิลาแลง ตำบลโนนศิลา กิ่งอำเภอกมลาไสยในปัจจุบัน ซึ่งเป็นดินดอนสามเหลี่ยมปากลำน้ำดอกไม้อไหลตกแม่น้ำปาวนั่นเอง

กล่าวถึงอีกเมืองหนึ่ง ชื่อเมืองเชียงโสม ซึ่งต่อมาเรียกกุดเชียงโสม เป็นลำห้วยสาขาของลำน้ำปาว มีเรื่องเล่าว่ากุดแห่งนี้ผิคุและมีระเซ่มากมาย จนคนไม่กล้าเข้าใกล้ เมื่อมีการสร้างเขื่อนลำปาวและกักน้ำตัวเมืองได้ถูกน้ำเขื่อนลำปาวท่วมจนหมด เมืองนี้ตั้งอยู่ทางตอนเหนือขึ้นไป มีพญา

เชียงโสมเป็นเจ้าเมือง และมีพี่น้องร่วมสายโลหิตกันถึง 7 คน แต่ละคนเมื่อเติบโตใหญ่ได้แยกตัวออกไปตั้งเมืองและปกครองบ้านเมืองของใครของมัน อันได้แก่เมืองเชียงสง เชียงสา เชียงสี

เชียงสร้อย เชียงเครือ เชียงหมี ทุกเมืองเป็นพี่น้องกัน เจ้าเมืองเชียงโฮมเป็นพญาหนุ่ม ที่ชอบ
ออกล่าสัตว์และต่อไก่ออยู่เป็นนิจ วันหนึ่งพระองค์ได้มีรับสั่งให้เสนา ข้ามหาดย้ เตรียมข้าวของเพื่อ
ออกไปตั้งพลับพลาเพื่อล่าสัตว์ในป่า และตั้งใจว่าจะไปหลายวัน เมื่อมาถึงบริเวณล่าสัตว์ พระ
อินทร์ได้แปลงกายเป็นกวางทอง ออกมาวิ่งหลอกล่อ พอพระองค์เห็นจึงเกิดความพอพระทัย
และอยากได้เป็นอย่างมาก จึงสั่งให้ทหารล้อมจับกวางทอง ถึงกับมีกระแสน้ำว่า ห้ามปล่อยให้
กวางตัวนั้นหลุดรอดไปได้ ถ้ากวางหลุดรอดออกด้านใด คนๆนั้นต้องถูกประหารชีวิต แต่เมื่อ
ล้อมจับกวางทอง ปรากฏว่ากวางทองได้หลุดรอดออกไปได้ โดยออกทางด้านพญาเชียงโฮม
นั่นเอง พระองค์จึงรับสั่งให้ทุกคนรออยู่ และออกติดตามกวางอย่างกระชั้นชิด แต่ยิ่งตาม กวางก็
ยิ่งหลอกล่อ เสแสร้ง เตี้ยวโผล่ให้เห็น เตี้ยวหาย จวนเจียนจะจับได้ก็หลายครั้งหลายครา พญา
เชียงโฮมตามอยู่หลายวัน จนสุดท้าย กวางก็หายไป อย่างไร้ร่องรอย และพระองค์ก็หลงทาง
รอนแรมอยู่ในป่าไพรหลายวัน แล้วพระองค์ก็ได้พบหนองน้ำขนาดใหญ่ อยู่กลางป่า และ
ขณะนั้นมีบรรดาสาวสนม พระพี่เลี้ยง และเจ้าหญิงฟ้าหยาดกำลังเล่นน้ำอยู่ ทันทีที่เห็นพระองค์
หลงรักเจ้าหญิงทันที ในที่สุดก็แอบ เข้าพบและทำความรู้จักกัน และกลายเป็นความรักของคน
ทั้งสองคน จนแอบมีความสัมพันธ์อันลึกซึ้ง พญาเชียงโฮมยังได้แอบเข้าหาเจ้าหญิงฟ้าหยาดถึง
ในราชวังกลางน้ำหลายครั้งและ สุดท้ายถูกจับได้ เจ้าพญาฟ้าแดดทรงพระพิโรธมาก สั่งกัก
บริเวณเจ้าหญิง ตะเพิดพญาเชียงโฮมกลับบ้านเมือง เมื่อพญาเชียงโฮมกลับถึงเมืองของตนเอง
ได้แต่งตั้งทูตานุทูต และเครื่องราชบรรณาการ มาขอขมา และสว้ขอเจ้าหญิงตามธรรมเนียม แต่
พญาฟ้าแดดไม่ยอมรับไมตรีนั้น และได้จับคณะอัญเชิญเครื่องราชบรรณาการประหารชีวิตเสีย
สร้างความเคียดแค้นให้กับพญาเชียงโฮมมาก จึงได้เกณฑ์ไพร่พล ทั้งเมืองพี่เมืองน้องทั้ง 7
เมือง ยกมาตีเมืองฟ้าแดด สู้รบกันจนเลือดท่วมทุ่ง ขนาดหนุ่ นายังสามารถ้วยบน
สายเลือดที่อาบนองไปทั่วทั้งทุ่ง สุดท้ายก็เป็นการทำยุทธหัตถีระหว่าง 2 กษัตริย์ ปรากฏว่า
พญาฟ้าแดด พันพญาเชียงโฮมขาดคอช้าง กองทัพฝ่ายพญาเชียงโฮมแตกพ่าย บรรดาพญา
เมืองต่างๆที่มาช่วยพญาเชียงโฮมรบครั้งนั้น ได้นำศพแม่ทัพกลับเมืองเชียงโฮม และรวบรวม
พลเพื่อเข้าตีใหม่ เมื่อข่าวการสิ้นชีพของชายคนรัก ทราบถึงเจ้าหญิงฟ้าหยาดจนได้ เจ้านางทรง
โทมน์ส อย่างหนัก และตรอมใจตายในที่สุด เมื่อพญาฟ้าแดดทราบว่าลูกสาวตรอมใจตาย
เพราะตนเป็นสาเหตุ ก็ทรงโทมน์สอย่างหนัก รู้สึกสำนึกผิด และไม่มีจิตใจจะสู้รบต่อไป ส่งทูต
ออกไปเจรจาขอสงบศึกถึงนอกเมือง เมื่อทั้งสองฝ่ายตกลงกันได้ทัพเจ้าเมืองต่างๆก็พากันยก
ทัพกลับ และหลังจากนั้น ก็ได้นำศพพญาเชียงโฮม มาเผาปนกิจคู่กันกับเจ้าหญิงฟ้าหยาด และ
รับสั่งให้ชาวเมืองต่างๆร่วมกันสร้างพระพุทธรูป จำนวน 84,000 องค์ เพื่อนำลงบรรจุในเจดีย์
ธาตุของสองกษัตริย์ และหลังจากนั้นบ้านเมืองก็สงบลง หลังสิ้นยุคพญาฟ้าแดด ก็ไม่มีตำนาน
เรื่องเล่าอื่นได้อีกเลย

“ภาพที่ 17 พระธาตุยาคู สัญลักษณ์ของเมืองโบราณ ฟ้าแดดสงยาง”

2. ยุคกรุงธนบุรีและรัตนโกสินทร์ตอนต้น

จะเห็นว่าประวัติศาสตร์ท้องถิ่นได้ขาดหายไป จากยุคทวารวดี แล้วมาค้นพบอีกทีในยุคกรุงธนบุรีและรัตนโกสินทร์ตอนต้น กล่าวคือ กลุ่มคนที่อพยพมาอยู่พื้นที่อำเภอเมืองและอำเภอกมลาไสยเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ลาวที่อพยพมาจากเวียงจันทน์ ในกลุ่มเจ้าผ้าขาวโสมพมิตร ที่มีความขัดแย้งกับเจ้าสิริบุญสารเจ้าเมืองเวียงจันทน์ บิดาเจ้าอนุวงศ์โดยได้พาไพร่พล จำนวน 3,000 เศษ ข้ามแม่น้ำโขงเข้ามาตั้งบ้านเมืองอยู่พื้นที่ บ้านพันนา พระธาตุเชิงชุม จังหวัดสกลนครในปัจจุบัน ต่อมาได้เกิดเกรงกลัวการรบกวนจากอำนาจทางเวียงจันทน์ จึงพาไพร่พลอพยพข้ามเทือกเขาภูพานมาตั้งบ้านเมืองที่บ้านแก่งส้มโฮง ซึ่งเป็นที่ตั้งเมืองกาฬสินธุ์ในปัจจุบัน ในปี พ.ศ. 2336 ได้ยกฐานะเป็นเมือง และขึ้นตรงต่อเมืองร้อยเอ็ด และมีการขยายเมืองออกไปตั้งเมืองใหม่คือเมืองกมลาไสย ภายหลังได้มีกลุ่มชาติพันธุ์ลาวที่อพยพมาจากสายจำปาศักดิ์ หรือสายพระวอพระตา ที่มาตั้งอยู่บริเวณ พื้นที่รอบนอกเมืองร้อยเอ็ด ได้อพยพขึ้นมาสมทบในพื้นที่ตำบลกมลาไสย และกิ่งอำเภอฆ้องชัย ซึ่งสาเหตุแห่งการอพยพเข้ามา ก็เพื่อเข้ามาทำการประมงในแม่น้ำป่าว และเกิดชอบพื้นที่เลอพยพครอบครัวมาอยู่อย่างถาวรจนกลายเป็นชุมชนใหญ่ ส่วนชุมชนต่างๆที่ตั้งอยู่ตามสองฟากฝั่งแม่น้ำป่าว ส่วนใหญ่เกิดจากการขยายตัวของชุมชนจากพื้นที่ฝั่งอำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จะมีกลุ่มวัฒนธรรม โคราช ที่อพยพมาจากบ้านหม้อ อ.เมือง จ.มหาสารคาม มาแทรกอยู่เป็นชุมชนเล็กๆ และยึดอาชีพการปั้นหม้อขายอยู่ที่ บ้านน้อย จิบกระด้น ตำบลกมลาไสย แต่ก็เป็นชุมชนรุ่นใหม่ที่มีอายุไม่เกิน 100 ปี

การวิเคราะห์ข้อมูลความเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ป่าบุงป่าทามของลำน้ำปาว

ในช่วงที่ผ่านมา

ซึ่งสามารถแบ่งช่วงระยะของการเปลี่ยนแปลงยุคต่างๆ ได้ 3 ยุค คือ

1. ยุคก่อนการสร้างเขื่อนลำปาว
2. ยุคหลังการสร้างเขื่อน/ยุคป่าทามแตกหรือยุคการใช้น้ำชลประทาน
3. ยุคการเกิดน้ำท่วมซ้ำซาก 6 ปีซ้อน

1. ยุคก่อนการสร้างเขื่อนลำปาว ก่อน พ.ศ.2506

เป็นยุคป่าทามในอดีต ก่อน พ.ศ 2506 หรือก่อนที่จะมีการสร้างเขื่อน ลำปาว เป็นยุคที่ป่าทามเป็นป่าชุมชนอย่างแท้จริง เพราะมีสภาพป่าที่อุดมสมบูรณ์ มีตม จมไม่ สามารถเดินทางผ่านไปมาได้ มีสัตว์ป่าขนาดใหญ่หลายชนิด เช่น หมูป่า ไก่ป่า อีเห็น กระรอก กระแต บ่าง พังพอน นกต่างๆ โดยสภาพพื้นที่ทั่วไปลำน้ำปาวก็เหมือนกับลำน้ำอื่นๆ คือ ขึ้น ลงปีละ หนึ่งครั้ง เกิดการเอ่อท่วมมากบ้างน้อยบ้างแล้วแต่ปีไหนฝนดีหรือไม่ดี ในการเกิดการท่วมขังในฤดูน้ำหลากของทุกปี น้ำจะเริ่มท่วมขังในช่วงปลายเดือนสิงหาคมในทุกปีและจะเอ่อท่วมอยู่นานจนถึงปลายเดือนพฤศจิกายน ขนาดความกว้าง หรือ พื้นที่การท่วมของน้ำ จะท่วมมากหรือท่วมน้อยเกิดจากการไหลบ่าของน้ำจากทางต้นน้ำ ซึ่งมีลำห้วยสาขามากมายที่ไหลลงสู่แม่น้ำปาว และการหนุนของน้ำจากด้านล่างหรือปลายน้ำนั่นคือแม่น้ำชีนั่นเอง ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับจำนวนพายุหรือปริมาณน้ำฝนในแต่ละปีด้วย เพราะเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการท่วมขังในฤดูน้ำหลากของแม่น้ำปาวด้วย ลักษณะการท่วมน้ำจะเอ่อล้นตลิ่ง สองฟากฝั่งลำน้ำ โดยจะท่วมหนักและกินพื้นที่กว้างในพื้นที่ตำบลหลุบ ตำบลห้วยโพธิ์ อำเภอเมือง ตำบลโนนศิลาเลิง กิ่งอำเภอหนองชัย มากกว่าพื้นที่ตำบลกมลาไสยอำเภอกมลาไสย ทั้งนี้เกิดจากพื้นที่ดังกล่าวมีลักษณะราบลุ่มต่ำและมีลำรางธรรมชาติที่ไหลลงสู่แม่น้ำปาวมากกว่าพื้นที่ตำบลกมลาไสย

ภาพที่ 18 ลำน้ำปาวหน้าแล้ง ช่วงบ้านดอนฉนวน ต.หลุบ อ.เมือง จ.กาฬสินธุ์

ในช่วงฤดูแล้งน้ำจะลดลงไปอยู่ในร่องน้ำลำปาวซึ่งมีลักษณะลำน้ำแคบ

เล็กแต่ลึก ซึ่งจะมีความลึกของน้ำเฉลี่ยราว 3 เมตร ซึ่งจากสภาพการท่วมแล้วลดลงของน้ำปาวดังกล่าว ก่อให้เกิดปัญหา การไม่มีน้ำใช้อุปโภคบริโภค ในฤดูแล้ง เพราะน้ำลดลงไปหมด จะเหลือเฉพาะอยู่ในร่องน้ำเท่านั้น ในบางพื้นที่โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ที่อยู่ห่างจากชายฝั่งพื้นที่น้ำท่วมถึง นอกจากนั้นในช่วงหน้าแล้ง ยังมีปัญหาเรื่องการจับสัตว์น้ำที่หาได้ยากกว่าในฤดูน้ำหลาก แต่ปัญหาเหล่านี้ไม่รุนแรงมากนักเพราะยังมีพื้นที่ป่าทามและแหล่งน้ำลำห้วยเล็กๆ กุดหนอง ฮอง บึง เป็นที่ใช้หาอาหารตามธรรมชาติได้ อีกทั้งชีวิตความเป็นอยู่ในอดีตก่อนที่จะมีการก่อสร้างเขื่อนลำปาว ก็ไม่ได้ซับซ้อนมากนัก การใช้ชีวิตในแต่ละวันส่วนใหญ่พึ่งพาธรรมชาติเป็นหลัก ซึ่งหากพิจารณาปฏิทินการผลิตในรอบปีจะพบว่าการใช้ชีวิตของผู้คนยุคก่อนการสร้างเขื่อน มีความเรียบง่าย กว่ายุคปัจจุบันนี้มาก

ลำดับ	อาชีพ/วิถีชีวิต	ฮีต-คอง ประเพณี	ช่วงเดือน- เดือน	หมายเหตุ
1	การเก็บของป่า/เครื่องมือ/ พื้น/ห้วย/การเลี้ยงวัว ควายในพื้นที่ป่าทาม/การ ลงทำประมงพื้นบ้านในลำ ห้วย/การเอาปุ๋ยคอกใส่นา/ การปั้นหม้อ/การ แลกเปลี่ยนสินค้า/การทอ ผ้าพื้นบ้าน/จักสาน/การ ซ่อมแซมบ้าน/การต้ม เกลือ/การปลูกผัก	บุญคุณลาน/บุญ ข้าวจี/บุญเบิก บ้าน/บุญเผา ตรุษสงกรานต์ หรือวันเนา/การ ทำบุญแจกข้าว หาคันตาย/การ แต่งงานของบ่าว สาว	กุมภาพันธ์- เมษายน	-ในแต่ละเดือนจะมีบุญประเพณี ทุกเดือน
2	การเตรียมตัวลงทำนา การ เตรียมคราดไถ/พันธ์ข้าว/ การปลูกข้าวไร่ ข้าวนา ทามหรือปลูกปอ	บุญบั้งไฟ/บุญ เลี้ยงบ้าน	พฤษภาคม- มิถุนายน	มีคนทำนาทาม ไม่มากนัก ส่วน ใหญ่จับจองทำ ในพื้นที่ทาม ใกล้ๆชุมชน
3	การแรกนา การไถนาสุด (ไถตะ) การหว่านกล้าการปักดำ ข้าวนาปีหรือนาท่ง/นาโคก	บุญข้าะ	เดือนกรกฎาคม	
4	การปักดำนาปี		เดือนกรกฎาคม- เดือนสิงหาคม	น้ำเริ่มหลาก

5	การเลี้ยงวัวควายในพื้นที่ สูงน้ำท่วมไม่ถึง /การทำ ประมงพื้นบ้าน/การเลี้ยง หม่อน/การเก็บเกี่ยวข้าว นาทาม/การเกี่ยวข้าวดอ/ การขายข้าวเก่าให้พ่อค้า เรือกระแซง/ การจักสาน/ การเผาถ่าน/การเกี่ยวแฝก	เข้าพรรษา/บุญ ข้าวประดับดิน/ บุญข้าวสากและ ออกพรรษา/การ แข่งเรือพาย/ ลอยกระทง/บุญ กฐิน	เดือนสิงหาคม - พฤศจิกายน	น้ำหลาก
6	การเก็บเกี่ยวข้าวนาปี/การ ปลูกผักสวนครัวตามริมฝั่ง ห้วย/การเก็บปลาที่ตกค้าง ตามแหล่งน้ำตื้นในพื้นที่ป่า ทาม	บุญเข้ากรรม	เดือน-ธันวาคม- มกราคมปีถัดไป	น้ำเริ่มลด

สภาพปัญหาของยุคก่อนการสร้างเขื่อน

ปัญหาในยุคก่อนไม่ค่อยมีอะไรมากมายนัก ส่วนใหญ่คือปัญหา ที่เกิดขึ้นอยู่เป็นประจำของชุมชนท้องถิ่นแถบนี้ คือ การเกิดภาวะ น้ำท่วมหลาก ปีละ 1 ครั้งในช่วงหน้าน้ำหลาก คือ ช่วงเดือน สิงหาคม หรือกันยายน ถึงเดือนพฤศจิกายนของทุกปี แต่ก็มีชาวบ้านหลายคน มองว่าการเกิดน้ำท่วมหลากไม่เป็นปัญหา เพราะไม่ก่อให้เกิดปัญหา หรือความเสียหายใดๆ ตรงกันข้ามการเกิดน้ำท่วมทำให้มีอาหารตามธรรมชาติ หลากหลายมากขึ้น นอกจากนั้นก็มีปัญหาด้านการคมนาคม ระหว่างชุมชน ปัญหาโจรขโมย และปัญหาการไม่มีสถานที่จำหน่ายผลผลิต การเกษตร ปัญหาการมีที่ทำกินน้อย

2. ยุคหลังการสร้างเขื่อนลำปาว ยุคป่าบุงป่าทามแตก และการใช้น้ำชลประทาน หลัง พ.ศ. 2506-2542

ต้องยอมรับว่านโยบายรัฐเป็นปัจจัยหลักในการบุกรุกทำลายป่าชุมชนอย่างแท้จริง กรณีป่าบุงป่าทามลำน้ำปาว เป็นตัวอย่างหนึ่งที่ป่าชุมชนแตกสลายเพราะนโยบายของรัฐ เพราะในปี 2506

เมื่อมีการเริ่มก่อสร้างเขื่อน ทางนายอำเภอเมืองในสมัยนั้น ได้ประกาศผ่านมายังกำนันผู้ใหญ่บ้าน

ว่าให้มีการแผ้วถางเพื่อจับจองพื้นที่ป่าบุงป่าทามได้ เพราะถ้าสร้างเขื่อนลำปาวเสร็จเมื่อไหร่ และเริ่มกักน้ำไว้ น้ำจะไม่ท่วมพื้นที่ป่าบุงป่าทามอีกแล้ว จากการประกาศดังกล่าวทำให้ชาวบ้านจากชุมชนต่าง ๆ ที่ตั้งเรียงรายอยู่ตามริมฝั่งลำน้ำปาวทั้งสองฟากฝั่งลำน้ำปาว พวกกันบุกรุกเข้า

แผ้วถางจับจองพื้นที่ป่าบุ่งป่าทามทั้งสองฝั่งลำน้ำปาว ทั้งการจับจองป่าแล้วขายสิทธิ์ ไร่ละ 150 บาท (พ.ศ 2506) และแผ้วถางเพื่อใช้เป็นทำกิน การจับจองเป็นไปด้วยความยากลำบาก เพราะไม่สามารถเดินทางบุกรุกป่าฝ่าเครือไม้ที่มีดมุง และรกขี้ของป่าบุ่งป่าทามไปได้ จนต้องใช้วิธีการขึ้นต้นไม้ใหญ่ แล้วขึ้นบอกเขตจับจองของตนเองว่า จากต้นไม้ใหญ่ต้นไหน ไปถึงต้นไหน แล้วจึงลงมือแผ้วถาง ต่อมาในช่วง พ.ศ 2508-2512 ได้มีรถไถขนาดใหญ่ที่เดินทางมาจากสุพรรณบุรี ได้มารับจ้างไถบุกรุกเบิกป่าทาม และปรับแต่งแปลงไร่นา ได้รับความนิยมนอย่างสูงจากเจ้าของพื้นที่ป่าบุ่งป่าทามที่จับจองเอาไว้แล้ว

เพราะสะดวกสบายและทำงานได้ดี จึงมีการจ้างรถไถใหญ่บุกรุกเบิกและปรับแต่งในราคาไร่ละ 250 บาท ใครมีเงินมากก็ไถบุกรุกเบิกเอามาก ใครมีเงินน้อยก็ทำได้น้อย คนที่ไม่จับจองไว้มาก่อน หรือจองไม่ทันเพื่อน ก็ใช้วิธีซื้อพื้นที่ที่บุกรุกเบิกโดยรถไถไว้แล้ว จากคนที่จับจองเอาไว้มากมาย ในราคาไร่ละ 700-800 บาทแล้วแต่ใกล้-ไกลชุมชน ฉะนั้นจึงเกิดกรณีนายหน้าท้องถิ่นและเศรษฐีที่ดินที่ทำหน้าที่จับจองครอบครองป่าบุ่งป่าทาม แล้วจ้างรถไถบุกรุกเบิก ปรับแต่งเป็นที่นา แล้วขายสิทธิ์ต่อให้กับคนอื่น ๆ

จากเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้ป่าบุ่งป่าทามขนาดใหญ่และสมบูรณ์ที่สุดในบริเวณลุ่มน้ำปาวตอนกลาง ตั้งแต่พื้นที่อำเภอมะนัง อำเภอยางตลาด กิ่งอำเภอฆ้องชัย และอำเภอกมลาไสย ต้องแหลกสลาย

จนไม่สามารถฟื้นขึ้นมาได้จนเท่าทุกวันนี้

ภายหลังจากที่แปลงผืนป่าเป็นเป็นผืนนาได้แล้ว การสร้างเขื่อนลำปาวก็เสร็จสมบูรณ์และกักน้ำได้ ปรากฏว่า "น้ำออกแ่ง"หรือน้ำหลากช่วงเดือนกันยายน-พฤศจิกายนไม่มีมาท่วมจริงดังคำประกาศของอดีตนายอำเภอมะนังกาฬสินธุ์คนนั้น ทำให้การทำนาในพื้นที่ทาม หรือพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำ ประสบผลสำเร็จอย่างสูง ข้าวออกงามและให้ผลผลิตสูงกว่าการทำนาบนที่สูงหรือ นาทุ่ง/นาโคก ถึง 2-3 เท่าประกอบกับในช่วง พ.ศ 2516-2529 ทางโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาลำปาว ได้ก่อสร้างคลองส่งน้ำ คูส่งน้ำ คลองไส้ไก่ และร่องระบายน้ำปาลงไปในพื้นที่นาทาม จนเกษตรกรในพื้นที่นาทามสามารถทำนาได้ปีละ สองครั้ง เป็นเหตุให้ ป่าทามที่เหลือรอดจากการบุกรุก ปรับแต่งเป็นแปลงนา ในยุคก่อนก็ถูกบุกรุกใหม่อีกครั้ง ซึ่งคราวนี้ แทบไม่เหลือป่าบุ่งป่าทามที่สามารถใช้ประโยชน์ได้ต่อไปแล้ว

“ภาพที่ 19 คูส่งน้ำที่ตัดผ่านลงไปในพื้นที่ทาม ซึ่งอดีตพื้นที่ตรงนี้เป็นป่าทามที่รกชัฏ จนไม่สามารถเดินทางผ่านไปได้”

หลังจากที่มีการสร้างเขื่อนลำปาว สภาพแวดล้อมหลายอย่างได้เปลี่ยนไป เช่นกรณีที่ดินที่เขื่อนกักเก็บน้ำไว้เพื่อใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการสร้างเขื่อน ซึ่งส่งผลกระทบต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตลอดจนวิถีชีวิตของผู้คนตามสองฟากฝั่ง กล่าวคือ ในช่วงต้นของการเริ่มกักน้ำไว้ในเขื่อน ทำให้เกิดน้ำท่วมหลากในพื้นที่ใต้เขื่อนน้อยลง บางปีท่วมซ้ำลง และบางปีท่วมไม่มาก ซึ่งอาจเกิดจากการกักน้ำไม่ให้ไหลลงมาในลำน้ำปาวของทางเขื่อน แต่กรณีที่เกิดการท่วมซ้ำหรือท่วมไม่มาก ทำให้ผู้ที่เคยอาศัยป่าทามร่วมกันเริ่มมองเห็นประโยชน์จากการที่ น้ำไม่ท่วม ได้มีการจับจองพื้นที่ป่าทามและแผ้วถางครอบครองอย่างถาวร ป่าทามที่เคยเป็นป่าสาธารณะกลับกลายเป็นเจ้าของครอบครองทำประโยชน์ เช่นการบุกเบิกพื้นที่ทามแผ้วถาง โดยใช้รถไถขนาดใหญ่เกรดดิน ทำเป็นที่ปลูกข้าวและพืชเศรษฐกิจอื่น พื้นที่ทามที่เคยอุดมสมบูรณ์ถูกทำลายลงอย่างรวดเร็ว ภายในระยะ เวลาไม่ถึง 10 ปี พื้นที่ชุ่มน้ำที่เคยเป็นที่พึ่งพิงของทุกชุมชนตามริมฝั่งลำน้ำปาว ก็แทบไม่เหลืออะไร จากป่าไม้ธรรมชาติหรือที่สาธารณะกลายเป็นที่เอกชนและมีเอกสารสิทธิ์ และยากที่คนอื่น ๆ จากภายนอกจะเข้าไปใช้ประโยชน์ได้

ภายหลังจากที่มีการเปิดให้ใช้น้ำชลประทานที่มีคลองส่งน้ำตัดผ่านเข้ามา ยิ่งเป็นแรงกระตุ้นให้มีการบุกเบิกเข้าจับจองพื้นที่ป่าทามมากขึ้น เพราะรายได้จากการทำนาปีละสองครั้ง คือนาปีและนาปรัง ซึ่งเป็นอาชีพเสริมรูปแบบใหม่ที่เข้ามาพร้อมกับน้ำชลประทาน สร้างแรงกระตุ้นให้เจ้าของพื้นที่ป่าบุ่งป่าทามรุกเข้าแผ้วถางทำลาย เพื่อสร้างพื้นที่เพื่อขยายแปลงนาออกไปอีก จนท้ายสุดป่าทามแห่งลำน้ำปาวที่เคยอุดมสมบูรณ์ก็แทบไม่เหลือไว้ให้เห็น สภาพแวดล้อมหลายอย่างได้เปลี่ยนไป อาหารตามธรรมชาติที่เคยหาได้จากป่าบุ่งป่าทามหลายชนิดหายไป หรือลดน้อยลงอย่างมาก

น้ำไม่หลากท่วมพื้นที่ทามเหมือนในอดีต เรือกำปั่นหรือเรือกระแซง ที่เคยมารับซื้อข้าว จากชุมชนตามริมแม่น้ำหายไปตั้งแต่นั้น ผู้คน หันไปใช้การเดินทางโดยทางบกแทน ประกอบกับมีผู้ประกอบการในจังหวัดกาฬสินธุ์และอำเภอกมลาไสยได้ตั้งโรงสีใหญ่ขึ้นหลายแห่ง เพื่อรองรับผลผลิตจากการทำนาปีละ 2 ครั้ง ทำให้รูปแบบการผลิตเพื่อขายเข้ามามีบทบาทแทนการผลิตเพื่อการยังชีพอย่างในอดีตอย่างเบ็ดเสร็จ ในยุคนี้เอง

ปฏิทินการผลิตและวิถีชุมชน ช่วงที่มีการกักน้ำเขื่อนและการทำนาปีละ 2 ครั้ง

ลำดับ	อาชีพ/วิถีชีวิต	อีต-คอง ประเพณี	ช่วงเดือน- เดือน	หมายเหตุ
1	การเตรียมดินและปลูกข้าว นาปรัง/การปลูกผักฤดู หนาว/การอพยพแรงงาน เข้าเมืองหลังฤดูการเก็บ เกี่ยวข้าวนาปีการเก็บพืช ผักพื้นบ้านส่งขายกรุงเทพ	เทศกาลปีใหม่ บุญคูณลาน/บุญ ข้าวจี/การ แต่งงาน/การ ซ่อมแซมบ้าน/	มกราคม- กุมภาพันธ์	
2	การเลี้ยงปลุสสัตว์ในพื้นที่ป่า บุงป่าทาม/การเก็บพืชผัก พื้นบ้านส่งขายกรุงเทพ/ การอพยพแรงงานเข้าเมือง และแบบไปเข้าเย็นกลับ	การขึ้นบ้านใหม่/ การแต่งงาน/การ ทำบุญแจกข้าว/ บุญเผาส	มีนาคม-เมษายน	
3	การเก็บเกี่ยวข้าวนาปรัง การเก็บพืชผักพื้นบ้านส่ง ขายกรุงเทพ	ตรุษสงกรานต์/ บุญบั้งไฟ	พฤษภาคม- มิถุนายน	การเลี้ยงปลุสสัตว์ในยุค ปัจจุบันมีสองลักษณะ คือ การเลี้ยงขังคอกหา หญ้าให้กิน/และการ ต้อนไปเลี้ยงในป่าทาม
4	การเตรียมดินและการ หว่านข้าวนาปี	บุญข้าส	กรกฎาคม	
5	การอพยพแรงงานตามฤดู การการเก็บพืชผักพื้นบ้าน ส่งขายกรุงเทพ	เข้าพรรษา/บุญ ข้าวประดับดิน/ บุญข้าวสาก	สิงหาคม- กันยายน- ตุลาคม	ช่วงน้ำท่วมป่าบุงป่า ทาม
6	การเก็บเกี่ยวข้าวนาปี และ การหว่านข้าวตามน้ำ (หว่านข้าวหลังฤดูน้ำลด)	บุญกฐิน/ลอย กระทง/การ แต่งงาน	พฤศจิกายน- ธันวาคม	

ผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงจากการสร้างเขื่อนลำปาว

ด้านบวก หลังจากการสร้างเขื่อนเสร็จ ในช่วงปี พ.ศ 2516 และเริ่มกักเก็บน้ำ พบว่า ผลที่ตามมา ทำให้น้ำไม่ท่วมพื้นที่ป่าบุงป่าทามและพื้นที่อื่น ตามที่วัตถุประสงค์ของเขื่อน ได้ตั้งไว้ ทำให้ชุมชน ทำการผลิตข้าวนาทามหรือนาในพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำ ได้อย่างเต็มที่ และชาวบ้านสามารถนำสัตว์เลี้ยงเข้ามาเลี้ยงในพื้นที่ทามได้ มากขึ้น

นอกจากนั้นในเบื้องต้น พบว่าปลาในบริเวณ อ่างเก็บน้ำลำปาว หรือเขื่อนลำปาว ได้แพร่พันธุ์อย่างมากมาย ทำให้คนในชุมชนหลายครอบครัวอพยพ ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจับปลาที่บ้าน ได้อพยพขึ้นไปจับปลาในเขื่อนเพื่อขาย บางคนก็เข้าไปรับซื้อเพื่อส่งต่อ และบางคนก็นำมาแปรรูปเป็นปลาร้า ปลาสามชัย จนสามารถดำเนินการได้อย่างเป็นล่ำเป็นสัน สามารถดำรงธุรกิจมาได้เท่าทุกวันนี้

ส่วนด้านพื้นที่ทำกินพบว่าเกษตรกรมีที่ทำกินมากขึ้น โดยได้จากการแผ้วถางป่า ในพื้นที่ป่าบุง ป่าทาม เพราะพื้นที่ดังกล่าว ไม่เกิดภาวะน้ำท่วมขังในฤดูน้ำหลากเหมือนเช่นที่ผ่านมา ทำให้ชาวบ้านในชุมชนต่างๆ พากันจับจองแผ้วถางและไถปรับเป็นที่นา มากบ้างน้อยบ้างแล้วแต่กำลังความสามารถ

นอกจากนั้น ทางโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาลำปาว ยังได้ก่อสร้างคลองส่งน้ำ ผ่านเข้ามาในพื้นที่ป่าบุง ป่าทาม ทำให้พื้นที่ดังกล่าวมีคุณค่าราคามากขึ้น เพราะสามารถทำนาได้ปีละ 2 ครั้ง ก่อให้เกิดรายได้แก่เกษตรกรชาวบ้านที่มีที่ทำกินในพื้นที่ป่าบุงป่าทามแต่ละปีไม่น้อย

ตารางกิจกรรมการผลิตตามฤดูกาล และลักษณะพื้นที่

ช่วงเดือน	กิจกรรมการผลิต	พื้นที่สูงน้ำท่วมไม่ถึง	พื้นที่ป่าบุงป่าทาม หรือพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำ	แม่น้ำปาว
พฤษภาคม-กรกฎาคม	ทำนาปี	ทำนาปี	ทำนาปี	ทำประมงพื้นบ้าน
สิงหาคม-พฤศจิกายน	-ทำการประมงพื้นบ้าน /หาของป่า	ทำนาปี	ทำนาปี	-ทำการประมงพื้นบ้าน
ธันวาคม	เก็บเกี่ยวข้าวนาปี	เก็บเกี่ยวข้าวนาปี	เก็บเกี่ยวข้าวนาปี	ทำการประมงพื้นบ้าน
มกราคม-มีนาคม	-ทำนาปรัง	-ทำนาปรัง	-ทำนาปรัง	ทำการประมงพื้นบ้าน
เมษายน	เก็บเกี่ยวข้าวนาปรัง	เก็บเกี่ยวข้าวนาปรัง	เก็บเกี่ยวข้าวนาปรัง	ทำการประมงพื้นบ้าน

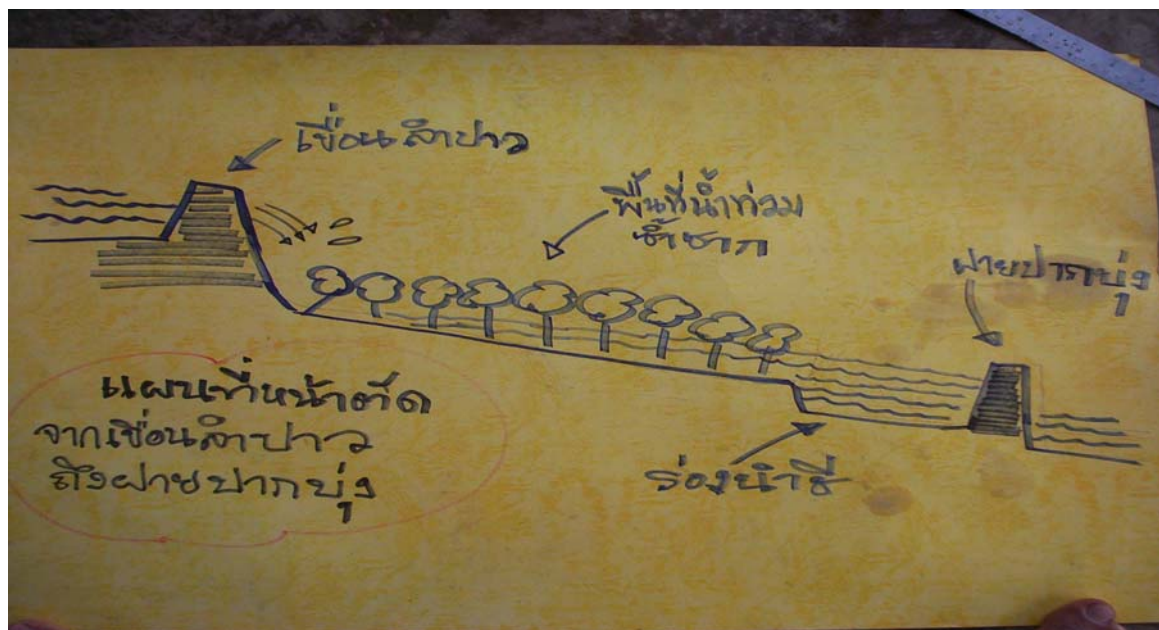
ด้านลบ ภายหลังการปิดเขื่อนลำปาว ทำให้น้ำไม่ท่วมป่าบุงป่าทาม เป็นผลให้เกิดการบุกรุกที่สาธารณะ เพื่อจับจอง แคว้นทางใต้รับเป็นที่ทำกิน ป่าบุงป่าทามที่เคยอุดมสมบูรณ์ในอดีต ลดจำนวนลงอย่างรวดเร็ว ทำให้ป่าไม้ที่เคยเป็นแหล่งไม้ฟืน ไม้ใช้สอย แหล่งหาอาหาร แหล่งเลี้ยงสัตว์ของชุมชนหมดไป เกษตรกรในชุมชนมีการปรับตัวเป็นอย่างมาก โดยจะเห็นได้จาก วัฒนธรรมประเพณี และวิถีการผลิตปรับเปลี่ยนไปจากเดิม หากพิจารณาวิถีชุมชนเปรียบเทียบกับยุคก่อน จะพบว่าวิถีการผลิตของชุมชนปรับเปลี่ยนไป ทั้งวัตถุประสงค์ในการผลิต จำนวนครั้งที่ผลิต ขั้นตอนวิธีการ จำนวนพื้นที่ที่ทำการเพาะปลูก ปัจจัยการผลิต เทคโนโลยีการผลิต เมล็ดพันธุ์ก็เปลี่ยนจากเดิม เกษตรกรก้าวเข้าสู่กระแสการบริโภคอย่างเต็มตัว ถึงแม้ว่าฮีต-คองประเพณี จะยังเหลืออยู่แต่การได้รับความสำคัญก็น้อยลงไปมาก เช่น การทำบุญประเพณีที่มีแต่ผู้สูงอายุเข้าร่วมทำ แต่ไม่ได้รับความสนใจจากคนรุ่นใหม่เป็นต้น

“ภาพที่ 20 ช่อระบายน้ำทิ้ง กรณีน้ำมากเกินไปปริมาณการกักเก็บของเขื่อน
;เขื่อนลำปาว”

“ภาพที่ 21 ภาพเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลง 3 ยุค ของแม่น้ำปาว”

“ภาพที่ 22 ชาวบ้านเชื่อว่า การท่วมซ้ำซากของน้ำในลำน้ำปาวเกิดจากการปิดเขื่อนปากบึง ที่ กิ่ง.อ.เชียงขวัญ จ.ร้อยเอ็ด”

“ภาพที่ 23 แม่น้ำปาวในฤดูน้ำออกแก่ง หรือช่วงน้ำหลาก
ช่วงพื้นที่ตำบลหลุบ อ.เมือง จ.กาฬสินธุ์”

สภาพปัญหาจากการก่อสร้างเขื่อนลำปาว

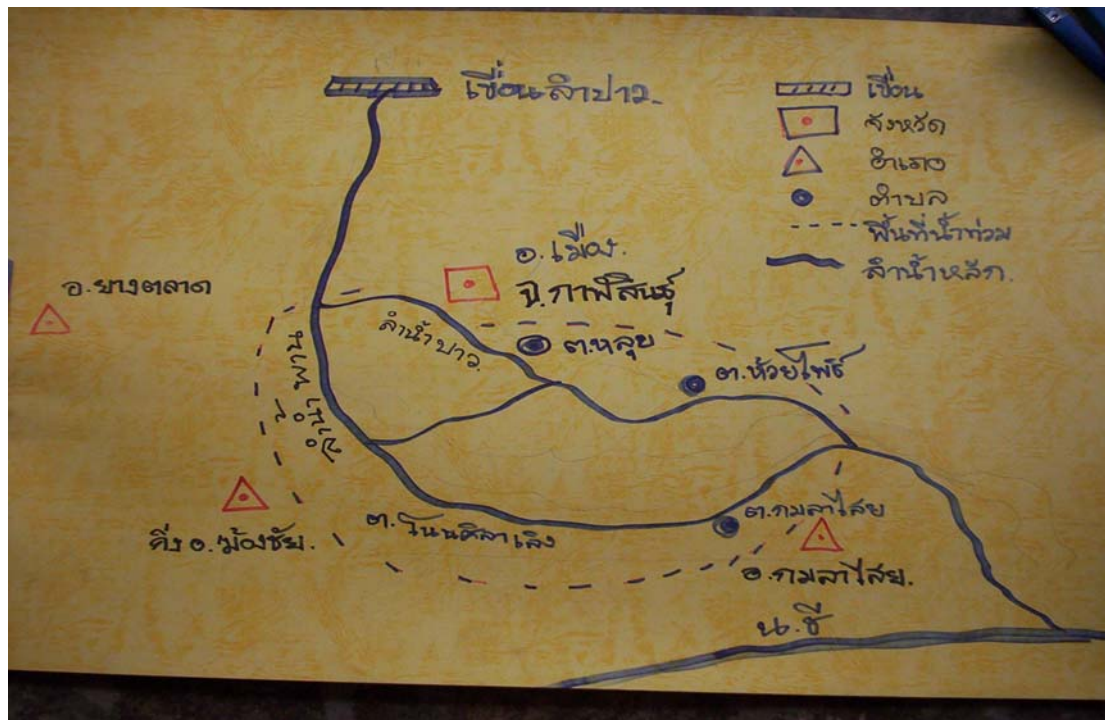
ยุคป่าทามแตก หรือยุคใช้น้ำชลประทาน

ยุคนี้ถือว่าเป็นยุคเปลี่ยนแปลงระบบความหลากหลายทางชีวภาพอย่างรุนแรงที่สุดเท่าที่เคยมีมาในพื้นที่แถบนี้ เพราะ การสร้างเขื่อน และมีการกักเก็บน้ำ ทำให้น้ำไม่ท่วมป่าบุง ป่าทาม ป่าบุงป่าทามที่เคยอุดมสมบูรณ์ที่สุดแห่งหนึ่ง ก็ถูกบุกรุกเข้าจับจองแผ้วถาง และปรับเป็นพื้นที่เพาะปลูกนาข้าว จนเกือบหมด นอกจากจะเป็นการทำลายธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และแหล่งอาหารธรรมชาติที่สมบูรณ์ของชุมชน การเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจชุมชนมากที่สุดครั้งหนึ่ง เพราะเป็นการเปลี่ยนแปลงจากระบบเศรษฐกิจพอเพียงที่พึ่งพาธรรมชาติจาก ลุ่มน้ำ มาสู่ระบบเศรษฐกิจที่แก่งแย่งชิงดี มุ่งผลิตเพื่อจำหน่ายโดยอาศัยน้ำจากชลประทาน การใช้เทคโนโลยีทางการเกษตรที่หลากหลาย จำเป็นต้องพึ่งพาปัจจัยการผลิตจากภายนอก เช่น ปุ๋ยเคมี สารกำจัดศัตรูพืช กำจัดหอยเชอรี่ เครื่องมือ เครื่องจักรทางการเกษตร พันธุ์ข้าวนาปรัง ก่อให้เกิดภาวะการขาดความสมดุลทางธรรมชาติ การปรับวิธีการทำการผลิต การอพยพแรงงาน และปัญหาสังคมตามมาอีกมากมาย

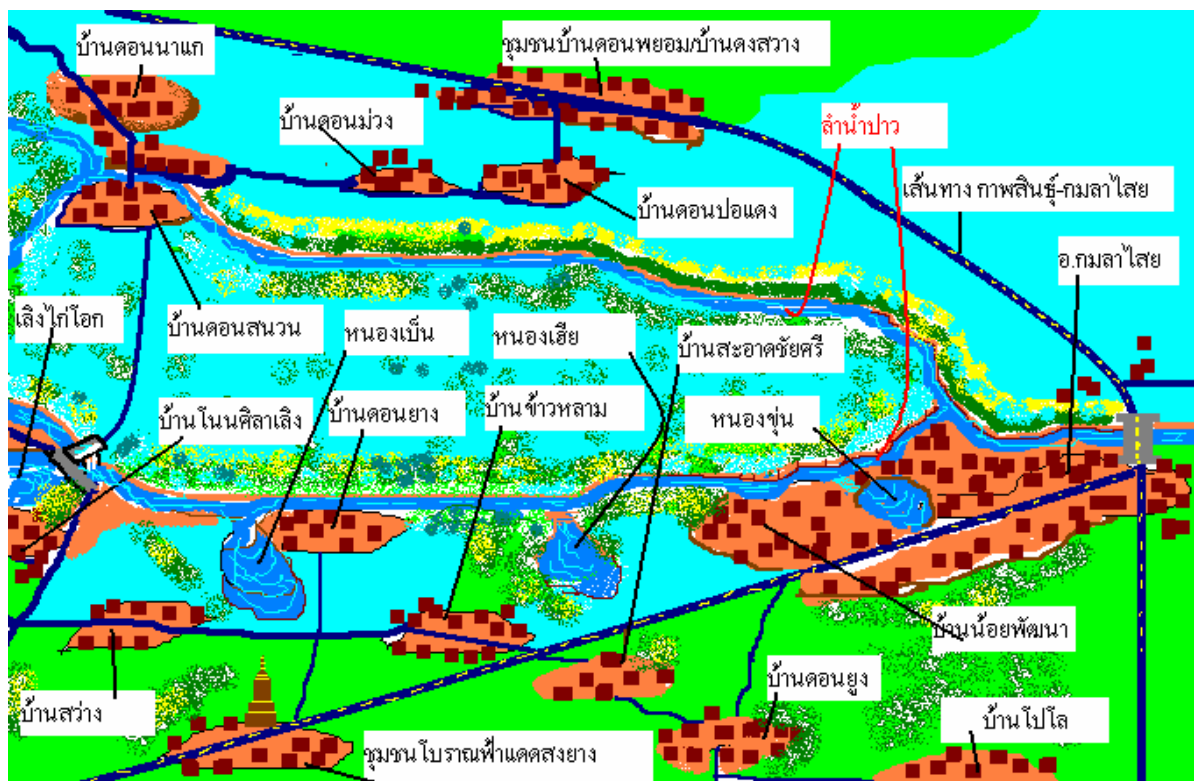
ยุคการเกิดน้ำท่วมซ้ำซาก 6 ปีซ้อน หลัง พ.ศ.2543

3.1 สถานการณ์น้ำท่วม หลังจากที่มีการทำนาปีละสองครั้ง ในพื้นที่ทามที่อาศัยน้ำจากคลองชลประทานของโครงการส่งน้ำ และบำรุงรักษาลำปาว ในขณะที่พื้นที่การทำนาทามสองฟากฝั่งลำน้ำปาว วังเว้นจากการถูกน้ำท่วมมากกว่ายี่สิบปี เพราะในช่วงดังกล่าวถึงแม้จะมีน้ำขึ้น

หลากหลายแต่เพียงระยะสั้นๆ หรือบางปีก็ขึ้นไม่มาก หรือไม่"ออกแก่ง"เหมือนในอดีตไม่ทำความเสียหายให้กับพื้นที่นาทามและพื้นที่การเกษตรอื่นๆตามริมสองฝั่งแม่น้ำปาว แต่ในช่วง พ.ศ. 2543 - พ.ศ. 2548 กลับพบว่าการเปลี่ยนแปลงของการท่วมขังของน้ำในแม่น้ำลำปาวเกิดขึ้น เพราะมีน้ำหลากเอ่อท่วมหรือ "ออกแก่ง"ทะลักท่วมเรือกสวนไร่นา เกษตรกรตั้งแต่ต้นฤดูฝนแทบทุกปี และมีระยะเวลาในการท่วมยาวนานมากกว่าปกติที่เคยเป็นมา อย่างเช่น ปี พ.ศ. 2545 - 2546 พบว่าน้ำเริ่มเอ่อท่วมตั้งแต่ เดือน กรกฎาคม และ ท่วมอยู่นานถึงเดือน พฤศจิกายน ซึ่งในอดีตไม่เคยปรากฏมาก่อน และหลังจากนั้นน้ำในลำน้ำปาวก็เอ่อท่วมติดต่อกันมาตลอดทุกปี จนเป็นผลให้ผู้มีนาในที่ลุ่ม หรือนาทามเสียหายแบบร้อยเปอร์เซ็นต์ติดต่อกันทุกปี นับตั้งแต่ พ.ศ. 2543 เป็นต้นมา มีพื้นที่นาทามถูกน้ำท่วมเสียหายเฉพาะพื้นที่ศึกษาวิจัย กว่า **11,201.75** ไร่ โดยแยกเป็น อำเภอเมือง ตำบลห้วยโพธิ์ **2,696** ไร่,ตำบลหลุบ **3,489** ไร่ อำเภอ กมลาไสย ตำบลกมลาไสย **3,048.75** ไร่ กิ่งอำเภอฆ้องชัย ตำบลโนนศิลาเลิง **1,968** ไร่ เป็นผลให้เกษตรกรในพื้นที่ขาดรายได้หลักจากการทำนาโดยเฉพาะอย่างยิ่งนาปีหรือนาที่ทำในช่วงฤดูฝน จนเกษตรกรได้รวมตัวกันไปประท้วงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จนก่อให้เกิดความขัดแย้งไปทั่ว โดยชาวบ้านเชื่อว่าการที่เกิดน้ำท่วมติดต่อกันเช่นนี้เกิดจากการกักเก็บน้ำของเขื่อนต่างๆในลำน้ำชี ซึ่งเป็นลำน้ำใหญ่ที่ลำน้ำปาวไหลลงไป การกักเก็บน้ำของ"ฝายปากบุง" ที่ตั้งอยู่ในลำน้ำชี บริเวณ บ้านปากบุง อ.เชียงขวัญ จ.ร้อยเอ็ดนั้น ทำให้ลำน้ำชีไม่สามารถไหลลงไปตามลำน้ำ เพื่อออกแม่น้ำมูลน้ำและแม่น้ำโขงได้ จึงเป็นต้นเหตุที่ทำให้น้ำที่ไหลจากน้ำปาว ไม่สามารถไหลลงไปได้ด้วย ชาวบ้านจึงรวมตัวกันไปเรียกร้องให้ทางฝายปากบุงเปิดเขื่อน ในช่วงหน้าฝนทุกปี ถึงแม้ทางฝายจะอ้างว่าได้เปิดเขื่อนทุกปีเพื่อระบายน้ำแล้ว แต่ปัญหาน้ำท่วมหนักในพื้นที่ด้านล่างของเขื่อนลำปาว หรือตลอดลำน้ำปาว จรดพื้นที่เขื่อนปากบุงก็ยังไม่คลี่คลายลงแต่อย่างใด

“ภาพที่ 24 แผนที่แสดงพื้นที่การศึกษาวิจัย ซึ่งเป็นพื้นที่ ที่ถูกน้ำท่วมหนักทุกปี”

“ภาพที่ 25 ภาพแสดงการลักษณะน้ำท่วมขังในพื้นที่ศึกษาวิจัย
ซึ่งเสียหาย 11,201.75 ไร่”

ปัญหาน้ำท่วมครั้งนี้มีสาเหตุมาจาก

-ปัญหาแนวถนน ในพื้นที่ลุ่มน้ำปาว เส้นทางสายหลักและสายรอง ที่มีลักษณะแนวถนน ตัดขวางทางน้ำ

ในพื้นที่ ที่ลำนํ้าป่าวไหลผ่าน หรือในเขตที่ราบลุ่มนํ้าป่าว ซึ่งอยู่ในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์แทบ
ทั้งหมด ได้แก่ พื้นที่อำเภอเมือง

- สายหลัก
 - สายที่เชื่อมระหว่างตัวจังหวัดกาฬสินธุ์-อำเภอยางตลาด
- สายรอง ถนนเชื่อมระหว่างชุมชนและตำบล ในพื้นที่ตำบลลำพาน ตำบลในเมือง ไลบ และตำบลห้วยโพธิ์

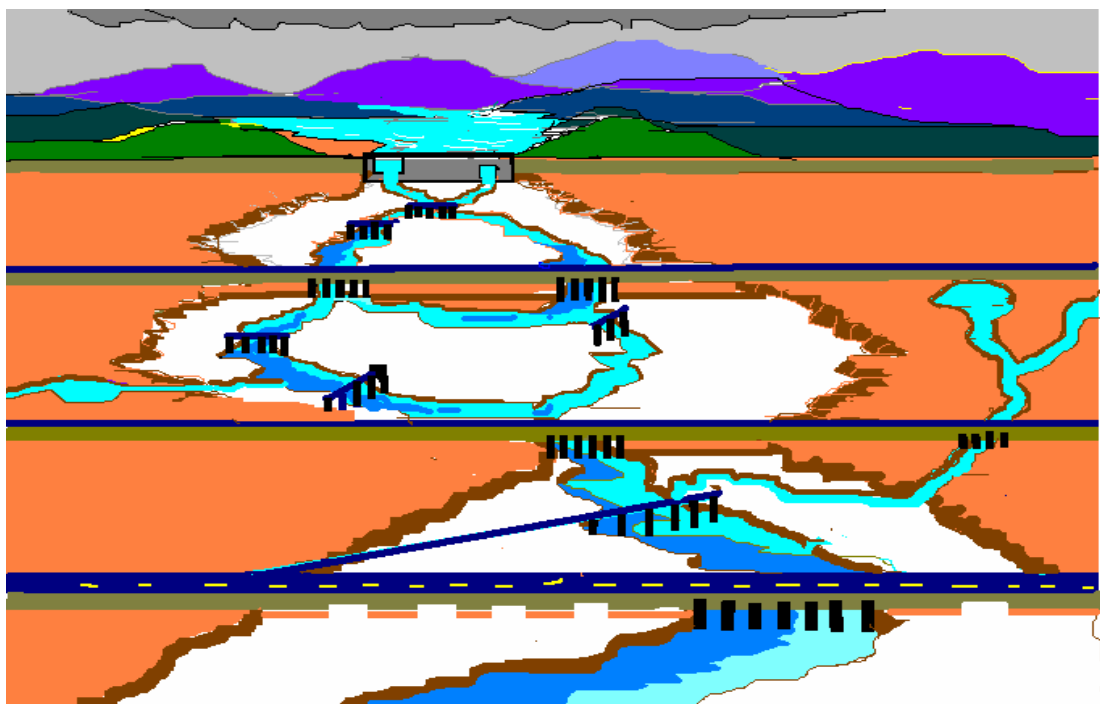
อำเภออย่างตลาด

- ถนนที่เชื่อมระหว่างชุมชนในพื้นที่ตำบลนาเชือก ตำบลอุ้มเม่า และตำบลปอแดง

อำเภอภักดี

- สายหลักได้แก่
 - สายเชื่อมระหว่าง อำเภออมลาลัย-จังหวัดกาฬสินธุ์
 - สายเชื่อมระหว่าง บ้านบ่อ ตำบลลัญญา -และพื้นที่อำเภอร่องคำ
- สายรอง กมลาลัย-โพนงาม และ โพนงาม-โคกสาม

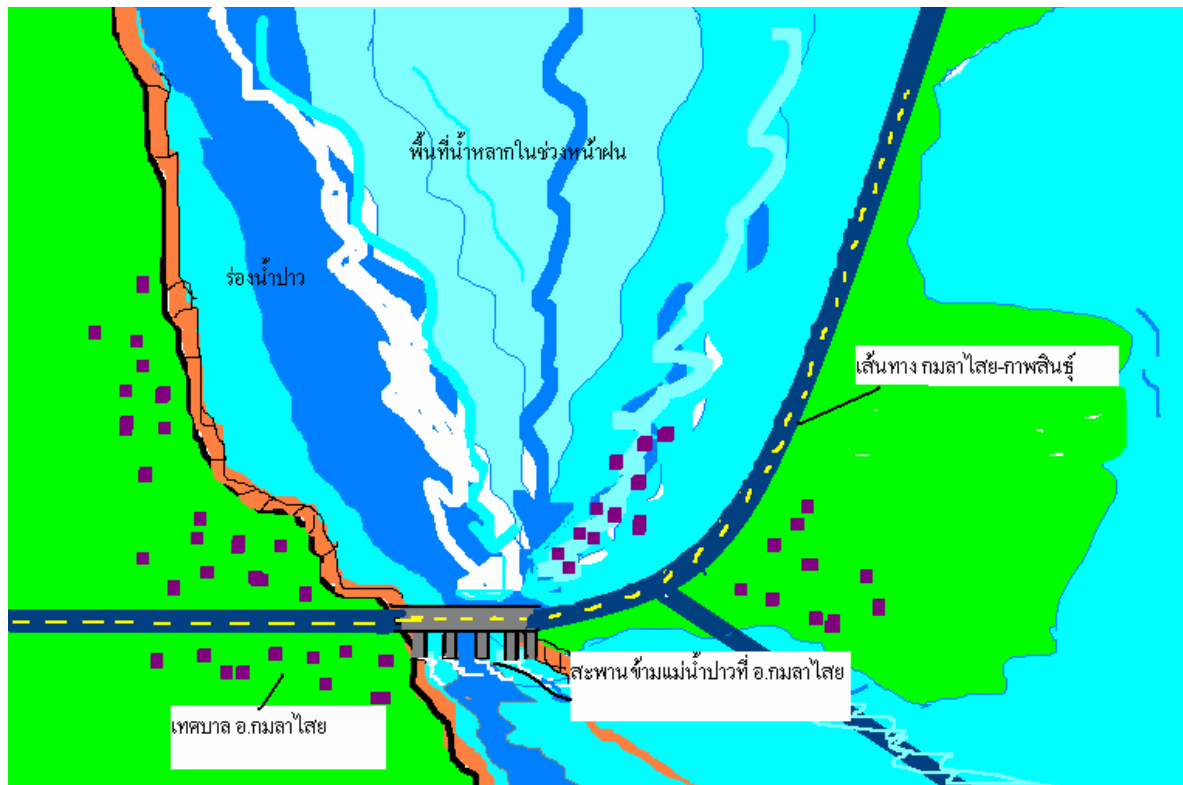

“ภาพที่ 27 แนวถนนสายหลัก 3 สายและสะพาน ที่ตัดขวางแนวการไหลของน้ำ
ในพื้นที่แม่น้ำปาว”

ถนนเหล่านี้อยู่ในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ และตัดผ่านข้ามแม่น้ำปาวเป็นช่วงๆ โดยมีสะพานเชื่อม ถนนเหล่านี้แทบทุกสายตัดผ่านลงไปยังพื้นที่ราบลุ่มน้ำ หรือพื้นที่ทาม ทั้งเชื่อมระหว่างตัวเมืองกับตัวเมือง และระหว่างชุมชนกับชุมชน ซึ่งแนวถนนทุกสายจะตัดขวางทางน้ำไหลซึ่งปรกติจะ หลากท่วมเป็นบริเวณกว้าง และไหลลงด้านล่างได้อย่างรวดเร็ว เมื่อมีถนนตัดขวาง ก็เท่ากับเป็นพนังปิดกั้นทางน้ำไหล ถึงแม้จะมีสะพาน หรือช่องระบายน้ำ แต่ก็ยังไม่เพียงพอต่อระบาย เพราะปริมาณน้ำที่ไหลมามาก และรวดเร็ว จึงก่อให้เกิดน้ำท่วมอย่างซ้ำซากติดต่อกันหลายปี

-ปัญหาสิ่งปลูกสร้างสิ่งกีดขวางทางน้ำ ในพื้นที่ลุ่มน้ำปาว

- สะพาน มีสะพานอย่างน้อย 12 แห่ง และฝาย 2 แห่งที่ถูกสร้างเพื่อข้ามแม่น้ำปาวในถนนสายหลัก และสายรอง ตลอดลำน้ำปาว ซึ่งสะพานเหล่านี้ ทำหน้าที่เป็นตัวบีบให้พื้นที่การไหลของน้ำในฤดูน้ำหลากแคบลง หรือเป็นลักษณะ “คอขวด” ก่อให้เกิดการไหลของน้ำช้าลง และผลที่ตามมาคือการเอ่อท่วมเป็นระยะเวลาที่นานกว่าปกติ

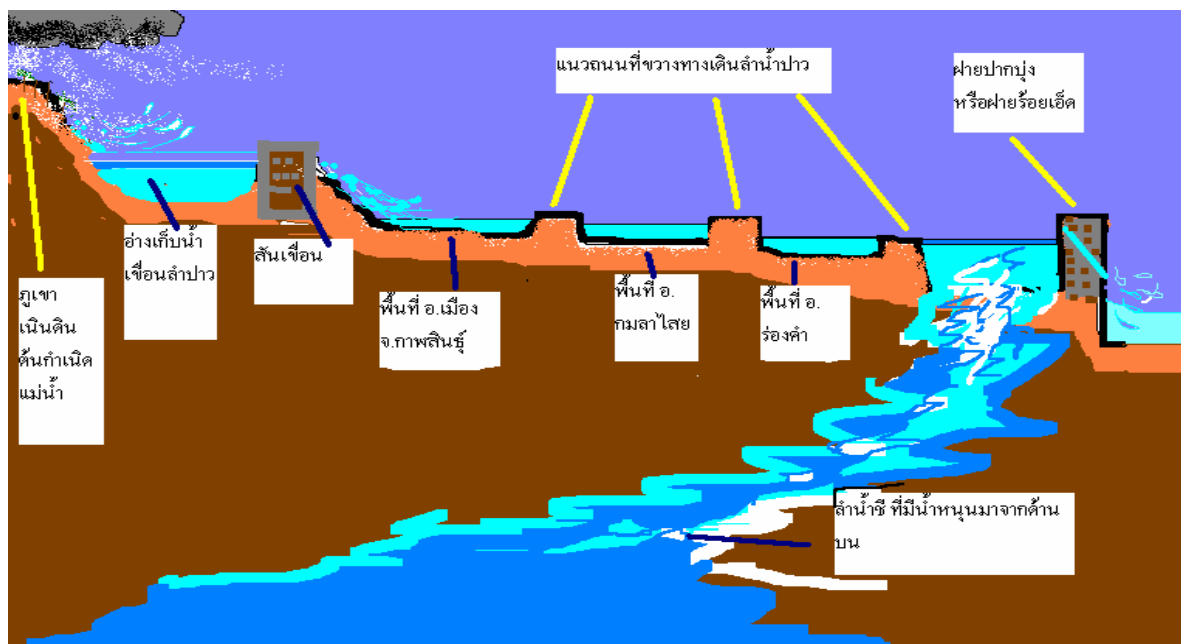
“ภาพที่ 29 ภาพแสดงลักษณะ “คอขวด” ที่บีบให้ช่องทางการไหลของน้ำแคบลง
ที่สะพานข้ามแม่น้ำป่าว บริเวณ อำเภอ กมลาไสย”

“ภาพที่ 30 สะพานข้ามแม่น้ำป่าวที่บริเวณ ข้างที่ว่าการอำเภอกมลาไสย”

“ภาพที่ 31 สะพานข้ามแม่น้ำปาวพื้นที่ อ.กมลาไสย และ อ.ร่องคำ”

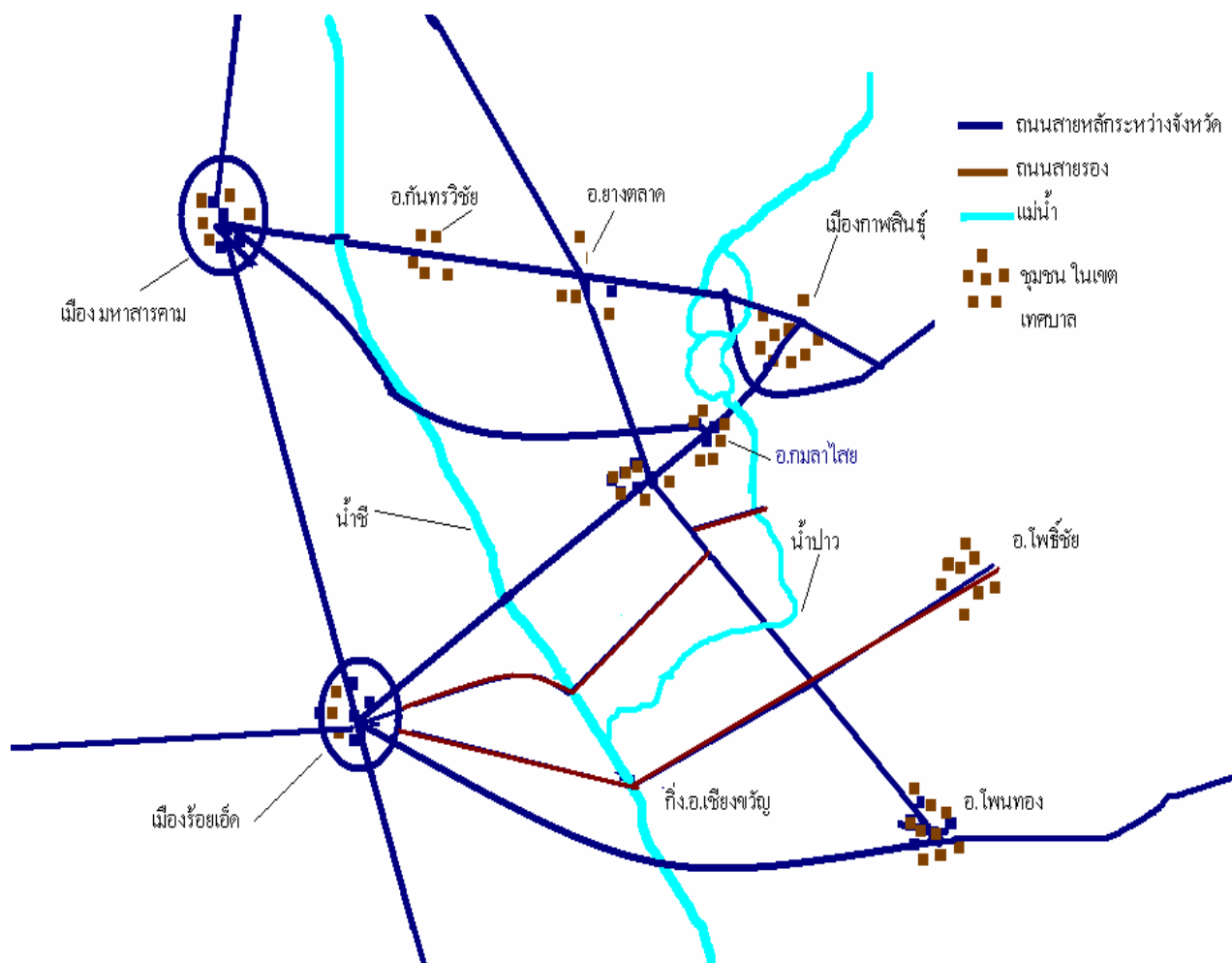

“ภาพที่ 32 ภาพแสดงการไหลของน้ำจาก ลุ่มน้ำปาวที่ต้องผ่านแนวถนนและสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ หลายชั้น ก่อนจะไหลลงสู่ลำน้ำชี”

-กระชังเลี้ยงปลา มีการเลี้ยงปลาในกระชังในแม่น้ำปาวตอนล่าง คือช่วงบ้านโคกล่าม โดยกระชังจำนวนมาก วางลอยเป็นแพขวางทางน้ำไหล และบ่อยครั้งที่กระชังเลี้ยงปลาหลุดจากแพ และไหลไปติดค้างอยู่ที่คอสะพานข้ามแม่น้ำปาว จนทำให้น้ำในแม่น้ำปาวไหลช้าลง ซึ่งกรณีเรื่องกระชังเลี้ยงปลา ได้ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างเกษตรกรผู้ทำนา กับนายทุนผู้เลี้ยงปลาอยู่เสมอๆ เพราะชาวบ้านเชื่อว่ากระชังเลี้ยงปลาทำให้น้ำไหลลงด้านล่างได้ช้า จนเป็น

สาเหตุที่สำคัญอย่างหนึ่งของการเกิดน้ำท่วมตลอด 6 ปีที่ผ่านมา ในขณะที่นายทุนผู้เลี้ยงปลาอธิบายว่า กระชังปลาของเขาไม่ใช่สาเหตุของน้ำท่วม แต่อย่างใด

-ถนนหรือเส้นทาง ที่อยู่นอกพื้นที่ลุ่มน้ำปาว ถนนที่ตัดขวางทางน้ำไหลในพื้นที่ลำนํ้าชี ซึ่งเป็นลำน้ำที่ลำนํ้าปาวไหลลง ซึ่งถนนเหล่านั้น บีบให้แม่น้ำชีแคบเข้า ส่งผลให้น้ำในแม่น้ำชีไหลช้าลง ทำให้น้ำในแม่น้ำปาว ไหลลงไม่ได้อย่างรวดเร็วเหมือนเช่นในอดีต และก่อให้เกิดการเอ่อท่วมหรือหนุนเนื่องในพื้นที่ลำนํ้าปาว ซึ่งก็เป็นปัจจัยเกี่ยวเนื่องอีกอย่างหนึ่งที่มีผลต่อปริมาณน้ำและอัตราการไหลของน้ำในลำนํ้าปาวด้วย

“ภาพที่ 33 ภาพแสดงลักษณะเส้นทางสายต่าง ๆ ที่ตัดผ่านแม่น้ำชี-แม่น้ำปาว และทำให้มีผลต่อการท่วมขังในเขตพื้นที่ศึกษาวิจัย”

- ถนนสายหลัก ระหว่าง (สีน้ำเงิน)
 - กาฬสินธุ์ – มหาสารคาม
 - กาฬสินธุ์ – ร้อยเอ็ด
 - กมลาไสย – มหาสารคาม

- ร้อยเอ็ด – โพนทอง ฯลฯ
- สายรอง ระหว่าง (สีน้ำตาล)
 - สีถ่าน / โนนเมือง อ.กมลาไสย – คุยค้อ กิ่ง อ.เชียงขวัญ จ.ร้อยเอ็ด
 - ร้อยเอ็ด – กิ่ง อ. เชียงขวัญ – อ.โพธิ์ชัย จ.ร้อยเอ็ด

ซึ่งถนนทุกสายที่กล่าวมาแล้วแต่ตัดขวางทางน้ำไหลเป็นช่วงๆ โดยมีสะพานเชื่อมถนนที่เปรียบเสมือนคอขวดบีบให้พื้นที่การไหลระบายน้ำแคบลง ทำให้ระบายไม่ทันเกิดการเอ่อท่วม ซึ่งถนนเหล่านี้เป็นสาเหตุอย่างหนึ่งของปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่ลุ่มน้ำปาวตลอดสาย

-สิ่งปลูกสร้างอื่น ๆ ในลำน้ำปาว เช่น

1. ฝายปิดแม่น้ำ ซึ่งเป็นสิ่งกีดขวางทางน้ำ หรือบีบให้ทางน้ำของแม่น้ำซีแคบลง เมื่อถึงฤดูน้ำหลาก น้ำมาเร็ว และมากผิดปกติ ถึงแม้จะเปิดระบายน้ำเต็มที่ แต่ด้วยน้ำต้นทุนเดิมที่มีอยู่ก่อนและทางน้ำไหลที่แคบลง ทำให้น้ำมีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ประกอบกับพื้นที่รองรับหรือแก้มลิงน้ำมีอยู่อย่างจำกัด น้ำไหลไม่ทัน จึงทำให้น้ำเอ่อท่วมอย่างรวดเร็ว ระยะเวลาในการท่วมขังนานกว่าเดิม ฉะนั้นสิ่งปลูกสร้างเหล่านี้จึงเป็นสาเหตุหนึ่งแห่งการท่วมซ้ำซาก

“ภาพที่34-35 ฝายน้ำล้นลำน้ำปาว หรือฝายผู้ใหญ่หลอย

ในพื้นที่บ้านดอนฉนวน ตำบลหลุบ อ.เมือง”

“ภาพที่ 36 การก่อสร้างฝายน้ำล้น แบบฝายยาง ปิดกั้นลำน้ำป่าวบริเวณ
ถนนเลี่ยงเมืองด้านใต้จังหวัดกาฬสินธุ์

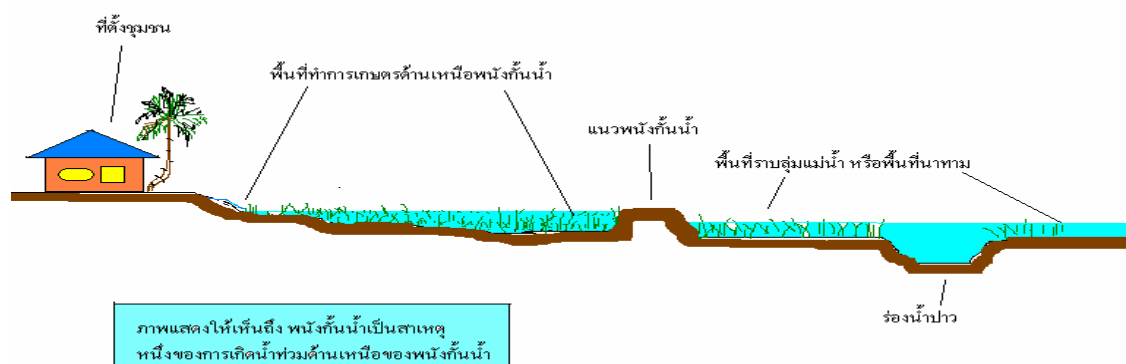
“ภาพที่ 37- 38 ฝายปากบุง กิ่ง อ.เขียงขวัญ จ.ร้อยเอ็ด”

“ภาพที่ 39 ฝายปากบุงกิ่งอำเภอยางชุมน้อย จ.ร้อยเอ็ด”

2. พนังกันน้ำตามสองฟากฝั่งของแม่น้ำ ถึงแม้พนังกันน้ำจะมีวัตถุประสงค์ในการก่อสร้างเพื่อป้องกันไม่ให้ น้ำหลากเข้าท่วมพื้นที่การเกษตร ส่วนที่อยู่นอกเขตพื้นที่ป่าบุงป่าทาม แต่พนังกันน้ำก็มีข้อเสีย หรือเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้น้ำท่วมขังเพราะ

-พนังกันน้ำถูกสร้างให้บีบพื้นที่น้ำท่วมแคบลง กล่าวคือ ในอดีตเวลาน้ำป่าท่วมหลาก น้ำจะท่วมกระจายเป็นพื้นที่กว้าง และสามารถไหลออกได้ในหลายช่องทาง แต่เมื่อมีพนังกันน้ำ พื้นที่น้ำที่หลากมาถูกบีบให้แคบลง ทำให้ขนาดความสูงของน้ำที่เอ่อล้นสูงขึ้น และท่วมสูงเร็ว และขังอยู่นานกว่าปกติ

“ภาพที่ 40.ภาพหน้าตัดลักษณะการขวางทางน้ำไหลลงแม่น้ำของพนังกันน้ำ”

-พนังกั้นน้ำอาจป้องกันน้ำที่หลากมา ไม่ให้ทะลักเข้าสู่เรือสวนไร่นา ได้ แต่ พนังกั้นน้ำ ก็เป็นแนวกันน้ำที่ทำให้น้ำจากพื้นที่สูง หรือน้ำจากพื้นที่ด้านเหนือของพนังกั้นน้ำ จากทุ่ง จาก โคก ดอน ไหลลงสู่แม่น้ำป่าวได้ช้าลง และทำให้เกิดการเอ่อท่วมพื้นที่การเกษตรบริเวณด้าน เหนือพนังกั้นน้ำนานผิดปรกติจนเกิดความเสียหายแก่ผลผลิตชาวบ้าน

-พนังกั้นน้ำบางช่วงถูกสร้างปิดแนวทาง หรือร่อนน้ำไหลตามธรรมชาติทำให้น้ำไหลช้า ลง

-ในกรณีที่ปีทีน้ำท่วมหนัก จนล้นพนังกั้นน้ำในพื้นที่ด้านเหนือของพนัง (2544 -2547) เมื่อถึงเวลาน้ำลด พนังกั้นน้ำก็เป็นอุปสรรคในการลดลงของน้ำด้านเหนือพนังกั้นน้ำ เพราะน้ำ ระบายลงได้ช้ากว่าปรกตินั่นเอง

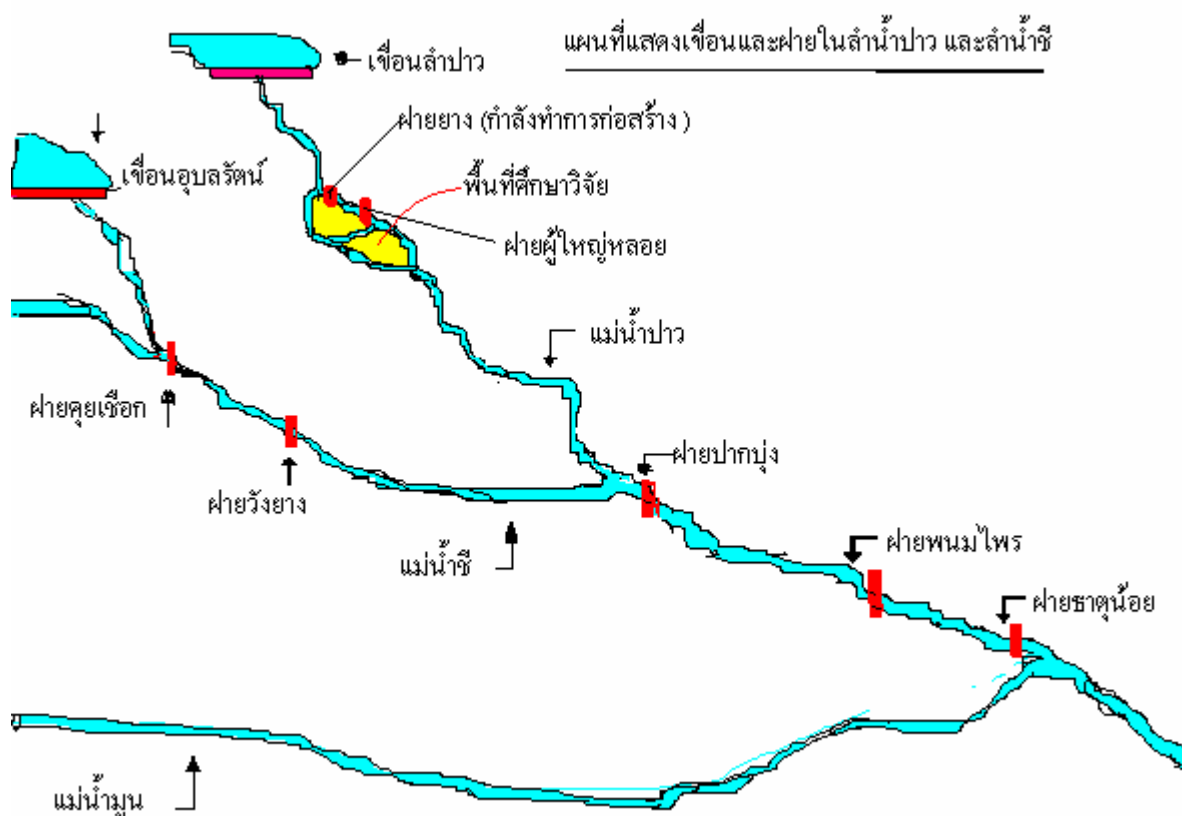

‘ภาพที่ 41 ภาพการเกิดน้ำท่วมขังด้านเหนือพนังกั้นน้ำ
บ้านดอนสนวน ตำบลหลุบ อำเภอเมือง”

แต่กรณีเรื่องพนังกั้นน้ำยังเป็นประเด็นถกเถียงกันอยู่ระหว่างผู้ถูกน้ำท่วมในบริเวณด้าน เหนือพนัง กับผู้ได้รับประโยชน์จากการไม่ถูกน้ำท่วม

3. การบริหารจัดการน้ำ การควบคุมน้ำของหน่วยงานรัฐ หรือเขื่อนลำปาวและฝายปาก บุ่ง ซึ่งการเปิด – ปิด กักเก็บ หรือระบายน้ำทั้งสองเขื่อนมีผลกระทบต่อปริมาณน้ำในแม่น้ำป่าว และแม่น้ำชีเป็นอย่างมาก เพราะสิ่งที่ชุมชนได้รับการอธิบายอยู่เสมอ ในช่วงน้ำท่วมซ้ำซากคือ น้ำเหนือจากท้ายเขื่อน ไหลลงสู่เขื่อนลำปาวมากเกินไปจนปริมาณการกักเก็บ จำเป็นต้องระบายลง สู่ลำน้ำป่าว ขอให้พี่น้องผู้อยู่ตามริมน้ำ ระวังน้ำท่วมฉับพลัน การระบายน้ำทั้งจากเขื่อนลำปาว ลงในแม่น้ำป่าว เป็นสาเหตุหลักของการเกิดน้ำท่วมซ้ำซากอย่างแน่นอน ในขณะที่เขื่อนลำปาว

ปล่อยน้ำลงมา ทางฝายปากบุง ก็มีคำอธิบายต่อชาวบ้านผู้ทุกข์ยากจากภาวะน้ำท่วมว่า ฝายปากบุงไม่ใช่สาเหตุของน้ำท่วม เพราะเรายกบานอัด หรือประตูระบายน้ำทุกบาน ตลอด 24 ชั่วโมง สาเหตุ ที่น้ำท่วม เพราะเขื่อนลำปาวปล่อยน้ำลงมามากเกินไป ทำให้ระบายไม่ทัน นอกจากนั้นยังมีน้ำเหนือจากขอนแก่น ชัยภูมิ ลงมาเต็ม สภาพจึงเป็นอ่างที่เห็นกันอยู่ แท้จริงแล้วสาเหตุของน้ำท่วมซ้ำซาก อาจเกิดจากการประสานงาน หรือความร่วมมือระหว่างสองเขื่อนนี้ก็เป็นได้ เพราะถ้าหากเป็นเหมือนคำอธิบายของทั้งสองเขื่อนที่ว่านี้ ก็แสดงว่า แผนการกักเก็บการระบายน้ำ ของทั้งสองเขื่อนยังไม่สอดคล้องหรือไม่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จึงก่อให้เกิดปัญหาตลอดมา ซึ่งในอดีตก่อนที่จะมีฝายปากบุง นายสมคิด นาชัยเพิ่ม ผู้ใหญ่บ้านข้าวหลาม หมู่ที่ 16 อธิบายว่าไม่เคยเกิดการท่วมขังที่ยาวนานแบบนี้ ซึ่งตรงกับคำยืนยันของนางสมใจ เรืองสมบัติ เกษตรกรบ้านสว่าง หมู่ที่ 2 ตำบลโนนศิลาเลิง กิ่งอำเภอมัญจาคีรี

“ภาพที่ 42 แผนที่แสดงที่ตั้งเขื่อน/ฝาย ในลำน้ำปาว และลำน้ำชี”

ผลกระทบในยุคน้ำท่วมซ้ำซาก

1. การล่มสลายของป่าทามที่เคยเป็นป่าสาธารณะกลับกลายมาเป็นที่ดินส่วนบุคคลที่มีการบุกรุกแผ้วถางปรับเกรดให้เรียบ เพื่อใช้เป็นที่เพาะปลูกพืชเศรษฐกิจคือไม้ยูคาลิปตัส เพิ่มขึ้น เพราะเมื่อทำนาไม่ได้ผล อันมีสาเหตุมาจากน้ำท่วมซ้ำซาก เกษตรกรก็ปรับวิธีการผลิต จากเดิมที่เคยทำนาปีละ 2 ครั้ง คือ นาปี 1 ครั้ง นาปรัง 1 ครั้ง หันมาใช้พื้นที่ทำการปลูกไม้ยูคาลิปตัส

ทดแทนการทำนา เพิ่มมากขึ้น เพราะไม้ยูคาลิปโตเร็ว ทนน้ำ และขึ้นได้ดีในพื้นที่ป่าทาม ประกอบกับราคาไม้ยูคาลิปโต ในช่วง 4-5 ปีที่ผ่านมา ก็ราคาค่อนข้างดี จึงเป็นแรงจูงใจ ที่ทำให้เกษตรกรในพื้นที่น้ำท่วมซ้ำซาก หันมาปลูกมากขึ้น ไม้ยูคาลิปโตเพิ่มมากขึ้น ตัวอย่างเช่นนาย สำรวม นาชัยเลิศ นายเด่น รัตนสีหา เกษตรกร

บ้านข้าวหลาม หมู่ที่ 16 ตำบลกมลาไสย ได้ปรับเปลี่ยนการผลิตจากข้าวนาปี มาเป็นไม้ยูคาลิปโต ซึ่งการปลูกไม้ยูคาลิปโตทดแทนการทำนากำลังเป็นที่นิยมของคนในพื้นที่ เพราะราคาไม้ค่อนข้างดี และดีกว่าปล่อยให้พื้นที่รกร้างว่างเปล่า เพราะทำนาไม่ได้ ปัจจุบันกำลังการปลูกไม้ยูคาลิปโต ขยายเข้าสู่ป่าทามเดิมที่เคยเหลืออยู่ตามชายขอบลำห้วย หรือแม่น้ำ เพราะไม้ยูคาลิปโตขึ้นได้ไม่เลือกที่ ทำให้พื้นที่ป่าบุงป่าทามในพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำป่าวถูกบุกรุกแทรกแซงโดยป่ายูคาลิปโต และความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติที่เคยมีอยู่เพียงเล็กน้อย กำลังถูกกระทำให้หมดหายไป นางเกสร นาใจรีบ เกษตรกรชาวบ้านข้าวหลามหมู่ที่ 16 ตำบลกมลาไสย ที่มีอาชีพเสริมด้วยการเก็บเห็ดตับเต่า และเห็ดป่าอื่นๆ จากพื้นที่ป่าบุงป่าทาม มาขาย ให้คำอธิบายว่า ภายหลังการเกิดน้ำท่วมซ้ำซาก คนเลิกทำนาทาม หันมาปลูกยูคาลิปโตแทน ทำให้เห็ดตับเต่า หายากขึ้น ซึ่งแต่เดิมเคยหาได้ 5 กิโลกรัมต่อครั้ง ปัจจุบัน จะได้เพียง 2-3 กิโลกรัมต่อครั้งเท่านั้นหรือไม่ได้เลย แต่เห็ดตับเต่าขม หรือเห็ดฝ้ายยูคาลิปโตกลับหาได้ง่ายกว่า แต่ไม่เป็นที่นิยมรับประทานของผู้คนในชุมชนเพราะมีรสขมมาก บางทีเก็บมาก็ขายไม่ได้ นอกจากยูคาลิปโตทำให้ความอุดมสมบูรณ์ของป่าบุงป่าทามลดลงแล้ว การแพร่ระบาดของไมยราบยักษ์ในพื้นที่น้ำท่วม ก็กำลังเป็นปัญหาที่กำลังส่งผลกระทบต่ออาหารหรือลดลงของอาหารตามธรรมชาติที่คนในชุมชนเคยพึ่งพิง เพราะไมยราบยักษ์ จะขึ้นในทุกพื้นที่ที่ไม่ทำการไถหว่าน เช่นตามริมขอบถนนหนทางที่ใช้สัญจรในพื้นที่ป่าทาม คามคันทนา ริมห้วยหนอง บึง กุด ในป่าบุงป่าทาม โดยจะขึ้นแทรกแซงพื้นที่ท้องถิ่น ในพื้นที่ป่าบุงป่าทาม และหลังจากนั้นจะขยายพันธุ์ อย่างรวดเร็ว จนสามารถครอบครองพื้นที่ หรือควบคุมพืชพรรณชนิดอื่นๆได้ ไมยราบยักษ์ เป็นไม้พุ่มขนาดเล็ก กลาง มีหนามแหลมคม เมื่อเกิดการแพร่ระบาดแล้ว ทำให้ตัดทำลายได้ยาก เมื่อแพร่ระบาดในพื้นที่ป่าบุงป่าทาม ทำให้ผู้คนในชุมชนไม่สามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ ในการเลี้ยงสัตว์ ตัดฟืนหาปลา หาของป่า ในป่าบุงป่าทามได้ เพราะไมยราบยักษ์ มีหนามที่แหลมคมและเป็นอันตรายเกินไป นอกจากนั้นไมยราบยักษ์ อาจมีส่วนที่ทำให้แม่น้ำป่าวยังตื้นเขินได้ เพราะลักษณะทรงพุ่ม การมีหนามที่แหลมคม การมีระบบรากที่แผ่เป็นพวงผิวดิน จะทำให้เป็นอุปสรรคในการไหลของน้ำในอนาคต นายสุทัศน์ อังคะแสน เกษตรกรบ้านโนนพยอมกล่าว การแพร่พันธุ์ของปลาในแต่ละปีลดลง เพราะสภาพพื้นที่ในแม่น้ำเปลี่ยนไป เพราะทางการได้ใช้รถแบคโฮ มาขุดลอกลือไม้พุ่มตามริม สองฟากฝั่งแม่น้ำป่าวออก ด้วยเข้าใจว่า ไม้พุ่มเหล่านั้นเป็นสาเหตุของการทำให้น้ำไหลช้าลง จนทำให้ท่วมขังของน้ำป่าในหลายปีที่ผ่านมา เป็นเหตุให้สภาพสองฟากฝั่งแม่น้ำป่าวเปลี่ยนไป นายสมพงษ์ สอนสี ชาวประมงพื้นบ้านแห่งบ้านน้อยพัฒนาบอกว่าน้ำท่วมมากขึ้น นานขึ้น แต่ปลาเท่าเดิม เป็นเพราะไม่มีวังปลาในแม่น้ำ ปริมาณพ่อแม่ปลาลดลง ที่วางไข่

ลดลง ปลาน้ำจืดในแม่น้ำปาวก็ลดลงด้วย จนไม่สามารถหามาเป็นอาหารและรายได้ให้กับครอบครัวและชุมชนได้ สุดท้ายเมื่อไม่สามารถพึ่งพาหรือหาอาหารจากป่าบุงป่าทาม และแม่น้ำปาวได้ก็ต้องจำยอมที่จะซื้อกิน อันเป็นที่มาของการปรับเปลี่ยนวิถีการผลิต โดยผู้คนส่วนใหญ่ในชุมชนได้หันเข้าสู่การผลิตที่เน้นเพื่อขายมากกว่าเพื่อการบริโภคของผู้คนในชุมชน

“ภาพที่ 43 ไมยราพยักษ์ ตามแนวสองชายฝั่งแม่น้ำชี”

“ภาพที่ 44 ไมยราพยักษ์ ที่ขึ้นในพื้นที่ชายฝั่งแม่น้ำปาว”

2.ปัญหาความยากจน จากการถูกน้ำท่วมติดต่อกันหลายปีจนพืชผลทางการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้าวเสียหายไม่ได้รับผลผลิตเต็มเม็ดเต็มหน่วยซึ่งกรณีนี้เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ผิดแผกแตกต่างไปจากที่เคยเห็น และเป็นที่มาของ ปัญหาความยากจนที่เกิดจากการเกิด ภาวบน้ำท่วมติดต่อกันหลายปีและไม่มีรายได้เป็นอย่างอื่นมาทดแทนนอกจากนั้นการทำนาปรังในช่วง

หน้าแล้งก็มีปัญหาน้ำไม่เพียงพอ และระบบการส่งน้ำของคลองชลประทานไม่สามารถเอื้อประโยชน์ในการทำการเกษตรให้กับชุมชนได้อย่างเต็มที่ กล่าวคือ ภายหลังถูกน้ำท่วมหนักติดต่อกันหลายปี พบว่าเกษตรกรเป็นหนี้จากการลงทุนทำนาเพิ่มมากขึ้น เพราะ รูปแบบการทำนาเปลี่ยนแปลงไป จากที่เคยทำนาปีละ 2 ครั้งคือนาปีหรือนาหน้าฝนและนาปรังหรือนาในช่วงหน้าแล้งที่อาศัยน้ำชลประทาน มีรายได้ปีละ 2 ครั้ง ถึงแม้จะไม่มากนัก แต่ก็พอได้แก้ขัดส่นภายในครอบครัวได้ ภายหลังเกิดภาวะน้ำท่วมติดต่อกันหลายปี เกษตรกรในพื้นที่น้ำท่วมต้องปรับเปลี่ยนมาทำนาปีละ 1 ครั้ง คือทำเฉพาะนาปรัง ในช่วงหน้าแล้ง ส่วนหน้าฝน ถึงแม้จะทำกันทุกปี ด้วยความหวังว่า ปีนี้ น้ำอาจไม่ท่วม แต่สุดท้ายก็ท่วมทุกปี เงินลงทุนในการทำนาปีแต่ละครั้ง ไม่ใช่ใช่น้อย และในบางปี ต้องทำการหว่านไถ ถึง 2 -3 ครั้ง เพราะหว่านแล้วน้ำท่วมเสียหาย แล้วหว่านใหม่ ในปี 2545 น้ำขึ้นๆ-ลงๆ 2-3 ครั้ง ก็ก้มหน้าก้มตาทำต่อ แต่สุดท้ายก็ท่วมจนไม่เหลือ ซึ่งในปีอื่นต่อมาก็เป็นคล้ายๆกัน คือ เกษตรกรยังทำการหว่านไถนาปีเช่นทุกปี ลงทุนเพื่อการผลิตทุกปี ด้วยหวังว่าน้ำอาจไม่ท่วม เหมือนปีที่ผ่านๆมา แต่น้ำก็ท่วมเช่นเดิม เป็นการลงทุนที่ไม่มีผลตอบแทนใดๆ จนมีคำพูดเปรียบเปรยและเป็นที่เข้าใจกันว่า “การทำนาทรมเหมือนการหว่านเงินลงในน้ำแก่ง”

“ ภาพที่ 45 นาข้าวที่เสียหายจากการท่วมขังในฤดูน้ำหลาก ปี 2548”

ส่วนในการทำนาปรังหรือนาที่อาศัยน้ำชลประทานนั้น น้ำคลองชลประทานยังไม่สามารถส่งไปได้ครอบคลุมในทุกพื้นที่ เพราะมีปัญหาเรื่องคลองส่งกระจายไม่ทั่วถึง คลองส่งชำรุด การจัดรอบเวรการรับน้ำของกลุ่มผู้ใช้น้ำ ไม่เป็นจริง เกษตรกรที่มีผืนนาอยู่ห่างไกลคลองชลประทาน หรือนาที่อยู่ปลายคลอง ไม่สามารถใช้ประโยชน์จากน้ำได้ เลย ประกอบกับในช่วงน้ำท่วมติดต่อกันหลายปีที่ผ่านมา หอยเชอรี่ ก็ระบาดอย่างหนักทั้งในนาปีและนาปรัง การทำ

นาปรังก็ลงทุนไม่ต่างกับนาปีมากนัก ทุกฤดูการผลิต เกษตรกรอาจต้องไถ-หว่าน 2-3 ครั้งต่อการทำการผลิต 1 ครั้ง เพราะ หว่านแล้ว หอยเชอรี่ระบาดกัดกินจนหมด ต้องทำการไถหว่านใหม่ ซึ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นการลงทุนด้วยเงิน จนมีคำพูดเชิงเปรียบเปรยว่า “ทำนาปรังเหมือนการหว่านเงินให้บักหอยเชอรี่กิน”

จากการลงทุนที่ซ้ำซาก แต่ให้ผลตอบแทนที่ไม่คุ้มค่า คือการก่อให้เกิดหนี้สะสมจากการทำนาครั้งแล้วครั้งเล่า

“ภาพที่ 46 นาข้าวเสียหาย 100% พื้นที่ ต.โนนศิลาเลิง กิ่ง อ.ฆ้องชัย”

ตารางเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายในการลงทุนเพื่อการทำนาปี และนาปรัง

รายการค่าใช้จ่าย/ ต่อไร่/ครั้งการผลิต	นาปี	นาปรัง	หมายเหตุ
ค่าจ้างไถ	150	150	ไถตะหรือไถครั้งที่ 1
ค่าเมล็ดพันธุ์ข้าวปลูก	500	400	
ค่าจ้างไถ-คราด- หว่าน/สูบน้ำ	400	300	
ค่าปุ๋ยเคมี	700	400	
ค่าสารกำจัดศัตรูพืช	200	100	สารกำจัดหญ้า ฆ่า หอยเชอรี่, หนูนา, จ้าง ตัดหญ้า
ค่าจ้างเก็บเกี่ยว	350	350	
ค่าขนส่งและบริการ	100	100	
รวม	2,400 บาท	1,800	

ตารางเทียบผลผลิตนาปี และนาปรัง/ไร่/ ครั้งการผลิต

นาปี กก./ไร่	ราคาผลผลิตนาปี บาท/กก.	นาปรัง กก./ไร่	ราคาผลผลิตนา ปรัง/บาท/กก.
450	7- 8	350	4-5

หนึ่งในการทำนาปี ซึ่งทำในพื้นที่นาทุ่งหรือบนพื้นที่ราบ และนาปีในพื้นที่นาทาม หรือบนพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำปาวท่วมถึง เกษตรกรในพื้นที่ศึกษาวิจัย ส่วนใหญ่จะทำนาเพื่อการขายเป็นรายได้เข้าครอบครัวเป็นหลัก จะเก็บไว้กินในครัวเรือนบ้าง เพียงเพื่อไว้กินให้ถึงข้าวใหม่เท่านั้น แต่ก็มีหลายครอบครัวที่ทำนาเพื่อขายทั้งหมด แล้วนำเงินที่ได้มาไปซื้อข้าวเหนียวคุณภาพดีมาไว้กิน เกษตรกรอธิบายถึงเหตุผลที่ต้องขายข้าวทั้งหมดเพราะ ทำนาปรังมาหลายปีทำให้เกิดการกลายพันธุ์ในข้าวนาปีด้วย ข้าวนาปีที่ผลิตได้ มีคุณภาพไม่ดี มีการเจือปนมาก แข็งจนกินไม่อร่อย เลยต้องขายทิ้ง

ในส่วนการทำนาปรังนั้นเกษตรกรจะผลิตเพื่อการค้า หรือขายทั้งหมดนั่นเอง ในอดีตอาจขายเพื่อเป็นรายได้ในครัวเรือน แต่ภายหลังภาวะน้ำท่วมซ้ำซาก จนทำนาปีไม่ได้ผล เกษตรกรปรับวิธีการผลิต โดยหันมาทำนาปีละ 1 ครั้ง คือนาปรัง ในช่วงหน้าแล้งเท่านั้น เพราะไม่สามารถทำนาปีในพื้นที่นาทามหรือพื้นที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึงได้ รายได้ที่ได้จากการขายข้าวนาปรัง จะถูกนำไปซื้อข้าวเหนียวไว้บริโภคภายในครอบครัว และใช้ในรายจ่ายอื่นๆ ซึ่งเท่ากับว่าภายหลังการเกิดภาวะน้ำท่วมติดต่อกัน 6 ปี เกษตรกรต้องสูญเสียรายได้หลักของครอบครัวจากที่เคยมีรายได้จากการทำนาปีละ 2 ครั้ง ก็ลดลงเหลือรายได้จากการทำนาปรัง ปีละ 1 ครั้งเท่านั้น เมื่อรายได้หายไป ก็ก่อให้เกิดภาวะหนี้สิน และส่งผลกระทบในด้านอื่นตามมาอีกด้วย

3.ปัญหาด้านสังคม ภายหลังเมื่อครอบครัวขาดรายได้หลักที่เคยมีจากการขายข้าว ทำให้เกษตรกร มีปัญหาเรื่องหนี้สินตามมา ซึ่งหนี้สินส่วนใหญ่เกิดจากการ ลงทุนทำนา แล้วถูกน้ำท่วมที่จนไม่ได้ผลผลิตตอบแทนนั่นเอง จนก่อให้เกิดการสะสมหนี้ นอกจากนี้ยังมีเรื่องค่าใช้จ่ายประจำวันของครอบครัว ที่จำเป็นต้องจ่าย ทำให้เกษตรกรหลายราย จำเป็นต้องขายนาเพื่อหาเงินมาใช้หนี้ ประกอบกับ การมีพื้นที่นา ในพื้นที่น้ำท่วม ก็ทำประโยชน์ อันใดไม่ได้ เพราะน้ำท่วมทุกปี อย่างเช่นนายชวน โพนสิงห์ ชาวบ้านข้าวหลาม หมู่ที่ 2.ให้คำอธิบายว่า มีที่นาแต่ถูกน้ำท่วม จนไม่สามารถทำได้ ประกอบกับนาอยู่ห่างคลองส่งน้ำ ในช่วงหน้าแล้ง อยากทำนาปรังเหมือนเพื่อนบ้านก็ทำไม่ได้ เพราะคลองส่งน้ำไปไม่ถึง เลยตัดสินใจขายนา ให้กับคนอื่นไป และให้ลูกๆเดินทางเข้าเมืองเพื่อหางานทำ มาเลี้ยงครอบครัว

ประสบการณ์ การแก้ไขปัญหาของชุมชนในช่วงภาวะน้ำท่วมติดต่อกัน 6 ปี

วิถีชีวิตของผู้คนในพื้นที่น้ำท่วมติดต่อกัน 6 ปี ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลงมากนัก เกษตรกรส่วนใหญ่ ยังคงทำนาปีในพื้นที่นาทามในช่วงหน้าฝน เกษตรกรให้คำอธิบายว่า “เพื่อวัดดวง ” บางทีปีนี้น้ำอาจจะไม่ท่วมก็ได้ หรือการทำนาปี หากถูกน้ำท่วมเสียหาย อย่างน้อยก็ได้ค่าตอบแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายจากการถูกน้ำท่วมที่รัฐจะจ่ายให้ ไร่ละ 254 บาท และ

พอถึงหน้าแล้ง ก็ทำนาปรังซ้ำอีกที ก็พอมีรายได้เพิ่มขึ้นมานิดหน่อย กรณีบางรายจะปล่อยนา
ทาม ทั้งเพราะเชื่อว่าอย่างไรเสียน้ำก็ท่วมอยู่ดี ทำให้ไปก็เสียแรงเสียเงินเปล่าๆ ผู้รอนาปรังช่วง
หน้าแล้งดีกว่า ถึงแม้ผลผลิตและราคาจะไม่ดี แต่ก็พอได้ขายหาเงินมาซื้อข้าวจากโรงสีมากิน

ในภาวะน้ำท่วมติดต่อกันหลายปีจนสามารถทำนาปีในช่วงฤดูฝนตามที่กล่าวมาแล้ว
นั้นได้มีเกษตรกรหลายคน ปรับเปลี่ยนช่วงการทำนาปรังคือแทนที่จะรอนาปรังในช่วงปลาย
เดือนธันวาคมของทุกปีซึ่งเป็นช่วงที่ทางโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาลำปาวจะส่งน้ำมาให้ตาม
แผนการส่งน้ำของทางโครงการ เกษตรกรจะใช้วิธีกักเก็บน้ำธรรมชาติที่กำลังลดลงในช่วงเดือน
พฤศจิกายน เอาไว้ในผืนนาของตนเอง เพื่อใช้ทำการไถหว่านข้าวนาปรัง ซึ่งเรียกว่าการหว่าน
ข้าวตามน้ำ ซึ่งการทำนาแบบนี้ไม่เหมาะกับทุกคน แต่จะเหมาะสำหรับเกษตรกรที่มีนาอยู่ใกล้
ลำห้วยหรือร่องน้ำเท่านั้น อนึ่งในการทำนาหว่านตามน้ำนี้ เกษตรกรจะทำการเก็บเกี่ยวช่วง
เดือนมีนาคม

นอกจากนั้นเกษตรกรหลายรายยังปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตไป เช่นการทำนาเกษตรที่
หลากหลาย และเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ เช่น มีหลายรายเลี้ยงเป็ดฝูงใหญ่ตลอดปี
เพราะมีทั้งน้ำหลากตามธรรมชาติในช่วงหน้าฝน และน้ำคลองชลประทานในช่วงหน้าแล้ง ทำให้
มีอาหารเสริมตามธรรมชาติของเป็ดมีมากมาย เช่น เมล็ดข้าวที่ตกลงในท้องทุ่ง ทั้งนาปรังและ
นาปี พวกเขียดชนิดต่างๆ แมลง หอยเชอรี่ ซึ่งทำให้ต้นทุนการผลิตด้านอาหารของเป็ดลดลง
มาก และเป็ดที่เลี้ยงแบบปล่อยทุแบบนั้น จะมีสุขภาพแข็งแรง ไข่สวย และติดต่อกันยาวนาน
ในช่วงที่ผ่านมา ไข่เป็ดก็ราคาดีด้วย นายแก้ว วงศ์มัลย์ เกษตรกรบ้านดอนยาง หมู่ที่ 6 ตำบล
กมลาไสย เป็นเกษตรกรอีกคนหนึ่งหลายคนเลี้ยงเป็ดเป็นอาชีพเสริมพบว่าการเลี้ยงเป็ด
เป็นทางออกที่ดี และเหมาะสมกับพื้นที่ เพียงแต่มีปัญหาด้านเรื่องไข้หวัดนก ระบาด ทำให้ถูก
เพ่งเล็งจากหน่วยงานภาครัฐเป็นพิเศษ และกังวลว่า หากโรคไข้หวัดนก ระบาดมาถึงพื้นที่ เป็ด
ของตนเองอาจถูกทำลายทิ้งฝูงได้

“ภาพที่ 47 การเลี้ยงเป็ดปล่อยทุ่งในพื้นที่นาทามบ้านดอนยาง ม.6 ต.กมลาไสย”

ส่วนกรณีการเลี้ยงสัตว์ ใหญ่ เกษตรกรมีการเลี้ยงสัตว์โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โคลูกผสมเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นเพราะกระแสการตื่นตัวเรื่องการเลี้ยงโคหูยวที่กำลังมาแรง เลยทำให้เกษตรกรหันมาเลี้ยงโคเนื้อกันมากขึ้น ซึ่งมีทั้งการเลี้ยงปล่อยทุ่งและการเลี้ยงขังคอกแล้วเกี่ยวหญ้าให้กิน

“ภาพที่ 48 การเลี้ยงโค ในพื้นที่นาทามที่กำลังเป็นที่นิยมของเกษตรกรในพื้นที่ น้ำท่วม”

ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่ที่เลี้ยงโค มักเป็นเกษตรกรที่ฐานะค่อนข้างดี มีแปลงนา หรือที่นา เป็นของตนเอง เพื่อใช้เป็นที่พักผ่อนเลี้ยง หรือสำหรับปลูกหญ้าสำหรับเกี่ยวเลี้ยงโค ในพื้นที่ที่ถูก น้ำท่วมซ้ำซาก เกษตรกรเห็นว่าเสี่ยงเกินไปที่จะทำนาปีและนาปรัง เพราะน้ำท่วมทุกปีนั่นเอง เกษตรกรบางรายจึงได้ปรับที่นา จากการทำนาข้าวมาเป็นพื้นที่ปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงสัตว์แทน ซึ่งได้ผลเป็นอย่างดี โดยเกษตรกรจะปลูกหญ้าที่น้ำท่วมแล้วไม่เสียหาย เช่นหญ้าขน เป็นแปลง ขนาดใหญ่ แล้วแบ่งเกี่ยวให้โคกินทีละส่วน พอเกี่ยวหญ้าเสร็จก็จะหว่านปุ๋ยยูเรีย เพื่อให้งอกงาม เร็วทันการเกี่ยวครั้งต่อไป ส่วนเกษตรกรที่มีที่อยู่ในพื้นที่สูงน้ำท่วมไม่ถึง ก็จะปลูกหญ้า กินนี้สี ม่วง ถั่วฮามาต้า หญ้าลูซี่ ไว้เพื่อเลี้ยงสัตว์เช่นกัน

“ภาพที่ 49 การปรับพื้นที่นาที่เคยถูกน้ำท่วมซ้ำซาก มาเป็นนาหญ้าในพื้นที่ตำบลกมลาไสย”

“ภาพที่ 50 การแบ่งพื้นที่แปลงหญ้า เพื่อหมุนเวียนการเกี่ยวหญ้าเลี้ยงสัตว์
ของเกษตรกรบ้านโนนศิลาเลิง กิ่ง อ.ฆ้องชัย”

การค้าขายผักพื้นบ้านระหว่างชุมชนพื้นที่เป้าหมายกับกรุงเทพ ประวัติความเป็นมา

นายนิพนธ์ นาสมรูป ผู้ใหญ่บ้านดอนยุง หมู่ 9 ได้เล่าให้ฟังว่า เมื่อ พ.ศ.2535 ตนได้ไปขับรถแท็กซี่รับจ้างอยู่ที่กรุงเทพฯ ได้พบกับกลุ่มแม่ค้าชาวอีสาน ที่นำสินค้าอาหารพื้นบ้านอีสานไปจำหน่ายในกรุงเทพฯ พบว่าในการค้าขายมีกำไรดี จึงกลับมาบ้านและได้เตรียมพืชผักและอาหารพื้นบ้านอีสาน เหมารถปิคอัพเพื่อนบ้านไปขายของที่กรุงเทพฯ ปรากฏว่าได้กำไรดี จนสามารถสะสมเงินทุนมาดาวน์รถปิคอัพ เป็นของตนเองและได้ชักชวนเพื่อนบ้านในชุมชนให้ไปค้าขายด้วยกัน ปรากฏว่าทุกคนที่เดินทางไปค้าขายประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี จนเกิดกระแสการหาสินค้าอาหารพื้นบ้านไปขายที่กรุงเทพฯ ขึ้นในชุมชน สมาชิกที่ร่วมเดินทางไป กับนายนิพนธ์ ภายหลังได้พากันซื้อรถปิคอัพและเป็นคนนำทาง หรือแสวงหาตลาดให้กับสมาชิก รายอื่น ๆ ได้ไปจำหน่ายสินค้า จนมาถึงปัจจุบัน บ้านดอนยุงได้ดำเนินกิจการค้าขายสินค้าพืชผักและอาหารพื้นบ้าน มากกว่าสิบปี มีรถรับ-ส่ง แม่ค้าไปขายของกรุงเทพฯ กว่าร้อยคัน นอกจากนั้นอาชีพการขายของกรุงเทพฯ ยังได้แพร่หลายออกไปสู่ชุมชนข้างเคียง ทั้งในอำเภอ กมลาไสย และอำเภออื่น ๆ ในจังหวัดกาฬสินธุ์

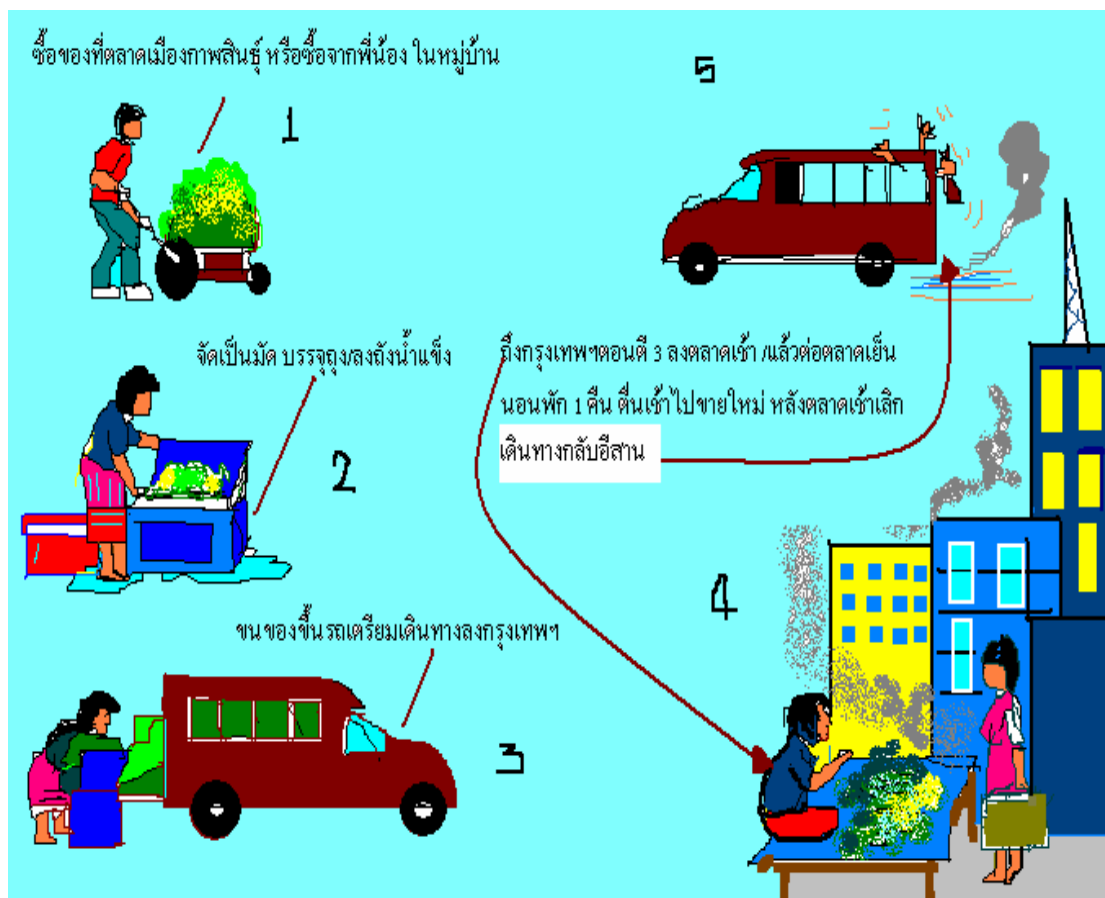

“ภาพที่ 51 แม่ค้ากำลังเก็บสินค้าขึ้นรถ เพื่อเตรียมเดินทางไปขายที่กรุงเทพฯ”

การเริ่มต้นประกอบอาชีพ การขายพืชผักและอาหารพื้นบ้าน

ขั้นตอนแรกเริ่มต้นที่เงินทุน ประมาณ 10,000 บาท ซื้ออุปกรณ์ 5,000 บาท เช่น ถังใส่น้ำแข็ง รมใหญ่ ตาซัง ซาม มีด ตะกร้า ถังพลาสติก หนัวยที่ใช้มัดผัก ผ้าพลาสติกปูพื้นรองเวลาวางผักขาย เมื่อเตรียมอุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ พร้อมเรียบร้อยแล้ว แม่ค้าจะไปซื้อผักที่ตลาดกาฬสินธุ์ หรือตลาดการเกษตรเมืองกาฬสินธุ์ โดยแม่ค้าจะเดินทางไปตลาดเวลาประมาณ 03.00 น. เพื่อจะซื้อผักที่หลากหลายชนิด และอาหารพื้นบ้านตามฤดูกาล เช่น ปลา กบ เขียด ไก่ เห็ด หน่อไม้ดอง รวมไปถึงแมลงต่าง ๆ เมื่อซื้อของครบตามต้องการแล้ว เวลาประมาณ 08.00 น. ก็กลับมาถึงบ้าน แม่ค้าจะทำการคัดแยกผัก และมัดเป็นกำ เตรียมใส่ถังอัดน้ำแข็งเพื่อไม่ให้เน่าเสีย ส่วน สินค้าประเภทปลา ไก่ เห็ด จะบรรจุใส่ถังพลาสติกก่อนลงในถัง ใช้น้ำแข็งอัดความเย็นเพื่อให้ของที่เตรียมไปขายนั้นยังสดทุกอย่าง ในการแยกของหรือบรรจุของ อัดน้ำแข็งจะเสร็จเรียบร้อย เวลาประมาณ 12.00น. – 14.00 น. โดยอาศัยแรงงานภายในครอบครัว ทุกคน แก่ พ่อบ้าน ลูกหลานในครอบครัวเดียวกัน ดาหากแม่ค้าคนใด ซื้อผักมากจนไม่สามารถจัดผักได้ทันทีจะจ้างแรงงานในคุ้ม ในชุมชนมาช่วยจัด ซึ่งก็เป็นกระจายรายได้อีกทางหนึ่งของชุมชน เมื่อเตรียมผักลงถึงแช่เย็นเสร็จ แม่ค้าก็จะเตรียมตัว จัดข้าวของเครื่องใช้ที่จำเป็น ลงกระเป๋านอนพักเอาแรงเพื่อเดินทางในวันนั้น ซึ่งในช่วงบ่าย 3 บ่าย 4 รถที่จะบรรทุกผักและผู้ขายเดินทางลงกรุงเทพฯ รถก็จะ ออกตระเวน มาเตรียมเก็บสิ่งของ ล้างบรรจุผัก ทั้งหมด จาก

แม่ค้าทุกคน ที่จะนำไปขายที่กรุงเทพฯ สำหรับรถปิคอัพ 1 คัน จะมีแม่ค้าไปด้วยกัน คันละประมาณ 5 คน เมื่อเก็บของเรียบร้อยแล้ว รถก็จะออกเดินทางในช่วงเย็น หรือเวลาประมาณ 18.00 น. ซึ่งจะไปถึงกรุงเทพฯ เวลาประมาณ 03.30 น. รถขนส่งสินค้าก็ต้องวิ่งตระเวนส่งแม่ค้าตามตลาดหรือจุดต่าง ๆ ที่แม่ค้าแต่ละคนไปขายประจำ ซึ่งเป็นตลาดเช้า จนครบทั้ง 5 คน และจะไปจอดพักนอนหลับพักผ่อน ณ ที่ใดที่หนึ่ง พอตลาดเช้าวายลง ราวประมาณ 10 โมงเช้า แม่ค้าก็ต้องย้ายไปขายอีกตลาดแห่งหนึ่งซึ่งจะเป็นตลาดในช่วงบ่าย ซึ่งรถขนส่งจะแวะมารับ เพื่อย้ายที่ขายไปยังตลาดอื่นที่ขายเป็นประจำเช่นกัน โดยจะเริ่มลงวางของขายในช่วงบ่าย 3 โมงเย็น และจะขายไปจนถึง เวลาประมาณ 19.30 น. รถก็จะเริ่มทยอยเก็บแม่ค้า จากจุดขายในที่ต่างๆที่เป็นสมาชิกจนครบทั้ง 5 คน ก็จะเข้ามาถึงบ้านพักที่อยู่กรุงเทพฯ ที่ทุกคนจะต้องลงชั้นเข้าบ้าน อยู่ด้วยกัน เพื่อพักผ่อนหลับนอนเอาแรงไว้สู้ใหม่ ในวันพรุ่งนี้ คณะเดินทางจะเข้าพักผ่อนหลับนอน เวลาประมาณ 22.00 น. เมื่อถึงเวลา 03.00 น. ของวันใหม่ ทุกคนก็จะตื่นขึ้นเพื่ออาบน้ำเตรียมตัว ขึ้นรถไปขายของต่อไป โดยรถก็จะเริ่มวิ่งตระเวนส่งแม่ค้าตามตลาดหรือจุดต่างๆ เหมือนวันที่ผ่านมา อีก 1 วัน ส่วนวันที่ 2 นี้ พอขายตลาดเช้าเสร็จ รถรับส่งก็จะตระเวนรับแม่ค้าเพื่อเดินทางกลับบ้านที่อีสาน ในช่วงสายของวันที่ 2 นี้เอง แต่ในกรณีที่ขายของไม่หมด กลุ่มแม่ค้าอาจอยู่ต่ออีก 1 วัน ซึ่งหากถึงวันที่ 2 สินค้าที่นำมาจำหน่ายจะหมดหรือไม่ ก็ต้องเดินทางกลับ

“ภาพที่ 52 เส้นทางการค้าขายตลาดกรุงเทพฯของคนลุ่มน้ำปาว”

รายได้และผลตอบแทน

แม่ค้าที่เดินทางไปค้าขายที่กรุงเทพฯ แต่ละเที่ยว จะมีรายได้เฉลี่ย ประมาณ 1,500 บาท/เที่ยว ซึ่งหนึ่งเดือนสามารถเดินทางไปค้าขายที่กรุงเทพฯ ประมาณ 6-7 เที่ยว และจะมีรายได้ต่อเดือนประมาณ หนึ่งหมื่นบาทเศษ

ปัญหาในการประกอบอาชีพค้าขายระหว่างกาฬสินธุ์ กับกรุงเทพฯ

1. ปัญหาฝนตกทำให้ไม่สามารถวางของขายได้ ทำให้ขาดทุน
 2. ปัญหาการหาตลาดขายไม่ได้ เพราะในการเดินทางไปขายของนั้นเจ้าของรถนอกจากมีหน้าที่เป็นคนขับรถรับ-ส่งแล้ว ยังต้องทำหน้าที่ในการแสวงหาตลาด เพื่อให้แม่ค้าได้ลงขายของ ซึ่งตลาดนั้นต้องเป็นตลาดที่เป็นย่านคนอีสานอาศัยอยู่ เพราะสินค้าที่นำไปจำหน่ายจะเป็นสินค้าอาหารพื้นบ้านของชาวอีสานล้วน ๆ หากคนขับรถไม่สามารถหาตลาดที่มีคนอีสานอยู่มาก ๆ จะทำให้แม่ค้าขายของไม่ได้ ซึ่งจำเป็นต้องหาตลาดใหม่ ทำให้เสียค่าใช้จ่ายและเวลาเพิ่มขึ้น และในการหาตลาดที่จำหน่ายนั้น คนขับรถจำเป็นต้องเลือกตลาด ที่อยู่ไม่ห่างไกลกันมากนัก ทั้งนี้เพื่อสะดวกในการวิ่งรับ-ส่งแม่ค้า เพราะแม่ค้าทั้ง 5 คน จะลงตลาดคนละที่
 3. การขายสินค้าไม่ได้เนื่องจาก ช่วงเวลาไม่เหมาะสม เช่น วันหยุดออก ช่วงปลายเดือน ที่กำลังซื้อผู้บริโภคมีไม่มาก
 4. ความไม่ปลอดภัยในการเดินทาง เนื่องจากการเดินทางไปขายสินค้าที่กรุงเทพฯ ต้องใช้เวลาการเดินทางข้ามวันข้ามคืน ชีวิตของแม่ค้าฝากไว้กับคนขับรถเพียงคนเดียว ถึงแม้ที่ผ่านมาจะยังไม่มีอุบัติเหตุที่ร้ายแรง แต่ก็มีเหตุการณ์เกิดขึ้นที่ทำให้เสียเวลา และบาดเจ็บ
 5. ปัญหาการขาดเงินในการลงทุนซื้อสินค้าไปจำหน่าย ในการค้าขาย ก็มีบางครั้งที่ขาดทุน หากผู้ทำการค้าไม่มีเงินทุนสำรอง ก็ไม่สามารถที่จะดำเนินการค้าขายต่อไปได้ ทำให้ต้องไปกู้ยืมมาลงทุนก่อให้เกิดหนี้สิน หรือหากไม่กู้ยืมก็ต้องเลิกอาชีพนี้ไป
 6. ปัญหาค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้น ในแต่ละเที่ยวของการเดินทางไปขายสินค้า แม่ค้าต้องจ่ายค่าเดินทางเป็นเที่ยว ๆ ละ 1,600 บาท ซึ่งอัตรานี้ก็มิแน่ว่าจะขึ้นตามภาวะน้ำมัน ซึ่งเป็นรายจ่ายที่ค่อนข้างสูง หากเที่ยวใดที่จำหน่ายสินค้าไม่ได้ ของเน่าเสีย แต่สำหรับค่าเดินทางยังจ่ายเท่าเดิมไม่มีการยกเว้น
- อนึ่งในการเดินทางไปขายสินค้า จำพวกพืชผัก และอาหารพื้นบ้านอีสานที่กรุงเทพฯ ปัจจุบันได้นิยมทำกันแทบทุกชุมชนทั้งในพื้นที่ศึกษาวิจัยและนอกพื้นที่ อำเภออื่นๆ รวมทั้งจังหวัดข้างเคียงอย่างจังหวัดร้อยเอ็ด และมหาสารคามด้วย

สิ่งที่ค้นพบหรือได้จากการจัดเก็บข้อมูลในช่วงแรกคือ ข้อมูลที่บ่งบอกถึงสภาพภูมิโนเวศน์ของลำน้ำปาวตั้งแต่ครั้งอดีตจนถึงปัจจุบัน จากการให้ข้อมูลของผู้สูงอายุคือนายทองสา นาจำปา แห่งบ้านข้าวหลาม พบว่าลำน้ำปาวไม่ได้เปลี่ยนแปลงทางเดินของลำน้ำมากนัก คือไม่แคบหรือกว้างไปกว่านี้ ปริมาณน้ำในอดีตในช่วงหน้าแล้งจะมีน้ำในลำน้ำน้อยกว่าปัจจุบัน

เล็กน้อย ลักษณะการท่วมขังในช่วงหน้าน้ำหลาก แม่น้ำปาวจะค่อยๆขึ้นอย่างช้าๆ และอาจมีการขยับขึ้นขยับลงบางครั้งตามสภาวะน้ำฝนช่วงนั้น แต่ส่วนมากน้ำจะท่วมหรือภาษาที่ชุมชนท้องถิ่นใช้เรียกลักษณะน้ำเอ่อท่วมเรียกคือ “น้ำออกแก่ง”หรือน้ำหลาก คือประมาณเดือนกันยายน ถึงแม้จะมีบางปีน้ำอาจท่วมมาก่อนในช่วงเดือนกรกฎาคมหรือสิงหาคม แต่ก็ไม่ท่วมมากหรือท่วมในช่วงสั้นๆแล้วลดลง แต่หากเป็นช่วงเดือนกันยายน น้ำที่ท่วมจะค่อยๆเอ่อขึ้นมา และท่วมอยู่นานถึงเดือนพฤศจิกายน ซึ่งเป็นช่วงที่คนในชุมชนเก็บเกี่ยวข้าวนาทามได้แล้ว และเมื่อน้ำหลากมาก็สามารถมีเวลาในการทำประมงได้ ซึ่งช่วงนี้ ชุมชนจะจับปลาในลำน้ำปาวได้มาก โดยเฉพาะช่วงปลายฝนต้นหนาวที่ลมเริ่มเปลี่ยนทิศ ปลาเหล่านี้จะถูกนำมาแปรรูปเป็นปลาร้าเพื่อเก็บไว้เป็นอาหาร หรือสินค้าแลกเปลี่ยนของครอบครัวต่อไป

องค์ความรู้ที่ค้นพบของการใช้ชีวิตของผู้คนและอาชีพในอดีต

1.ประวัติความเป็นมาของการตั้งถิ่นฐานชุมชน ของหมู่บ้านต่างๆในพื้นที่
ทำการศึกษาวิจัย ตลอดภูมิปัญญาองค์ความรู้ในการพึ่งพาหรือใช้ประโยชน์จากป่าทาม ตลอดจนเหตุปัจจัยที่ทำให้เกิดการล่มสลายของป่าทาม ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ภูมิปัญญาในเรื่องต่อไปนี้ถือว่าเป็นสิ่งที่ดีและนำมาปรับใช้ในการดำรงชีพของคนในพื้นที่ลุ่มน้ำ

2.อาชีพการปั้นหม้อหรือทำเครื่องปั้นดินเผา เป็นอาชีพเก่าแก่ดั้งเดิมของชุมชนบ้านน้อยพัฒนา หมู่ที่ 18 ตำบลกมลาไสย อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งเป็นชุมชนเดียวในพื้นที่อำเภอกมลาไสยที่ประกอบอาชีพตีหม้อ

ประวัติความเป็นมา

พ่ออ่อน กุดสิดิต เป็นหนุ่มบ้านน้ำจั้น ซึ่งเป็นชุมชนใหญ่ที่ตั้งอยู่ติดกับบ้านน้อยพัฒนา ถูกคัดเลือกเป็นทหาร และไปประจำการรักษาสะพานที่ห้วยบักไซ ลำห้วยเล็กๆที่กั้นระหว่างพื้นที่บ้านกุดนางไย กับชุมชนบ้านเชียงเหียน อำเภอมะหาสารคาม เพื่อป้องกันไม่ให้ทหารญี่ปุ่นข้ามสะพานเข้ามาในเมืองมหาสารคามได้ ซึ่งช่วงนั้น เป็นช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งห้วยดังกล่าวอยู่ใกล้กับบ้านหม้อ ซึ่งเป็นชุมชนคนไทโคราชที่มีอาชีพในการปั้นหม้อขาย ภายหลังพ่ออ่อน ได้รู้จักกับแม่หงวน ซึ่งเป็นสาวงามประจำหมู่บ้านหม้อ และเกิดชอบพอกัน จนตกลงแต่งงาน พ่ออ่อนได้อาศัยอยู่กับครอบครัวภรรยา ซึ่งมีอาชีพปั้นหม้อ ได้เรียนรู้วิธีปั้นหม้อจากครอบครัวภรรยาจนมีความชำนาญในทุกขั้นตอน ภายหลังเดินทางกลับมาเยี่ยมบ้านที่บ้านน้ำจั้น ได้นำเอาดินเหนียว จากบริเวณหนองเรือ(ด้านหลัง สนง.อบต.กมลาไสยในปัจจุบัน) กลับไปให้แม่ยายที่บ้านหม้อ ดูว่าสามารถนำมาปั้นหม้อได้หรือไม่ หลังการทดลองปั้นและเผาปรากฏว่าดินที่นำไปทดสอบสามารถปั้นหม้อได้เป็นอย่างดี พ่ออ่อนจึงพาภรรยาสาวท้องแก่ 9 เดือนเดินทางจากบ้านหม้อ อำเภอมะหาสารคาม กลับมาตั้งหลักแหล่งที่โนนจิบกระด้นริมฝั่งแม่น้ำปาว บริเวณด้านทิศตะวันตกบ้านน้ำจั้น โดยได้ก่อตั้งบ้านใหม่ขึ้นชื่อว่าบ้านน้อยจิบกระด้นตามสภาพพื้นที่ ที่มีจิบซึ่งเป็นเครื่องมือจับปลา (ลักษณะคล้ายต้อน) และต้นมะดัน หรือกระด้น

ขนาดใหญ่ใกล้ริมฝั่งแม่น้ำปาว ยึดอาชีพอาชีพปั้นหม้อขาย และแลกข้าว เพื่อยังชีพ ภายหลังพี่น้องจากชุมชนบ้านหม้อ ทราบข่าวว่าที่นี่น้ำดี ดินดี และตลาดหม้อกว้างกว่า จึงอพยพตามมาอีกหลายครอบครัว ร่วมกันสร้างชุมชนจนขยายใหญ่มาจนถึงปัจจุบันชีพ ภายหลังพี่น้องจากชุมชนบ้านหม้อ ทราบข่าวว่าที่นี่น้ำดี ดินดี ปัจจัยด้านไม้ฟืน และตลาดหม้อกว้างกว่าที่เดิม จึงอพยพตามกันมาอีกหลายครอบครัว ร่วมกันสร้างชุมชนจนขยายใหญ่มาจนถึงปัจจุบัน

“ภาพที่ 53 พ่ออ่อน กุดสถิตย์ ช่างปั้นหม้ออาวุโส และผู้ก่อตั้งบ้านน้อยพัฒนา หรือบ้านน้อยจิกระด้น ปัจจุบันอายุ 85 ปี”

ชุมชนบ้านน้อยพัฒนา ประกอบอาชีพปั้นหม้อมากกว่า 60 ปี มีความเชี่ยวชาญในเครื่องปั้นดินเผาสารพัดชนิด เช่นหม้อหนึ่ง หม้อต้ม แอ่งน้ำหรือตุ่มน้ำ บาตรพระ กระติบข้าวดินเหนียว อีแก้วใส่ชาดักกับข้าว คนโทใส่น้ำ กระถางต้นไม้ ในอดีตถือว่าเป็นอาชีพหลักของคนในชุมชน เพราะการตีหม้อสามารถนำไปแลกข้าวเปลือก แลกสิ่งของเครื่องใช้ หรือขายเงินสดเป็นรายได้ของครอบครัวและชุมชนมาตลอด แต่ในปัจจุบันสถานการณ์ด้านเศรษฐกิจ เปลี่ยนแปลงเร็วมากจนคนปั้นหม้อไม่สามารถยังชีพด้วยการปั้นหม้อได้ ครอบครัวส่วนใหญ่ในชุมชนเลิกปั้นหม้อแล้ว เหลืออยู่เพียงเจ้าเดียว คือ ครอบครัวนางล้อม จงกลกลาง ซึ่งเป็นลูกสาวของพ่ออ่อน กุดสถิตย์ นี่เองที่ยัง สืบสอยตา วาสอยปู่เอาไว้อย่างเหนียวแน่น ถึงแม้อาชีพการปั้นหม้อจะไม่ใช้ที่มาของรายได้หลักของครอบครัว แต่ก็เป็อาชีพเสริมที่พอสร้างรายได้ให้กับครอบครัวได้ปีละไม่น้อยเลย

“ภาพที่ 54 นางล้อม จงกลกลาง นักปั้นหม้อ แห่งบ้านน้อยพัฒนา”

ขั้นตอนการปั้นหม้อ

การปั้นหม้อเป็นงานที่ค่อนข้างยุ่งยากหลายขั้นตอน เป็นงานที่ใช้แรงงานจนเหน็ดเหนื่อยไม่น้อย และยังสกปรกมอมแมม เพราะต้องคลุกคลีอยู่กับดินโคลน และฝุ่นไฟขั้นตอนการตีหม้อมีดังนี้

ขั้นเตรียมดินตัวเชื้อ

ดินเชื้อคือดินที่มีคุณสมบัติพิเศษ คือเป็นดินส่วนผสมที่สำคัญในการปั้นหม้อ เพราะดินเชื้อจะทำให้ปั้นหม้อขึ้นรูปได้ง่าย เวลานำชิ้นงานไปเผาจะไม่ทำให้ชิ้นงานแตกเป็นเสี่ยงๆจนเสียหาย

ส่วนประกอบของดินตัวเชื้อ

- 1) ดินเหนียวจากบ่อดินที่จะขุดมาปั้นหม้อ
- 2) แกลบสด

วิธีการทำดินตัวเชื้อ

1. ขุดดินจากบ่อดิน
2. ย่ำ หรือผสมคลุกเคล้าให้ดินกับแกลบ ในอัตราส่วน 1:1 หมักทิ้งไว้ 1 คืน
3. ปั้นเป็นก้อน หนักก้อนละประมาณ 1 ก.ก ตากแดดให้แห้ง
4. นำมาเผาให้สุก (สังเกตดินเผาเป็นสีเหลืองส้ม)
5. นำมาตำบดให้ละเอียด แล้วจากให้แห้ง เพื่อรอผสมกับดินปั้น

“ภาพที่ 55 ดินตัวเชื้อที่มีแกลบเป็นส่วนผสม”

“ภาพที่ 56 ดินตัวเชื้อที่ผ่านการเผาแล้ว”

“ภาพที่ 57 การตบดินตัวเชื้อให้ละเอียด”

“ภาพที่ 58 ดินตัวเชื้อที่บดละเอียดรวมผสมดิน

การปั้นหม้อหรือภาชนะดินเผาอื่น ๆ

1. นำดินหัวเชื้อ ไปผสมคลุกเคล้า หรือย่ำให้เข้ากันเป็นเนื้อเดียวกัน หมักทิ้งไว้ 1 คืน
2. ปั้นเป็นก้อน เพื่อ่ายในการขนย้าย
3. เก็บรักษาในที่ร่ม พรมน้ำให้ชื้น
4. นำไปปั้นขึ้นรูปตามต้องการ

หมายเหตุ การปั้นภาชนะแต่ละอย่างมีสูตรผสมระหว่างดินหัวเชื้อกับดินปั้นที่แตกต่างกัน แต่วิธีการ ขั้นตอนไม่แตกต่างกัน

“ภาพที่ 59 หินดู อุปกรณ์ที่สำคัญในการปั้นหม้อ”

“ภาพที่ 60 กระถางดินดิบ รอการเผา

“ภาพที่ 61 กระถางดินเผา ผลงานของนักปั้นจากบ้านน้อยพัฒนา”

3 .เรื่องการทำนาทาม (บางพื้นที่เรียกนาแซง) หรือนาในที่ราบลุ่มของพื้นที่ชุ่มน้ำหรือพื้นที่ป่าบุงป่าทาม เป็นนาที่ต้องทำก่อนนาปี หรือนาบนที่นาที่น้ำท่วมไม่ถึง(นาทุ่งและนาโคก) เพราะต้องการเก็บเกี่ยวก่อนถึงฤดูน้ำหลาก คือก่อนเดือนกันยายน มูลเหตุหรือวัตถุประสงค์ของการทำนาทามมีอยู่สองอย่างคือ เพื่อการบริโภคในครัวเรือนสำหรับกรณีที่บางครอบครัวมีข้าวไม่พอกินตลอดปี อีกกรณีหนึ่งคือเพื่อการทำบุญ เพราะในประเพณีพื้นถิ่นจะมีบุญเดือนเก้าคือบุญข้าวประดับดิน และ เดือนเดือนสิบบุญข้าวสาก ความเชื่อที่ว่าหากได้ข้าวใหม่มาห่อข้าวต้มมัด มาทำบุญตักบาตจะทำให้ได้บุญมากกว่าคนอื่นๆ และการทำบุญข้าวประดับดินและบุญข้าวสากคือการทำอาหาร

หวานคาวเพื่อเลี้ยงผีบรรพบุรุษ ญาติมิตรที่เสียชีวิต เจ้าแม่ธรณี แม่โพสพ ผีเปรต ผีไร้ญาติ หากใช้ข้าวใหม่มาประกอบอาหารหวานคาว ผู้ตาย หรือผีต่างๆไปจะอึดหน่าสำราญ ดีใจ หรือได้ขึ้นสวรรค์ ไปผุดไปเกิด หมดกรรมหมดเวร และจะดลบันดาลให้คนในครอบครัว ชุมชนมีความสุข สุขุปลีคือ”การได้กิน ได้ทาน”นั่นเอง

ลักษณะพื้นที่ในการทำนาทาม เนื่องจากเป็นพื้นที่นา ที่อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำท่วมถึงทุกปีพันธุ์ข้าว วิธีการเพาะปลูก ระยะเวลาเพาะปลูก ของนาทามจึงแตกต่างจากนาที่เป็นที่สูงทั่วไป คือเกษตรกรจะทำการแผ้วถางป่าทามบริเวณที่ราบใกล้แหล่งน้ำที่มีลักษณะเรียกต่าง ๆ กันเช่น ฮอง, ฮอม เลิง กุด, หนอง ,ห้วย แล้วปรับแต่งให้เป็นแปลงนาขนาดต่างๆ ใหญ่บ้างเล็กบ้างแล้วแต่ลักษณะพื้นที่ แล้วทำการเพาะปลูกข้าว ซึ่งสาเหตุที่ต้องไปแผ้วถางทำแปลงนาใกล้ๆกับแหล่งน้ำ

ที่กล่าวมาก็เพื่อให้นำมาทำการเพาะปลูกนั่นเอง เพราะการทำนาทาม จะต้องทำตั้งแต่เดือนเมษายนหรือพฤษภาคมซึ่งช่วงดังกล่าวยังไม่มีปริมาณน้ำฝนที่เพียงพอต่อการเพาะปลูก

รูปแบบการทำนาทาม มีทั้งที่ทำการหว่านกล้าแล้วถอนไปปักดำเหมือนการทำนาทั่วไป และการทำนาหยอด กรณีการทำนาหยอดนิยมใช้กับพื้นที่ที่บุกเบิกใหม่ ๆ หรือพื้นที่ที่อยู่สูงจากแหล่งน้ำมากๆ

กรณีของพันธุ์ข้าวที่ใช้ปลูกในพื้นที่นาทาม จะเป็นข้าวที่มีอายุสั้น หรือข้าวดอกอายุการเก็บเกี่ยวสั้น ไม่เกิน 150 วันหรือต้องสามารถเก็บเกี่ยวได้ทันก่อนที่น้ำหลากจะมาถึงในช่วงเดือนกันยายน พันธุ์ข้าวที่นิยมกันคือ ข้าวเหนียวหมากหม่วย ข้าวเหลืองทอง ข้าวจำรวนาลอย

การให้น้ำเกษตรกร จะปล่อยน้ำจากแหล่งน้ำใกล้ๆเข้าไปหล่อเลี้ยงเป็นช่วงๆ หรืออาจใช้วิธีวิดน้ำด้วยคันไช้ หรือเครื่องมือวิดน้ำพื้นบ้าน วิดน้ำเข้าไปหล่อเลี้ยงจนกว่าฝนจะมา

การดูแลรักษา ศัตรูที่สำคัญของข้าวนาทามคือ วัวควายที่เลี้ยงแบบปล่อยในป่าบุงป่าทาม ซึ่งบางครั้งเจ้าของดูแลไม่ดีก็ทำความเสียหายให้กับข้าวในทุกช่วงอายุ ซึ่งก็จะมีมีการปรับไหมทดแทนตามแต่จะตกลงกันของคู่กรณี ส่วนศัตรูอีกชนิดหนึ่งที่สามารถทำความเสียหายให้กับข้าวนาทามได้มากมายเช่นกัน คือ นกกินเมล็ดพืช เช่น นกกระจิบ บางพื้นที่เรียกนกเขมร นกกระจาบ ซึ่งหากลงกินเป็นฝูงใหญ่ก็สร้างความเสียหายได้มากเช่นกัน ซึ่งในช่วงข้าวเหลืองกล้าย เจ้าของนาต้องเฝ้าระวัง คอยไล่ หรือทำหุ่นไล่กาไว้เพื่อไล่นก ส่วนศัตรูอย่างอื่น เช่น หนูท้องขาว ก็ไม่ถือว่ารุนแรงนัก

“ภาพที่ 62 พื้นที่นาทาม เขต อ.เมือง จ.กาฬสินธุ์”

“ภาพที่ 63 คันโช่ อุปกรณ์ใช้สำหรับวิดน้ำ”

การเก็บเกี่ยวข้าวนาทาม คือข้าวตอ หรือข้าวที่มีอายุสั้น(ข้าวเบา) ส่วนใหญ่จะเก็บเกี่ยวที่อายุราว 150 วันนับจากวันปักดำ ซึ่งหากปักดำในช่วงพฤษภาคมจะเก็บเกี่ยวช่วงปลายเดือนสิงหาคมถึงกลางเดือนกันยายน ซึ่งบางปีต้องรีบเก็บเกี่ยวก่อนข้าวทันสุกดี เพราะต้องรีบเก็บเกี่ยวหนีจากน้ำหลากที่มาเร็วกว่าปกติ บางครั้งอาจต้องเกี่ยวแข่งกับน้ำที่กำลังขึ้น และต้องรีบขนใส่เรือเพื่อนวด บนที่สูง หรือขนกลับไปบ้านนวดที่บ้านเพื่อจะได้ฟางสดให้กับสัตว์เลี้ยง เพราะในช่วงน้ำหลาก พื้นที่ป่าบุงป่าทามถูกน้ำท่วมไม่มีที่เลี้ยงสัตว์ การมีฟางจากข้าวนาทามก็สามารถบรรเทาปัญหาการขาดแคลนพืชอาหารสัตว์ได้

การทำนาทามถือว่าเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างหนึ่งของชาวพื้นถิ่นลำน้ำปาว ที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับธรรมชาติได้เป็นอย่างดี และการใช้ประโยชน์จากธรรมชาติอย่างคุ้มค่าที่สุด การปรับตัวให้เข้ากับธรรมชาติลุ่มน้ำที่วุ่นวายนั่นคือ เนื่องจากเป็นพื้นที่น้ำท่วมหลากทุกปี ในช่วงเดือนกันยายนถึงต้นเดือนพฤศจิกายน ป่าทามจะถูกใช้ประโยชน์ในการเพาะปลูก เฉพาะช่วงหลังน้ำลด คือการปลูกผักสวนครัว จนถึงหน้าแล้ง การใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าบุงป่าทามจะใช้ในการแบบปล่อย ของชุมชนต่างๆที่อยู่โดยรอบ ซึ่งเรียกวิถีชีวิตแบบนี้ว่า “การไปเลี้ยงควายทาม หรือเลี้ยงงัวทาม”ตลอดช่วงหน้าแล้ง แต่พอถึงช่วงเดือนเมษายน และพฤษภาคม ผู้คนที่จะทำนาทามจะต้องเตรียมพื้นที่เพื่อการเพาะปลูก กล่าวคือ การแผ้วถางต้นไม้เล็กที่เกิดขึ้นมา การปักคุดันนา การทำร่องระบายน้ำ การไถตะ และการหว่านกล้า ก่อนที่จะปักดำข้าวนาทามในช่วงต้นเดือนมิถุนายนและเก็บเกี่ยว ในช่วงปลายสิงหาคมและกันยายน

“ภาพที่ 64 การบุกเบิกและปรับแต่งพื้นที่ป่าบุ่งป่าทามเป็นนาข้าว
ในพื้นที่ บ้านดงพะยอม ต.ห้วยโพธิ์ อ.เมือง

4. การเพาะปลูกผักสวนครัว ตามริมฝั่งของห้วยหนอง ลำน้ำสาขา และลำน้ำ
 ปาว เนื่องจากพื้นที่ ทำการศึกษาวิจัยทั้งหมด เป็นพื้นที่ที่มีน้ำอุดมสมบูรณ์ทั้งในอดีตและ
 ปัจจุบัน อาชีพเสริมอย่างหนึ่งที่นิยมทำคือการปลูกผักสวนครัวเพื่อเป็นอาหารในครอบครัว ขาย
 แลกเปลี่ยนภายในชุมชน และนำไปขายในเมือง คือทั้งในตัวจังหวัดกาฬสินธุ์และอำเภอกมลา
 ไสย ซึ่งอยู่ไม่ห่างมากนัก การปลูกผักตามริมฝั่งแม่น้ำนิยมทำกันมานาน แต่จะทำกันเฉพาะ
 หน้าที่ปลูกผักง่าย นั่นคือปลายฝนต้นหน้าหนาว หรือในช่วงที่น้ำเริ่มลดลงจากป่าทามแต่ยังมีขัง
 ย่อยตาม กุด หนอง เลิง ห้วย และแม่น้ำลำปาว ในช่วงก่อนเก็บเกี่ยวข้าวนาปีชาวบ้านจะลงไป
 เตรียมแปลงเพื่อปลูกผัก ตามชายฝั่งแม่น้ำหรือแหล่งน้ำเพื่ออาศัยจากแหล่งต่างๆดังกล่าวรดผัก
 และดินบริเวณริมน้ำเป็นดินที่ดี มีตะกอนอินทรีวัตถุ ที่ไหลมาทับถมในช่วงน้ำหลาก ฉะนั้น
 พืชผักจึงงอกงามดีมาก การปลูกผักมักทำกันเป็นเจ้าของใครของมัน แต่นิยมไปรวมกันปลูก
 หรือปลูกอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกัน ทั้งนี้เพื่อความง่ายในการล้อมรั้ว ดูแลรักษา และเวลาไปดูแล
 ให้น้ำให้ปุ๋ยก็ได้มีเพื่อนไป-กลับด้วยกัน เพราะพื้นที่ที่ใช้ในการปลูกผักบางชุมชนอยู่ห่างไกล
 จากชุมชน ต้องเดินทางไปไกล-กลับ หลายกิโลเมตร ผักที่นิยมปลูกส่วนใหญ่เป็นผักที่นิยม
 บริโภคในชุมชนท้องถิ่น คือ ผักกาด หอมแบ่ง หอมแดง กระเทียม ผักชีลาว แตงกวา แตงค้าง
 แตงโม พริก มะเขือ มะเขือเทศ การปลูกผักจะทำกันไปจนถึงช่วงเดือนปลายเดือนกุมภาพันธ์ ก็
 จะเลิก เพราะอากาศเริ่มร้อน และน้ำในแหล่งน้ำที่ใช้ปลูกก็ลดลงหรือแห้งขอด อีกทั้งวัวควายก็

จะถูกปล่อยทุ่ง อาจเข้าไปบุกรุกทำลายได้ ส่วนเกษตรกรที่ยังปลูกต่อ ส่วนใหญ่จะปลูกแตงค้าง หรือแตงร้านพันธุ์พื้นบ้าน และต้องล้อมรั้วหรือเฝ้าอยู่ดูแลเป็นประจำ

5. การเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ป่าทาม ควายวัว และเป็ด โดยเฉพาะวัวควายเป็นสัตว์ คู่ครอบครัวของเกษตรกรในพื้นที่ป่าทามลำน้ำปาววัฒนธรรมการเลี้ยงควาย-วัว ในป่าบุ่งป่าทาม มี มาแต่ยุคอดีต ชาวบ้านจะใช้พื้นที่ทามในการเลี้ยงสัตว์เกือบตลอดปี ยกเว้นช่วงน้ำหลาก คือ เดือนกันยายน-พฤศจิกายน ที่จำเป็นต้องหาที่เลี้ยงใหม่ หรือขังคอกแล้วเกี่ยวหญ้าให้กิน การ เลี้ยงสัตว์ในป่าทามจะเลี้ยงแบบปล่อยและคอยดูแลอยู่ห่าง วัว-ควาย ก็เที่ยวและเล็มหญ้าไป ส่วนผู้เลี้ยงดูก็จะเก็บผักจากป่าทาม หาบปลาในห้วย หนอง ลำปาว เก็บฝื่อ (กกสามเหลี่ยม) เก็บ เครือหวาย หรือหาฟืน หรือจักสาน เย็บถักปักกรวย เล็กๆน้อยที่สามารถนำติดตัวไปด้วยได้ กิน ข้าวป่าร่วมกันกับพรรคพวกที่ไปเลี้ยงสัตว์ร่วมกัน และตอนสัตว์กลับกลับเข้าคอกที่บ้านทุกวัน

“ภาพที่ 65 การเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ป่าบุ่งป่าทามลำน้ำปาว

6. การทำการประมง พื้นบ้าน

ในอดีตการจับปลาในลำน้ำปาวนิยมทำกันตลอดปี แต่การจับได้ที่ละมากๆ มักเป็นช่วงต่อของฤดูกาล เช่นช่วงต้นฝนที่น้ำไหลจากลำห้วยสาขา ไหลลงสู่แม่น้ำปาว ปลาชนิดต่างๆ จะวิ่งทวนกระแสน้ำ เพื่อขึ้นไปวางไข่ ชาวบ้านจะพากันไปทอดแห ดักข่ายเพื่อจับปลาแม่ไข่ ซึ่งจะได้ปลาตัวโต อ้วนพี ปลาส่วนใหญ่จะเป็นปลาเกล็ด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทรายกุลปลาขาว เช่น ปลากะโท ปลากา ปลาสร้อยสีน้ำเงิน ปลาสุต ปลานกเขา ฯลฯ ในช่วงน้ำลด คือช่วงต้นหนาว เพราะเป็นช่วงที่

“ภาพที่ 66 การใส่ “จั่น” “เครื่องมือจับปลาพื้นบ้าน

“ภาพที่ 67 ตุ่มน้ำลึก อุปกรณ์ใช้จับปลาที่ออกหากินเป็นฝูง”

“ภาพที่ 68 ชาวประมงพื้นบ้านกำลังพายเรือออกไปตกข่าย”ดวงหรือมอง
“ในช่วงน้ำป่าท่วมหลาก”

การทำการประมงในพื้นที่ป่าบุงป่าทามและลำน้ำปาวนับว่ามีความหลากหลายไม่น้อยเพราะมีแหล่งน้ำ ซ่อนตัวอยู่มากมายในพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำแห่งนี้ และการทำการประมงก็ปรับเปลี่ยนไปตามฤดูกาล และชนิดของปลา ดังตารางต่อไปนี้

ลำดับ	เครื่องมือที่ใช้	ฤดูกาลที่จับ	ชื่อปลาที่จับได้	สถานที่ที่จับได้
1	การวางข่าย ,การทอดแห	ตลอดปี	ขาวสร้อย,นกเขา ,กระสูบ,แขยง, กต,หมู,บู่,ชะโด, ค้าว,โถดโทอง, เขียม,แขวไกล้	ลำน้ำปาว และ ห้วยกุด,หนอง
2	การทำฟด, เสื่อนอนกิน , ลวง	หน้าแล้ง	ซีเหี้ย,หลาด, หลด,*กลุ่มปลาขาว	ลำน้ำปาว
3	การกักปลา	หน้าน้ำลด	ขาวสร้อย,นกเขา ,กระสูบ,แขยง, กต,หมู,บู่	บริเวณท้ายลำ ห้วย สอง กุด หรือเลิง
4	การเอาเยาะหรือกวด	หน้าแล้ง	ทุกชนิดปลา	ตลอดหน้าแล้ง
5	การใส่เบ็ดคันและเบ็ดราว	หน้าน้ำหลาก	ซ่อน กต บู่,ค้าว,	พื้นที่น้ำหลากใน

			เนื้ออ่อน,ชะโด	ป่าทาม
6	ลัน	ตลอดปี	ปลาไหล	ห้วย, หนอง, เลิง, กุด
7	ตุ้ม	หน้าแล้ง	กลุ่มปลาขาว, ยอน, ปีกไก่, หนู, หมู	ร่องน้ำปาว
8	อวนลาก	หน้าน้ำลด	กุ้ง, ชิวหางแดง, ชิวอ่าว, คาบของ, ป่าน, หลังก่อ, หมากแปบ, แขยง	พื้นที่น้ำหลาก ทั่วไป
9	ยอ หรือ สะตู่	หน้าน้ำหลาก	กลุ่มปลาขาว	ร่องน้ำปาว, ห้วย, กุด, วัง
10	จัน	หน้าแล้ง	ช่อน, อีจัน, ดูก	ร่องน้ำปาว, ห้วย, กุด, วัง, เลิง
11	ผีหลอก	หน้าน้ำลด	กลุ่มปลาขาว, ตะเพียน, หมากแปบ	ร่องน้ำปาว

*กลุ่มปลาขาว: โจอก, ตะเพียน, ขาวมน, นกเขา, อิไท, เพี้ย, หลังก่อ, สูดหรือกระสุน, คุยลามา

ภาพที่ 69 “ฟด “ เครื่องมือจับปลาหลายและปลาที่เหี่ยวในลำน้ำปาว”

7. การเผาถ่าน

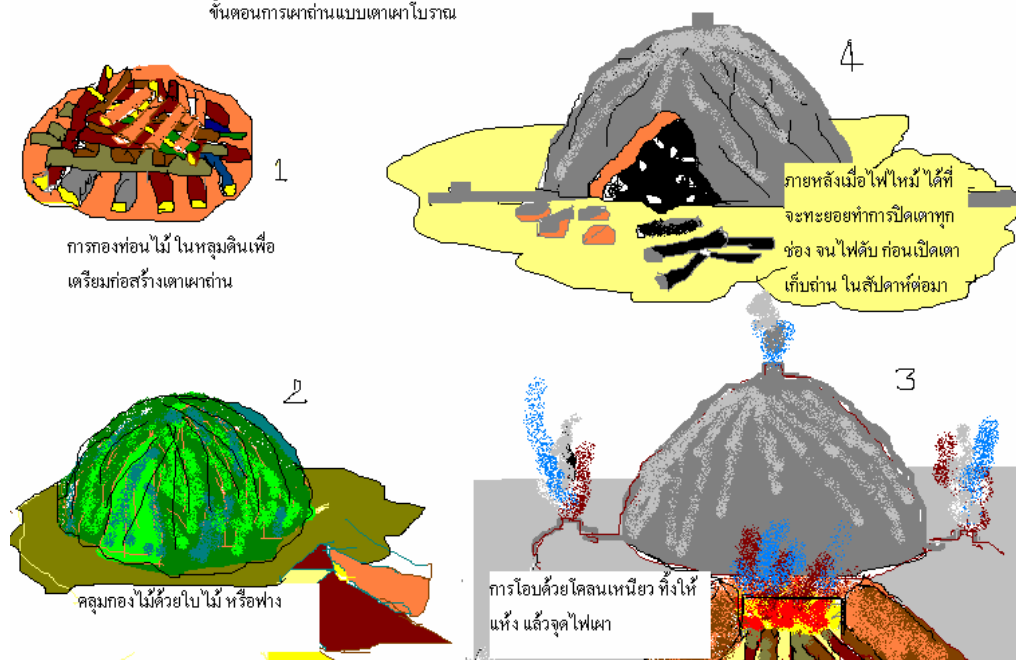
การเผาถ่าน เป็นอาชีพอีกอาชีพหนึ่ง ตั้งแต่ในสมัยอดีตจนถึงปัจจุบัน ในอดีต มีการเผาถ่านเพื่อใช้บริโภคในครัวเรือน การเผาถ่านทำกันแบบหาไม้ตามธรรมชาติที่หัวไร่ปลายนา

ตามแต่จะหาได้ แล้วนำมาเผาเป็นถ่าน ซึ่งไม้ที่นิยมนำมาเผาถ่านหรือเผาแล้วให้ถ่านคุณภาพดี ได้แก่ ไม้มะค่าแต้ ไม้พะยอม สะแบง กระทุ่ม ยางนา สะแก มะขาม

วิธีการเผาถ่านแบบต่าง ๆ

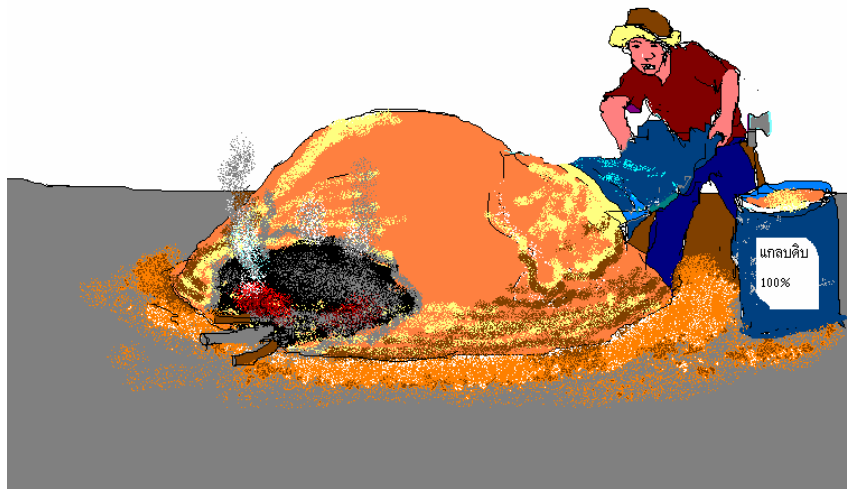
1.การเผาเตาแบบดั้งเดิม คือ วิธีการทำการเผานั้น ในอดีตจะทำการเผาถ่านแบบเตาเผาดินเหนียว โดยจะเริ่มต้นที่การขุดหลุมลึกราว 70 – 100 ซม. กว้างราว 150- 200 ซม. หรือกว่านั้น ขึ้นอยู่กับปริมาณไม้ที่จะนำมาเผาถ่าน และเจาะรูระบายอากาศ ด้านนอกหลุม ทั้ง 4 ด้าน และช่องสำหรับจุดไฟ ด้านล่างของหลุม หลังจากนั้นก็นำฟืนหรือท่อนไม้ มากองเรียงสลับไป-มาอย่างเป็นระเบียบ ถ้าเรียงไม่ดี ถ่านอาจไม่สุก หรือไหม้ไม่หมด นำฟืนมากองเรียงกันขึ้นให้สูงชันขอบหลุมพอประมาณ แล้วนำกิ่งไม้ใบไม้ ฟางแห้ง มาวางคลุมทับจนมิดทั้งกองไม้ แล้วจึงใช้ดินเหนียวที่ย่ำจนเหนียวเหนียว ดินมากลบให้ มิดชิด หลังจากนั้นก็จุดไฟเพื่อทำการเผาถ่าน เมื่อก่อไฟติดแล้วผู้เผาถ่านต้องคอยสังเกตให้ดีว่ามีรอยร้าวแตกของเตาหรือไม่ ถ้าพบต้องปิดทันที เพราะมีผลต่อการลุกไหม้ และการสุกของถ่านภายในเตา หลังจากเผาไปได้ 3-4 วัน ต้องคอยสังเกตสีของควันที่พวยพุ่งออกมาจากเตาเผา เพราะสีของควัน จะเป็นตัวบ่งบอกว่า ถ่านที่เผานั้นลุกไหม้ หรือสุกแล้วหรือยัง ถ้าหากควันขาวขุ่น แสดงว่าถ่านยังไหม้ไม่หมด แต่ถ้าควันสีเทา แสดงว่ากำลังระอุ และไหม้เกือบทั่วทั้งเตาแล้ว แต่ถ้าควันสีฟ้าใส แสดงว่าไหม้หมดเตา สามารถปิดทยอยปิดช่องเดิมพื้นด้านหน้าหรือทยอยปิดรูระบายอากาศที่ละรูได้ และสุดท้ายก็จะปิดจนหมดทุกช่อง ปล่อยให้ครุกรุ่นอยู่ภายใน 2-3 โดยผู้เผาต้องคอยสังเกตรอยร้าวของเตา ถ้ามีต้องรีบปิด ต้องคอยละเลงน้ำโคลน สาดเคลือบผิวเตา เข้าเย็น ทุกวัน เมื่อถ่านไหม้จนหมด และไม่มีอากาศช่วยในการเผาไหม้ ก็จะค่อยดับ ดับจนสนิทในที่สุด ซึ่งอาจใช้เวลา 7-10 วันจึงจะสามารถเปิดเตาเก็บถ่านได้

ขั้นตอนการเผาถ่านแบบเตาเผาโบราณ

“ภาพที่ 70 ขั้นตอนการเผาถ่านพื้นบ้าน”

2.การเผาถ่านด้วยแกลบ ขั้นตอนวิธีการไม่ต่างจากแบบแรกมากนัก เพียงแต่ไม่จำเป็นต้องก่อเตาดินเหนียวให้ยุ่งยากเสียเวลา แต่หันมาใช้แกลบหรือเปลือกข้าวแทน โดยผู้เผาถ่านจะวางท่อนไม้บนที่ดินที่ราบเรียบ แล้วหลังจากนั้นก็เอาแกลบมาเทถมกองไม้จนท่วมมิด แล้วจุดไฟเผาแกลบ ไฟจะค่อยไหม้แกลบ และลามใส่ไม้จนกลายเป็นถ่าน แต่ผู้เผาจะต้องคอยเติมแกลบอยู่บ่อยๆ ไม่ให้ถ่านแกลบยุบตัว จนทำให้ท่อนไม้โผล่พ้นถ่านขึ้นมาสัมผัสอากาศภายนอกได้ เพราะจะทำให้ท่อนไม้ลุกเป็นเปลวไฟ และกลายเป็นขี้เถ้า และจะทำให้ไม้ได้ถ่านมากตามต้องการ ปัจจุบันวิธีเผาถ่านแบบนี้ได้ประยุกต์ ไปมากเพราะแกลบค่อนข้างหายาก และมีราคาแพง โดยได้ปรับเป็นแบบการเผาถ่านแบบใช้แกลบในเบื้องต้น แล้วหลังจากนั้นก็ค่อยๆ ขุดดินโดยรอบกองถ่านขึ้นมาโอบโดยรอบ และสุดท้ายก็จะกลบจนมิดทั้งกอง ปล่อยให้ครุกรุ่นอยู่ราว 3-5 วัน ก่อนที่จะปิดจนหมด โดยไม่ให้อากาศเข้าออกได้ สุดท้ายไฟก็จะดับ จนสามารถเก็บถ่านได้ในสัปดาห์ต่อมา

“ภาพที่ 71 การเผาถ่านด้วยแกลบดิบ”

“ภาพที่ 72 การเผาถ่านด้วยแกลบ แบบประยุกต์”

3.การเผาถ่านแบบเตาอบ ปัจจุบัน ได้มีการพัฒนาการเผาถ่านขึ้น โดยการใช้เตาอบ การใช้เตาอบนั้น มีการทำหลายขั้นตอน ก่อนที่เราจะทำเตาอบนั้น เราจะต้องเตรียม วัสดุ อุปกรณ์หลายชนิด เช่น การเตรียมดิน แกลบ น้ำ อิฐ โครงเหล็ก ก่อนอื่นเราจะต้องเตรียม สถานที่เสียก่อน แล้วจึงนำวัสดุอุปกรณ์เหล่านั้นมาทำการก่อเป็นรูปเตาขึ้น ตามขนาดที่เรา ต้องการ เสร็จจากการก่อเตาแล้ว เราต้องเตรียมพื้นให้ขนาดพอดีกับเตาอบของเรา คือ เรา จะต้องมีแหล่งพื้นพอสมควร ซึ่งส่วนใหญ่ในปัจจุบันนิยมใช้ไม้ยูคาลิปตัส เพราะหาง่าย การตัด เป็นท่อนๆ ไม่ยาก และให้ถ่านคุณภาพดี เพื่อจะนำมาเผาถ่าน การเผาถ่านแบบเตาอบนั้น จำเป็นจะต้องลงทุนมาก เพราะเป็นการเผาถ่านแบบเชิงธุรกิจ ขั้นตอนในการเผาถ่านแบบเตาอบ คือ นำไม้มาตัดให้ขนาดพอดีกับเตาอบ แล้วนำมาเรียงในเตาอบให้เต็ม ก่อนปิดเตาและเผา การเผาถ่านแบบเตาอบนี้ ต้องใช้ เวลามากกว่าการเผาถ่านแบบธรรมชาติ เพราะเตาเผาจะใหญ่ กว่าปริมาณและคุณภาพของถ่าน ที่ได้จากการเปิดเตาเพื่อเก็บถ่านจะมากกว่าแบบดั้งเดิม กล่าวคือ การเผาถ่านแบบดั้งเดิมจะได้ถ่านไม่สวย คือ อาจใหญ่ หรือเล็กเกินไป คือขนาด ของถ่านจะแตกต่างกันมากคือ ถ้าเล็กก็เล็กเกินไป หรือใหญ่ก็ใหญ่เกินไป แตกหักไม่เป็นก้อน ไม่สะอาด ส่วนการเผาถ่านแบบเตาอบ จะได้ขนาดของถ่านที่ใกล้เคียงกันเกือบทั้งหมด เพราะมี การคัดสรรไม้ก่อนเอาเข้าเตาเผา เวลานำไปจำหน่ายก็จะได้ราคาดี และขายได้ง่ายกว่าถ่านที่เรา เผาแบบธรรมชาติ ส่วนในการเผาถ่านแบบเตาอบนี้ใช้หลักการเดียวกันกับ การเผาถ่าน แบบดั้งเดิม นั่นคือการเผาสังเกต คำนวณไฟจากเตาเผา จึงจะสามารถรู้ว่าการเผาไหม้มาถึงขั้นตอน ไດ และถึงเวลาที่เหมาะสมในการปิด-เปิด เตาแล้วหรือไม่ ซึ่งต้องอาศัยประสบการณ์และความ เคยชิน จึงจะสามารถทำได้ดี ไม่ทำให้เกิดความเสียหายต่อปริมาณและคุณภาพของถ่าน

“ภาพที่ 73 การเผาถ่านแบบเตาอบ ซึ่งเหมาะสำหรับการประกอบเป็นธุรกิจในครัวเรือน”

8. การทอเสื่อพื้นบ้านด้วยต้นไผ่

ในอดีตบ้านสว่างยังไม่มีต้นไผ่ ไม่มีสวนไผ่มากมายเหมือนในปัจจุบันนี้ ต้นไผ่ได้เข้ามาในบ้านสว่างในปี พ.ศ. 2501 โดยพ่อใหญ่พืด แม่ใหญ่ใบ ย้ายบ้านไปอยู่กับลูกที่ อำเภอหนองกุ้งศรี แล้วจากนั้นได้ย้ายกลับมา ได้นำต้นไผ่มาด้วยประมาณ 1 มัด ปลูกได้ประมาณ 15-20 กอ พ่อใหญ่ถูกน้ำและได้รับปยุ ต้นไผ่ก็ขยายพันธุ์ออกไปอย่างรวดเร็ว ในอดีตนิยมปลูกไผ่ตามสวนหรือตามที่ดิน และยังไม่มีการปลูกมากนัก คือมีการปลูกไผ่ไม่กี่ครอบครัว พ่อต้นไผ่แผ่ขยายออกไปก็มีชาวบ้านพากันนำต้นไผ่ไปปลูกตามสวน ไร่นา ที่ไม่ปลูกข้าว ทำให้ต้นไผ่ในปัจจุบันมีเยอะมากหรือเกือบทุกครอบครัวที่ปลูกไผ่

ลักษณะของต้นไผ่สมัยก่อน เป็นลำกลม ยาวประมาณ หนึ่งเมตรเศษ และถ้าอยากให้ต้นไผ่ยาวก็ใส่ปุ๋ยเคมี จะทำให้ต้นไผ่มีความยาวตามต้องการ

ในปัจจุบัน ต้นไผ่ก็มีขนาดคล้ายกับในอดีต จะแตกต่างกันที่ปัจจุบันมีการใส่ปุ๋ยมากยิ่งขึ้น ทำให้ต้นไผ่มีการขยายพันธุ์ออกไปเป็นจำนวนมากและต้นไผ่จะมีขนาดความยาวและใหญ่กว่าต้นไผ่สมัยก่อนมาก

]

“ภาพที่ 74 แปลงหญ้ากก หรือ “ไหล” ที่บ้านสว่าง ตำบลโนนศิลาเลิง กิ่ง อ.ฆ้องชัย

คุณลักษณะพิเศษของต้นไหล

ต้นไหลมีความคงทนต่อการเกิดน้ำท่วม คือ ถึงแม้ว่าจะท่วมขัง แต่พอน้ำลดลง ไหลก็จะงอกขึ้นมาใหม่อีกครั้งและเจริญเติบโตเหมือนเดิม และดินในสภาพต่าง ๆ เช่น ดินเลน ดินเสื่อมคุณภาพ ดินเค็ม ก็ไม่มีผลต่อการเจริญเติบโตและแพร่ขยายของต้นไหล

การนำไหลไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ

1. มีการนำไหลไปสานเป็นหมวก ในการทำหมวกนั้นต้องนำไหลที่ตากแห้งแล้วไปสาน แล้วสานเป็นรูปทรงต่าง ๆ หมวกที่ทำจากไหลมีความคงทนกว่าที่ทำจากไม้ จากพลาสติก ส่วนมากจะมีในสมัยก่อน ปัจจุบันจะไม่นิยมสานกันแล้ว

“ภาพที่ 75 เกษตรกรบ้านสว่าง ตำบลโนนศิลาเลิง
กำลังทำการเก็บเกี่ยวต้นไผ่เพื่อนำไปแปรรูปเป็นหัตถกรรมต่างๆ”

2. มีการตัดแปลงทำเป็นเสื่อ ซึ่งผู้คนในหมู่บ้านสว่าง ในปัจจุบันนี้มีการทอเสื่อกก กันเกือบทุกครอบครัว มีการจัดตั้งกลุ่มแม่บ้านทอเสื่อขาย เพราะขายได้ราคาดีและการลงทุนไม่เยอะ ทำให้ไม่สิ้นเปลือง และไผ่ที่จะนำมาทำเสื่อสามารถนำไปย้อมสี นำมาทอเป็นเสื่อกกที่มีลวดลายต่างๆ ซึ่งการทอเสื่อนอกจากทอไว้ใช้เองในบ้านแล้ว ยังช่วยในการหารายได้เสริมให้กับครอบครัวของคนในชุมชนอีกด้วย

3. นำมาตัดแปลงทำเป็นกระเป่า คนแก่ในสมัยก่อน ชอบใช้กันมาก การสานกระเป่าที่ทำจากไผ่นิยมทำกันใบเล็ก ๆ ส่วนมาไม่ทำใบใหญ่ การใช้กระเป่าสานนี้ จะบ่งชี้ถึงความเป็นไทยค่อนข้างชัดเจน

พื้นที่ที่มีไผ่ในบ้านสว่าง ปัจจุบันมีอยู่ตามสวน ตามลำน้ำ ตามหนอง เกิดตามไร่นามากมาย กระจัดกระจาย และบริเวณที่มีติดต่อกันเป็นกันเป็นบริเวณกว้าง คนในหมู่บ้านเรียกบริเวณนี้ว่า “หนองฮาง” ในบริเวณนี้จะมีต้นไผ่หนาและเยอะมาก และในแต่ละไร่แต่ละงานก็จะมีเจ้าของคอยดูแลอยู่ ประโยชน์ของไผ่ในบริเวณนี้ คือ เจ้าของไผ่ก็จะมีแบ่งขาย หรือตัดเองเพื่อนำมาตากขาย หรือนำมาทอเสื่อใช้เอง จึงนับว่าการทำเช่นนี้เป็นการรู้จักใช้ประโยชน์จากพืชอย่างมีคุณค่า และไม่มีผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมใด ๆ

9. เกลือโบราณ

ในอดีตนั้นผู้คนในหมู่บ้านพากันทำเกลือกินเอง ไม่มีคนซื้อเกลือกินเหมือนทุกวันนี้ ในหมู่บ้านสว่างก็เป็น เช่นนั้น ในอดีตผู้คนในหมู่บ้านสามารถผลิตเกลือบริโภคเองได้ จากพื้นที่ดินเค็มในบริเวณใกล้หมู่บ้าน ซึ่งชาวบ้านเรียกสถานที่แห่งนั้นว่า “ดอนแดงแซง” ซึ่งดอนแดงแซงเป็นบริเวณที่มีเกลือผุดขึ้นมากเป็นบริเวณกว้างและนอกจากสามารถทำเกลือจากบริเวณนี้ ผู้คน

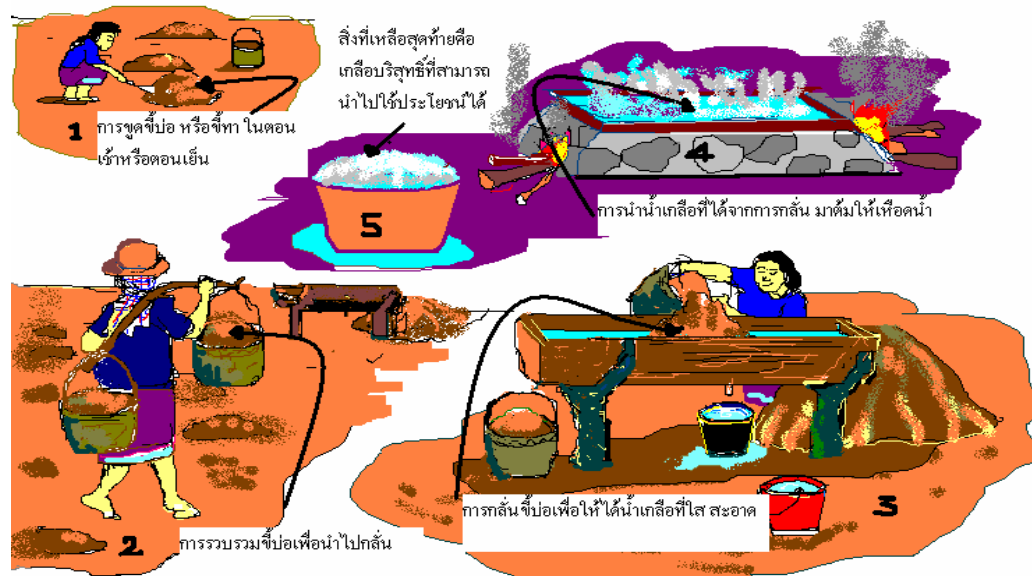
ในหมู่บ้านยังสามารถทำเกลือได้จากบริเวณที่เกลือขึ้นตามบริเวณรอบ ๆ หมู่บ้าน เพราะแต่ก่อนมีเกลือเกิดขึ้นกระจุกกระจายเป็นหย่อม ๆ ตามพื้นที่รอบ ๆ หมู่บ้านมากมาย

พื้นที่ที่สามารถทำเกลือได้ในอดีต นั้นมีประมาณ 70-80 ไร่ แต่ปัจจุบันนี้ มีพื้นที่ทำเกลือเหลือไม่มากนัก เพราะมีการถมหน้าดินเพื่อสร้างบ้านเรือน ทำสนามฟุตบอลของชุมชน มีการขุดเอาหน้าดินไปขายบ้าง ปัจจุบันนี้จึงเหลือประมาณ 9-10 ไร่เท่านั้น

วิธีการกวาดเอาดินเกลือ (ชาวบ้านเรียกว่าชื้อบ่อ หรือชื้อทา) อดีตนั้นผู้กวาดชื้อบ่อ จะเอากาบหอย (บ่วงหอย) หรือกระดุกวัวควายกวาดเอาชื้อบ่อ ซึ่งชาวบ้านมักนิยมไปขุด ไปกวาดในช่วงเช้าและตอนบ่ายแก่ โดยจะขุดหรือกวาดไว้เป็นกองๆ ก่อนที่จะหามมากองรวมกันก่อนที่จะทำการกลั่นเอาน้ำเกลือ วิธีการกลั่นหรือทำน้ำเกลือในอดีต ชาวบ้านจะการทำฮางหรือราง ที่มีลักษณะคล้ายเรือขุดปิดหัวท้าย ส่วนใหญ่รางนี้ จะทำจากไม้เปลือก, ไม้จิกนำมาเจาะเป็นรางตรงกลางท้องรางจะเจาะรู ด้วยส่วหรือส่วาน สำหรับให้น้ำไหลผ่าน ฮาง อันหนึ่งๆ อาจมีอายุการใช้งาน เป็นสิบปีเลยทีเดียว หลังจากขุดไม้เป็นฮางหรือรางแล้ว ก็จะยกขึ้นบนห้าง หรือซาค้ายันเพื่อเอาดินชื้อบ่อขึ้นใส่ สำหรับกลั่นเอาน้ำเกลือนั้น โดยมีขั้นตอนในการกลั่นน้ำเกลือดังนี้ นำไม้ไผ่อันเล็กพอประมาณเท่ากับรูที่เจาะไว้ท้องฮาง มาเสียบรูฮาง จากนั้นนำดินเหนียวมาอุดรูหรือยากันการรั่วซึม แล้วนำหญ้าคาที่หมุนเกลียวเป็นห่วงกลม ๆ วางใส่ต่อจากดินเหนียว จากนั้นนำแผ่นไม้ที่ตัดเป็นห่วงกลม วางบนหญ้าคา จากนั้นนำเอาชื้อบ่อ (ดินเกลือ) ที่กวาดไว้มาใส่ในรางจนเต็มแล้วขึ้นเหยียบบนฮาง ทิ้งไว้ 1 คืน แล้วนำไม้แหยม ให้ตรงกับรูไม้ไผ่ข้างล่าง เพื่อให้ น้ำเกลือได้ไหลลงใส่ถัง เป็นการกลั่นเอาน้ำเกลือซึ่งน้ำเกลือจะไหลหรือหยด ดังๆ ลงสู่ด้านล่างซึ่งมีภาชนะรองรับ เท่านั้นก็จะได้น้ำเกลือที่เค็มและใส

วิธีวัดความจืดความเค็มของน้ำเกลือที่กลั่นได้

เครื่องมือในการวัดความเค็มของน้ำเกลือ ชาวบ้านจะนำชื้อคั้ง (กีบคั้ง) ที่เกิดจากต้นสะแก นำมาลนไฟแล้วหลอมเป็นก้อนกลม ขนาดเท่าลูกปิงปอง หรือเล็กกว่าเล็กน้อย ผูกชื้อคั้งก้อนกลมนั้นด้วยเชือก เหมือนลูกตุ้ม แล้วนำไปหย่อนลงในถังน้ำเกลือ หากลูกชื้อคั้งฟูขึ้นนั่นคือ “ น้ำเกลือเค็ม ” แต่ถ้าชื้อคั้งจมลงในถังน้ำเกลือแสดงว่า “ น้ำเกลือจืดเกินไป ” หากนำไปต้มจะทำให้ได้เกลือน้อยเกินไป เปลืองฟืน เปลืองแรงงาน เสียเวลาเปล่าๆ ส่วนน้ำเกลือที่เค็มสามารถนำไปต้มเป็นเกลือได้เลย วัสดุที่นิยมนำมาเป็นภาชนะหรือหม้อต้มเกลือ ในสมัยก่อนใช้กระทะใบใหญ่ๆหรือ รางสังกะสี ที่ประดิษฐ์จากการ ตัดแต่งปี๊บ โดยจะทำการเป็นรางกันดินปิดหัวท้าย และปั้นเตาต้มให้มีลักษณะตามยาวของหม้อต้ม ซึ่งเตาต้มนี้นิยมปั้นกันในบริเวณที่ทำกรขุด กวาด และกลั่นน้ำเกลือนั่นเอง ในการต้มเกลือแต่ละหม้ออาจใช้เวลาตั้งแต่ 2-3 ชั่วโมง ในหนึ่งวัน ชาวบ้านอาจต้มเกลือได้ราว 2-3 หม้อเท่านั้น

“ภาพที่ 76 ภาพแสดงขั้นตอนการต้มเกลือแบบพื้นบ้าน”

วิธีการต้มเกลือมีดังนี้

เตาที่ใช้ต้มเกลือในอดีตทำจากซีบ ที่ตัดออกจากฮางกลั่นน้ำเกลือนั่นเอง ก่อนจะก่อไฟนั้นนำซีบเปียกที่เอาขึ้นมาใหม่มาก่อเป็นรูปเตาที่ยาวตามลักษณะหม้อที่ใช้ต้ม มีช่องสอดพื้นทั้งสองด้านหัวท้าย หลังปั้นเสร็จ ปล่อยให้แห้งสักพัก จากนั้นก่อไฟตรงกลางและใส่ฟืน เพื่อให้ไฟลุกอย่างลุกอย่างสม่ำเสมอ แล้วนำกระทะหรือรางต้มเกลือ ที่ทำจากปื้ปไปวาง จากนั้นตักน้ำเกลือที่เตรียมไว้ในถังใส่ให้เต็ม รอให้น้ำเกลือเดือด พอ น้ำเกลือลดลงก็จะกลายเป็นเกลือ รอจนกว่าน้ำเกลือจะหมด น้ำเกลือก็จะกลายเป็นเกลือทั้งหมด จากนั้นนำกาบหอยซึ่งในอดีตคนในหมู่บ้านเรียกหอยชนิดนี้ว่า “หอยอีโมป” ในอดีตนั้นผู้คนนำกาบหอยชนิดนี้มามัดใส่กับไม้ไผ่จะกลายเป็นที่ตากเกลือในอดีต ซึ่งตอนนั้นเรียกว่า “บ่วงหอย” (ปัจจุบันใช้ทัพพีตัก) จากนั้นตักเกลือใส่ตะกร้าที่สานอย่างถี่ ๆ เพื่อให้เกลือไม่หล่นออกจากตะกร้าได้ และน้ำที่ยังหลงเหลือ อยู่จะได้ไหลออกเหลือแต่เม็ดเกลือ จากนั้นการเก็บรักษาก็นำเกลือที่สะอาดนำไปบรรจุไว้ในกระสอบหรือกระโทกถ้าอยากได้เกลือเป็นก้อนใหญ่นั้น ต้มเกลือไม่ต้องเร่งไฟแรง ทิ้งไว้อย่างน้อยประมาณ 1 คืน ถึงรุ่งขึ้นเม็ดเกลือจะกลายเป็นก้อนใหญ่คล้ายจอกแหน

ลักษณะของเม็ดเกลือในอดีต คือ มีเม็ดสีขาว เม็ดใหญ่ เล็ก ผสมกัน ส่วนในปัจจุบันนั้นเกลือจะมีสีออกเหลือง ๆ ประโยชน์ที่ได้จากเกลือที่ทำขึ้นเองนั้น สามารถนำมาทำปลาร้า ซึ่งคนในหมู่บ้านนั้นมีการทำปลาล้ามากและจะต้องใช้เกลือเป็นจำนวนมาก จึงทำให้ไม่สิ้นเปลืองเงินในการซื้อเกลือและนำมาใช้ประกอบอาหารต่าง ๆ ได้

“ภาพที่ 77 รางไม้สำหรับกรองน้ำเกลือ เพื่อนำน้ำเกลือที่ได้ไปต้ม”

การที่เราจะอนุรักษ์บริเวณที่มีเกลือขึ้นไว้ให้คนรุ่นหลังได้ทำเกลือกินเองนั้น ก็ไม่ควรตัดเอาหน้าดินไปขาย ไม่ทำลายหน้าดินบริเวณนั้น ๆ แค่นี้คนรุ่นหลังก็จะมีดินเกลือไว้ทำเกลือกินเองได้ จะได้ไม่เป็นการสิ้นเปลืองเงิน และเป็นการรู้จักใช้ประโยชน์จากดินได้โดยไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมใด ๆ

บทที่ 4

การจัดการทรัพยากรลุ่มน้ำโดยองค์กรชุมชน

การจัดการลุ่มน้ำ

ทรัพยากรในพื้นที่ลุ่มน้ำป่าสามารถแยกได้ ดังนี้

1. **ดิน** ในอดีตพื้นที่ ในพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำ หรือพื้นที่ป่าบุงป่าทามเป็นพื้นดินที่เป็นรอนคลื่น สูง ๆ ต่ำ ๆ สลับกัน ซึ่งเกิดจาก การเปลี่ยนทางเดินน้ำของลำน้ำป่าในอดีต และเกิดจากการตกตะกอนที่น้ำพัดพามาในช่วงน้ำหลาก ในพื้นที่ที่เป็นรอนคลื่นดังกล่าว เป็นพื้นที่ ที่ชุมชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน คือ ในพื้นที่สูง หรือดอนทามจะใช้เป็นที่เลี้ยงสัตว์ในช่วงน้ำหลาก ส่วนในพื้นที่ลาดต่ำ ร่องน้ำ จะใช้ในการทำ

นาทามหรือทำการเพาะปลูกอื่น ๆ แต่ในยุคปัจจุบัน สภาพพื้นที่ดังกล่าวได้เปลี่ยนแปลงไปมาก พื้นที่ลอนคลื่นถูกปรับให้ราบเรียบเพื่อเป็นที่ทำการเพาะปลูกและมีการเข้าครอบครองสิทธิ์อย่างชัดเจน นอกจากนั้น ในการก่อสร้างคลองส่งน้ำชลประทาน ได้มีการขุด เพื่อนำดินมาก่อสร้าง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของร่องน้ำหลายแห่ง

2. **น้ำ และสัตว์น้ำ** นอกจากน้ำในแม่น้ำลำปาวแล้ว ยังมีแหล่งน้ำเล็ก ๆ ช่อนอยู่ในพื้นที่ป่าบุงป่าทาม ซึ่งมีชื่อเรียกเฉพาะ คือ บวก หนอง ฮอง ห้วย กุด ซึ่งพื้นที่ดังกล่าว เป็นพื้นที่สาธารณะ ที่ทุกคนมีสิทธิ์ที่จะเข้าไปแสวงหาผลประโยชน์ได้ทั้งการใช้น้ำทำนาทาม การหาปลา ได้อย่างเสรี ปัจจุบันนี้มีแหล่งน้ำหลายแห่ง โดยเฉพาะแหล่งน้ำขนาดเล็ก เช่น หนอง ฮอง ถูกจับจองอ้างสิทธิ์โดยกลุ่มบุคคล ที่มีพื้นที่การเกษตรอยู่ในบริเวณนั้น ทำให้คนอื่นเข้าไปใช้ประโยชน์ได้ แต่ในพื้นที่แหล่งน้ำขนาดใหญ่ เช่น ห้วย กุด หรือแม่น้ำลำปาว ยังเป็นพื้นที่สาธารณะ ที่ทุกคนสามารถเข้าไปหาผลประโยชน์ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจับสัตว์น้ำ อีกประการหนึ่ง เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ ที่อยู่ในเขตชลประทาน เกษตรกรส่วนใหญ่ได้อาศัยคลองส่งน้ำจากชลประทานทำการเพาะปลูก ทำให้น้ำในแหล่งน้ำตามธรรมชาติลดความสำคัญลง

3. **ป่า** ป่าบุงป่าทามในอดีต มีความอุดมสมบูรณ์และมีความหลากหลายทางชีวภาพสูงมาก มีทั้งไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ ไม้พุ่มและไม้เถาเลื้อย ที่มีอยู่อย่างหนาแน่น ซึ่งทุกคนสามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเสรี ทั้งการตัดไม้ใช้สอย ไม้ฟืน ถ่าน การหาของป่า การล่าสัตว์ นอกจากนั้นยังเป็นที่ใช้ในการเลี้ยงสัตว์ของชุมชน ภายหลังเมื่อมีการสร้างเขื่อน น้ำไม่ท่วมขังในฤดูน้ำหลาก ทำให้ป่าบุงป่าทามลำน้ำป่า ถูกบุกรุกจับจอง แคว้นทาง ไปปรับ เป็นที่ทำการเพาะปลูก ในเวลาไม่ถึง 10 ปี สภาพป่าที่เคยอุดมสมบูรณ์และเป็นที่พึ่งพาของชุมชน ก็กลายสภาพไปเป็นนาข้าวเกือบหมด ทำให้สัตว์ป่าที่เคยมีและหาได้อพยพไปอยู่ที่อื่นหมด นอกจากนั้น ชุมชนก็ไม่สามารถพึ่งพาไม้ใช้สอย ฟืน ถ่าน เครือไม้ หวาย และของป่าอื่น ๆ จากป่าบุงป่าทามได้ต่อไป

ภูมิปัญญาในการจัดการน้ำ

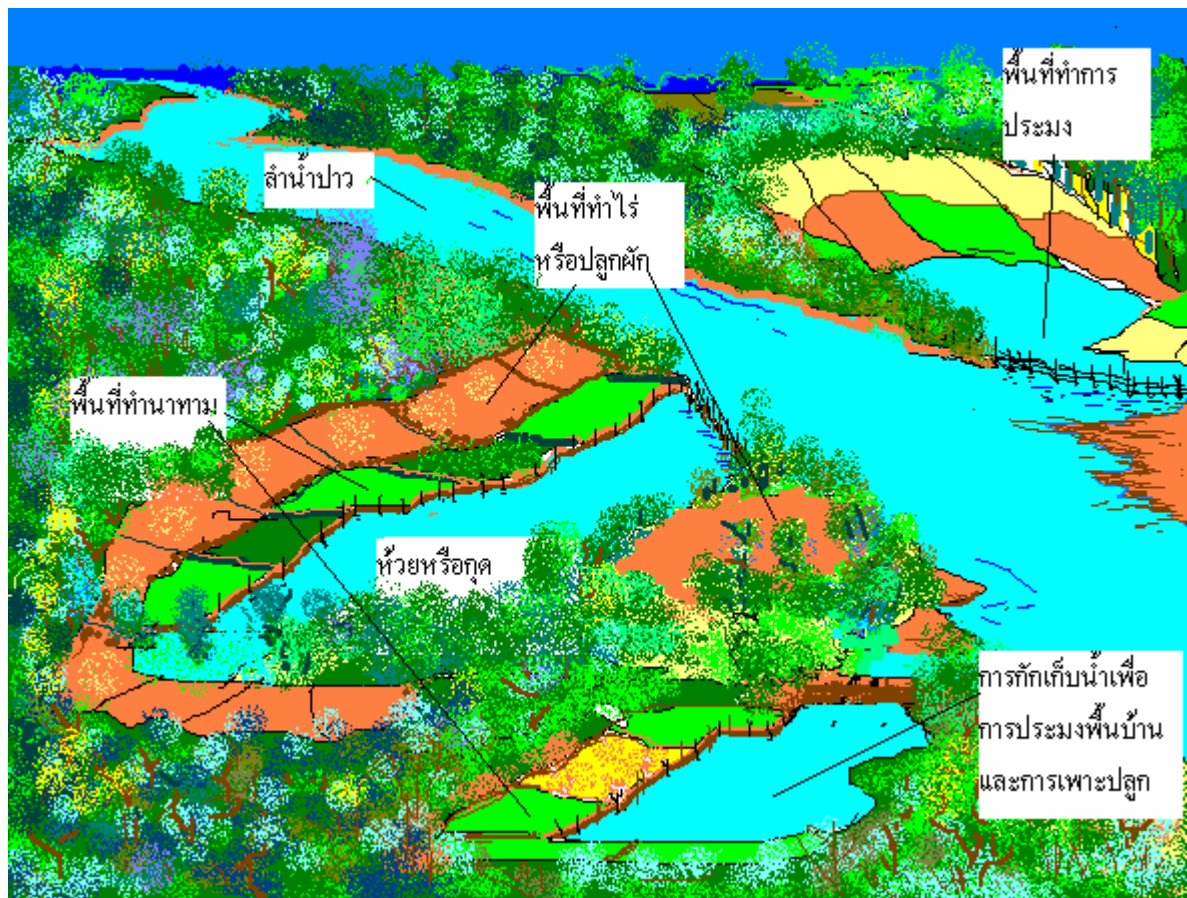
การจัดการน้ำในพื้นที่ป่าบุงป่าทาม ในอดีต สามารถแบ่งได้ดังนี้

1.เพื่อการเพาะปลูก เกษตรกรที่มีพื้นที่เพาะปลูกอยู่ติดกับ บริเวณ ห้วย หนอง กุด มักจะใช้วิธีเก็บกักหรือท่อน้ำไว้เพื่อการเพาะปลูก ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการทำนาทาม การปลูกผักสวนครัวไว้บริโภคภายในครัวเรือน ในการเพาะปลูกในพื้นที่ป่าบุงป่าทาม สามารถทำได้ 2 ช่วง คือ

1.1 การเพาะปลูกข้าวนาทามซึ่งเกษตรกรจะทำการเตรียมดินในช่วงเดือน เมษายน และการหว่านในเดือนพฤษภาคม ก่อนที่จะปักดำในเดือนมิถุนายน หรือกรกฎาคม ในช่วงการเตรียมดินและการหว่านกล้า เกษตรกรจะอาศัยการวิดน้ำจากลำห้วย กุด หนอง ขึ้นมาเพื่อเตรียมแปลง ส่วนในการดำหากปีไหนฝนมาช้ำก็จะอาศัยวิดน้ำจากแหล่งเดียวกัน นอกจากการทำนาทามแล้วเกษตรกรยังอาศัยพื้นที่ป่าบุงป่าทามใช้ในการเพาะปลูกพืชไร่ เช่น ปอ ถั่ว งา ซึ่งการปลูกพืชเหล่านี้นิยมทำกันในช่วงต้นฝน

1.2 การเพาะปลูกในช่วงฤดูหนาว หรือหลังน้ำลดจนถึงหน้าแล้ง เกษตรกรจะทำการปลูกผักสวนครัวตามชายฝั่งแหล่งน้ำต่าง ๆ พืชผักที่นิยมปลูก ได้แก่ พริก มะเขือ แตงกวา แตงร้าน แตงไทย มะเขือเทศ บวบ ข้าวโพด ผักกาด ผักชี ฯลฯ ซึ่งมีทั้งการปลูกไว้บริโภคในครัวเรือนและนำไปจำหน่ายในตลาด

2.เพื่อการประมงพื้นบ้าน วิธีการทำประมงพื้นบ้านของชาวบ้านในพื้นที่ลำน้ำปาว คือ การทอดแห ไล่เบ็ด ดักข่าย ล้อมกวาด ซึ่งในการทำประมงจะต้องมีเครื่องมือเฉพาะอย่าง แต่การทำประมงด้วยวิธีการกักปลา หรือตีปลา ใช้วิธีการกักเก็บน้ำและปิดทางเข้า-ออกของปลา ซึ่งการทำประมงดังกล่าวนิยมทำกันในช่วงน้ำกำลังลด หรือปลายฝนต้นหนาวจำเป็นต้องใช้แรงงานจำนวนมากและการกะคำนวณ การขึ้น-ลงของน้ำอย่างแม่นยำจึงจะสามารถทำได้ และในการกักปลานี้ มักนิยมทำกันในกลุ่มเครือญาติหรือกลุ่มผู้ที่มีพื้นที่อยู่ใกล้บริเวณที่จะกักปลา ซึ่งการรวมกลุ่มกันดังกล่าว เป็นการรวมกลุ่มกันตามธรรมชาติและสามารถกระทำได้ปีละ 1 ครั้ง เท่านั้น ในการรวมกลุ่มกันแบบนี้ทำให้เห็นภาพการจัดการน้ำร่วมกันของกลุ่มบุคคลในชุมชน ซึ่งกระบวนการรวมกลุ่มในการทำการประมงของชุมชนจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับวิธีการทำการประมง เช่น กลุ่มกักปลาหรือตีปลา, กลุ่มวิดน้ำเพื่อจับปลาในหนองในร่อง อาจมีสมาชิกตั้งแต่ 5-10 ครอบครัว ส่วนกลุ่มล้อมเขายะหรือล้อมกวาด,กลุ่มตักแหเหี้ย (พายเรือทอดแห) อาจมีจำนวนสมาชิกมากบ้างน้อยบ้างแล้วแต่ขนาดของกิจกรรมนั้น ๆ แต่กลุ่มเพื่อการประมงพื้นบ้านที่กล่าวมาข้างต้นก็ไม่ได้มีส่วนในการบริหารจัดการน้ำในป่าบุงป่าทามแต่อย่างใด

“ภาพที่ 78 ภาพแสดงการเข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าบุ่งป่าทาม
เพื่อการประมงพื้นบ้านและการเพาะปลูกในอดีต”

ข้อเสนอแนะเบื้องต้นในการแก้ไขปัญหา

การแก้ไขปัญหาค้างหน้า

1.1 ด้านการแก้ไขปัญหาทั่วม ให้มีการเปิดช่องระบายน้ำเพิ่มขึ้นบนเส้นทางหรือบริเวณดังต่อไปนี้

1.1.1 บนถนนที่เชื่อมระหว่างพื้นที่อำเภอท่งกับพื้นที่ตำบลห้วยโพธิ์

อำเภอเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์

1.1.2 บนถนนที่เชื่อมระหว่างพื้นที่ตำบลตงลิง กับตำบลโพนงาม อำเภอกมลาไสย

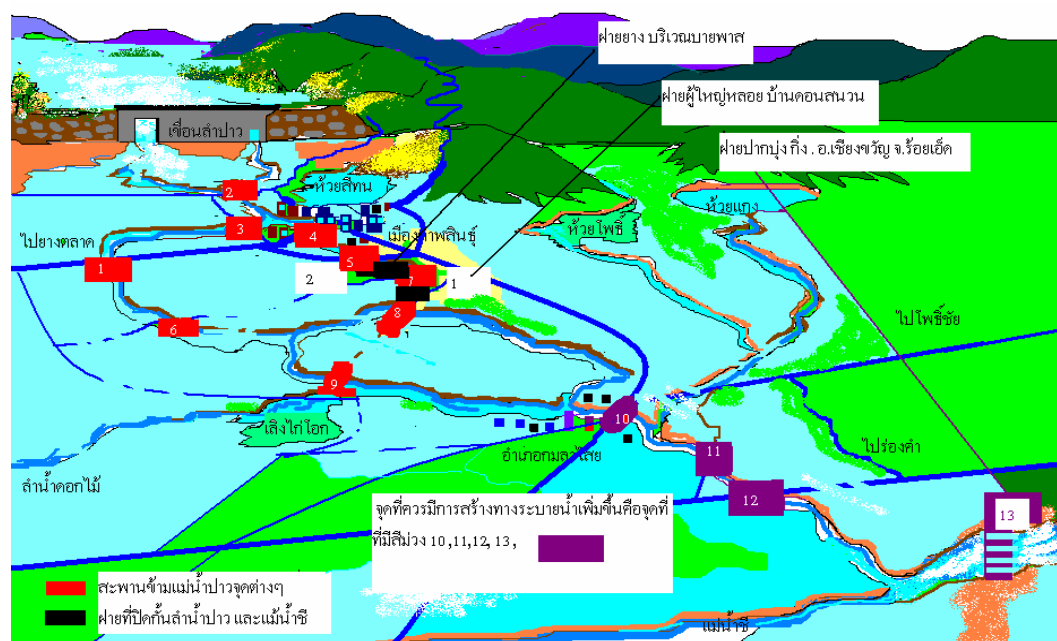
1.1.3 บณถนนที่เชื่อมระหว่างพื้นที่อำเภอกมลาไสยและอำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์

1.1.4 ยกเลิกการเลี้ยงปลาในกระชังตลอดลำน้ำปาว

1.1.5 เปิดช่องระบายน้ำ หรือทำฝายน้ำล้น ในบริเวณสันเขื่อนปากบุง หรือฝายร้อยเอ็ด เพื่อให้
น้ำไหลผ่านได้มากขึ้นในช่วงฤดูน้ำหลาก

1.1.6 รัฐต้องส่งเสริมหรือพัฒนาเครือข่ายชุมชนในพื้นที่ที่ถูกน้ำท่วมเพื่อให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำทั้งในระดับพื้นที่และระดับนโยบาย

1.1.6 กรณีการชดเชยค่าเสียหายจากการถูกน้ำท่วม รัฐต้องจ่ายให้ทันทีที่ที่น้ำลดหรือรู้ผลความเสียหาย ไม่ใช่จ่ายแบบข้ามปีเหมือนที่ผ่านมา ซึ่งกว่าเงินช่วยเหลือจะมาถึงก็ถึงช่วงน้ำท่วมอีกปีแล้ว และควรจ่ายค่าเสียโอกาสในการประกอบอาชีพให้กับเกษตรกรด้วย

“ภาพที่ 79 แผนที่แสดงจุดที่ต้องสร้างทางระบายน้ำเพิ่มขึ้น
ในพื้นที่แม่น้ำปาวและแม่น้ำชี”

1.2 ด้านอาชีพ

- ให้ส่งเสริมเงินทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ
- ด้านการเลี้ยงโคเนื้อ ในพื้นที่น้ำท่วม
- ด้านการส่งเสริมเกษตรยั่งยืน การผลิตที่ปลอดภัย หรือเศรษฐกิจพอเพียง
- ส่งเสริมการเลี้ยงเป็ด

1.3 ด้านสวัสดิการ

- จัดให้มีกองทุนเมล็ดพันธุ์ข้าว หญ้า พืชผัก
- เบี้ยยังชีพสำหรับคนที่ถูกน้ำท่วมเสียหายร้อยละเปอร์เซ็นต์

1.4 ด้านการจัดสรรน้ำชลประทาน

หน่วยงานชลประทานควรส่งเสริมให้มีระบบส่งน้ำที่มีประสิทธิภาพ กระจายไปอย่างทั่วถึงในพื้นที่น้ำท่วมซ้ำซาก ตลอดจนส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำ เพื่อแก้ไขปัญหาการแย่งน้ำชลประทานกรณีการส่งน้ำให้กับเกษตรกรในพื้นที่น้ำท่วม ควรส่งน้ำให้เกษตรกรทันทีที่น้ำลด เพื่อให้เกษตรกรจะได้มีน้ำในการเพาะปลูกตั้งแต่ช่วงเดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนกรกฎาคมปีถัดไป ซึ่งช่วงนี้เกษตรกรสามารถทำการเพาะปลูกข้าวนาปรังได้ถึง 2 รุ่นอันจะเป็นการเพิ่มรายได้ทดแทนช่วงที่ถูกน้ำท่วมได้

1.5 การจัดการทรัพยากรในพื้นที่ป่าบุ่งป่าทาม

หน่วยงานรัฐหรือ อบต. ควรเข้าไปส่งเสริมให้มีการป้องกันการบุกรุก โดยการจัดทำให้เป็นโฉนดชุมชนทั้งเรื่องลำน้ำ ลำห้วย กุด หนอง และวังปลาต่างๆเพื่อให้เป็นพื้นที่ที่ชุมชนจะสามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันตลอดไปได้ นอกจากนั้นในส่วนของแผน หรือโครงการที่จะดำเนินการในพื้นที่ลำน้ำปาว ทั้งการขุดลอก สร้างสิ่งปลูกสร้างควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นด้วย

แนวทางแก้ไขปัญหาเร่งด่วน ในพื้นที่ลุ่มน้ำชีและน้ำมูล

1.ในการปิด-เปิด เพื่อกักเก็บหรือระบายน้ำในเขื่อน 2 เขื่อนหลัก คือ เขื่อนลำปาวและเขื่อนอุบลรัตน์ ควรมีการประสานความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ และตัวแทนภาคประชาชน เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาาร่วมกันทั้ง 3 ฝ่าย

2. ในพื้นที่ลำน้ำชีและลำน้ำมูลตอนล่าง ที่มีเขื่อน ควรเปิดประตูระบายน้ำ ตั้งแต่ เดือนสิงหาคม-ต้นเดือนพฤศจิกายน ทั้งนี้เพื่อปล่อยให้แม่น้ำสายหลักทั้ง 2 สายคือมูล-ชี ไหลลงสู่แม่น้ำโขงได้อย่างอิสระซึ่งจะมีผลต่อปริมาณน้ำในแม่น้ำปาวด้วย

แนวทางแก้ไขปัญหาระยะยาว

เนื่องการปล่อยน้ำทิ้งของเขื่อนลำปาวในช่วงหน้าฝนทุกปี ทางเขื่อนมักอธิบายเหตุผลว่าเกิดจากเขื่อนไม่สามารถรับน้ำที่ไหลลงมาจากทางด้านเหนือได้ หากกักเก็บเอาไว้จะทำให้เขื่อนแตก นอกจากนั้นเขื่อนลำปาว ถูกสร้างมานาน และมีสภาพต้นเขิน รองรับปริมาณน้ำได้จำนวนจำกัด จึงจำเป็นต้องปล่อยทิ้งโดยการถ่ายปัญหาและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับชุมชนที่อยู่ด้านล่างของเขื่อน แต่ถ้าหากมองถึงสาเหตุอันแท้จริงที่ทำให้น้ำไหลลงสู่อ่างเก็บน้ำเขื่อนลำปาวเร็วและแรงมากขึ้นน่าจะเกิดจาก พื้นที่ อำเภอนองกุ้งศรี อำเภอนาคู กิ่ง อำเภอสามชัย อำเภอดำม่วง อำเภอสมเด็จ อำเภอสหัสขันธ์ และในพื้นที่ใกล้เคียง ที่มีลำคลองธรรมชาติไหลลงสู่อ่างเก็บน้ำเขื่อนลำปาว ส่วนใหญ่ป่าไม้บริเวณท้ายเขื่อน ถูกทำลายเพื่อทำการเพาะปลูกพืชไร่ ทั้งอ้อย มัน ยางพารา ฯลฯ ไปจนหมดสิ้น หากจะทำการแก้ไขปัญหานี้ รัฐจะต้องมีนโยบายในการฟื้นฟู สภาพป่าในบริเวณพื้นที่ดังกล่าว ในลักษณะการสร้างสวนป่า วนเกษตร เกษตรผสมผสาน ที่มีไม้ยืนต้นเป็นพืชหลัก เพื่อให้สภาพป่าได้กลับฟื้นคืนมา ซึ่งน่าจะเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาวาระน้ำท่วมได้อย่างยั่งยืนในอนาคต

กิจกรรมโครงการที่ดำเนินการผ่านมาของการทำการศึกษาวิจัย

ลำดับกิจกรรม	กิจกรรมที่ทำ	พื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย	ผลที่เกิดขึ้น	หมายเหตุ
1	กิจกรรมจัดประชุมเพื่อทำความเข้าใจกับชุมชนและคัดเลือกทีมวิจัย	ทุกชุมชน ในพื้นที่เป้าหมายรวม 20 ชุมชน	ประชาชนในทุกชุมชนอย่างน้อย 60% ของครอบครัวทั้งหมดภายในชุมชนรับรู้และเข้าใจในวัตถุประสงค์เป้าหมายของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ -ได้ตัวแทนชุมชนเพื่อเข้าร่วมการศึกษาวิจัย 20 คน	
2	อบรมนักวิจัยชุมชนที่คัดมาจากแต่ละชุมชนๆละ 1 คน รวม 20 คน	อาศรมไทรบ้านดอนแดง ต.ศรีสุข อ.กันทรวิชัย จ.มหาสารคาม ระยะเวลา - วันคือระหว่างวันที่	นักวิจัยท้องถิ่นทั้งหมดได้รับการพัฒนาแนวคิดเรื่องงานพัฒนาแบบมีส่วนร่วม/กระบวนการศึกษาวิจัยท้องถิ่น/เทคนิควิธีการ	มีนักวิจัยเข้าร่วมเพิ่มเป็น 23 ชุมชน

			จัดเก็บข้อมูล การ เขียนแผนที่	
3	การสร้างเครื่องมือ และการจัดเก็บข้อมูล ทั้งข้อมูลมือ 2 และ ประวัติชุมชน/ข้อมูล พื้นฐาน/การทำแผนที่ ที่ชุมชน/ข้อมูลพื้นที่ ป่าทามและการใช้ ประโยชน์ตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบัน/ข้อมูล และภาพถ่ายสภาพ น้ำท่วมรวม 5 ปี	พื้นที่ ต.หลุบและ ต. ห้วยโพธิ์ อ.เมือง พื้นที่ ต.โนนศิลาเลิง กิ่ง อ.เมืองชัย พื้นที่ ต.กมลาไสย ต. กมลาไสย รวมทั้งสิ้น 20 ชุมชน ในพื้นที่ศึกษาวิจัย	-ได้ข้อมูลประวัติชุมชน ทุกชุมชน/ข้อมูล พื้นฐานของทุก หมู่บ้าน/แผนที่ชุมชน/ แผนที่ทรัพยากร/แผนที่ หน้าตัดของทุก ชุมชน/ข้อมูลพื้นที่การ ถูกน้ำท่วม/ข้อมูลการ ลงทะเบียนคนจน/ ภาพถ่ายสภาพลำน้ำ ป่าช่วงน้ำท่วมและ ผลกระทบและช่วงน้ำ ลด	
4	การลงพื้นที่เป็นทีม เพื่อศึกษาสภาพน้ำ ท่วมและผลกระทบ/ ศึกษาการใช้ ประโยชน์ในพื้นที่ป่า ทามของชุมชนต่างๆ	ทีมวิจัยท้องถิ่น ทั้งหมดพร้อมผู้ ประสานงานและทีม ที่ปรึกษาการศึกษา สภาพพื้นที่ป่าทาม และลำปาวจากเขต พื้นที่ อ.เมือง กิ่ง อ. เมืองชัย และ อ.กมลา ไสยโดยใช้เวลา 1 วัน	ทุกคนได้เห็นสภาพ ปัญหาที่แท้จริง/เก็บ ข้อมูลสภาพป่าบุงป่า ทาม สภาพแม่น้ำ/และ วิถีชีวิตในชุมชนต่างๆ โดยรอบพื้นที่ ศึกษาวิจัย	
5	การสรุปรวบรวม ข้อมูลเพื่อตรวจสอบ ข้อมูล	ศาลาวัดบ้านดง พยอม .ห้วยโพธิ์ อ. เมืองทีมวิจัยท้องถิ่น ทุกคน	ทีมที่ปรึกษาให้ นำเสนอที่ละชุมชน และตรวจสอบพร้อม กับชี้แนะแนวทาง ใน การหาข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อนำมาวิเคราะห์ ในโอกาสต่อไป	

แผนกิจกรรมที่ทำในช่วงเดือน ธันวาคม 2548 – กุมภาพันธ์ 2549

ลำดับ กิจกรรม	กิจกรรมที่ทำ	พื้นที่และ กลุ่มเป้าหมาย	ผลที่เกิดขึ้น	หมายเหตุ
1	กิจกรรมลงเก็บข้อมูลสภาพ พื้นที่หลังน้ำท่วมและเก็บ ข้อมูลการทำนาหว่านตาม น้ำในทุกชุมชน	20 ชุมชน ใน พื้นที่การ ศึกษาวิจัย	-ได้บันทึกภาพถ่าย สภาพพื้นที่หลังน้ำลด -รูปแบบการทำนา หว่านหลังน้ำลด/การ ปลูกผักตามริมชายฝั่ง แม่น้ำภายหลังน้ำลด	
2	เก็บข้อมูลพืชพันธุ์ไม้ในป่า บุงป่าทามและการใช้ ประโยชน์	พื้นที่ฝั่ง ตำบล กมลาไสยและ ตำบลโนนศิลา เลิง	-ข้อมูลพันธุ์ไม้/ ประโยชน์ใช้สอย/ ภาพถ่าย	
3.	สำรวจสภาพภูมิโนเวศใน ร่องน้ำปาวเพื่อจัดทำแผนที่ แม่น้ำและแผนที่สภาพภูมิ ประเทศโดยรอบในพื้นที่ ศึกษาวิจัย	20 ชุมชน ในพื้นที่การ ศึกษาวิจัย	-แผนที่ลุ่มน้ำปาวใน พื้นที่ศึกษาวิจัยและ แผนที่สภาพภูมิ ประเทศของป่าบุงป่า ทามในพื้นที่ศึกษาวิจัย	
4.	เก็บข้อมูลการทำประมง พื้นบ้านของชาวประมงใน พื้นที่	กลุ่มพรานปลา ที่อยู่ในพื้นที่ การศึกษาวิจัย	-ข้อมูลพันธุ์ปลา/ ลักษณะนิสัย/วิธีการจับ	
5	ประชุมสรุปผลการ ดำเนินงานในช่วงที่ผ่านมา	ทีมวิจัย 20 คน	-สรุปผลการดำเนินงาน ที่ผ่านมา/ทบทวน กระบวนการและ เพิ่มเติมข้อมูลเนื้อหา การศึกษาวิจัย	
6	การนำเสนอข้อมูล ผลการวิจัยต่อชุมชนใน พื้นที่/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	จำนวน 20 ชุมชน	-ชุมชนรับรู้ข้อมูล ผลการวิจัย และ เสนอแนะเพิ่มเติม	
7	การสรุปเอกสารรายงาน จัดปรับ จัดพิมพ์รายงานผล การศึกษาวิจัย	จำนวน 20 ชุมชน	-ได้เอกสารรายงาน ฉบับสมบูรณ์	

ภาคผนวก

ภาคผนวก

ข้อมูลพื้นฐานของประชาชนผู้ประสบปัญหาสังคมและความยากจน

ข้อมูลสถิติชุมชนที่ออกสำรวจ

ตำบลกมลาไสย อำเภอกมลาไสย

ชุมชนที่ออกสำรวจ	สย.1	สย.2	สย.3	สย.4	สย.5	สย.6	สย.7	สย.8
หมู่ 2	63	-	-	5	-	93	61	3
หมู่ 3	39	-	-	3	1	169	19	4
หมู่ 6	15	-	-	1	-	29	2	2
หมู่ 8	48	-	-	3	-	72	44	4
หมู่ 9	49	-	-	-	-	78	21	5
หมู่ 10	20	-	-	1	-	58	16	2
หมู่ 13	43	-	-	3	-	107	20	9
หมู่ 16	44	-	-	6	1	106	6	5
หมู่ 17	63	-	-	2	-	116	12	2
หมู่ 18	32	-	-	-	-	33	12	1
รวม	415	-	-	24	2	861	213	35

ข้อมูลพื้นฐานของประชาชนผู้ประสบปัญหาสังคมและความยากจน

ข้อมูลสถิติชุมชนที่ออกสำรวจ

ตำบลห้วยโพธิ์ อำเภอเมือง

ชุมชนที่ออกสำรวจ	สย.1	สย.2	สย.3	สย.4	สย.5	สย.6	สย.7	สย.8
หมู่ 6	34	-	-	1	-	61	5	-
หมู่ 7	30	-	-	1	1	84	18	7
หมู่ 8	71	-	-	2	1	119	21	6
หมู่ 9	65	-	-	5	-	89	20	2
หมู่ 12	35	-	-	5	1	59	5	2
หมู่ 17	69	-	1	3	1	92	18	11
รวม	304	-	1	17	4	504	87	28

ข้อมูลพื้นฐานของประชาชนผู้ประสบปัญหาสังคมและความยากจน
 ข้อมูลสถิติชุมชนที่ออกสำรวจ
 ตำบลหลุบ อำเภอเมือง

ชุมชนที่ออกสำรวจ	สย.1	สย.2	สย.3	สย.4	สย.5	สย.6	สย.7	สย.8
หมู่ 8	41	-	1	-	5	35	8	4
หมู่ 9	46	-	-	4	-	164	22	9
รวม	87	-	1	4	5	199	30	13

การสร้างเครื่องมือเพื่อการ จัดเก็บข้อมูลพื้นฐานของชุมชน

เครื่องมือการเก็บข้อมูลพื้นฐานชุมชน

ชื่อ/นามสกุล ผู้เก็บข้อมูล.....

ชื่อผู้ให้ข้อมูล 1.....

2.....

3.....

4.....

หมวด ก. ด้านกายภาพ

-ชื่อชุมชน.....

หมู่ที่ ตำบล

อำเภอ..... จังหวัดกาฬสินธุ์

-สถานที่ตั้งชุมชน อยู่ห่างจาก ลำน้ำปาว ประมาณกม.

-สภาพพื้นที่โดยทั่วไปเป็นลักษณะ

.....
.....
.....
.....

-ทิศเหนือจรดพื้นที่บ้าน.....หมู่ที่.....ตำบล.....

อำเภอ.....

-ทิศใต้จรดพื้นที่บ้าน.....หมู่ที่.....ตำบล.....

อำเภอ.....

-ทิศตะวันออกจรดพื้นที่บ้าน.....หมู่ที่.....ตำบล.....

อำเภอ.....

-ทิศตะวันตกจรดพื้นที่บ้าน.....หมู่ที่.....ตำบล.....

อำเภอ.....

-ประวัติความเป็นมาของชุมชนโดยย่อ (แนวการตั้งคำถาม/ กลุ่มคนที่มาตั้งชุมชนครั้งแรก
อพยพมาจากไหน /ใครเป็นผู้นำ/ทำไมจึงมาตั้งชุมชนที่นี่/ตั้งหมู่บ้านประมาณ/
เดือน/ปี/พ.ศ ไหน/ประวัติการแบ่งแยกหมู่บ้านหรือเหตุการณ์สำคัญ ๆที่เกิดขึ้นในชุมชน

.....
.....

.....
.....
-ไฟฟ้าเข้ามาในชุมชนเมื่อ พ.ศ.....น้ำประปามีใช้เมื่อ

พ.ศ.....

-คลองส่งน้ำชลประทานผ่านเข้ามาในพื้นที่ชุมชนเมื่อปี

พ.ศ.....

-ครอบครัวที่ใช้ น้ำจากคลองส่งน้ำชลประทานเพื่อการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์

จำนวน.....ครอบครัวคิดเป็นร้อยละ.....ของครอบครัวทั้งหมดในชุมชน

หมวด ข .ลักษณะทางสังคม

-จำนวนครัวเรือนทั้งหมด

ที่มีในชุมชนครอบครัว

-จำนวนประชากรทั้งหมด.....คน แบ่งเป็นเพศชาย.....คน

เพศหญิง.....คน

-โรงเรียนประถมศึกษาประจำชุมชนชื่อ

จำนวนครู.....คน/ จำนวนนักเรียน.....คน

-โรงเรียนมัธยมประจำชุมชนชื่อ.....

จำนวนนักเรียน.....คน จำนวนครู.....คน

เปิดสอนถึงชั้น.....ระดับการศึกษาเฉลี่ยของคนในชุมชน.....

-สถานีนามัยก่อตั้งเมื่อ พ.ศ.....

จำนวนบุคลากรประจำสถานี ฯ.....คน

-โรคที่คนส่วนใหญ่ในชุมชนเป็น

(ระบุได้มากกว่า 1 โรค).....

-ฮีด-คอง/ประเพณีที่สำคัญของชุมชน

.....
.....
.....
.....

-กลุ่มองค์กรที่มีอยู่ในชุมชน (ระบุให้ครบ)

ลำดับ ที่	ชื่อกลุ่ม	จำนวนสมาชิก (คน)	ปีที่ก่อตั้ง	กิจกรรมหลักที่ทำ

-กรณีที่ชุมชนมีกลุ่มผู้ใช้น้ำให้ตอบคำถามต่อไปนี้โดยละเอียด

-กลุ่มก่อตั้งเมื่อ

พ.ศโดยการส่งเสริมของหน่วยงาน.....

.....

-จำนวนสมาชิกกลุ่ม.....คน มีการระดมหุ้น ฯลฯ.....

บาทปัจจุบันกลุ่มมีเงินทุนหมุนเวียนรวม.....บาท ทรัพย์สินหรือสิ่ง
ปลูกสร้างของกลุ่ม (ถ้ามีให้ระบุ)มี-กิจกรรมต่างๆที่กลุ่มดำเนินการร่วมกันคือ (ระบุให้
ครบ)

1.

2.

3.

4.

คณะกรรมการกลุ่มมีวาระ.....ปี

มีค่าตอบแทนของกรรมการ/เดือน/ปี.....บาท/คน

-ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญของกลุ่ม

1.

2.

3.

4.

5.

หมวด ค. ด้านเศรษฐกิจ จากอดีต-ปัจจุบัน

ก.อดีต

-อาชีพหลักของคนในชุมชนคือ

-อาชีพรองของคนในชุมชนคือ.....

-อาชีพหลักของคนในชุมชนคือ

-อาชีพรองของคนในชุมชนคือ.....

-อาชีพเสริมของคนในชุมชนคือ.....

-การอพยพแรงงานของคนในชุมชน

ส่วนใหญ่อพยพไปที่ใด.....

-อะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้เป็นเช่นนั้น

น.....

-ปัญหาด้านการประกอบอาชีพของชุมชน

น.....

-ที่มาของรายได้หลักของคนในชุมชนส่วนใหญ่จะมาจากด้านใดบ้าง.....

.....

-แหล่งอาหารตามธรรมชาติที่สำคัญของชุมชนคือ

(ระบุได้หลายแหล่ง).....

.....

.....

-อาหารตามธรรมชาติที่หาได้จากแหล่งดังกล่าวส่วนใหญ่คือ

อ.....

ข. ปัจจุบัน

-อาชีพหลักของคนในชุมชนคือ

.....

-อาชีพรองของคนในชุมชนคือ

อ.....

-อาชีพเสริมของคนในชุมชนคือ

อ.....

-การอพยพแรงงานของคนในชุมชน

ส่วนใหญ่อพยพไปที่ใด.....

-อะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้เป็นเช่นนั้น

น.....

-ปัญหาด้านการประกอบอาชีพหลักของชุมชน.....

-ที่มาของรายได้หลักของคนในชุมชนส่วนใหญ่จะมาจากด้านใดบ้าง

ง.....

-ปัจจุบันสมาชิกส่วนใหญ่ในชุมชนยังนิยม

หาอาหารจากธรรมชาติอยู่หรือไม่

-เพราะสาเหตุอะไร

ร.....

-ระบุรายการที่สำคัญของครอบครัวส่วนใหญ่ในชุมชนโดยเรียงจากมากไปหา

น้อย.....

.....

.....

-แนวโน้มการอพยพแรงงานของคนในชุมชน

จากอดีต-ปัจจุบันเป็นอย่างไร

ไร.....

-หนี้สิน

ก.อดีต

-รายการหลักของครอบครัวต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดภาวะหนี้สินในระดับครัวเรือน

คือ.....

-เหตุปัจจัยอะไรบ้างที่เป็นสาเหตุให้คนในชุมชนเป็นหนี้สิน

น.....

-ที่เป็นเช่นนั้น

เพราะ.....

-ระบุแหล่งกู้ยืมเงินที่ชาวบ้านนิยมไปใช้บริการกู้ยืม

ม.....

-เหตุผลหรือความจำเป็นในการขอกู้เงิน

น.....

-ดอกเบี้ยเงินกู้ในระบบ.....บาทต่อเดือน/

ดอกเบี้ยของเงินกู้นอกระบบ.....บาทต่อเดือน

-ความแตกต่างด้านฐานะทางเศรษฐกิจของคนในชุมชน

น.....

ข.ปัจจุบัน

-รายจ่ายหลักของครอบครัวต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดภาวะหนี้สินในระดับครัวเรือน
คือ.....

-เหตุปัจจัยอะไรบ้างที่เป็นสาเหตุให้คนในชุมชนเป็นหนี้สิน
น.....

-ที่เป็นเช่นนั้น

เพราะ.....

-ระบุแหล่งกู้ยืมเงินที่ชาวบ้านนิยมไปใช้บริการกู้ยืม
ม.....

-เหตุผลหรือความจำเป็นในการขอกู้ยืม
น.....

-ดอกเบี้ยเงินกู้ในระบบ.....บาทต่อเดือน/
ดอกเบี้ยของเงินกู้นอกระบบ.....บาทต่อเดือน

-แนวโน้มของภาวะหนี้สินของคนในชุมชน
จะเพิ่มขึ้นหรือลดลง.....

-เพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น
น.....

-อาชีพอะไรที่เหมาะสมกับชุมชนในยุคปัจจุบัน
น.....

-เพราะอะไร

ร.....

-ความแตกต่างด้านฐานะทางเศรษฐกิจของคนในชุมชนเป็นอย่างไร
ร.....

หมวด ง. ด้านทรัพยากรชุมชน

-แหล่งน้ำที่สำคัญของชุมชน

ลำดับ	ชื่อป่าหรือ/สาธารณะ	ที่	จำนวนพื้นที่ (ไร่)	ลักษณะการใช้ประโยชน์	ปัญหา

ก. อดีต

-การจัดการน้ำหรือข้อตกลงร่วมกันของชุมชนในอดีต

ด.....

.....

.....

-ลักษณะการท่วมขังของแหล่งน้ำ

ธรรมชาติ.....

.....

.....

-ประสบการณ์การแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำท่วมของชุมชนในอดีต

ด.....

.....

.....

-การยังชีพในพื้นที่น้ำท่วมของชุมชน

น.....

.....

-ประเพณีหรือพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับน้ำที่ชุมชน

ปฏิบัติ.....

.....

ข.ปัจจุบัน

-การจัดการน้ำหรือข้อตกลงร่วมกันของชุมชนในปัจจุบัน

น.....

.....

.....

-ลักษณะการทำมาหากินของแหล่งน้ำ

ธรรมชาติ.....

.....

.....

-ประสบการณ์การแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำท่วมของชุมชนในปัจจุบัน

น.....

.....

.....

-การยังชีพในพื้นที่น้ำท่วมของชุมชน

น.....

.....

.....

-ประเพณีหรือพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับน้ำที่ชุมชน

ปฏิบัติ.....

.....

.....

-สภาพความเปลี่ยนแปลงหรือข้อแตกต่างที่เกิดขึ้นระหว่างอดีตกับปัจจุบันเกี่ยวกับ
แหล่งน้ำตาม

ธรรมชาติ.....

.....

.....

ป่าชุมชน และที่สาธารณะประโยชน์ของชุมชน

ลำดับ	ชื่อป่าหรือ/สาธารณะ	ที่	จำนวนพื้นที่ (ไร่)	ลักษณะการใช้ประโยชน์	ปัญหา

ก. อดีต

-การจัดการหรือข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับป่าของชุมชน

น.....

.....

.....

-ประสบการณ์การแก้ไขปัญหาเรื่องป่าของชุมชนในอดีต

ด.....

.....

.....

-ประเพณีหรือพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับป่าที่ชุมชน

ปฏิบัติ.....

.....

.....

ข. ปัจจุบัน

-การจัดการหรือข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับป่าของชุมชน

น.....

.....

.....

-ประสบการณ์การแก้ไขปัญหาเรื่องป่าของชุมชนในอดีต

ด.....

.....

.....

-ประเพณีหรือพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับป่าที่ชุมชน

ปฏิบัติ.....

.....

.....

-สภาพความเปลี่ยนแปลงหรือข้อแตกต่างที่เกิดขึ้นระหว่างอดีตกับปัจจุบันเกี่ยวกับป่าชุมชนหรือที่

สาธารณประโยชน์.....

.....

.....

ข้อมูลการก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างขนาดต่าง ๆของกรมชลประทาน ที่ได้ก่อสร้างไว้
ในเขตลุ่มน้ำปาว

บัญชีโครงการชลประทานขนาดใหญ่ กลาง เล็ก ที่กรมชลประทานได้ก่อสร้างไว้ในลุ่มน้ำปาว
ในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	ชื่อโครงการ	ก่อสร้าง ปี พ.ศ.	พื้นที่			รหัสลุ่ม น้ำ	ลุ่ม น้ำย่อย
			ตำบล	อำเภอ	จังหวัด		
1	อ่างชลำปาว		ลำปาว	เมือง	กาฬสินธุ์	04	0419
2	อ่างห้วยแกง		คงพยุ่ง	กิ่ง อ.ดอน จาน	กาฬสินธุ์	04	0419
3	อ่างห้วยสีทน		หนองกุ้ง	เมือง	กาฬสินธุ์	04	0419
4	อ่างห้วยโพธิ์		ห้วยโพธิ์	เมือง	กาฬสินธุ์	04	0419
5	อ่างร่องเกษตร		เหนือ	เมือง	กาฬสินธุ์	04	0419
6	อ่างบึงอร่าม		ยางตลาด	ยางตลาด	กาฬสินธุ์	04	0419
7	อ่างหนองหญ้าม้า		อีตู้อ	ยางตลาด	กาฬสินธุ์	04	0419
8	อ่างหนองหมาจอก		ยางตลาด	ยางตลาด	กาฬสินธุ์	04	0419
9	อ่างหนองบ้านสา		คลองขาม	ยางตลาด	กาฬสินธุ์	04	0419
10	อ่างห้วยสังเคียบ		แซงบาดาล	สมเด็จ	กาฬสินธุ์	04	0419
11	ฝายห้วยสีทน	2522	ภูโป	เมือง	กาฬสินธุ์	04	0419
12	อ่างห้วยแก้งน้อย	2522	ภูโป	เมือง	กาฬสินธุ์	04	0419
13	อ่างห้วยบง	2522	ขมิ้น	เมือง	กาฬสินธุ์	04	0419

14	อ่างฯหนองวังขู	2522	ขมิ้น	เมือง	ภาพสินธุ์	04	0419
15	อ่างฯหนองกุ้ง	2523	ไผ่	เมือง	ภาพสินธุ์	04	0419
16	อ่างฯห้วยน้ำคำ	2523	ภูดิน	เมือง	ภาพสินธุ์	04	0419
17	อ่างฯห้วยข้าวหลาม	2523	ไผ่	เมือง	ภาพสินธุ์	04	0419
18	อ่างฯหนองบ้าน	2523	ไผ่	เมือง	ภาพสินธุ์	04	0419
19	อ่างฯแก่งอีไทย	2524	ขมิ้น	เมือง	ภาพสินธุ์	04	0419
20	อ่างฯห้วยค้อ	2525	ลำปาว	เมือง	ภาพสินธุ์	04	0419
21	ฝายฯแก่งป่าอ้อย	2527	ภูดิน	เมือง	ภาพสินธุ์	04	0419
22	อ่างฯห้วยเหล้าขมิ้น	2526	ภูป้อ	เมือง	ภาพสินธุ์	04	0419
23	อ่างฯค่านกขุม	2527	ลำปาว	เมือง	ภาพสินธุ์	04	0419
24	อ่างฯโสกกุ้ง	2527	ภูดิน	เมือง	ภาพสินธุ์	04	0419
25	อ่างฯหนองคูขาด	2527	หนองกุ้ง	เมือง	ภาพสินธุ์	04	0419
26	อ่างเก็บน้ำหนองอีจ้อย	2526	สีถาน	กมลาไสย	ภาพสินธุ์	04	0419
27	อ่างเก็บน้ำหนองไผ่ 2	2532	โคกสมบรูณ์	กมลาไสย	ภาพสินธุ์	04	0419
28	อ่างเก็บน้ำหนองหญ้าม้า	2532	ดงลิง	กมลาไสย	ภาพสินธุ์	04	0419
29	อ่างเก็บน้ำห้วยหินแตก	2523	นามน	นามน	ภาพสินธุ์	04	0419
30	ฝายทดน้ำห้วยแก่ง (ตอนบน)	2525	ยอดแก่ง	นามน	ภาพสินธุ์	04	0419
31	ฝายทดน้ำห้วยหลัว	2527	สงเปือย	นามน	ภาพสินธุ์	04	0419
32	ฝายทดน้ำห้วยแดง	2530	จุมจัง	กุนินารายณ์	ภาพสินธุ์	04	0419
33	ฝายทดน้ำห้วยแป้นกี	2521	มหาไชย	สมเด็จ	ภาพสินธุ์	04	0419
34	อ่างเก็บน้ำค่าน้อย	2521	หนองแวง	สมเด็จ	ภาพสินธุ์	04	0419
35	อ่างเก็บน้ำอารีย์	2521	สมเด็จ	สมเด็จ	ภาพสินธุ์	04	0419
36	อ่างเก็บน้ำห้วยค้อ	2526	แซงบาดาล	สมเด็จ	ภาพสินธุ์	04	0419
37	อ่างเก็บน้ำหนองแวง	2528	หนองแวง	สมเด็จ	ภาพสินธุ์	04	0419
38	อ่างเก็บน้ำห้วยถ้ำเสือ	2527	มหาไชย	สมเด็จ	ภาพสินธุ์	04	0419
39	ฝายทดน้ำห้วยหมากพริก	2529	มหาไชย	สมเด็จ	ภาพสินธุ์	04	0419
40	ฝายทดน้ำห้วยป้อ	2531	แซงบาดาล	สมเด็จ	ภาพสินธุ์	04	0419

41	ฝายทดน้ำห้วยพริก	2532	ศรีสมเด็จ	สมเด็จ	ภาพสินธุ์	04	0419
42	อ่างเก็บน้ำหนองคูสระ	2533	หนองแวง	สมเด็จ	ภาพสินธุ์	04	0419
43	ฝายทดน้ำห้วยหมากพริก	2536	มหาชัย	สมเด็จ	ภาพสินธุ์	04	0419
44	อ่างเก็บน้ำหนองแวงฮี	2521	ยางตลาด	ยางตลาด	ภาพสินธุ์	04	0419
45	อ่างเก็บน้ำหนองสองห้อง	2521	อิตื้อ	ยางตลาด	ภาพสินธุ์	04	0419
46	อ่างเก็บน้ำหนองฮี	2522	อุ่มเม่า	ยางตลาด	ภาพสินธุ์	04	0419
47	อ่างเก็บน้ำหนองกุง	2522	เขาพระนอน	ยางตลาด	ภาพสินธุ์	04	0419
48	ฝายทดน้ำห้วยเตย	2524	เว่อ	ยางตลาด	ภาพสินธุ์	04	0419
49	อ่างเก็บน้ำหนองพลสีแดง	2533	เว่อ	ยางตลาด	ภาพสินธุ์	04	0419
50	อ่างเก็บน้ำหนองบ้าน	2533	นาเชือก	ยางตลาด	ภาพสินธุ์	04	0419
51	อ่างเก็บน้ำหนองบัว	2533	คลองขาม	ยางตลาด	ภาพสินธุ์	04	0419
52	อ่างเก็บน้ำหาดทรายมูล	2523	คำใหญ่	ห้วยเม็ก	ภาพสินธุ์	04	0419
53	อ่างเก็บน้ำห้วยเม็ก	2524	ห้วยเม็ก	ห้วยเม็ก	ภาพสินธุ์	04	0419
54	อ่างเก็บน้ำหนองวียนต์	2524	ห้วยเม็ก	ห้วยเม็ก	ภาพสินธุ์	04	0419
55	อ่างเก็บน้ำหนองกุงคำ	2524	คำใหญ่	ห้วยเม็ก	ภาพสินธุ์	04	0419
56	อ่างเก็บน้ำห้วยหินเก็ง	2525	กุดโดน	ห้วยเม็ก	ภาพสินธุ์	04	0419
57	ฝายทดน้ำหนองไผ่	2525	กุดโดน	ห้วยเม็ก	ภาพสินธุ์	04	0419
58	อ่างเก็บน้ำหนองคำใหญ่	2525	คำใหญ่	ห้วยเม็ก	ภาพสินธุ์	04	0419
59	ฝายทดน้ำห้วยหนองไผ่	2522	กุดโดน	ห้วยเม็ก	ภาพสินธุ์	04	0419
60	ฝายทดน้ำห้วยจงอาจ	2530	บึงนาเรียง	ห้วยเม็ก	ภาพสินธุ์	04	0419
61	อ่างเก็บน้ำโสภหินขาว	2531	กุดโดน	ห้วยเม็ก	ภาพสินธุ์	04	0419
62	อ่างเก็บน้ำนาสีนวล	2533	บึงนาเรียง	ห้วยเม็ก	ภาพสินธุ์	04	0419
63	อ่างเก็บน้ำหนองห้วยม่วง	2534	คำใหญ่	ห้วยเม็ก	ภาพสินธุ์	04	0419
64	อ่างเก็บน้ำห้วยคำยาง	2525	ดงมูล	หนองกุงศรี	ภาพสินธุ์	04	0419
65	อ่างเก็บน้ำคำปลากั้ง	2525	หนองบัว	หนองกุงศรี	ภาพสินธุ์	04	0419
66	อ่างเก็บน้ำห้วยแสนพัน	2526	หนองสรวง	หนองกุงศรี	ภาพสินธุ์	04	0419
67	อ่างเก็บน้ำหนองกบ	2527	โคกเครือ	หนองกุงศรี	ภาพสินธุ์	04	0419

68	อ่างเก็บน้ำหนองไชยวาร	2527	หนองบัว	หนองกุ้งศรี	ภาพสีนู้	04	0419
69	อ่างเก็บน้ำหนองพี - หนองน้อย	2532	โคกเครือ	หนองกุ้งศรี	ภาพสีนู้	04	0419
70	อ่างเก็บน้ำหนองก่อง	2532	ลำหนองแสน	หนองกุ้งศรี	ภาพสีนู้	04	0419
71	อ่างเก็บน้ำหนองวัดตาย	2534	ดงมูล	หนองกุ้งศรี	ภาพสีนู้	04	0419
72	ฝายทดน้ำห้วยวังถ้ำ	2522	นามะเขือ	สหัสขันธ์	ภาพสีนู้	04	0419
73	อ่างเก็บน้ำห้วยโป่ง (ตอนบน)	2522	โนนบุรี	สหัสขันธ์	ภาพสีนู้	04	0419
74	อ่างเก็บน้ำโนนบุรี	2523	โนนบุรี	สหัสขันธ์	ภาพสีนู้	04	0419
75	อ่างเก็บน้ำห้วยดงน้อย	2523	โนนบุรี	สหัสขันธ์	ภาพสีนู้	04	0419
76	อ่างเก็บน้ำค่านกน้อย	2524	สหัสขันธ์	สหัสขันธ์	ภาพสีนู้	04	0419
77	อ่างเก็บน้ำห้วยอี้อ่าง	2524	สหัสขันธ์	สหัสขันธ์	ภาพสีนู้	04	0419
78	อ่างเก็บน้ำหนองบัว	2525	โนนศิลา	สหัสขันธ์	ภาพสีนู้	04	0419
79	อ่างเก็บน้ำห้วยบะยาว	2526	นามะเขือ	สหัสขันธ์	ภาพสีนู้	04	0419
80	อ่างเก็บน้ำปากกบาก	2527	นามะเขือ	สหัสขันธ์	ภาพสีนู้	04	0419
81	ฝายทดน้ำห้วยแซ้	2528	โนนแหลม ทอง	สหัสขันธ์	ภาพสีนู้	04	0419
82	อ่างเก็บน้ำคำดอกซ้อน	2532	นามะเขือ	สหัสขันธ์	ภาพสีนู้	04	0419
83	ฝายทดน้ำห้วยสมอทบ	2521	นาบอน	คำม่วง	ภาพสีนู้	04	0419
84	อ่างเก็บน้ำห้วยคำม่วง	2521	ทุ่งคลอง	คำม่วง	ภาพสีนู้	04	0419
85	อ่างเก็บน้ำภูผักหวาน	2522	ทุ่งคลอง	คำม่วง	ภาพสีนู้	04	0419
86	อ่างเก็บน้ำทุ่งมน	2523	โพน	คำม่วง	ภาพสีนู้	04	0419
87	อ่างเก็บน้ำสะพานหิน	2523	นาบอน	คำม่วง	ภาพสีนู้	04	0419
88	อ่างเก็บน้ำคำบอน	2529	โพน	คำม่วง	ภาพสีนู้	04	0419
89	ฝายทดน้ำห้วยจิว	2530	นาทัน	คำม่วง	ภาพสีนู้	04	0419
90	อ่างเก็บน้ำหนองร่องก้อน	2533	นาบอน	คำม่วง	ภาพสีนู้	04	0419
91	อ่างเก็บน้ำหนองฝายบ้าน	2533	นาบอน	คำม่วง	ภาพสีนู้	04	0419
92	อ่างเก็บน้ำฝายเจ้าคุณ	2533	นาบอน	คำม่วง	ภาพสีนู้	04	0419

93	ฝายทดน้ำห้วยสังกะ (ตอนล่าง)	2535	ทุ่งคลอง	คำม่วง	ภาพสีนู้	04	0419
94	ฝายทดน้ำห้วยสังกะ (ตอนบน)	2537	ทุ่งคลอง	คำม่วง	ภาพสีนู้	04	0419
95	ฝายทดน้ำห้วยสังกะ	2542	ทุ่งคลอง	คำม่วง	ภาพสีนู้	04	0419
96	ฝายห้วยสมอบ	-	นาบอน	คำม่วง	ภาพสีนู้	04	0419
97	ฝายห้วยสมอบ	-	นาบอน	คำม่วง	ภาพสีนู้	04	0419
98	ฝายห้วยถ้ำพลอง	-	ทุ่งคลอง	คำม่วง	ภาพสีนู้	04	0419
99	ฝายห้วยถ้ำพวง	-	ทุ่งคลอง	คำม่วง	ภาพสีนู้	04	0419
100	ฝายทดน้ำเลิงเปลือย	2528	สามัคคี	ร่องคำ	ภาพสีนู้	04	0419
101	อ่างเก็บน้ำหนองโสกหัว แดง	2532	สามัคคี	ร่องคำ	ภาพสีนู้	04	0419
102	ฝายทดน้ำห้วยตบเต่า	2522	สำราญ	กิ่ง อ.สาม ชัย	ภาพสีนู้	04	0419
103	อ่างเก็บน้ำร่องคำแคน	2532	สร้างเที่ยง	กิ่ง อ.สาม ชัย	ภาพสีนู้	04	0419
104	ฝายทดน้ำห้วยยาง	2537	สำราญ	กิ่ง อ.สาม ชัย	ภาพสีนู้	04	0419
105	ฝายทดน้ำห้วยนาโพธิ์	2521	ม่วงนา	กิ่ง อ.ดอน จาน	ภาพสีนู้	04	0419
106	อ่างเก็บน้ำหนองโพน	2521	ม่วงนา	กิ่ง อ.ดอน จาน	ภาพสีนู้	04	0419
107	ฝายทดน้ำห้วยทราย	2523	ม่วงนา	กิ่ง อ.ดอน จาน	ภาพสีนู้	04	0419
108	ฝายทดน้ำห้วยไผ่	2523	ดอนจาน	กิ่ง อ.ดอน จาน	ภาพสีนู้	04	0419
109	อ่างเก็บน้ำห้วยทราย	2526	ดอนจาน	กิ่ง อ.ดอน จาน	ภาพสีนู้	04	0419
110	อ่างเก็บน้ำคำจำปา	2526	นาจำปา	กิ่ง อ.ดอน จาน	ภาพสีนู้	04	0419
111	อ่างเก็บน้ำห้วยหินหอม	2527	ดอนจาน	กิ่ง อ.ดอน จาน	ภาพสีนู้	04	0419

112	อ่างเก็บน้ำห้วยม่วง	2529	ดอนจาน	กิ่ง อ.ดอน จาน	กาฬสินธุ์	04	0419
113	ฝายทดน้ำห้วยจือก	2529	ดอนจาน	กิ่ง อ.ดอน จาน	กาฬสินธุ์	04	0419
114	อ่างเก็บน้ำหนองแขว แสน	2532	ดอนจาน	กิ่ง อ.ดอน จาน	กาฬสินธุ์	04	0419
115	อ่างเก็บน้ำหนองโน	2532	ดอนจาน	กิ่ง อ.ดอน จาน	กาฬสินธุ์	04	0419
116	ฝายทดน้ำห้วยแก่ง	-	กลางหมื่น	กิ่ง อ.ดอน จาน	กาฬสินธุ์	04	0419
117	อ่างเก็บน้ำเลิงไโก่อก	2532	โนนศิลาเลิง	กิ่ง อ.ห้วย ชัย	กาฬสินธุ์	04	0419

ข้อมูลการเกิดภาวะน้ำท่วมและการช่วยเหลือจากภาครัฐ

สถานการณ์การเกิดภัยและผลการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติ (ด้านพืช)
จังหวัดกาฬสินธุ์ ปี 2545 - 2548

ปีที่เกิดภัย พ.ศ. 2545 ชื่อภัย อุทกภัย (น้ำท่วม) ช่วงเกิดภัย 17 ส.ค. 2545 –
18 ต.ค. 2545 สถานที่เกิดภัย 11 อำเภอ 3 กิ่งอำเภอ พื้นที่ประสบภัย 143,025.60 ไร่
เสียหายสิ้นเชิง 143,025.60 ไร่

ผลการช่วยเหลือ ใช้เงินอุดหนุนราชการจังหวัดตามระเบียบกระทรวงการคลังฯ

1. จัดซื้อน้ำมันเชื้อเพลิง 18,000 ลิตร พื้นที่ 1,041 ไร่ จักซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าว
จำนวน 157,920 กิโลกรัม พื้นที่ 15,792 ไร่ เกษตรกร 1,702 ราย ช่วยเหลือเกษตรกร
ตำบลกมลาไสย โพนงาม ัญญา เจ้าท่า ดงลิง โคกสมบูรณ์ วงเงิน 1,999,920 บาท

2. จัดซื้อพันธุ์พืชไร่พืชผัก และปุ๋ยเคมี ช่วยเหลือเกษตรกรทุกอำเภอทุกกิ่งอำเภอ
พื้นที่ 8,143 ไร่ เกษตรกร 1,443 ราย กรม. มีมติอนุมัติให้ช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบ
อุทกภัย ปี 2545 เป็นเงินสด ซึ่งจังหวัดกาฬสินธุ์ได้รับความช่วยเหลือทั้งสิ้น 11 อำเภอ 3
กิ่งอำเภอ ด้านพืช เกษตรกร 16,078 ราย วงเงิน 34,862,096.30 บาท ได้รับการ
ช่วยเหลือช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2546 - มีนาคม 2546 สหพันธ์ผู้ประสบภัยน้ำท่วม
ร้อยเอ็ด – มหาสารคาม เรียกร้องขอชดเชยค่าปุ๋ย ตามข้อ 1 และได้รับการอนุมัติเงิน
ช่วยเหลือจากคณะกรรมการกองทุนเงินช่วยเหลือผู้ประสบภัยสาธารณภัย สำนักนายกรัฐมนตรี
ช่วยเหลือส่วนที่ขาดได้ไร่ละ 113 บาท รวม 13,984 ไร่ วงเงิน 1,580,192 บาท เกษตรกร
1,406 ราย พื้นที่เป้าหมาย ตำบลโพนงาม กมลาไสย ัญญา เจ้าท่า อำเภอกมลาไสย

ช่วยเหลือในเดือนกันยายน 2546 เกษตรกรที่ตกสำรวจได้รับการช่วยเหลือเพิ่มเติมจำนวน 296 ราย เงิน 488,673 บาท และช่วยเหลือไปแล้ว เมื่อวันที่ 22 มกราคม 2547 (เอกสารแนบหมายเลข 2)

- ปี พ.ศ. 2546 อุทกภัย (น้ำท่วม) 1 – 30 กันยายน 2546 พื้นที่ 12 อำเภอ
- 4 กิ่งอำเภอ พื้นที่เสียหายสิ้นเชิงด้านพืชและประมง ดังนี้
1. ด้านพืช
 - ข้าว พื้นที่ 104,848 ไร่ พืชไร่ 1,173 ไร่ พืชสวน อื่นๆ 128.50 ไร่ รวมทั้งสิ้น 106,149.50 ไร่ เกษตรกร 14,475 ราย วงเงิน 25,864,477.50 บาท
 2. ด้านประมง
 - พื้นที่บ่อปลา 3,068.25 ไร่ บ่อกุ้ง 23 ไร่ เกษตรกร 2,742 ราย วงเงิน 4,347,250 บาท

ผลการช่วยเหลือ กรม. มีมติอนุมัติให้ช่วยเหลือเป็นเงินสด โดยมีเกณฑ์การช่วยเหลือ ดังนี้

1. ด้านพืช
 - นาข้าว ช่วยเหลือไร่ละไม่เกิน 243 บาท
 - พืชไร่ ช่วยเหลือไร่ละไม่เกิน 289 บาท
 - พืชสวนอื่นๆ ช่วยเหลือไร่ละไม่เกิน 369 บาท
2. ด้านประมง
 - บ่อปลาช่วยเหลือไม่เกินบ่อละ 1,400 บาท รายละไม่เกิน 5 ไร่
 - บ่อกุ้งช่วยเหลือไม่เกินบ่อละ 3,800 บาท รายละไม่เกิน 5 ไร่ (เอกสารแนบหมายเลข 3)

ปี พ.ศ. 2546 ภัยแล้ง 1 กันยายน 2546 ถึง 10 พฤศจิกายน 2546 สถานที่เกิดภัย 8 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ พื้นที่ประสบภัย 39,766.25 ไร่ เสียหายสิ้นเชิง 39,766.25 ไร่ (เอกสารหมายเลข 4)

ผลการช่วยเหลือ ขอความช่วยเหลือไปยังกรมส่งเสริมการเกษตรรวม 8 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ คือ อำเภอสหชัยสิทธิ์ ยางตลาด ห้วยเม็ก สมเด็จ นามน ห้วยผึ้ง กุฉินารายณ์ คำม่วง และกิ่งอำเภอฆ้องชัย พื้นที่ประสบภัย 39,766.25 ไร่ พื้นที่เสียหายสิ้นเชิง 39,766.25 ไร่ ขอความช่วยเหลือไปยังกรมส่งเสริมการเกษตร จำนวน 39,766.25 ไร่ วงเงิน 9,663,198.75 บาท (แก้ล้านหกแสนหกหมื่นสามพันหนึ่งร้อยเก้าสิบแปดบาทถ้วน)

ปี พ.ศ. 2547 ตามที่ประชุม ก.ช.ภ.จ. เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2547 ณ ห้องประชุมชั้น 3 ศาลากลางจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้มีมติเห็นชอบ/อนุมัติให้ความช่วยเหลือเป็นเงินสด ตามหลักเกณฑ์ของระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2546 ข้อ 5.10 ไปยังส่วนกลาง สาเหตุจาก

ร่องความกดอากาศต่ำ ซึ่งเกิดภัยตั้งแต่วันที่ 25 กรกฎาคม 2547 สิ้นสุดเมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2547 จำนวน 10 อำเภอ 4 กิ่งอำเภอ เกษตรกร 25,123 ราย รวมพื้นที่เสียหายทั้งสิ้น 185,372 ไร่ วงเงินที่ขอรับความช่วยเหลือ 45,231,016 บาท (สี่สิบล้านสองแสนสามหมื่นหนึ่งพันสิบกบาทถ้วน) เนื่องจากเงินทอรองราชการในอำนาจผู้ว่าราชการจังหวัด วงเงิน 50 ล้านบาท จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ช่วยเหลือในด้านอื่นรวมทั้งด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยไปแล้ว จึงไม่มีเงินในการช่วยเหลือด้านการเกษตรและที่ประชุมมีมติให้ขอรับความช่วยเหลือจากส่วนกลางจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยสำนักงานเกษตรจังหวัด ได้ส่งเอกสารตามแบบคำขอจัดสรรงบประมาณ กษ 03 และรายชื่อเกษตรกรผู้ประสบภัยพิบัติ (ร่องความกดอากาศต่ำ) ไปยังกรมส่งเสริมการเกษตรตามหนังสือจังหวัดกาฬสินธุ์ ด่วนที่สุด ที่ กส 0009/15473 ลงวันที่ 18 พฤศจิกายน 2547 ต่อมาเมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2548 จังหวัดได้รับแจ้งจากกรมส่งเสริมการเกษตรว่า จากการตรวจสอบฐานข้อมูลจังหวัดส่งให้กรมส่งเสริมการเกษตรพบว่ามีรายชื่อผู้ที่ขอรับความช่วยเหลือซ้ำซ้อนกับรายชื่อผู้ที่นำผลผลิตไปจำหน่ายกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ และมีรายชื่อผู้ที่ขอรับความช่วยเหลือมากกว่า 1 ภัย กรมส่งเสริมการเกษตรจึงขอให้จังหวัดดำเนินการตรวจสอบใน 4 ประเด็น ดังนี้

1. รายชื่อผู้ที่ขอรับความช่วยเหลือที่นำผลผลิตไปจำหน่ายกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในปี 2547
2. รายชื่อผู้ที่ขอรับความช่วยเหลือที่สามารถจำหน่ายผลผลิตและชำระหนี้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรได้
3. รายชื่อผู้ที่ขอรับความช่วยเหลือ มีรายชื่อขอรับความช่วยเหลือมากกว่า 1 ภัย
4. รายชื่อผู้ที่ขอรับความช่วยเหลือจากงบกลางมีรายชื่อซ้ำซ้อนกับผู้ที่ได้รับความช่วยเหลือไปแล้วจากเงินทอรองราชการของจังหวัด

โดยสำนักงานเกษตรจังหวัด แจ้งให้อำเภอ/กิ่งอำเภอ ตรวจสอบพร้อมนำเสนอที่ประชุมคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติระดับอำเภอ (ก.ช.ภ.อ.) เพื่อพิจารณาและยืนยันความถูกต้องแล้วเสนอจังหวัด (ก.ช.ภ.จ.) พิจารณารับรองความถูกต้องและยืนยันข้อมูลอีกครั้งหนึ่งแล้วนำข้อมูลผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการดังกล่าว ส่งกรมส่งเสริมการเกษตรเพื่อนำเสนอกระทรวงเกษตรและสหกรณ์พิจารณาให้ความช่วยเหลือ จังหวัดได้ประชุมคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม 2548 เพื่อรับรองความถูกต้องและยืนยันข้อมูลและรายงานความช่วยเหลือจากกรมส่งเสริมการเกษตร เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2548 และเมื่อวันที่ 6 กันยายน 2548 ติดต่อประสานไปยังกรมส่งเสริมการเกษตร เรื่อง การขอรับความช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย (ร่องความกดอากาศต่ำ)

ปี 2547 และภัยแล้ง ปี 2548 ได้รับคำชี้แจงว่า ตามที่กรม ฯ นำเรื่อง การขอรับความช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัย ปี 2547 รวม 6 ภัย เสนอ ครม. เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2548 เพื่อพิจารณาให้ความช่วยเหลือ นั้น ครม. ให้ถอนเรื่องไว้ก่อนทั้งหมด

และให้ตรวจสอบข้อมูลอีกครั้ง เนื่องจากใน 5 จังหวัด ได้แก่ นครราชสีมา นครสวรรค์ กาญจนบุรี พิจิตร และสุพรรณบุรี มีเกษตรกรบางรายขอรับความช่วยเหลือเกิน 1 แสนบาท ต่อรายและคณะกรรมการตรวจสอบได้ลงพื้นที่ตรวจสอบเรียบร้อยแล้วขณะอยู่ระหว่างตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลอีกครั้งเมื่อผ่านคณะกรรมการตรวจสอบแล้ว กรมฯ จึงจะได้นำเสนอ กรมฯ พิจารณาให้ความช่วยเหลือทั้งหมด (ภัยน้ำท่วม ปี 2547 และภัยแล้ง ปี 2548) ต่อไป

เรื่องการตรวจสอบการขอรับความช่วยเหลือกรณีเกิดภัยพิบัติ

- ที่ประชุมขอให้อำเภอกำกับการตรวจสอบพื้นที่พร้อมตรวจเอกสารการถือครองที่ดิน ที่ทำกินหรือที่เช่า และอื่นๆ ประกอบด้วย
- นอกจากนั้น จังหวัดยังกำชับ อำเภอ / กิ่งอำเภอ พร้อมส่งการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ได้ร่วมตรวจสอบข้อมูลและร่วมดำเนินการในเวทีประชาคมพร้อมรับรองข้อมูลก่อนนำเสนอ ก.ช.ภ.อ.

ที่ประชุมพิจารณาเห็นควรเสนอให้มีการปรับปรุงแบบยื่นความจำนง กษ 01 ให้มีช่องระบุพื้นที่ถือครอง และช่องระบุเลขหนังสือสำคัญในการแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดิน ทั้งของตนเอง ที่เช่า และอื่นๆ ด้วย

ข้อมูลการศึกษาข้อมูลชุมชนตัวอย่าง

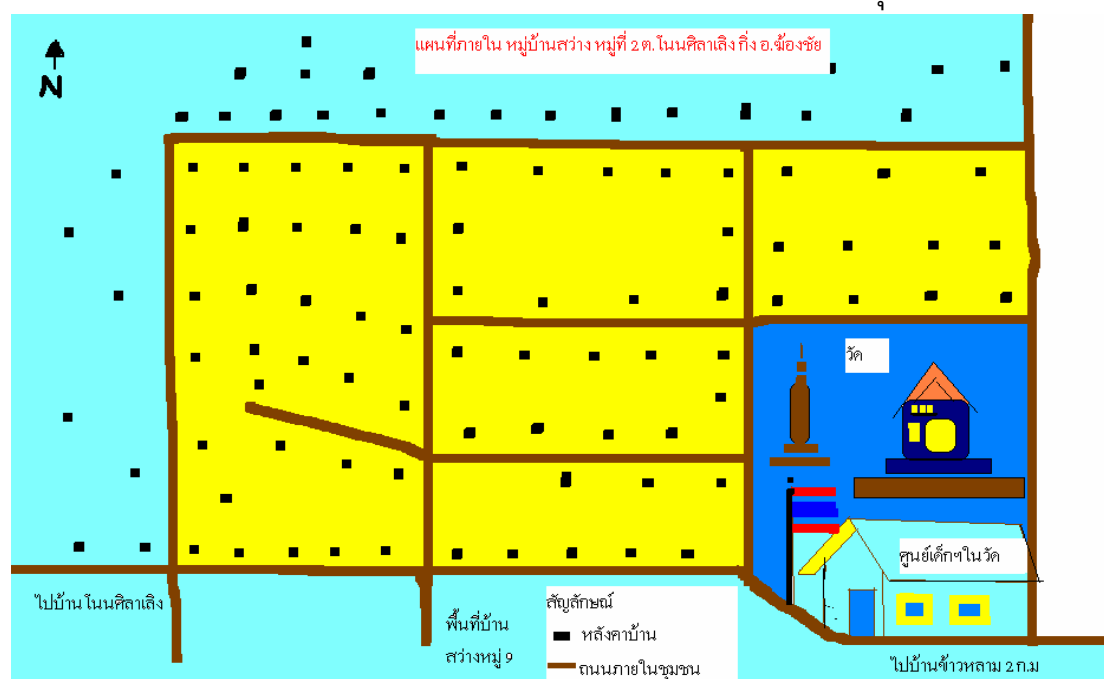
1)การศึกษาชุมชนบ้านสว่าง หมู่ 2

1.สภาพทั่วไป

1.1 ที่ตั้ง บ้านสว่าง หมู่ 2 ตำบลโนนศิลาเลิง กิ่งอำเภอมัญจราย จังหวัดกาฬสินธุ์ ตั้งอยู่ห่างจากกิ่งอำเภอมัญจราย 8 กิโลเมตร ห่างจากจังหวัดกาฬสินธุ์ 21 กิโลเมตร

1.2 ประวัติหมู่บ้าน

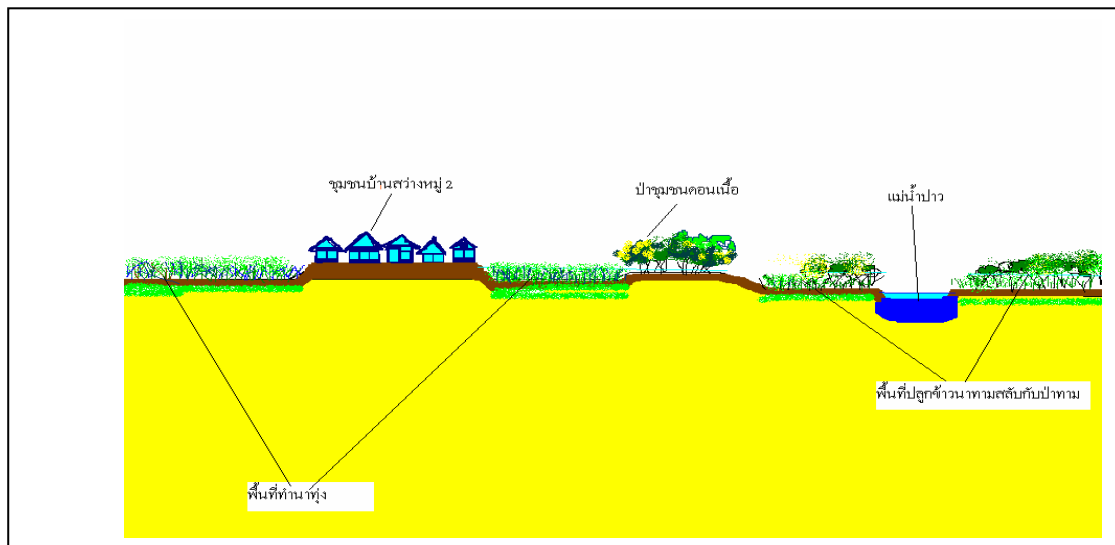
มีพ่อใหญ่ขาว ปัญญา พ่อใหญ่ราชวงศ์ พ่อใหญ่จารย์ชา นาราชฐารจำนวน 6 ครอบครัว ซึ่งย้ายถิ่นฐานจากบ้านฟ้าแดด ไปอยู่บ้านหลุมเลา (ปัจจุบันเป็นบ้านขามสร้างเล็ก) สาเหตุที่ต้องอพยพย้ายมาอยู่ที่นี่ เพราะถูกกดขี่ข่มเหงไม่ได้รับความเป็นธรรม หลังจากนั้นได้อพยพย้ายถิ่นฐานมาตั้งบ้านเรือนอยู่ที่ดอนกลาง หรือที่เรียกว่า บ้านดอนกวาง อยู่ได้ 2 ปี ทั้ง 6 ครอบครัวก็ได้ตกลงกันว่าจะตั้งถิ่นฐานอยู่ที่บ้านดอนกวางนี้ตลอดไป และหนึ่งในจำนวนนั้น คือ พ่อใหญ่ราชวงศ์ เป็นนายบ้านจึงได้นิมนต์พระครูพิมพ์ ที่อยู่วัดบ้านดอนกลอย มาตั้งวัดสว่างอารมณ์ จากนั้นบ้านดอนกวาง ก็ได้เปลี่ยนชื่อใหม่ว่า “บ้านสว่าง” จนถึงปัจจุบัน

“ภาพที่ 80 แผนที่ภายในบ้านสว่าง หมู่ที่ 2 “

1.3 เนื้อที่ บ้านสว่าง หมู่ที่ 2 ตำบลโนนศิลาเลิง มีเนื้อที่ทั้งหมด 1.3 ตารางกิโลเมตร คิดเป็น 1,371 ไร่ แยกดังนี้

1.3.1 พื้นที่การเกษตร	1,200 ไร่
1.3.2 พื้นที่ทำการปศุสัตว์ (เลี้ยงสัตว์)	20 ไร่
1.3.3 พื้นที่สาธารณะ	120 ไร่
1.3.4 พื้นที่แหล่งน้ำ	56 ไร่

“ภาพที่ 81 แผนที่หน้าตัดแสดงที่ตั้งชุมชนบ้านสว่าง หมู่ 2”

1.4 ภูมิประเทศ ลักษณะโดยทั่วไปจะเป็นที่ลุ่มสลับที่ดอน สวนมากมีลักษณะเป็นดินร่วนปนทราย และมีคลองชลประทานผ่านพื้นที่บ้านสว่าง หมู่ที่ 2 และมีลำน้ำไหลผ่านคือ ลำน้ำปาว

- ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคม ถึง เดือนพฤษภาคม อากาศร้อนมาก
- ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายน ถึง เดือนกันยายน มีฝนตกชุกเป็นบางครั้ง
- ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม ถึง เดือนมกราคม อากาศหนาวมาก

อาณาเขต

- ทิศเหนือ จดเขต ลำน้ำพาน ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์
- ทิศใต้ จดเขตบ้านหนองแปน ตำบลหนองแปน อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์
- ทิศตะวันออก จดเขต บ้านข้าวหลาม ตำบลกมลาไสย อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์
- ทิศตะวันตก จดเขต บ้านโนนศิลาเลิง หมู่ที่ 1 กิ่งอำเภอม้องชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

1.5 การเมืองการปกครอง บ้านสว่าง หมู่ที่ 2 มีผู้นำหมู่บ้านตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันจำนวน 4 คน ดังนี้

1.นายบุญ กัณฑ์เชียร	ดำรงตำแหน่งปี พ.ศ. 2492 – ปี พ.ศ. 2516
2.นายหมื่น นาชัยเริ่ม	ดำรงตำแหน่งปี พ.ศ. 2516 – ปี พ.ศ. 2536
3.นายพา สินธุชัย	ดำรงตำแหน่งปี พ.ศ. 2536 – ปี พ.ศ. 2540
4.นายบุญจันทร์ นันผาด	ดำรงตำแหน่งปี พ.ศ. 2540 – ปัจจุบัน

1.6 จำนวนครัวเรือน บ้านสว่าง หมู่ที่ 2 มีทั้งหมด 134 ครัวเรือน ประชากร มีจำนวนทั้งสิ้น 524 คน แยกเป็น ชาย 273 คน หญิง 251 คน

2.สภาพเศรษฐกิจ

2.1 อาชีพ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม

2.2 หน่วยธุรกิจ ในบ้านสว่าง หมู่ที่ 2

- โรงสี	2 แห่ง
- ร้านค้า	3 แห่ง
- ร้านซ่อมรถจักรยานยนต์	1 แห่ง

3.สภาพทางสังคม

3.1 สถานศึกษา

- ศูนย์เด็กก่อนเกณฑ์ 1 แห่ง คือศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์วัดสว่างวัฒนา

รวม

3.2 ศาสนา

- ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีวัด จำนวน 1 แห่ง คือ วัดสว่างวัฒนา

รวม

3.3 กลุ่มและองค์กรของประชาชนในหมู่บ้าน

- กลุ่มเกษตรกรทำนาโนนศิลาเลิง
- กลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์หมู่บ้าน
- กลุ่ม ชกส.
- กลุ่มแม่บ้านสตรีอาสา
- กองทุนหมู่บ้านละ 1 ล้านบาท
- กลุ่มธนาคารโค-กระบือ
- กลุ่มยุวเกษตร
- กลุ่มทอเสื้อกก

4. สภาพปัญหาของหมู่บ้าน

4.1 ปัญหาด้านเศรษฐกิจ

- ปัญหาไม่มีตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร
- ปัญหาต้นทุนการผลิตทางการเกษตรสูง

4.2 ปัญหาด้านสังคม

- ปัญหาผู้สูงอายุและผู้ด้อยโอกาสขาดคนเลี้ยงดู

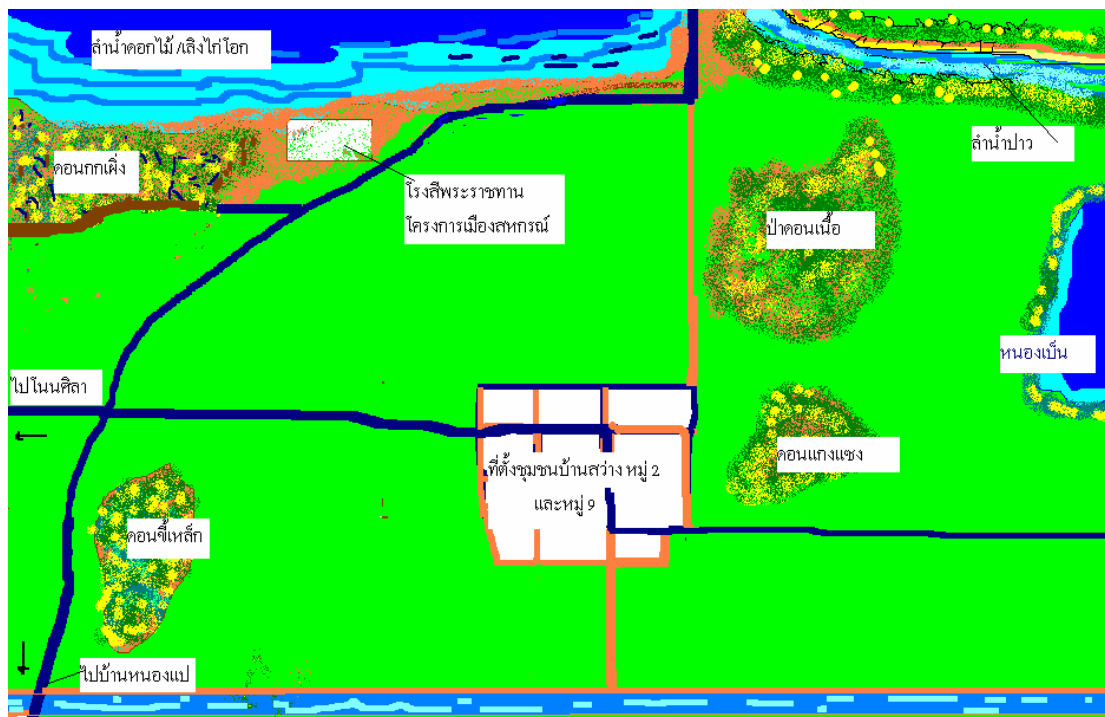
4.3 ปัญหาโครงสร้างพื้นฐาน

- ปัญหาถนนภายในหมู่บ้านไม่สะดวก เป็นลูกรัง
- ปัญหาน้ำท่วมขังภายในหมู่บ้าน
- ปัญหาระบบน้ำประปาชำรุด
- ปัญหาไฟฟ้าแสงสว่างสาธารณะไม่เพียงพอ

4.4 ปัญหาด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

- ปัญหาศูนย์เด็กเล็กบ้านสว่างยังขาดแคลนอุปกรณ์การเรียนการสอนและสนามเด็กเล่น

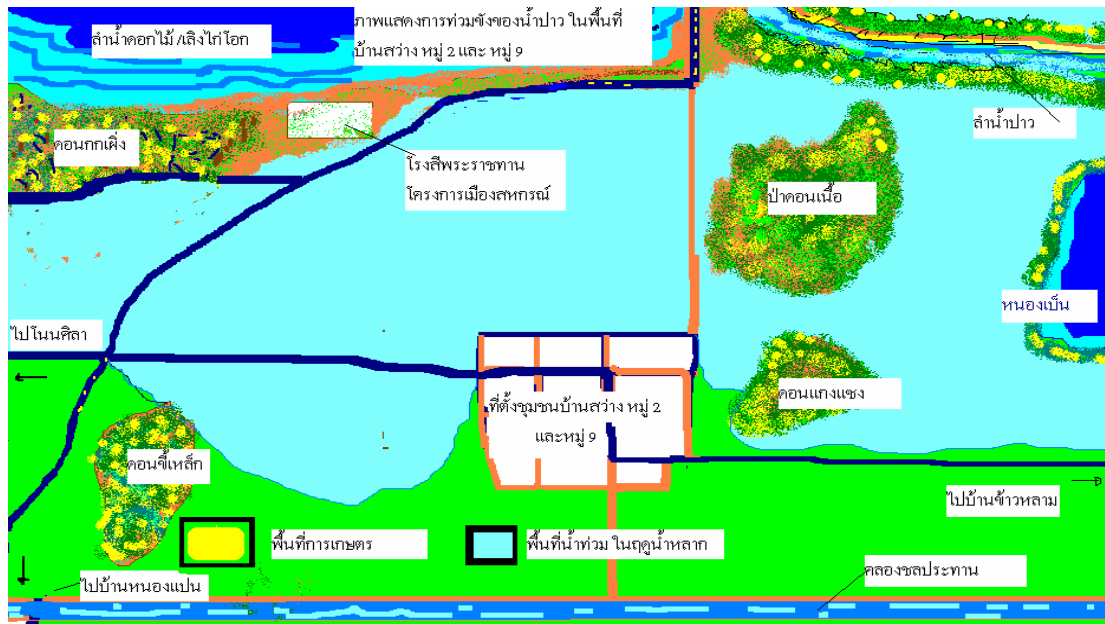
- เด็กด้อยโอกาสเรียนดีแต่ยากจน ยังไม่ได้รับทุนการศึกษาครบทุกคน

“ภาพที่ 82 แผนที่ทรัพยากร บ้านสว่าง ม.2 และม.9

4.5 ปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- ปัญหาการจัดเก็บขยะและสิ่งปฏิกูล (รถบริการเก็บขยะไม่แน่นอน)
- ปัญหาน้ำท่วมพื้นที่ทำการเกษตร ในช่วงฤดูฝนทุกปี
- ปัญหาดินเค็ม ดินเปรี้ยว
- ปัญหาน้ำในการเกษตรไม่เพียงพอ ในช่วงฤดูแล้งทุกปี

“ภาพที่ 83 ภาพแสดง การท่วมขังของน้ำป่าในพื้นที่บ้านสว่าง ทั้ง 2 หมู่”

5.ความต้องการของประชาชนในหมู่บ้าน

5.1 ด้านเศรษฐกิจ

- มีตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร
- เงินทุนสนับสนุนกลุ่มอาชีพ
- สนับสนุนเครื่องสูบน้ำและน้ำมันเชื้อเพลิงที่เพียงพอให้แก่เกษตรกรในช่วงประสบภัยแล้ง
- ส่งเสริมและสนับสนุนความรู้ต่าง ๆ ทางวิชาการแก่เกษตรกร
- กลุ่มอาชีพในหมู่บ้านได้ไปศึกษาดูงาน จากกลุ่มอาชีพที่ประสบผลสำเร็จหรือได้รับการฝึกอบรมอาชีพให้แก่ผู้ว่างงานและชาวบ้านที่สนใจ

5.2 ด้านสังคม

- ผู้สูงอายุและผู้ด้อยโอกาสขาดคนเลี้ยงดู ได้รับเบี้ยยังชีพครบทุกคน

5.3 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

- ถนน คสล.ขนาด 5 * 1,000 เมตร ภายในหมู่บ้าน
- ปรับปรุงซ่อมแซมระบบน้ำประปา
- ไฟฟ้าแสงสว่างสาธารณะตามถนนภายในหมู่บ้าน จำนวน 15 จุด
- ร่องระบายน้ำ ขนาด 50 ซม. * 1,000 เมตร ภายในหมู่บ้าน
- ศาลาประชาคมประจำหมู่บ้าน
- ถนน คสล. ขนาด 6 * 1,000 เมตร เชื่อมระหว่างบ้านสว่าง – โรงเรียนราชทาน
- ถนนลูกรัง ขนาด 8 * 2,000 เมตร เชื่อมระหว่างบ้านสว่าง – โนนฟ้าแดง

5.4 ด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

- ศูนย์เด็กเล็กบ้านสว่าง มีอุปกรณ์การเรียนการสอนและสนามเด็กเล่น ที่เพียงพอ

- เด็กด้อยโอกาสได้รับทุนการศึกษา ครบทุกคน

5.5 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- รถบริการเก็บขยะที่แน่นอนและให้บริการเป็นประจำทุกวัน
- โถ่งบรรจุน้ำ (โถ่งแดง) จำนวน 134 ใบ
- รณรงค์รักษาความสะอาดภายในหมู่บ้าน ทุกวันศุกร์ของสัปดาห์
- เครื่องสูบน้ำ พร้อมน้ำมันเชื้อเพลิงที่เพียงพอแก่เกษตรกรที่ประสบภัยแล้ง
- แก้ไขปัญหาดินเค็มและดินเปรี้ยว
- พันธุ์ข้าวปลูก และเครื่องอุปโภคและบริโภคที่เพียงพอให้แก่ประชาชนในหมู่บ้าน ช่วงที่เกิดอุทกภัยน้ำท่วมในแต่ละปี

5.6 ด้านสาธารณสุข

- รณรงค์ปลอดลูกน้ำยุงลาย ภายในหมู่บ้าน (งบประมาณสนับสนุนการจัดซื้อน้ำยาพ่นยุงและทราย อะเบท)

การศึกษาชุมชนบ้านดอนยุง หมู่ 17

1.สภาพทั่วไป

1.1 ที่ตั้ง ชุมชนบ้านดอนยุง หมู่ 17 ตำบลกมลาไสย อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ สถานที่ตั้งอยู่ห่างจากลำน้ำป่าว ประมาณ 1.8 กิโลเมตร

1.2 ประวัติหมู่บ้าน

ผู้มาตั้งบ้าน พวกที่กลับมาอยู่ใหม่อีกครั้งหนึ่ง เมื่อมาถึงก็ไม่สามารถที่จะเข้ามาอยู่ที่เดิมได้ทีเดียว ต้องอาศัยอยู่ที่บ้านสงเปลือยก่อน เพราะสถานที่เดิมนั้นมีสภาพน้ำกล่ว มีป่าไม้เถาว์ล้อมแล้วทำให้เกิดความกล่ว เพราะบ้านเก่าถูกทิ้งให้เป็นที่รกร้างว่างเปล่ามานานนั่นเอง นอกจากนั้นยังมีสัตว์ร้ายต่าง ๆ และนกนานาชนิดตลอดจนบรรดาภูพืชต่าง ๆ

ในที่สุดก็มีบุรุษใจกล้าท่านหนึ่ง ได้พาบรรดาญาติพี่น้องจากบ้านปอพาน ต.ปอพาน อ.เมือง จ.ร้อยเอ็ด ท่านผู้นี้มีบรรดาศักดิ์เป็นหลวง คือ หลวงภูวนาท มีตำแหน่งเป็นตาแสง (กำนัน) ต.ปอพาน ภายหลังท่านลาออกจากตำแหน่งและอพยพพี่น้องมาตั้งถิ่นฐานที่บ้านดอนยุงดังกล่าว นอกจากท่านผู้นี้แล้ว ยังมีคณะผู้ติดตามเท่าที่ทราบชื่อก็มี พ่อเฒ่าตาแสง หลวงอำมาตย์ พ่อพรหมจักร และพ่อใหญ่วันโว หรือ วงศ์หาเทพ ท่านเหล่านี้แหละคือต้นตระกูลและบรรพบุรุษของพี่น้องชาวดอนยุงทุกวันนี้ โดยเฉพาะท่านหลวงภูวนาทนั้น นับว่าท่านเป็นผู้ที่มีความคิดยาวมาก ทั้ง ๆ ที่ท่านเป็นกำนันท่านก็ลาออก เพื่อพาลูกหลานและมิตรสหายมาบุกเบิกหาที่ทำกินใหม่ ท่านหลวงภูวนาทนี้แหละที่เป็นต้นสกุลของ “ดอนโชติ” เกียรติในการเป็นปฐมผู้สร้างบ้านดอนยุง จึงตกเป็นของท่านผู้นี้ บัดนี้ท่านก็ได้ล่วงลับดับขันธ์ไปนานแล้ว พวกเราผู้

เป็นลูกหลานควรจะมีอะไรสักอย่าง เพื่อเป็นการรำลึกถึงคุณงามความดีของท่านที่เป็นผู้นำคนแรก ทำให้เราได้มาพบกับที่อันอุดมสมบูรณ์อย่างทุกวันนี้

กลุ่มที่สอง ที่เข้ามาภายหลังกลุ่มแรก 2 ปี คือ กลุ่มที่อพยพจากบ้านชีเหล็ก ต.จันทาร อ.เมือง จ.ร้อยเอ็ด กลุ่มนี้นำโดยพ่อใหญ่วันโว หรือ วงศ์หาเทพ ชื่อเดิม วัน แต่ท่านผู้นี้เวลาพูดมักเสียงดังและพูดบ่อย ก็เลยได้ฉายาว่าโวเต็มเข้าไป องค์หาเทพนี้ เป็นผู้นำในสกุล “ดอนเมือง” ปัจจุบันนี้

กลุ่มที่สาม กลุ่มนี้ก็มาจากบ้านปอพานเช่นกัน แต่มาภายหลังกลุ่มแรก กลุ่มนี้ปัจจุบันใช้นามสกุลว่า “นาใจคง”

กลุ่มที่สี่ ย้ายมาจากบ้านหนองตาไก่ ต.สีแก้ว อ.เมือง จ.ร้อยเอ็ด กลุ่มนี้ย้ายมาหลังกลุ่มแรก 4-5 ปี และมีภิกษุหนุ่มมาด้วยหนึ่งองค์ ต่อมาท่านผู้นี้ก็เป็นแรงสำคัญของค้ำหนึ่งที่ได้สร้างวัดบ้านดอนยูนนี้ กลุ่มนี้ใช้นามสกุลว่า “ดอนกระสินธุ์”

กลุ่มที่ห้า กลุ่มสุดท้ายย้ายมาจากบ้านสวอง ต.สีแก้ว อ.เมือง จ.ร้อยเอ็ดกลุ่มนี้นามสกุลว่า “นිරภาพ”

ทั้งห้ากลุ่มนี้แหละ คือต้นตระกูลบรรพบุรุษของพวกเราบ้านดอนยูน ต่อมาภายหลังมีลูกหลานก็ขยายขยายสถานที่ปลูกสร้างบ้านเรือนอยู่ใหม่ ก็เลยเป็นหมู่บ้านที่มีจำนวนหลังคาเรือนมากขึ้น

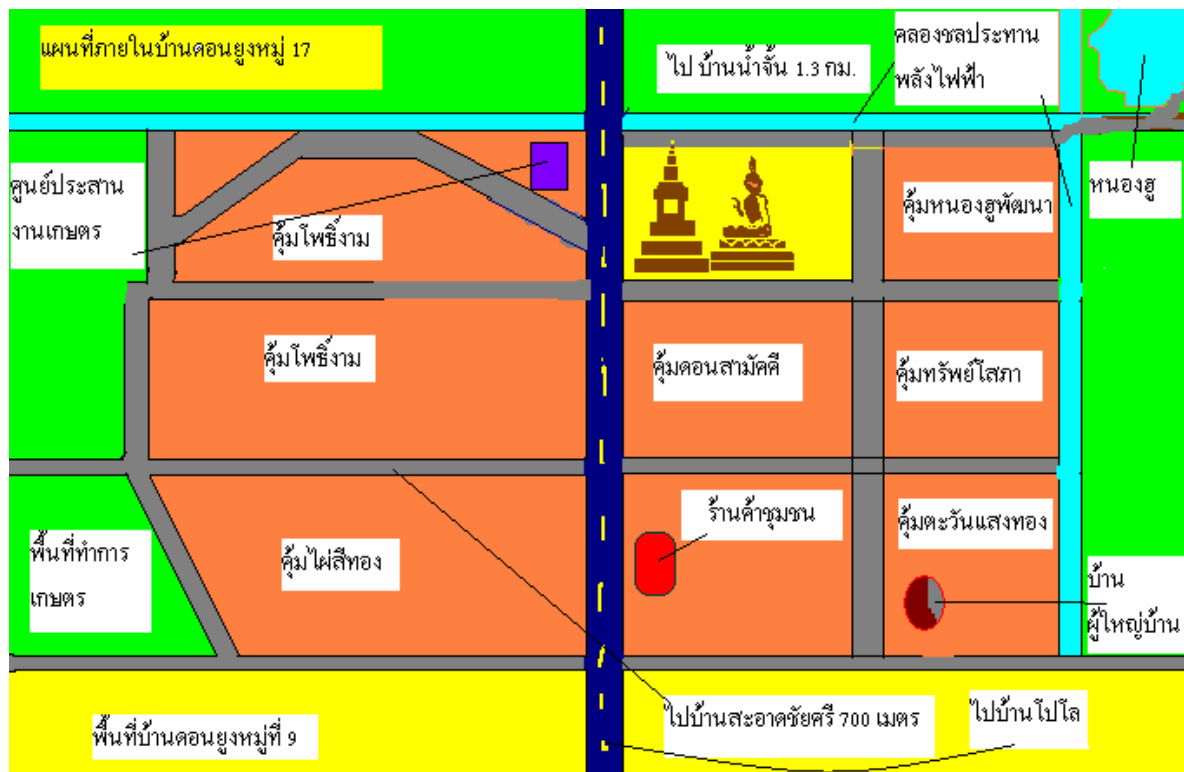
ท่านหลวงภูวนาท จึงนับว่าเป็นผู้มีคุณอนเอนอนันต์ต่อพวกเราชาวบ้านดอนยูน บัดนี้พวกเราก็เป็นลูกหลานของท่านทุกคน จึงขอให้จดจำรำลึกถึงท่านผู้นี้เป็นต้นปฐมบ้านดอนยูน

ทำไมจึงเรียกชื่อว่า “บ้านดอนยูน”

ชื่อดอนยูนนี้ เป็นชื่อที่ใช้เรียกกันมานานแล้ว เมื่อมาตั้งเป็นหมู่บ้านอีกครั้งหนึ่งก็คงเอาชื่อเดิมนี้นี้ไว้ ชื่อนี้เมื่อแยกศัพท์ออกก็ได้ดังนี้ คือ ดอน และยูน คำว่าดอน ในภาษาพื้นบ้านเรียกหมายเอาที่เนินสูง ๆ ที่น้ำท่วมไม่ถึง คำภาษาลาวเวียงจันทน์ก็เรียกดอน หมายถึง เกาะ แต่อันนี้เมื่อเราพิจารณาดูสถานที่ตั้งบ้านแล้วช่างเหมาะสมเหลือเกิน เพราะตั้งอยู่บนที่เนินใหญ่แล้วลาดลงตามรอบ ๆ หมู่บ้านทุกด้าน ทำให้มองเห็นที่ตั้งหมู่บ้านคล้ายกับเราจับกระทะมาวางคว่ำลง ส่วนคำว่า ยูน คำนี้เป็นชื่อของสัตว์และต้นไม้ สัตว์นั้นก็คือนกยูน ต้นไม้ก็คือต้นพะยูน ซึ่งทางอีสานเราเรียกว่า ยูน เจย ๆ สมัยก่อนนี้เป็นป่าไม้ใหญ่มีต้นไม้ขนาดชนิด มีไม้พะยูนหรือไม้ยูนอยู่ด้วย นอกนั้นก็มียูนยูนอยู่มากมาย นกยูนนี้เป็นนกที่มีสีสันงดงามเป็นพิเศษ ใครพบใครเห็นก็นึกชอบจากความสวยงามของนกยูนนี้แหละ เป็นเหตุ دلใจอันสำคัญให้ได้เอามาเป็นนามบ้าน ดังนั้น จึงได้ใช้ชื่อว่า ดอนยูน ซึ่งหมายถึงเกาะนกยูนหรือถึ้นนกยูนนั่นเอง จนต่อมาความสวยงามของนกยูนนี้ ยังเป็นสิ่ง دلใจให้บรรดาภคิวงค์ทั้งหลายเกิดความนึกคิดในทางบันเทิง นำมาเป็นบทร้องเพลงรำพันถึงแดนนกยูนว่า “นกยูนรำพันจากแดนกมลลา” ก็คือจากบ้านดอนยูนนี้เอง

1.3 สภาพภูมิประเทศ

สภาพพื้นที่โดยทั่วไปเป็นลักษณะที่ราบลุ่มสลับกับที่ดอน สภาพทั่วไปเป็นพื้นที่ทำนา ทำการเกษตรทุกอย่าง ใช้เลี้ยงสัตว์เป็นบางพื้นที่

“ภาพที่ 84 แผนที่ภายในบ้านดอนยุง ม.9”

อาณาเขต

- ทิศเหนือ จรดพื้นที่บ้านน้ำจั้น หมู่ 7 ต.กมลาไสย อ.กมลาไสย จ.กาฬสินธุ์
- ทิศใต้ จรดพื้นที่บ้านดอนยุง หมู่ 9 ต.กมลาไสย อ.กมลาไสย จ.กาฬสินธุ์
- ทิศตะวันออก จรดพื้นที่บ้านสระบัว หมู่ 5 ต.กมลาไสย อ.กมลาไสย จ.กาฬสินธุ์
- ทิศตะวันตก จรดพื้นที่บ้านสะอาดชัยศรี หมู่ 8 ต.กมลาไสย อ.กมลาไสย จ.กาฬสินธุ์

1.4 จำนวนครัวเรือน บ้านดอนยุง หมู่ 17 มีทั้งหมด 135 ครัวเรือน

ประชากร มีจำนวนทั้งสิ้น 597 คน แยกเป็น

- ชาย 305 คน
- หญิง 292 คน

2.สภาพเศรษฐกิจจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

อดีต

- อาชีพหลักของคนในชุมชน คือ การทำการเกษตร การเลี้ยงสัตว์
- อาชีพรองของคนในชุมชน คือ การค้าขาย
- อาชีพเสริมของคนในชุมชน คือ การรับจ้าง
- การอพยพแรงงานของคนในชุมชนส่วนใหญ่จะอพยพแรงงานไปที่กรุงเทพฯ
- ที่มาของรายได้หลักของคนในชุมชนส่วนใหญ่จะมาจากผลผลิตของเกษตรกร

และการค้าขาย

- แหล่งอาหารตามธรรมชาติที่สำคัญของชุมชน คือ ท่งนา แม่น้ำลำคลอง และป่า ส่วนอาหารที่ได้จากธรรมชาติส่วนใหญ่คือ กุ้ง หอย ปู ปลา นก หนู กบ เขียด ผักใบเขียว บางชนิด

- ปัญหาด้านการประกอบอาชีพของชุมชน คือ การขาดความรู้ในการทำเกษตร

ปัจจุบัน

- อาชีพหลักของคนในชุมชน คือ การค้าขาย
- อาชีพรองของคนในชุมชน คือ การทำนา
- อาชีพเสริมของคนในชุมชน คือ การรับจ้าง
- การอพยพแรงงานของคนในชุมชน ส่วนใหญ่อพยพไปทำงานที่กรุงเทพฯ
- ที่มาของรายได้ของคนในชุมชนส่วนใหญ่จะมาจากการค้าขาย การเกษตร และการเลี้ยงสัตว์ ตามลำดับ

3.สภาพทางสังคม

3.1 กลุ่มองค์กรที่มีอยู่ในชุมชน

ลำดับที่	ชื่อกลุ่ม	จำนวนสมาชิก	ปีที่ก่อตั้ง	กิจกรรมหลักที่ทำ
1	กลุ่มออมทรัพย์	235	2540	ฝากเงินออมทุกเดือน
2	กลุ่ม อสม.	12	2542	สำรวจลูกน้ำทุกเดือน
3	กลุ่มผู้สูงอายุ	190	2548	พบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
4	กองทุนหมู่บ้าน (1 ล้านบาท)	132	2544	ปล่อยให้สมาชิกกู้

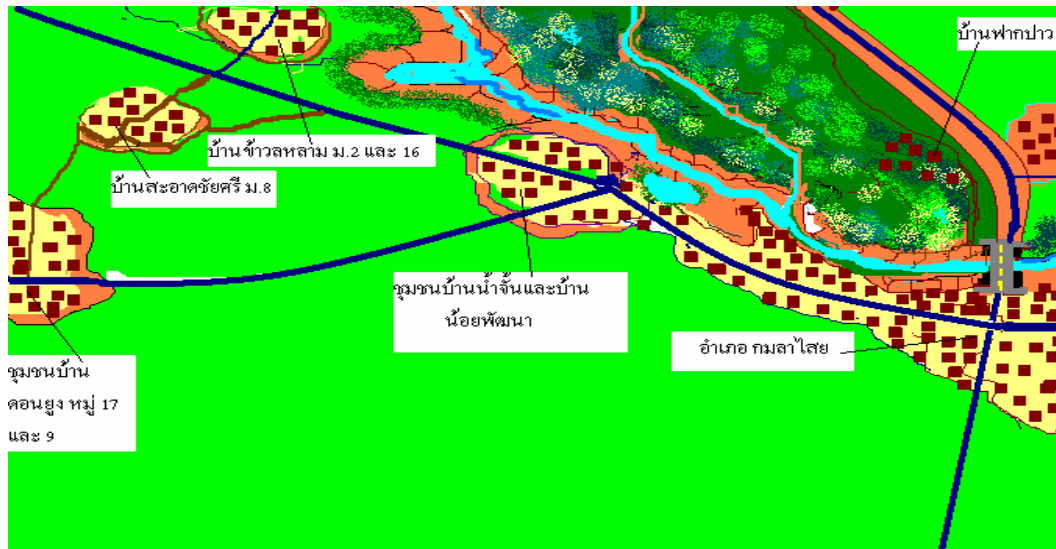
3.2 ทรัพยากรชุมชน

แหล่งน้ำที่สำคัญของชุมชน คือ หนองฮู ซึ่งเป็นหนองน้ำสาธารณะประจำชุมชน มีพื้นที่ ประมาณ 7 ไร่

- อดีต การจัดการน้ำหรือข้อตกลงร่วมกันของชุมชน จะมีการใช้เป็นที่จับสัตว์น้ำร่วมกันของคนในชุมชนและชุมชนที่อยู่ใกล้เคียง ส่วนการหาปลาในอดีตจะหาไปพอกิน ถ้าหาได้มากก็จะเอาไปแลกเปลี่ยนอาหารอย่างอื่นจากชุมชนที่อยู่ใกล้เคียง แต่จะไม่เอาไปขาย

- ปัจจุบัน มีแต่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน ส่วนการจัดการน้ำไม่มีข้อตกลง ใครจับสัตว์น้ำได้มากก็จะนำไปขายเพื่อหาเงินมาเข้าครอบครัวตนเอง ไม่มีการแลกเปลี่ยนสิ่งของกันสิ่งที่แลกเปลี่ยนต้องเป็นเงินเท่านั้น

ป่า ป่าชุมชนหรือที่สาธารณะประโยชน์ของชุมชน คือดงป่าช้าเก่า มีเนื้อที่ประมาณ 117 ไร่ เป็นป่าอนุรักษ์ ซึ่งชุมชนที่อยู่ใกล้เคียงจะใช้เป็นที่หาของป่า เช่น เก็บเห็ด หาหน่อไม้ หาพืชผัสดอย

“ภาพที่ 85 แผนที่แสดงชุมชนบ้านดอนยุง และชุมชนข้างเคียงที่อยู่ใต้อยู่ใกล้ลำน้ำปาว”

3.2 ศาสนา ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีวัดบ้าน2แห่ง คือวัดศิลาลักษณ์ ดอนยุงมีพระสงฆ์ 4 รูปและโนนไผ่ล้อม มีพระสงฆ์ 1 รูป และสำนักสงฆ์ หนึ่งแห่งที่ตั้งอยู่ที่บริเวณป่าช้าเก่า แต่ยังไม่มีการไปจำวัด

สภาพปัญหาของชุมชน

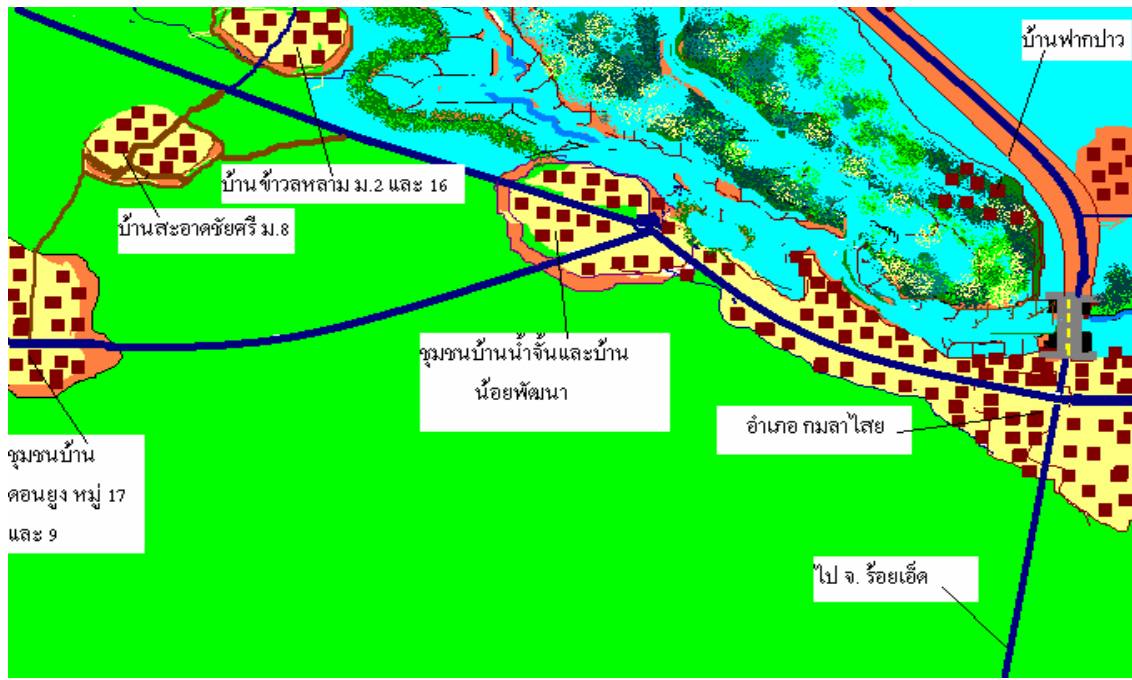
- การขาดความรู้ทางด้านการประกอบอาชีพทางการเกษตร
- ปัญหาหนี้สินเกิดจากการผลิตและลงทุนค้าขาย รวมไปถึงการซื้อเครื่องอุปโภค

บริโภคในครัวเรือน

- ขาดแคลนแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพในการค้าขาย
- เกณฑ์เฉลี่ยระดับการศึกษาของคนในชุมชนต่ำ
- ปัญหาการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของคนวัยเยาวชนและวัย

แรงงานในชุมชน

- ขาดอาชีพเสริมอย่างอื่นที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่

“ภาพที่ 86 ภาพแสดงการท่วมขังของน้ำปาว ในพื้นที่ตำบลกมลาไสย”

การศึกษาชุมชนบ้านดงพยอม หมู่ 8

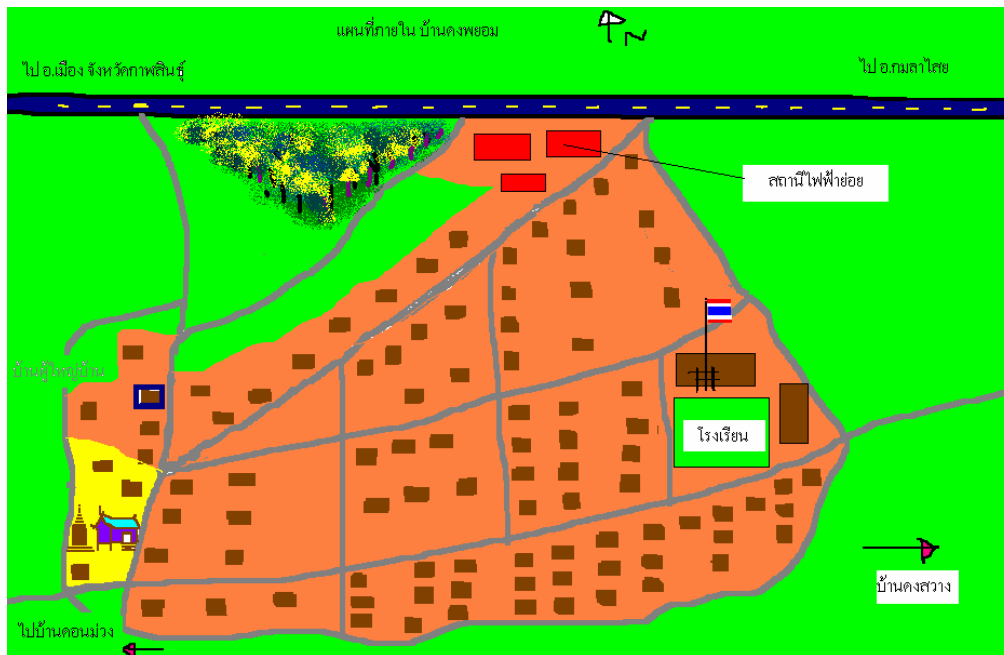
1.สภาพทั่วไป

1.1 ที่ตั้ง บ้านดงพยอม หมู่ 8 ตำบลห้วยโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ สถานที่ตั้ง อยู่ห่างจากลำน้ำปาว ประมาณ 1 กิโลเมตร ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 6 กิโลเมตร

1.2 ประวัติหมู่บ้าน

ประวัติของชุมชนดงพยอม แต่ก่อนเคยเป็นบ้านเก่าแก่เพราะมีโบสถ์ (สิม) เก่าหลังหนึ่ง ต่อมาเมื่อกลุ่มคนบ้านดอนม่วงมาตั้งบ้านขึ้น มีนายเปรี๊ยะ อุดมรัตน์ และนายนวน จำปาศรี เป็นผู้นำ สาเหตุที่ต้องมาตั้งชุมชนอยู่ที่นี่ เพราะปี พ.ศ. 2503 ได้เกิดอัคคีภัยขึ้นที่บ้านดอนม่วง จึงย้ายมาตั้งหมู่บ้านขึ้นใหม่ในปี พ.ศ. 2510 อย่างเป็นทางการ

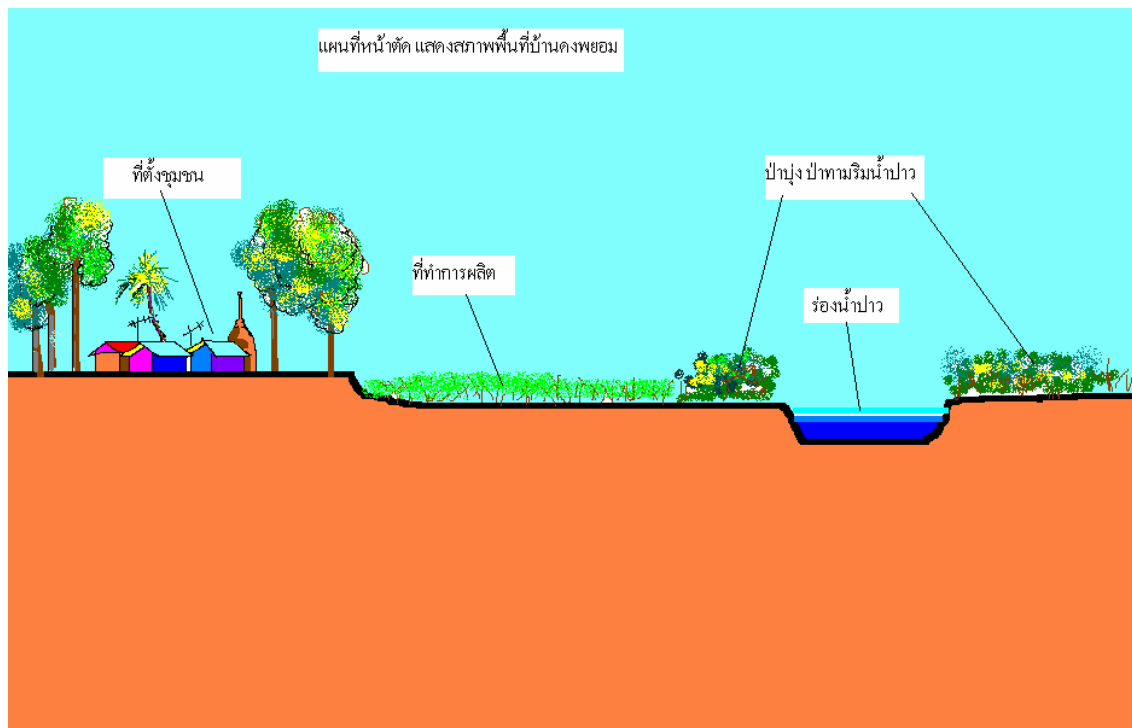
1.3 ภูมิประเทศ ลักษณะสภาพพื้นที่โดยทั่วไปส่วนใหญ่จะเป็นที่ราบลุ่มสลับที่ดอน ส่วนมากมี

“ภาพที่ 87 แผนที่ภายใน บ้านดงพะยอม “

อาณาเขต

ทิศเหนือ	จรดบ้าน ดอนปอแดง หมู่ 12 ต.ห้วยโพธิ์ อ.เมือง จ.กาฬสินธุ์
ทิศใต้	จรดบ้าน กลางดง หมู่ 10 ต.ห้วยโพธิ์ อ.เมือง จ.กาฬสินธุ์
ทิศตะวันออก	จรดบ้าน ดงสว่าง หมู่ 17 ต.ห้วยโพธิ์ อ.เมือง จ.กาฬสินธุ์
ทิศตะวันตก	จรดบ้าน ดอนม่วง หมู่ 9 ต.ห้วยโพธิ์ อ.เมือง จ.กาฬสินธุ์

“ภาพที่ 88 ภาพหน้าตัดชุมชนบ้านดงพะยอม”

1.4 จำนวนครัวเรือน บ้านดงพะยอม หมู่ 8 มีทั้งหมด 187 ครัวเรือน

ประชากร มีจำนวนทั้งสิ้น 786 คน

- ชาย 326 คน
- หญิง 460 คน

2. สภาพเศรษฐกิจจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

อดีต

- อาชีพหลักของคนในชุมชน คือ การทำนา ส่วนอาชีพรอง คือ การค้าขาย และอาชีพเสริมก็จะมีมารับจ้างทั่วไป การอพยพแรงงานเพื่อไปรับจ้างส่วนใหญ่จะอพยพไปที่ กรุงเทพฯ สาเหตุที่ต้องอพยพแรงงาน เนื่องจากในฤดูทำน่าน้ำท่วม ส่วนเวลาจะทำนาปรังน้ำก็ขาดแคลนไม่พอใช้ ก็เลยมีการอพยพแรงงานไปรับจ้างที่อื่น

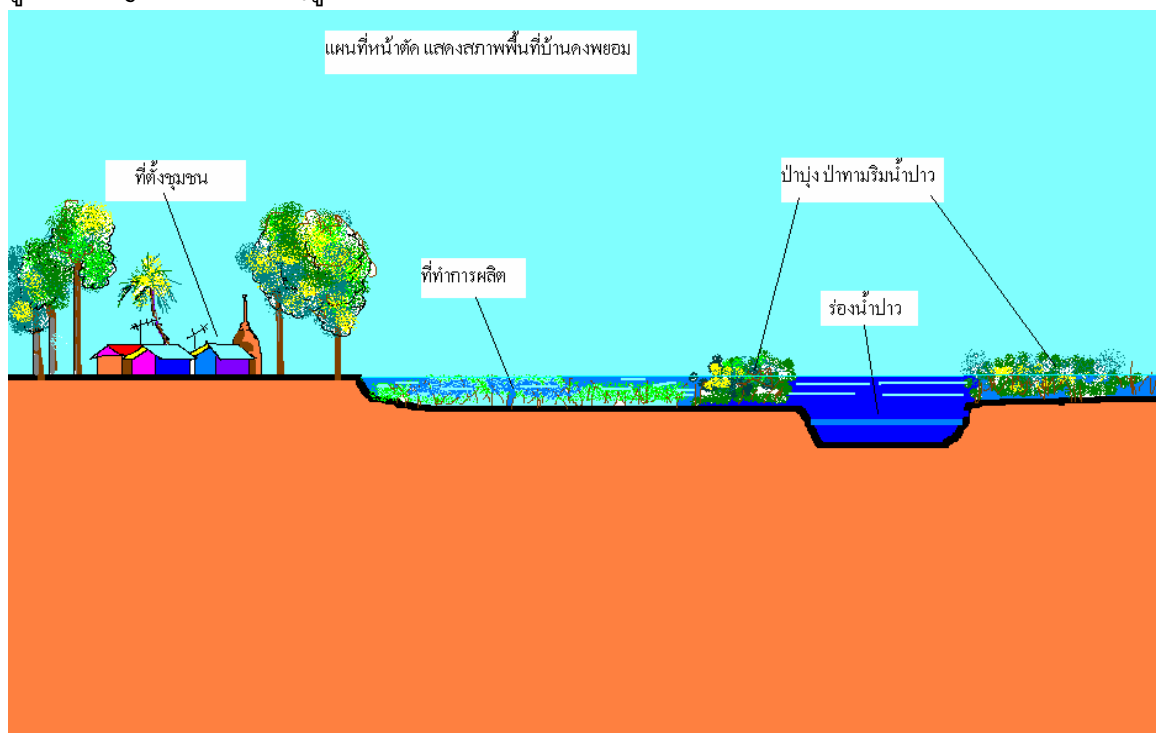
- ปัญหาด้านการประกอบอาชีพของชุมชน คือ ปัญหาน้ำท่วมในฤดูฝน และน้ำแล้งในฤดูแล้ง

- ที่มาของรายได้หลักของคนในชุมชน ส่วนใหญ่จะมาจากการทำนาและการปลูกผัก

ปัจจุบัน

- อาชีพหลักของคนในชุมชน คือ การค้าขาย ส่วนอาชีพรอง คือ การทำนา และอาชีพเสริมก็จะมีมารับจ้างทั่วไป และการอพยพแรงงานส่วนใหญ่ก็จะทำงานโรงงานต่างจังหวัดที่อยู่ใกล้เคียง เช่น ที่จังหวัดร้อยเอ็ด

- ปัญหาด้านการประกอบอาชีพหลักของชุมชน มีปัญหาด้านราคาสินค้าต่ำ แต่ค่าใช้จ่ายสูง และปัญหาน้ำท่วมในฤดูฝน

“ภาพที่ 89 ภาพแสดงลักษณะน้ำท่วมขังพื้นที่ทำการเกษตร บ้านดงพะยอม”

3. สภาพสังคม

3.1 กลุ่มองค์กรในชุมชน

ลำดับที่	ชื่อกลุ่ม	จำนวนสมาชิก	ปีที่ก่อตั้ง	กิจกรรมหลักที่ทำ
1	กลุ่มเกษตรกร	79	2544	ซื้อปุ๋ยทำการเกษตร
2	กลุ่ม อสม.	15	2525	กำจัดลูกน้ำยุงลาย
3	กลุ่มสตรีแม่บ้าน	15	2545	ทอผ้า
4	กลุ่มลูกค้า ธกส.	14	2537	เป็นแหล่งเงินทุน
5	กองทุนหมู่บ้าน ล้านบาท	147	2544	เป็นแหล่งเงินทุน

3.2 ทรัพยากรชุมชน

- แหล่งน้ำ ที่สำคัญของชุมชน คือ

- กุดดุก มีเนื้อที่ประมาณ 22 ไร่
- กุดไผ่ มีเนื้อที่ประมาณ 2 ไร่
- หนองเหีย มีเนื้อที่ประมาณ 15 ไร่
- หนองแก มีเนื้อที่ประมาณ 3 ไร่
- หนองหน้าหม่อม มีเนื้อที่ประมาณ 2 ไร่

- ป่าชุมชน ป่าชาวบ้านดงพะยอม พื้นที่ 36 ไร่ ใช้เป็นฉาปนกิจสถาน

หมายเหตุ แหล่งทรัพยากรที่กล่าวมาข้างต้น ชุมชนได้ใช้ร่วมกันกับชุมชนอื่น คือ บ้านดงสว่าง บ้านดอนปอแดง ซึ่งเป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ใกล้เคียงติดกัน

สภาพปัญหาของบ้านดงพะยอม หมู่ 8

ด้านอาชีพการเกษตร

- ปัญหาน้ำท่วมซ้ำซากที่ทำกินในช่วงฤดูน้ำหลาก จนผลผลิตเสียหาย
- ปัญหาผลผลิตข้าวนาปรังตกต่ำและถูกกดราคา
- ปัญหาขาดน้ำทำการเกษตรในช่วงหน้าแล้ง
- ขาดอาชีพเสริมที่เหมาะสม
- ปัญหาหนี้สินสะสมที่เกิดจากการลงทุนในการผลิต การค้าขาย การเลี้ยงปศุสัตว์ การพนัน หนี้เงินกองทุนหมู่บ้านละ 1 ล้านบาท

ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

- ธรรมชาติสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมเนื่องจากน้ำท่วมซ้ำซากติดต่อกันหลายปี

ด้านสังคม

- เยาวชนมีพฤติกรรมก้าวร้าว

- ครอบคลุมขาดความอบอุ่น เนื่องจากการอพยพแรงงานและการเดินทางไปทำงานในเมืองใหญ่ของคนในชุมชน

ด้านสาธารณสุข

- คนในชุมชนมีการบริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์มากขึ้น

- คนในชุมชนสุขภาพไม่แข็งแรงอันเนื่องจากการเป็นโรคเบาหวาน โรคหัวใจ โรคเก๊าท์ และอุบัติเหตุ

ด้านการศึกษา

- เยาวชนในชุมชนยังมีความนิยมไม่ชอบเรียนหนังสือในระดับสูง

การศึกษาชุมชนบ้านดอนสนวน หมู่ 9

1. สภาพทั่วไป

1.1 ที่ตั้ง บ้านดอนสนวน หมู่ 9 ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ สถานที่ตั้งชุมชนจะมีลำน้ำป่าวไหลผ่านใจกลางชุมชน และอยู่ห่างจากจังหวัดกาฬสินธุ์ ประมาณ 7 กิโลเมตร

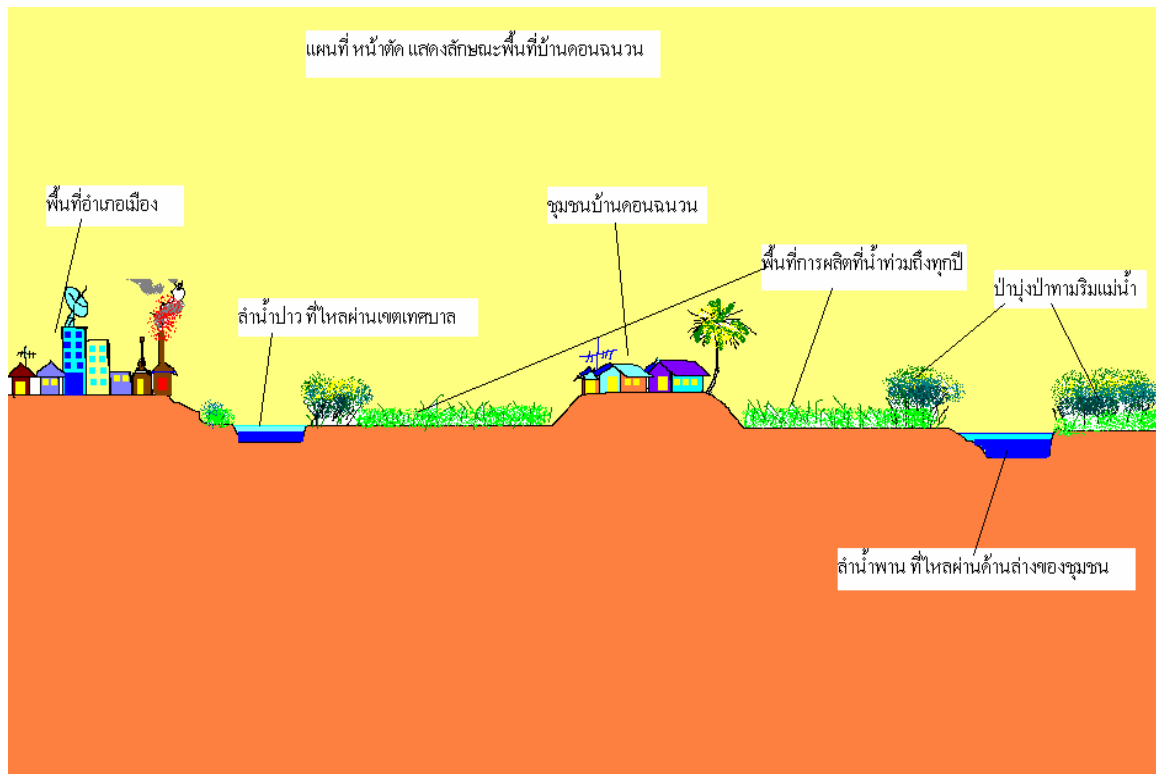
1.2 ประวัติหมู่บ้าน

กลุ่มคนที่มาตั้งบ้านเรือนครั้งแรกมีจำนวน 7 ครัวเรือน คือ 1. พ่อใหญ่ทะ พันโกฏี 2. พ่อใหญ่ทองแดง ธารประเสริฐ 3. พ่อใหญ่แพง พันโกฏี 4. พ่อใหญ่หล้า ศรีโยธา 5. พ่อใหญ่เรือง ถิตยพงษ์ 6. พ่อใหญ่จันดา พิมพะสอน และ 7. พ่อใหญ่เทิง ถิตยจรุง ทั้ง 7 ครอบครัวนี้ได้อพยพมาจากบ้านหลุบ กระทรวงมหาดไทยอนุมัติให้ตั้งหมู่บ้าน และได้ให้ชื่อว่าบ้านดอนสนวน หมู่ 5 ต.หลุบ อ.เมือง จ.กาฬสินธุ์ ปี 2485 จึงได้มีการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านขึ้นมาปกครองหมู่บ้าน ได้แก่นายสุต อังคะแสน เป็นผู้ใหญ่บ้าน ด้านการศึกษาในหมู่บ้านไม่มี นายสุต อังคะแสน ได้ประชุมชาวบ้านพร้อมกรรมการในหมู่บ้านสร้างโรงเรียน ซึ่งมีนายเสถียร มาศหันธ์ เป็นครูใหญ่ ตั้งแต่ปี 2487 ต่อมาปี 2509 จึงได้มีการก่อตั้งวัดขึ้น มีชาวบ้านบริจาคเงินจัดซื้อที่ดินจำนวน 10 ไร่ ปี พ.ศ. 2516 นายสุต อังคะแสน ได้เกษียณอายุ จึงได้มีการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านขึ้นมาแทน คือ พ่อใหญ่สิมมา พันโกฏี เป็นผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบัน

1.3 ภูมิประเทศ เป็นพื้นที่ราบลุ่มเป็นแนวยาว และลำน้ำป่าวไหลผ่านใจกลางชุมชน เป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์ เหมาะแก่การทำการเกษตร

อาณาเขต

ทิศเหนือ	จรดพื้นที่บ้านดอนชัย ต.หลุบ อ.เมือง จ.กาฬสินธุ์
ทิศใต้	จรดพื้นที่บ้านดอนปอแดง หมู่ 7 ต.ห้วยโพธิ์ อ.เมือง จ. กาฬสินธุ์
ทิศตะวันออก	จรดพื้นที่บ้านดอนม่วง หมู่ 6 ต.ห้วยโพธิ์ อ.เมือง จ. กาฬสินธุ์
ทิศตะวันตก	จรดพื้นที่บ้านปอแดง ต.นาดี อ.ยางตลาด จ.กาฬสินธุ์

“ภาพที่ 90 ภาพหน้าตัดบ้านดอนฉนวน”

1.4 จำนวนครัวเรือน บ้านดอนสนวน หมู่ 9 มีทั้งหมด 187 ครัวเรือน

ประชากร มีจำนวนทั้งสิ้น 838 คน

- ชาย คน
- หญิง คน

2.สภาพเศรษฐกิจจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

อดีต

อาชีพหลักของคนในชุมชน คือ การเลี้ยงวัว ควาย ไร่ชาय ส่วนอาชีพรอง คือ การทำนา 1 ครั้งตามปกติ ส่วนอาชีพเสริม คือ การทำสวนและการหาปลาไว้กิน ส่วนที่เหลือก็นำไปแลกอาหารจากบ้านอื่นที่อยู่ใกล้เคียงกัน ที่มาของรายได้ของคนในชุมชนส่วนใหญ่จะมาจากการขายวัว ควาย รองลงมาคือ ได้จากการทำนา และการรับจ้างทั่วไป

ปัจจุบัน

อาชีพหลักของคนในชุมชน คือ การไปค้าขายที่กรุงเทพฯ คือ จะมีรถรับจ้างไปค้าขายที่กรุงเทพฯ ส่วนของที่นำไปขายส่วนใหญ่จะเป็นพืชผักพื้นบ้าน หรืออาหารตามฤดูกาล เช่น กบ เขียด ปลาน้ำจืด ตลอดจนหอยและแมลงต่าง ๆ บางครอบครัวก็จะมีปลูกพืชผักสวนครัวเพื่อเก็บขายส่งให้กับกลุ่มที่จะเดินทางลงไปขายที่กรุงเทพฯ ส่วนอาชีพรอง คือ การทำนา ทำสวน และการเลี้ยงโค-กระบือ ทั้งแบบเลี้ยงขังคอก และการเลี้ยงแบบปล่อยทุ่ง ส่วนอาชีพเสริมของคนในชุมชน คือ การหาปลาตามแม่น้ำปาว น้ำพานรวมไปถึงกุด ห้วย หนอง คลอง บึงต่าง ๆ และการรับจ้างทั่วไป

3. สภาพทางสังคม

กลุ่มองค์กรในชุมชน

ลำดับที่	ชื่อกลุ่ม	จำนวนสมาชิก	ปีที่ก่อตั้ง	กิจกรรมหลักที่ทำ
1	กลุ่มเยาวชน	20	2539	การกีฬา
2	กลุ่ม อสม.	11	2522	กำจัดลูกน้ำยุงลาย/การปฐมพยาบาล
3	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	15	2547	ทอผ้า
4	กองทุนหมู่บ้านละ 1 ล้านบาท	187	2544	เป็นแหล่งเงินทุน

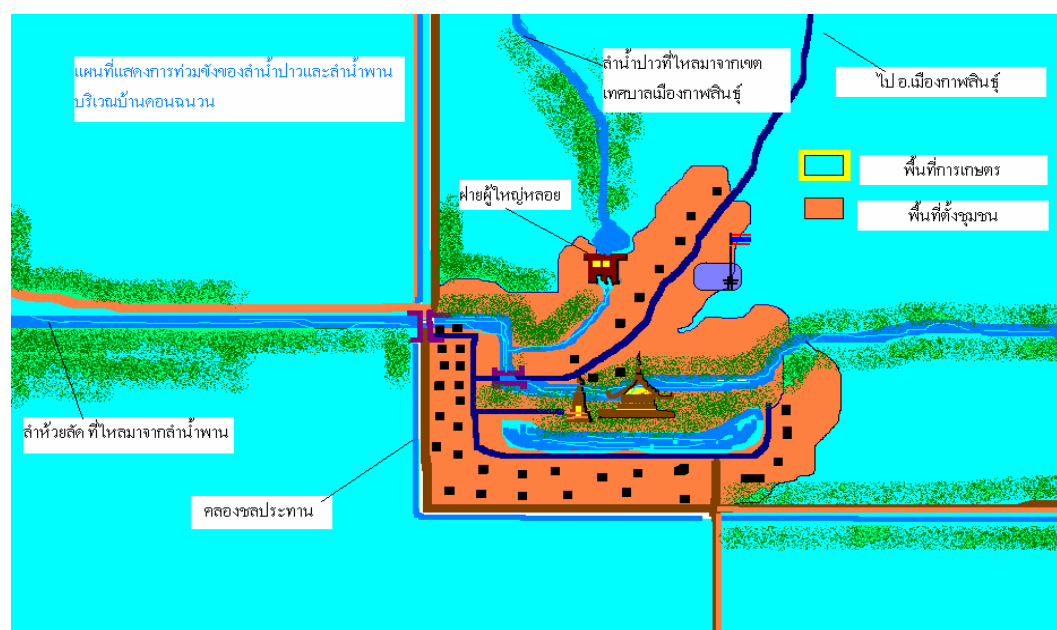
4.สภาพปัญหาของชุมชนบ้านดอนสนวน หมู่ 9

ด้านการประกอบอาชีพ

- ปัญหาน้ำท่วมที่ทำกิน ผลผลิตตกต่ำ
- ในหน้าแล้งขาดแคลนน้ำในการทำการเกษตร
- ราคาผลผลิตต่ำ
- ขาดอาชีพเสริม ทำให้มีการอพยพแรงงานไปทำงานต่างจังหวัดเพิ่มขึ้น
- มีที่ทำกินน้อย ทำให้มีการบุกรุกป่าทาม

ด้านสาธารณสุข

- ถนนภายในชุมชนและระหว่างชุมชนไม่ดีเท่าที่ควร เกิดการชำรุดเสียหายเนื่องจากเกิดภาวะน้ำท่วมทุกปี

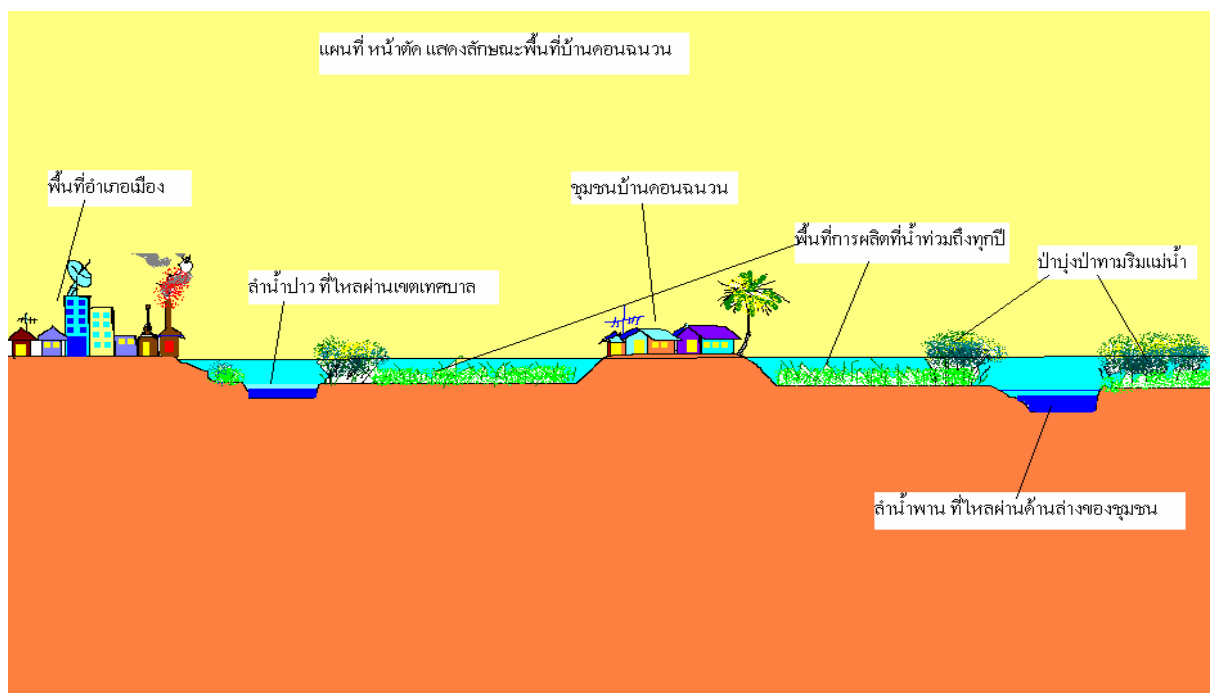
“ภาพที่ 91 แสดงการท่วมขังของน้ำปาวในพื้นที่บ้านดอนฉนวน “

ด้านสิ่งแวดล้อม

- ธรรมชาติสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมเนื่องจากน้ำท่วมซ้ำซากติดต่อกันหลายปี
- ป่าบุ่งป่าทามถูกบุกรุกแผ้วถางเพื่อจับจองเป็นที่ทำกิน
- เยาวชนมีพฤติกรรมก้าวร้าว ไม่มีสัมมาคารวะ
- ครอบครัวขาดความอบอุ่น เนื่องจากผู้ปกครองไม่ได้อยู่อบรมเลี้ยงดูลูก ปล่อยให้อยู่กับตา ยาย ทำให้เด็กขาดความอบอุ่น ต้องไปพึ่งพาเพื่อน ถ้าคบเพื่อนดีก็ดีไป แต่ถ้าคบเพื่อนไม่ดีก็เป็นปัญหาของสังคมต่อไปอีก

ด้านการศึกษา

- ขาดกองทุนส่งเสริมการศึกษาในระดับชุมชน
- ทักษะต่อการเรียนในระดับสูงของเยาวชนในชุมชนไม่ดี
- ชุมชนอยู่ห่างไกลจากสถานศึกษา

“ภาพที่ 92 หน้าตัดแสดงระดับการท่วมขังของน้ำปาวในพื้นที่บ้านดอนฉนวน”

รายชื่อเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติปี 2548

หมู่ 1 ตำบลห้วยโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	ชื่อ-สกุล	สถานที่อยู่อาศัย			ความเสียหาย		
		เลขที่	หมู่	ตำบล	ชนิดพืช	พื้นที่ประสบภัย (ไร่)	พื้นที่ เสียหาย (ไร่)
1	นางจุฬาลักษณ์ ปรีจรรย์ส		1	ห้วยโพธิ์	ข้าว	3	3
2	นางสาวทองใส นาชัยเวียง		1	ห้วยโพธิ์	ข้าว	8	8
3	นายธงชัย ชันธะบุรณ์		1	ห้วยโพธิ์	ข้าว	4	4
4	นางเพ็ญจันทร์ ลาภบุญเรือง		1	ห้วยโพธิ์	ข้าว	2	2
5	นางเพียร จังโกฏี		1	ห้วยโพธิ์	ข้าว	3	3
6	นางเพียร ปรีอารมณ		1	ห้วยโพธิ์	ข้าว	3	3
7	นายสนั่น สิทธิการ		1	ห้วยโพธิ์	ข้าว	8	8

พื้นที่ความเสียหาย หมู่ 1 ตำบลห้วยโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ รวม 31 ไร่ (นาข้าว)

รายชื่อเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติปี 2548

หมู่ 2 ตำบลห้วยโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	ชื่อ-สกุล	สถานที่อยู่อาศัย			ความเสียหาย		
		เลขที่	หมู่	ตำบล	ชนิดพืช	พื้นที่ประสบภัย (ไร่)	พื้นที่ เสียหาย (ไร่)
1	นางกุหลาบ ภูมิประหมั่น		2	ห้วยโพธิ์	ข้าว	10	10
2	นางจันทร์เพ็ญ วิเชียรไชย		2	ห้วยโพธิ์	ข้าว	4	4
3	นายทองคำ สิทธิการณ		2	ห้วยโพธิ์	ข้าว	11	11
4	นางทองคำ วังภูษิต		2	ห้วยโพธิ์	ข้าว	5	5
5	นางทองปาน ลาภบุญเรือง		2	ห้วยโพธิ์	ข้าว	4	4
6	นางนวลจันทร์ ศิริเขียว		2	ห้วยโพธิ์	ข้าว	5	5
7	นางน้อย กายากุล		2	ห้วยโพธิ์	ข้าว	3	3
8	นางบัวพา จังโกฏี		2	ห้วยโพธิ์	ข้าว	3	3
9	นางบัวสี จังโกฏี		2	ห้วยโพธิ์	ข้าว	2	2
10	นางบุญโฮม วิเชียรไชย		2	ห้วยโพธิ์	ข้าว	7	7
11	นายประยงค์ ชัยคำภา		2	ห้วยโพธิ์	ข้าว	3	3
12	นางแปลง วิเชียรชัย		2	ห้วยโพธิ์	ข้าว	3	3
13	นางมะลิจันทร์ ปรีสวง		2	ห้วยโพธิ์	ข้าว	3	3

14	นางยุพา เรืองสมบัติ		2	ห้วยโพธิ์	ข้าว	2	2
15	นางวิลาวัลย์ ปรีสวิง		2	ห้วยโพธิ์	ข้าว	3	3
16	นายวีระศักดิ์ ธารสมบัติ		2	ห้วยโพธิ์	ข้าว	5	5

รายชื่อเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติปี 2548

หมู่ 2 ตำบลห้วยโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	ชื่อ-สกุล	สถานที่อยู่อาศัย			ความเสียหาย		
		เลขที่	หมู่	ตำบล	ชนิดพืช	พื้นที่ประสบภัย (ไร่)	พื้นที่ เสียหาย (ไร่)
17	นายสมศรี เพิ่มสินธ์		2	ห้วยโพธิ์	ข้าว	12	12
18	นางสุดใจ ภูผิวเงิน		2	ห้วยโพธิ์	ข้าว	10	10
19	นางหนูสุน ยมภา		2	ห้วยโพธิ์	ข้าว	5	5

พื้นที่ความเสียหาย หมู่ 2 ตำบลห้วยโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ รวม 100 ไร่ (นาข้าว)

รายชื่อเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติปี 2548

หมู่ 5 ตำบลห้วยโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	ชื่อ-สกุล	สถานที่อยู่อาศัย			ความเสียหาย		
		เลขที่	หมู่	ตำบล	ชนิดพืช	พื้นที่ประสบภัย (ไร่)	พื้นที่ เสียหาย (ไร่)
1	นายคำบุ ภูจำพล		5	ห้วยโพธิ์	ข้าว	4	4
2	นายคำผา ปรีสวิง		5	ห้วยโพธิ์	ข้าว	9	9
3	นายจำรัส ประบุญพล		5	ห้วยโพธิ์	ข้าว	8	8
4	นายชู ปรีสวิง		5	ห้วยโพธิ์	ข้าว	10	10
5	นายทองม้วน ถิตย์ประเดิม		5	ห้วยโพธิ์	ข้าว	5	5
6	นายทองเลี่ยม ปรีพูล		5	ห้วยโพธิ์	ข้าว	20	20
7	นายทองสวรรค์ ปรีการ		5	ห้วยโพธิ์	ข้าว	12	12
8	นางสาวนิรัญญา ปรีพูล		5	ห้วยโพธิ์	ข้าว	12	12
9	นายบุญจันทร์ ปรีผ่อง		5	ห้วยโพธิ์	ข้าว	7	7
10	นายประกอบ ปรีพูล		5	ห้วยโพธิ์	ข้าว	30	30
11	นายประสิทธิ์ คามจังหวาร		5	ห้วยโพธิ์	ข้าว	16	16
12	นางการรอง อรัญถิตย์		5	ห้วยโพธิ์	ข้าว	8	8

13	นายทอง อัครโคตร		5	ห้วยโพธิ์	ข้าว	6	6
14	นายสมจิตร กรีเทพ		5	ห้วยโพธิ์	ข้าว	5	5
15	นางสมลักษณ์ ตาทิพย์		5	ห้วยโพธิ์	ข้าว	16	16
16	นางสวัสดิ์ อัญมมาลา		5	ห้วยโพธิ์	ข้าว	4	4
17	นายสำราญ แนนอุดร		5	ห้วยโพธิ์	ข้าว	5	5
18	นายสุปัน ไชยมะณี		5	ห้วยโพธิ์	ข้าว	10	10
19	นางหนูเผือก เพิ่มสินธุ์		5	ห้วยโพธิ์	ข้าว	4	4

พื้นที่ความเสียหาย หมู่ 5 ตำบลห้วยโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ รวม 191 ไร่ (นาข้าว)

รายชื่อเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติปี 2548

หมู่ 6 ตำบลห้วยโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	ชื่อ-สกุล	สถานที่อยู่อาศัย			ความเสียหาย		
		เลขที่	หมู่	ตำบล	ชนิดพืช	พื้นที่ประสบภัย (ไร่)	พื้นที่ เสียหาย (ไร่)
1	นายกิตติ ปรีพูล		6	ห้วยโพธิ์	ข้าว	8	8
2	นางแจ่มจันทร์ ปรีการ		6	ห้วยโพธิ์	ข้าว	20	20
3	นายชู อุดรสัน		6	ห้วยโพธิ์	ข้าว	8	8
4	นายทองสา กายากุล		6	ห้วยโพธิ์	ข้าว	13	13
5	นางบุญจันทร์ พิมพะสอน		6	ห้วยโพธิ์	ข้าว	2	2
6	นางบุญช่วย อัครโคตร		6	ห้วยโพธิ์	ข้าว	4	4
7	นายบุญศรี ปรีดี		6	ห้วยโพธิ์	ข้าว	8	8
8	นางสาวประทวน เวียงสิมา		6	ห้วยโพธิ์	ข้าว	7	7
9	นายประสาธ ปรีการ		6	ห้วยโพธิ์	ข้าว	10	10
10	นายรัตน์ ปรีสว่าง		6	ห้วยโพธิ์	ข้าว	7	7
11	นางละไม นาชัยลาน		6	ห้วยโพธิ์	ข้าว	16	16
12	นางลำเอียง ชารประเสริฐ		6	ห้วยโพธิ์	ข้าว	9	9
13	นางสมจิตร ถิตยรัศมี		6	ห้วยโพธิ์	ข้าว	2	2
14	นางสมจิตร ถิตยรัศมี		6	ห้วยโพธิ์	ข้าว	8	8
15	นายสำราญ ดอนสถิตย์		6	ห้วยโพธิ์	ข้าว	5	5
16	นางอุดม ปรีกุล		6	ห้วยโพธิ์	ข้าว	10	10

พื้นที่ความเสียหาย หมู่ 6 ตำบลห้วยโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ รวม 137 ไร่ (นาข้าว)

รายชื่อเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติปี 2548

หมู่ 7 ตำบลห้วยโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	ชื่อ-สกุล	สถานที่อยู่อาศัย			ความเสียหาย		
		เลขที่	หมู่	ตำบล	ชนิดพืช	พื้นที่ประสบภัย (ไร่)	พื้นที่ เสียหาย (ไร่)
1	นายกว้าง กริเทพ		7	ห้วยโพธิ์	ข้าว	11	11
2	นางคำตา ภูทองหล่อ		7	ห้วยโพธิ์	ข้าว	2	2
3	นางจอมศรี ปอยสุวรรณ		7	ห้วยโพธิ์	ข้าว	7	7
4	นายเฉลิม ธารบุญ		7	ห้วยโพธิ์	ข้าว	3	3
5	นายทองแดง ถิตย์รัมย์		7	ห้วยโพธิ์	ข้าว	4	4
6	นางทองใบ ชุมสอน		7	ห้วยโพธิ์	ข้าว	6	6
7	นายทองสาร ถิตย์สมบูรณ์		7	ห้วยโพธิ์	ข้าว	3	3

รายชื่อเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติปี 2548

หมู่ 7 ตำบลห้วยโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	ชื่อ-สกุล	สถานที่อยู่อาศัย			ความเสียหาย		
		เลขที่	หมู่	ตำบล	ชนิดพืช	พื้นที่ประสบภัย (ไร่)	พื้นที่ เสียหาย (ไร่)
8	นางทองใส วงศ์สำแดง		7	ห้วยโพธิ์	ข้าว	15	15
9	นางบำเพ็ญ ภูจรีด		7	ห้วยโพธิ์	ข้าว	24	24
10	นายไพบูรณ์ โพธิ์มณี		7	ห้วยโพธิ์	ข้าว	2	2
11	นางวัฒนา ปรีกาล		7	ห้วยโพธิ์	ข้าว	7	7
12	นางศิริลักษณ์ ถิตย์สมบูรณ์		7	ห้วยโพธิ์	ข้าว	3	3
13	นายสงค์ ธารดิลก		7	ห้วยโพธิ์	ข้าว	8	8
14	นายสมศักดิ์ ภูสารี		7	ห้วยโพธิ์	ข้าว	3	3
15	นายสมัย ถิตย์สมบูรณ์		7	ห้วยโพธิ์	ข้าว	5	5
16	นายสุตสาคร ปรีอารมณ		7	ห้วยโพธิ์	ข้าว	3	3
17	นางหนา ปรีการ		7	ห้วยโพธิ์	ข้าว	10	10
18	นางหนูจันทร์ สำราญมล		7	ห้วยโพธิ์	ข้าว	6	6
19	นางอำนาจ อัครโคตร		7	ห้วยโพธิ์	ข้าว	11	11

พื้นที่ความเสียหาย หมู่ 7 ตำบลห้วยโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ รวม 133 ไร่ (นาข้าว)

รายชื่อเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติปี 2548

หมู่ 8 ตำบลห้วยโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	ชื่อ-สกุล	สถานที่อยู่อาศัย			ความเสียหาย		
		เลขที่	หมู่	ตำบล	ชนิดพืช	พื้นที่ประสบภัย (ไร่)	พื้นที่ เสียหาย (ไร่)
1	นายกำจัด ธารใส		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	3	3
2	นายกิตติ อังคะแสน		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	10	10
3	นางคำพันธ์ ธารสวีน		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	10	10
4	นายคุณ วิลาชัย		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	15	15
5	นางไครศรี ทองคำห่อ		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	12	12
6	นางจันทร์ ถิตย์รัมย์		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	8	8
7	นายจันทะ วิลาชัย		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	15	15
8	นางจิตร พลไกรสร		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	12	12
9	นางใจ สอรักษา		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	4	4
10	นางชื่น ถิตย์ผาด		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	19	19
11	นายณรงค์ ดอนโพธิ์ศรี		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	5	5

รายชื่อเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติปี 2548

หมู่ 8 ตำบลห้วยโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	ชื่อ-สกุล	สถานที่อยู่อาศัย			ความเสียหาย		
		เลขที่	หมู่	ตำบล	ชนิดพืช	พื้นที่ประสบ ภัย (ไร่)	พื้นที่ เสียหาย (ไร่)
12	นางดอนทวย ธารสวีน		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	10	10
13	นางตัน มณีวงศ์		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	12	12
14	นางตุ้ เหล่าน้ำใส		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	12	12
15	นางถาวร ถิตย์รัมย์		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	8	8
16	นายถาวร ภูมิying		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	8	8
17	นายทวี ธารสวีน		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	7	7
18	นางทองคำ สุขศรี		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	11	11
19	นายทองแดง จำปาสี		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	33	33
20	นางทองปุ่น บุญมีสี		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	16	16
21	นายทองศูนย์ จันทสอน		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	18	18

22	นางทองสอน จันทรประเสริฐ		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	4	4
23	นายทองใส ถิตย์รัมย์		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	9	9
24	นางนวลจันทร์ ธารสรวง		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	5	5
25	นางสาวนิตหน้อย โสตามรรค		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	13	13
26	นายบุญจันทร์ ถิตย์สมบุรณ์		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	7	7
27	นายบุญชู ภูตะวัน		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	29	29
28	นายบุญถม พันโกฏี		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	4	4
29	นางสาวบุญนอม ธารประเสริฐ		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	3	3
30	นางบุญเนา สุโนภักดิ์		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	9	9
31	นายบุญสิน ธารแผ้ว		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	39	39
32	นางบุญใส ปริ้มงคล		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	3	3
33	นายบุญหนา วงศ์เสนา		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	42	42
34	นายประกอบ ปริ้มงคล		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	10	10
35	นายประคอง ธารประเสริฐ		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	7	7
36	นายประพันธ์ พันโกฏี		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	13	13
37	นางประมวล สาระพร		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	10	10
38	นายประยงค์ ภูตองลม		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	12	12
39	นางปัด ถิตย์ประเดิม		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	50	50
40	นายพงษ์พัฑ์ สอรักษา		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	5	5
41	นายพิกุล ฮามพิทักษ์		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	7	7

รายชื่อเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติปี 2548

หมู่ 8 ตำบลห้วยโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	ชื่อ-สกุล	สถานที่อยู่อาศัย			ความเสียหาย		
		เลขที่	หมู่	ตำบล	ชนิดพืช	พื้นที่ประสบ ภัย (ไร่)	พื้นที่ เสียหาย (ไร่)
42	นางไพฑูรย์ โคสมบุรณ์		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	9	9
43	นายไพบูลย์ ปรีรัมย์		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	16	16
44	นางไพรวลัย ปรีวิชัย		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	5	5
45	นายยูร ธารเจริญ		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	10	10
46	นางรัศมี ดอนสถิตย์		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	10	10
47	นางราตรี วรรณพิลา		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	5	5
48	นางเลียง คำรัมย์		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	4	4

49	นางวิไล สอรักษา		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	8	8
50	นายศิริ ปรีพูล		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	5	5
51	นางสนม บุญศาสตร์		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	6	6
52	นางสนิท ธารประเสริฐ		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	9	9
53	นางสมใจ อุดมรัตน์		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	8	8
54	นางสมบูรณ์ ปรีเลี่ยม		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	45	45
55	นางสมปอง มณีวงศ์		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	10	10
56	นายสมหมาย ถิตยรัศมี		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	9	9
57	นางสมหวัง ถิตยละออ		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	5	5
58	นางสม่อย ถิตยเจือ		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	7	7
59	นางสมัย ธารแผ้ว		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	10	10
60	นางสร้อย นาชัยฤทธิ์		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	10	10
61	นายสังวาล ธารสวิง		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	10	10
62	นายสายยล ธารไสว		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	5	5
63	นางสำราญ มณีแสน		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	19	19
64	นายสิม ถิตยรัศมี		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	6	6
65	นางสุกัญญา กล่ำเงิน		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	16	16
66	นางสุภาพร ถิตยรัศมี		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	7	7
67	นางสุวรรณ ถิตยผาด		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	10	10
68	นางสุวรรณา การศักดิ์		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	5	5
69	นางแสง แสนศรี		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	3	3
70	นายโสภณ เพ็ญประชุม		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	9	9
71	นางโสภา ธารไสว		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	7	7

รายชื่อเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติปี 2548

หมู่ 8 ตำบลห้วยโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	ชื่อ-สกุล	สถานที่อยู่อาศัย			ความเสียหาย		
		เลขที่	หมู่	ตำบล	ชนิดพืช	พื้นที่ประสบ ภัย (ไร่)	พื้นที่ เสียหาย (ไร่)
72	นายไสว คำรัศมี		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	7	7
73	นายหนูน ถิตยวิลาส		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	5	5
74	นางหนูพิน ภูแร่ศรี		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	3	3
75	นางหย่อนใจ วังนิเทศ		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	7	7

76	นายหัต อุ่นสวาสดี		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	9	9
77	นางอรพิน หนองสุธรรม		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	9	9
78	นางอัมพร ไชยกำบัง		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	23	23
79	นายอัมพันธ์ ถิตยรัศมี		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	16	16
80	นางอำนาจ ธารบุญ		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	8	8
81	นางอำพร จำปาสี		8	ห้วยโพธิ์	ข้าว	7	7

พื้นที่ความเสียหาย หมู่ 8 ตำบลห้วยโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ รวม 911 ไร่ (นาข้าว)

รายชื่อเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติปี 2548

หมู่ 9 ตำบลห้วยโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	ชื่อ-สกุล	สถานที่อยู่อาศัย			ความเสียหาย		
		เลขที่	หมู่	ตำบล	ชนิดพืช	พื้นที่ประสบภัย (ไร่)	พื้นที่ เสียหาย (ไร่)
1	นางเก่ง โพธิมณี		9	ห้วยโพธิ์	ข้าว	11	11
2	นายคำดี ธารบุญ		9	ห้วยโพธิ์	ข้าว	23	23
3	นางคำพอง พินิจโชติ		9	ห้วยโพธิ์	ข้าว	12	12
4	นางสาวจันทร์เพ็ญ ถิตยรัศมี		9	ห้วยโพธิ์	ข้าว	5	5
5	นางดรุณี พยุพล		9	ห้วยโพธิ์	ข้าว	3	3
6	นางดวงจันทร์ วงศ์พิลาน		9	ห้วยโพธิ์	ข้าว	8	8
7	นางดำ ธารประเสริฐ		9	ห้วยโพธิ์	ข้าว	15	15
8	นางทอง ธารแผ้ว		9	ห้วยโพธิ์	ข้าว	8	8
9	นางทองดี โพธิมณี		9	ห้วยโพธิ์	ข้าว	7	7
10	นางทองพูน ธารแมน		9	ห้วยโพธิ์	ข้าว	7	7
11	นางทองเพชร ธารสมบัติ		9	ห้วยโพธิ์	ข้าว	15	15
12	นางทองเรียบ สุทธิชุม		9	ห้วยโพธิ์	ข้าว	7	7
13	นายทองสง แสนศรี		9	ห้วยโพธิ์	ข้าว	8	8

รายชื่อเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติปี 2548

หมู่ 9 ตำบลห้วยโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	ชื่อ-สกุล	สถานที่อยู่อาศัย			ความเสียหาย		
		เลขที่	หมู่	ตำบล	ชนิดพืช	พื้นที่ประสบ ภัย (ไร่)	พื้นที่ เสียหาย (ไร่)

14	นางนิยม ถิตยประเดิม		9	ห้วยโพธิ์	ข้าว	5	5
15	นางบุญช่วย พลพันธ์		9	ห้วยโพธิ์	ข้าว	10	10
16	นายบุญถม ธารจันทร์		9	ห้วยโพธิ์	ข้าว	18	18
17	นางบุญนาถ พิลาชัย		9	ห้วยโพธิ์	ข้าว	17	17
18	นางบุณ คำประเทือง		9	ห้วยโพธิ์	ข้าว	5	5
19	นางประหยัด ถิตยสิทธิ์		9	ห้วยโพธิ์	ข้าว	7	7
20	นางปราณี ดอนโพธิ์ศรี		9	ห้วยโพธิ์	ข้าว	10	10
21	นางเปื้อง นาชัยลง		9	ห้วยโพธิ์	ข้าว	5	5
22	นางเปื้อง ปรีวิไล		9	ห้วยโพธิ์	ข้าว	4	4
23	นางพะเนียง ธารสมบัติ		9	ห้วยโพธิ์	ข้าว	5	5
24	นายไพรวรรณ ธารประเสริฐ		9	ห้วยโพธิ์	ข้าว	3	3
25	นางละมุล ชัยอุโคตร		9	ห้วยโพธิ์	ข้าว	8	8
26	นายสำราญ จำปาแถม		9	ห้วยโพธิ์	ข้าว	9	9
27	นายสิน คำประเทือง		9	ห้วยโพธิ์	ข้าว	4	4
28	นางแสงจันทร์ อิมสมบัติ		9	ห้วยโพธิ์	ข้าว	4	4
29	นางหนู มังสุไร		9	ห้วยโพธิ์	ข้าว	3	3
30	นายอนันต์ พลเสน		9	ห้วยโพธิ์	ข้าว	10	10
31	นางอรรพรรณ ธารชัย		9	ห้วยโพธิ์	ข้าว	9	9

พื้นที่ความเสียหาย หมู่ 9 ตำบลห้วยโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ รวม 265 ไร่ (นาข้าว)

รายชื่อเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติปี 2548

หมู่ 10 ตำบลห้วยโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	ชื่อ-สกุล	สถานที่อยู่อาศัย			ความเสียหาย		
		เลขที่	หมู่	ตำบล	ชนิดพืช	พื้นที่ประสบ ภัย (ไร่)	พื้นที่ เสียหาย (ไร่)
1	นางกิ่ง เพชรสังหาร		10	ห้วยโพธิ์	ข้าว	2	2
2	นางสาวคำทอง บุญไสว		10	ห้วยโพธิ์	ข้าว	5	5
3	นางจันทิ ธารดอนรัตน์		10	ห้วยโพธิ์	ข้าว	10	10
4	นายฉลอง บุญไสว		10	ห้วยโพธิ์	ข้าว	5	5
5	นางดวงจันทร์ ชาริวงศ์		10	ห้วยโพธิ์	ข้าว	4	4
6	นางทองจันทร์ วิสุเรย์		10	ห้วยโพธิ์	ข้าว	5	5
7	นางนวลศรี เศษวงษ์		10	ห้วยโพธิ์	ข้าว	9	9
8	นางนิภา ปรีกุล		10	ห้วยโพธิ์	ข้าว	18	18

9	นายบุญธรรม อาคะราช		10	ห้วยโพธิ์	ข้าว	3	3
10	นางประครอง บุญใส		10	ห้วยโพธิ์	ข้าว	5	5
11	นายประพันธ์ สารบรรณ		10	ห้วยโพธิ์	ข้าว	10	10
12	นางประเสริฐ สุทธิชุม		10	ห้วยโพธิ์	ข้าว	23	23
13	นางปัญจะ บุญใส		10	ห้วยโพธิ์	ข้าว	6	6
14	นางยุร เวพูนัน		10	ห้วยโพธิ์	ข้าว	8	8
15	นางสาววาสนา ธารักษ์		10	ห้วยโพธิ์	ข้าว	7	7
16	นางแวว ปรีสวิง		10	ห้วยโพธิ์	ข้าว	25	25
17	นายศรี เศษวงษ์		10	ห้วยโพธิ์	ข้าว	6	6
18	นางสมร ขยอมดอก		10	ห้วยโพธิ์	ข้าว	5	5
19	นางสว่าง วิสูงเร		10	ห้วยโพธิ์	ข้าว	8	8
20	นายสว่าง โสมา		10	ห้วยโพธิ์	ข้าว	32	32
21	นางสำรี คำประเทือง		10	ห้วยโพธิ์	ข้าว	17	17
22	นางสาวสุชาดา บุญงาม		10	ห้วยโพธิ์	ข้าว	18	18
23	นายสุนทร ทุมเกษร		10	ห้วยโพธิ์	ข้าว	10	10
24	นายสุพรรณ วิเชียรชอย		10	ห้วยโพธิ์	ข้าว	14	14
25	นายสุรพล บุญใส		10	ห้วยโพธิ์	ข้าว	6	6
26	นายบุญ เศษวงษ์		10	ห้วยโพธิ์	ข้าว	7	7
27	นางหนู ปรีกุล		10	ห้วยโพธิ์	ข้าว	7	7
28	นางหนูจันทร์ กุดทิง		10	ห้วยโพธิ์	ข้าว	17	17
29	นายอ้วน ถิตย์ไชย		10	ห้วยโพธิ์	ข้าว	17	17
30	นางแอ้ว โพธิมณี		10	ห้วยโพธิ์	ข้าว	6	6

พื้นที่ความเสียหาย หมู่ 10 ตำบลห้วยโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ รวม 315 ไร่ (นาข้าว)

รายชื่อเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติปี 2548

หมู่ 12 ตำบลห้วยโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	ชื่อ-สกุล	สถานที่อยู่อาศัย			ความเสียหาย		
		เลขที่	หมู่	ตำบล	ชนิดพืช	พื้นที่ประสบ ภัย (ไร่)	พื้นที่ เสียหาย (ไร่)
1	นางคำ ธารบุญ		12	ห้วยโพธิ์	ข้าว	8	8
2	นายคำภู ปรีการ		12	ห้วยโพธิ์	ข้าว	14	14
3	นางคุณ ปรีกาล		12	ห้วยโพธิ์	ข้าว	7	7
4	นางคุณติล โพธิมณี		12	ห้วยโพธิ์	ข้าว	4	4

5	นางจำปา ภูลำผา		12	ห้วยโพธิ์	ข้าว	12	12
6	นางสาวจรัส ประชุมแสน		12	ห้วยโพธิ์	ข้าว	3	3
7	นายจำลอง ไชยอุโคตร		12	ห้วยโพธิ์	ข้าว	12	12
8	นางทองใบ ดอนสิทธิ์		12	ห้วยโพธิ์	ข้าว	10	10
9	นายทองเพชร กายากุล		12	ห้วยโพธิ์	ข้าว	6	6
10	นางทองมี วังภูผา		12	ห้วยโพธิ์	ข้าว	3	3
11	นางทองศรี ปรีสอาก		12	ห้วยโพธิ์	ข้าว	3	3
12	นายทองสอน ถิตย์สิทธิ์		12	ห้วยโพธิ์	ข้าว	6	6
13	นางบุบผา กายากุล		12	ห้วยโพธิ์	ข้าว	9	9
14	นายประกอบ ถิตย์แสน		12	ห้วยโพธิ์	ข้าว	17	17
15	นายประชา ถิตย์รัมย์		12	ห้วยโพธิ์	ข้าว	7	7
16	นายผาย ธารไสว		12	ห้วยโพธิ์	ข้าว	8	8
17	นางพรรณิ ปรีประเสริฐ		12	ห้วยโพธิ์	ข้าว	17	17
18	นางพิไล ปรีกาล		12	ห้วยโพธิ์	ข้าว	10	10
19	นางไพวัลย์ ถิตย์ประเดิม		12	ห้วยโพธิ์	ข้าว	12	12
20	นายร่ำพัน ปรีกาล		12	ห้วยโพธิ์	ข้าว	10	10
21	นางวิไลวรรณ ธารศรี		12	ห้วยโพธิ์	ข้าว	14	14
22	นางสมพร ธารสอาด		12	ห้วยโพธิ์	ข้าว	5	5
23	นายสมภักดิ์ ภูตะวัน		12	ห้วยโพธิ์	ข้าว	13	13
24	นางสมศรี เครือดา		12	ห้วยโพธิ์	ข้าว	23	23
25	นางสมศรี ถิตย์ภักดี		12	ห้วยโพธิ์	ข้าว	3	3
26	นางเสถียร ธารศรี		12	ห้วยโพธิ์	ข้าว	10	10
27	นายหนูหนั เป็ญประชุม		12	ห้วยโพธิ์	ข้าว	22	22
28	นางหม่อม ประชุมแสน		12	ห้วยโพธิ์	ข้าว	14	14

พื้นที่ความเสียหาย หมู่ 12 ตำบลห้วยโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ รวม 282 ไร่ (นาข้าว)

รายชื่อเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติปี 2548

หมู่ 14 ตำบลห้วยโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	ชื่อ-สกุล	สถานที่อยู่อาศัย			ความเสียหาย		
		เลขที่	หมู่	ตำบล	ชนิดพืช	พื้นที่ประสบ ภัย (ไร่)	พื้นที่ เสียหาย (ไร่)
1	นางสาวคำไสย ปรีสวิง		14	ห้วยโพธิ์	ข้าว	10	10
2	นายทอง อัครโคตร		14	ห้วยโพธิ์	ข้าว	7	7

3	นายทองดี ออบอาษา		14	ห้วยโพธิ์	ข้าว	10	10
4	นางทองมา คงอุดม		14	ห้วยโพธิ์	ข้าว	9	9
5	นางบุญโฮม น้อยสมบัติ		14	ห้วยโพธิ์	ข้าว	5	5
6	นางพันปี ทศนายน		14	ห้วยโพธิ์	ข้าว	13	13
7	นายสมพันธ์ ชวนผดุง		14	ห้วยโพธิ์	ข้าว	10	10
8	นางสุภาพ นันเยี่ยม		14	ห้วยโพธิ์	ข้าว	20	20
9	นางสุวรรณา ปรีบุญพูล		14	ห้วยโพธิ์	ข้าว	8	8
10	นางหนูสิน ธารสมบัติ		14	ห้วยโพธิ์	ข้าว	5	5

พื้นที่ความเสียหาย หมู่ 14 ตำบลห้วยโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ รวม 97 ไร่ (นาข้าว)

รายชื่อเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติปี 2548

หมู่ 16 ตำบลห้วยโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	ชื่อ-สกุล	สถานที่อยู่อาศัย			ความเสียหาย		
		เลขที่	หมู่	ตำบล	ชนิดพืช	พื้นที่ประสบ ภัย (ไร่)	พื้นที่ เสียหาย (ไร่)
1	นายบุญสิทธิ์ พันธุ์ผ่อง		16	ห้วยโพธิ์	ข้าว	2	2
2	นางสมเพชร วิเชียรชัย		16	ห้วยโพธิ์	ข้าว	3	3
3	นางสมศรี มาไกล		16	ห้วยโพธิ์	ข้าว	5	5

พื้นที่ความเสียหาย หมู่ 16 ตำบลห้วยโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ รวม 10 ไร่ (นาข้าว)

รายชื่อเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติปี 2548

หมู่ 17 ตำบลห้วยโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	ชื่อ-สกุล	สถานที่อยู่อาศัย			ความเสียหาย		
		เลขที่	หมู่	ตำบล	ชนิดพืช	พื้นที่ประสบ ภัย (ไร่)	พื้นที่ เสียหาย (ไร่)
1	นายคำปุ่น ปรีการ		17	ห้วยโพธิ์	ข้าว	8	8
2	นางจำปี วรรณาม		17	ห้วยโพธิ์	ข้าว	10	10
3	นางสาวดวงจันทร์ ถิธยรัศมี		17	ห้วยโพธิ์	ข้าว	8	8
4	นางทวีนันท์ พุ่มพงษ์		17	ห้วยโพธิ์	ข้าว	5	5
5	นายทองสุข ปรีกุล		17	ห้วยโพธิ์	ข้าว	11	11
6	นายบุญกุล ธารสมบัติ		17	ห้วยโพธิ์	ข้าว	12	12
7	นางบัวเรือง แน่นอุดร		17	ห้วยโพธิ์	ข้าว	13	13

8	นายบุญมี ปรีสว่าง		17	ห้วยโพธิ์	ข้าว	6	6
9	นายประดิษฐ์ ไสยพร		17	ห้วยโพธิ์	ข้าว	15	15
10	นายประสิทธิ์ นาชัยสินธุ์		17	ห้วยโพธิ์	ข้าว	15	15
11	นางปราณีต ปรีกุล		17	ห้วยโพธิ์	ข้าว	14	14
12	นายมี ถิตย์ภักดี		17	ห้วยโพธิ์	ข้าว	8	8
13	นายรอต ชนะศึก		17	ห้วยโพธิ์	ข้าว	6	6
14	นายวิชัย ราชโกคา		17	ห้วยโพธิ์	ข้าว	15	15
15	นายสมัย ปรีการ		17	ห้วยโพธิ์	ข้าว	10	10
16	นางสังข์ ไชยพิเดช		17	ห้วยโพธิ์	ข้าว	4	4
17	นายสุบิน จันอะคะ		17	ห้วยโพธิ์	ข้าว	6	6
18	นายสุพจน์ เพิ่มสินธุ์		17	ห้วยโพธิ์	ข้าว	17	17
19	นายสุพนั ปรีวิชัย		17	ห้วยโพธิ์	ข้าว	12	12
20	นายอัม ทองคำห่อ		17	ห้วยโพธิ์	ข้าว	6	6
21	นายอลหัน พันธุ์วงศ์		17	ห้วยโพธิ์	ข้าว	8	8
22	นางอัมพร ราหา		17	ห้วยโพธิ์	ข้าว	5	5
23	นายอำนาจ แน่นอุดร		17	ห้วยโพธิ์	ข้าว	10	10

พื้นที่ความเสียหาย หมู่ 17 ตำบลห้วยโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ รวม 224 ไร่ (นาข้าว)
รวมพื้นที่ความเสียหายตำบลห้วยโพธิ์ ทั้งหมด 2,696 ไร่

รายชื่อเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติปี 2548

หมู่ 1 ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	ชื่อ-สกุล	สถานที่อยู่อาศัย			ความเสียหาย		
		เลขที่	หมู่	ตำบล	ชนิดพืช	พื้นที่ประสบ ภัย (ไร่)	พื้นที่ เสียหาย (ไร่)
1	นายทัดทอง ปรีวิสัย		1	หลุบ	ข้าว	18	18

พื้นที่ความเสียหาย หมู่ 1 ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ รวม 18 ไร่ (นาข้าว)

รายชื่อเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติปี 2548

หมู่ 2 ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	ชื่อ-สกุล	สถานที่อยู่อาศัย			ความเสียหาย		
		เลขที่	หมู่	ตำบล	ชนิดพืช	พื้นที่ประสบ ภัย (ไร่)	พื้นที่ เสียหาย (ไร่)

1	นางกาญจนา เจนวิพากษ์		2	หลุบ	ข้าว	6	6
2	นายคำบา จงสมชัย		2	หลุบ	ข้าว	4	4
3	นางถนอม ถิตย์เจริญ		2	หลุบ	ข้าว	2	2
4	นายทองมา ถิตย์เจริญ		2	หลุบ	ข้าว	12	12
5	นายทองย่น จงสมชัย		2	หลุบ	ข้าว	7	7
6	นางนันทา กุลศรี		2	หลุบ	ข้าว	8	8
7	นายบุญล้ำ ภาวะวิน		2	หลุบ	ข้าว	5	5
8	นางประมวลศรี ถิตย์รัมย์		2	หลุบ	ข้าว	11	11
9	นายประสิทธิ์ อุดรสรรพ		2	หลุบ	ข้าว	8	8
10	นายบัน จงสมชัย		2	หลุบ	ข้าว	6	6
11	นายแปลง จงสมใจ		2	หลุบ	ข้าว	3	3
12	นายไพเราะ อุดรสรรพ		2	หลุบ	ข้าว	8	8
13	นางภารแก้ว ศีลแสน		2	หลุบ	ข้าว	4	4
14	นายมนตรี จงสมชัย		2	หลุบ	ข้าว	10	10
15	นายวงศ์เดช ถิตย์เจริญ		2	หลุบ	ข้าว	3	3
16	นายสมบูรณ์ นาท่อนจันทร์		2	หลุบ	ข้าว	5	5
17	นายสมศักดิ์ จงสมชัย		2	หลุบ	ข้าว	11	11
18	นายสายลม ถิตย์เจริญ		2	หลุบ	ข้าว	6	6
19	นางเสถียร ภูภักดี		2	หลุบ	ข้าว	5	5

พื้นที่ความเสียหาย หมู่ 2 ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ รวม 124 ไร่ (นาข้าว)

รายชื่อเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติปี 2548

หมู่ 3 ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	ชื่อ-สกุล	สถานที่อยู่อาศัย			ความเสียหาย		
		เลขที่	หมู่	ตำบล	ชนิดพืช	พื้นที่ประสบ ภัย (ไร่)	พื้นที่ เสียหาย (ไร่)
1	นางกิ่ง ดลสวัสดิ์		3	หลุบ	ข้าว	3	3
2	นางเก่ง นันวิสุ		3	หลุบ	ข้าว	28	28
3	นางคำ สำราญโรจน์		3	หลุบ	ข้าว	24	24
4	นายจำรอง หนูคำสิงห์		3	หลุบ	ข้าว	31	31
5	นายจำรอง อุ่นทรพันธ์		3	หลุบ	ข้าว	4	4
6	นายฉัตร หนูคำสิงห์		3	หลุบ	ข้าว	15	15
7	นายชม ดลเจิม		3	หลุบ	ข้าว	10	10

8	นางตรุณี ธารแมน		3	หลุบ	ข้าว	6	6
9	นางเดือนฉาย ดลรัักษ์		3	หลุบ	ข้าว	2	2
10	นางตุ่น ภูวิชัย		3	หลุบ	ข้าว	2	2
11	นางถนอม แสนบัวคำ		3	หลุบ	ข้าว	9	9
12	นายทองจันทร์ หนูคำสิงห์		3	หลุบ	ข้าว	10	10
13	นางทองจันทร์ อุดรรัตน์		3	หลุบ	ข้าว	6	6
14	นายทองใบ ภูผิวโคก		3	หลุบ	ข้าว	6	6
15	นายทองม้วน ธารแมน		3	หลุบ	ข้าว	17	17
16	นางทองมี วงวิเศษ		3	หลุบ	ข้าว	10	10
17	นายทองศูนย์ อุดรรัตน์		3	หลุบ	ข้าว	2	2
18	นางทองสีย พันปันเป่า		3	หลุบ	ข้าว	12	12
19	นางนุชรา อุดรรัตน์		3	หลุบ	ข้าว	3	3
20	นางเนตร ดลอารมณ		3	หลุบ	ข้าว	7	7
21	นางบาล ธารพศรี		3	หลุบ	ข้าว	11	11
22	นายบุญธรรม ดลสมบุรณ์		3	หลุบ	ข้าว	9	9
23	นายบุญเรือง บัวโค		3	หลุบ	ข้าว	2	2
24	นางบุญเลิศ ภูทองกลม		3	หลุบ	ข้าว	3	3
25	นางบุตสี แพงสุโต		3	หลุบ	ข้าว	18	18
26	นายประยูติ เกตุวิเศษกุล		3	หลุบ	ข้าว	3	3
27	นางประนอม ฟันสุนทร		3	หลุบ	ข้าว	2	2
28	นางประมวล ดลสมบุรณ์		3	หลุบ	ข้าว	7	7
29	นายประยนต์ เกตุวิเศษกุล		3	หลุบ	ข้าว	7	7
30	นางปราณี ธารแมน		3	หลุบ	ข้าว	8	8

31	นายเผด็จ ดลเจิม		3	หลุบ	ข้าว	4	4
32	นางพวงมาลัย ธารแมน		3	หลุบ	ข้าว	4	4
33	นางพิกุล ธารแมน		3	หลุบ	ข้าว	10	10
34	นางพินิจ ธารสันต์		3	หลุบ	ข้าว	5	5
35	นางพิสมัย ถิตยบุญครอง		3	หลุบ	ข้าว	23	23
36	นางแพงศรี ดลรัักษ์		3	หลุบ	ข้าว	10	10
37	นางไพฑูรย์ แพงสุโต		3	หลุบ	ข้าว	12	12
38	นางไพบวัน อุดรรัตน์		3	หลุบ	ข้าว	6	6
39	นางมณเฑียน ทองนอก		3	หลุบ	ข้าว	5	5
40	นางมานิช พันปันเป่า		3	หลุบ	ข้าว	10	10

41	นายไมตรี ดลรัักษ์		3	หลุบ	ข้าว	6	6
42	นางยี่ง ชารแสนศรี		3	หลุบ	ข้าว	4	4
43	นายรีน ดลสมบุรณ์		3	หลุบ	ข้าว	32	32
44	นายเริง ดงรัักษ์		3	หลุบ	ข้าว	9	9
45	นายละคร สมระกาศ		3	หลุบ	ข้าว	3	3
46	นางละออ ดลเจือ		3	หลุบ	ข้าว	3	3
47	นางสาวละออง ดลรัักษ์		3	หลุบ	ข้าว	13	13
48	นางลัดดาวรรณ บุญเลิศ		3	หลุบ	ข้าว	10	10
49	นางวัลลา ชารวาวแว		3	หลุบ	ข้าว	10	10
50	นายวินัย ปรีวาสนา		3	หลุบ	ข้าว	6	6
51	นายศุภย์ ดลรัักษ์		3	หลุบ	ข้าว	5	5
52	นางสงวน สีคำอินทร์		3	หลุบ	ข้าว	7	7
53	นายสถิตย์ ชารแม่น		3	หลุบ	ข้าว	12	12
54	นางสมควร ภูกันหา		3	หลุบ	ข้าว	12	12
55	นางสาวสมจิตต์ ดลสมบุรณ์		3	หลุบ	ข้าว	3	3
56	นายสมใจ ชารแม่น		3	หลุบ	ข้าว	4	4
57	นายสมนึก ชารแสนศรี		3	หลุบ	ข้าว	20	20
58	นางสมแปลง ภูทองปิด		3	หลุบ	ข้าว	10	10
59	นางสมมิตร ภูครองหิน		3	หลุบ	ข้าว	7	7
60	นางสมศรี ดลรัักษ์		3	หลุบ	ข้าว	2	2
61	นายสมศรี พันปันเป้า		3	หลุบ	ข้าว	5	5
62	นายสมหมาย ดลรัักษ์		3	หลุบ	ข้าว	9	9

63	นางสมัย ถิตย์กุล		3	หลุบ	ข้าว	6	6
64	นายสำลี ไชยนิทย์		3	หลุบ	ข้าว	10	10
65	นายสุด ไชยกำบัง		3	หลุบ	ข้าว	10	10
66	นายสุพรรณ พลไกรษร		3	หลุบ	ข้าว	15	15
67	นางสกี จันทศิริ		3	หลุบ	ข้าว	14	14
68	นางสุวรรณ แก้วอำคา		3	หลุบ	ข้าว	6	6
69	นางสุวรรณ ดลรัักษ์		3	หลุบ	ข้าว	8	8
70	นางหนูศิลป์ ไชยบาล		3	หลุบ	ข้าว	3	3
71	นางหลัด ชารสี		3	หลุบ	ข้าว	5	5
72	นางหวัน ถิตย์สมบุรณ์		3	หลุบ	ข้าว	7	7
73	นายหอม ชารแม่น		3	หลุบ	ข้าว	13	13

74	นางแหว ถิตย์ผ่อง		3	หลุบ	ข้าว	5	5
75	นางอนงค์ ธารแสนศรี		3	หลุบ	ข้าว	15	15
76	นางอ่อนสี ยวนใจ		3	หลุบ	ข้าว	5	5
77	นายออส ธารพัฒน์		3	หลุบ	ข้าว	8	8
78	นางอำนวย บุปผาเดช		3	หลุบ	ข้าว	5	5
79	นางอึ้ง นาท่อนจันทร์		3	หลุบ	ข้าว	8	8
80	นางอุดม ดลเจิม		3	หลุบ	ข้าว	25	25
81	นางอุบล ภูคกงั่ว		3	หลุบ	ข้าว	5	5
82	นางฮู้ ถิตย์จรวง		3	หลุบ	ข้าว	10	10

พื้นที่ความเสียหาย หมู่ 3 ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ รวม 741 ไร่ (นาข้าว)

รายชื่อเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติปี 2548

หมู่ 4 ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	ชื่อ-สกุล	สถานที่อยู่อาศัย			ความเสียหาย		
		เลขที่	หมู่	ตำบล	ชนิดพืช	พื้นที่ประสบ ภัย (ไร่)	พื้นที่ เสียหาย (ไร่)
1	นายแก่น คำไสย		4	หลุบ	ข้าว	8	8
2	นายไกรพิณิจ ศรีมณโรจน์		4	หลุบ	ข้าว	4	4
3	นางคำปุ่น ภารสว่าง		4	หลุบ	ข้าว	15	15
4	นายนคร กम्मโกชน์		4	หลุบ	ข้าว	8	8
5	นายบุญถม เพชรสังหาร		4	หลุบ	ข้าว	9	9
6	นายบุญโฮม สารฤทธิ์		4	หลุบ	ข้าว	3	3
7	นางประยูญ ปานด้วง		4	หลุบ	ข้าว	8	8
8	นายประสิทธิ์ พลไกรสร		4	หลุบ	ข้าว	8	8
9	นางยศ วงวิลาศ		4	หลุบ	พืชสวน	1	1
10	นางยุดา แพงวิชัย		4	หลุบ	ข้าว	5	5
11	นายเลี่ยม วงวิลาศ		4	หลุบ	ข้าว	8	8
12	นายวงเดือน บุญใบ		4	หลุบ	ข้าว	3	3
13	นายวรวิทย์ กิตติวัตร		4	หลุบ	ข้าว	5	5
14	นายวัฒนา ทุมระฉายา		4	หลุบ	ข้าว	7	7
15	นายวินิต เสนาธง		4	หลุบ	ข้าว	4	4
16	นายสนม เศษวงศ์		4	หลุบ	ข้าว	8	8
17	นางสาวสมจิตร ไกรมงคล		4	หลุบ	ข้าว	6	6

18	นายสมพงษ์ เรืองซ้อ		4	หลุบ	ข้าว	5	5
19	นายสมพงษ์ เศษวงค์		4	หลุบ	ข้าว	8	8
20	นางสมร ถิตยอารมย์		4	หลุบ	ข้าว	12	12
21	นางสังข์ แสนบุญครอง		4	หลุบ	พืชสวน	2	2
22	นายสุข พิมพ์สอน		4	หลุบ	ข้าว	5	5
23	นายสุจิตร์ ชนะศึก		4	หลุบ	ข้าว	5	5
24	นางสาวสุจิตรา บุญรัตน์		4	หลุบ	ข้าว	6	6

พื้นที่ความเสียหาย หมู่ 4 ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ รวม 150 ไร่ (นาข้าว)

รายชื่อเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติปี 2548

หมู่ 5 ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	ชื่อ-สกุล	สถานที่อยู่อาศัย			ความเสียหาย		
		เลขที่	หมู่	ตำบล	ชนิดพืช	พื้นที่ประสบ ภัย (ไร่)	พื้นที่ เสียหาย (ไร่)
1	นายเก่ง ถิตยถนอม		5	หลุบ	ข้าว	7	7
2	นางเข็มพร อ่อนทุม		5	หลุบ	ข้าว	5	5
3	นายดำรงค์ ชานนอก		5	หลุบ	ข้าว	3	3
4	นางดุสิตดา จักรโนจัน		5	หลุบ	ข้าว	2	2
5	นางบุญเมือง สุขชัย		5	หลุบ	ข้าว	6	6
6	นายบุญเริ่ม วังภูผา		5	หลุบ	ข้าว	5	5
7	นายประยูร ถิตยสมบุรณ์		5	หลุบ	ข้าว	10	10
8	นายพร ชนะศึก		5	หลุบ	ข้าว	10	10
9	นายวิรรอย โคตรเสนา		5	หลุบ	พืชสวน	2	2
10	นายวิทยา แก้วหาญ		5	หลุบ	ข้าว	11	11
11	นางสมหมาย ไกรมงคล		5	หลุบ	ข้าว	25	25
12	นางสอน ถิตยจรุง		5	หลุบ	ข้าว	11	11
13	นางสำรวย วงศ์ศรีลา		5	หลุบ	ข้าว	5	5
14	นายสี วังพิกุล		5	หลุบ	ข้าว	8	8
15	นางสุดใจ สุทธิชุม		5	หลุบ	ข้าว	15	15
16	นางสุกี้ ธารวาวแวว		5	หลุบ	ข้าว	5	5
17	นายอุดร สมิงาม		5	หลุบ	ข้าว	2	2

พื้นที่ความเสียหาย หมู่ 5 ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ รวม 132 ไร่ (นาข้าว)

รายชื่อเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติปี 2548

หมู่ 6 ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	ชื่อ-สกุล	สถานที่อยู่อาศัย			ความเสียหาย		
		เลขที่	หมู่	ตำบล	ชนิดพืช	พื้นที่ประสบ ภัย (ไร่)	พื้นที่ เสียหาย (ไร่)
1	นางกาญจนา จำปาแถม		6	หลุบ	ข้าว	10	10
2	นางสาวค่านาง วังพิกุล		6	หลุบ	ข้าว	4	4
3	นายคำพันธ์ วังภูสิทธิ์		6	หลุบ	ข้าว	6	6
4	นางคำพันธ์ บุญเอก		6	หลุบ	ข้าว	3	3
5	นางคำสิง คำประเทือง		6	หลุบ	ข้าว	12	12
6	นางสาวจันทร์ พลไกรสร		6	หลุบ	ข้าว	9	9
7	นางจันทร์เพ็ง พยุพล		6	หลุบ	ข้าว	4	4
8	นายชาวี วังภูสิทธิ์		6	หลุบ	ข้าว	10	10
9	นางดอน ดรสิทธิ์		6	หลุบ	พืชสวน	5	5
10	นางแต วิมล		6	หลุบ	ข้าว	2	2
11	นายถวิล ถิตย์ประไพ		6	หลุบ	ข้าว	20	20
12	นางทองจันทร์ จำปาศรี		6	หลุบ	ข้าว	6	6
13	นายทองสา วงวิเศษ		6	หลุบ	ข้าว	4	4
14	นางนงเยาว์ อาคะราช		6	หลุบ	ข้าว	11	11
15	นางนา วังภูผา		6	หลุบ	ข้าว	2	2
16	นายนาจ มณีวงศ์		6	หลุบ	ข้าว	10	10
17	นางบัวพันธ์ ดลรัมย์		6	หลุบ	ข้าว	15	15
18	นางบุญเนา ทุมเกษร		6	หลุบ	ข้าว	4	4
19	นางบุญมี คำประเทือง		6	หลุบ	ข้าว	4	4
20	นางประณี ปรีแมน		6	หลุบ	ข้าว	2	2
21	นายประมวล ถิตย์สันติ		6	หลุบ	พืชสวน	5	5
22	นางประยงค์ พิลาวุฒิ		6	หลุบ	ข้าว	9	9
23	นายประสิทธิ์ ถิตย์พงษ์		6	หลุบ	ข้าว	11	11
24	นายสมชื่น ทุมเกษร		6	หลุบ	ข้าว	4	4
25	นางสมพงษ์ ครอบ		6	หลุบ	ข้าว	6	6
26	นายสวาท วงวิเศษ		6	หลุบ	ข้าว	3	3
27	นายสำลี จำปาแถม		6	หลุบ	ข้าว	10	10
28	นายสิทธิ์ ดลรัมย์		6	หลุบ	ข้าว	7	7

29	นางสินธุ์ คำไสย		6	หลุบ	ข้าว	9	9
30	นายสุด ช่องวารินทร์		6	หลุบ	ข้าว	15	15

31	นายสุบรรณ์ ไชยกำบัง		6	หลุบ	ข้าว	4	4
32	นางเสียม สิทธิหาร		6	หลุบ	ข้าว	8	8
33	นายโสภิน ธนคำดี		6	หลุบ	ข้าว	11	11
34	นางหนา อุดมรัตน์		6	หลุบ	ข้าว	3	3
35	นางหนูปอง ถิตย์ถนอม		6	หลุบ	ข้าว	11	11
36	นางหนูรัตน์ เขตคำ		6	หลุบ	ข้าว	5	5
37	นางหนูรัตน์ ถิตย์ถนอม		6	หลุบ	ข้าว	8	8
38	นางสาวหลอดทอง ถิตย์ละ ออ		6	หลุบ	ข้าว	5	5
39	นางสาวอรัญ พิมพ์สอน		6	หลุบ	พืชสวน	7	7
40	นางอำพร บุญศาสตร์		6	หลุบ	ข้าว	6	6
41	นางอำพร อังคะแสน		6	หลุบ	ข้าว	9	9
42	นางสาวเอี่ยมพร ชันธบุรณ์		6	หลุบ	ข้าว	7	7

พื้นที่ความเสียหาย หมู่ 6 ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ รวม 306 ไร่ (นาข้าว)

รายชื่อเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติปี 2548

หมู่ 7 ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	ชื่อ-สกุล	สถานที่อยู่อาศัย			ความเสียหาย		
		เลขที่	หมู่	ตำบล	ชนิดพืช	พื้นที่ประสบ ภัย (ไร่)	พื้นที่ เสียหาย (ไร่)
1	นายกรกิจ พันผา		7	หลุบ	ข้าว	14	14
2	นางคำบุ๋ม พันผา		7	หลุบ	ข้าว	8	8
3	นางคำหมื่น ประทุมชัย		7	หลุบ	ข้าว	5	5
4	นางจันศรี ศรีเสมอ		7	หลุบ	ข้าว	6	6
5	นายจำเนียง ถิตย์ประไพ		7	หลุบ	ข้าว	6	6
6	นางจุ วิเชียรพัทตร์		7	หลุบ	ข้าว	10	10
7	นางตุ้ ไกรมงคล		7	หลุบ	ข้าว	5	5
8	นายเต็ม มณีวงศ์		7	หลุบ	ข้าว	10	10
9	นางทองอินทร์ คำหงษา		7	หลุบ	ข้าว	5	5
10	นางบัวพันธ์ สารฤทธิ์		7	หลุบ	ข้าว	8	8

11	นางบานชื่น ยศระवास		7	หลุบ	ข้าว	10	10
12	นางปราณี ช่องวารินทร์		7	หลุบ	ข้าว	3	3
13	นายปิ่น ถิตยสมบุรณ์		7	หลุบ	ข้าว	3	3

รายชื่อเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติปี 2548

หมู่ 7 ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	ชื่อ-สกุล	สถานที่อยู่อาศัย			ความเสียหาย		
		เลขที่	หมู่	ตำบล	ชนิดพืช	พื้นที่ประสบ ภัย (ไร่)	พื้นที่ เสียหาย (ไร่)
14	นายพรม บุญนาค		7	หลุบ	ข้าว	5	5
15	นายพิจิต ถิตยเจิม		7	หลุบ	ข้าว	11	11
16	นายภารพิน บุญใส		7	หลุบ	ข้าว	6	6
17	นางภู ถิตยชัย		7	หลุบ	ข้าว	3	3
18	นางมาลัย บุญศาสตร์		7	หลุบ	ข้าว	5	5
19	นางรัชนี้ สุทธิชุม		7	หลุบ	ข้าว	6	6
20	นางรุ่งเพชร หงษ์สิงห์		7	หลุบ	ข้าว	3	3
21	นางละมุล บุญนาท		7	หลุบ	ข้าว	11	11
22	นายวินิช แพงสุดโท		7	หลุบ	ข้าว	2	2
23	นายสด คำประเทือง		7	หลุบ	ข้าว	17	17
24	นางสมปอง คำหงษา		7	หลุบ	ข้าว	7	7
25	นายสมศรี พิมพะสอน		7	หลุบ	ข้าว	4	4
26	นางสมศรี อังคะแสน		7	หลุบ	ข้าว	11	11
27	นางสายเพชร ภูผาลา		7	หลุบ	ข้าว	17	17
28	นายสายัญ ป้อมแสนศรี		7	หลุบ	ข้าว	10	10
29	นายสำออง บุญใส		7	หลุบ	ข้าว	10	10
30	นายสุดใจ วงวิลาศ		7	หลุบ	ข้าว	5	5
31	นางอัมภัย วังพิกุล		7	หลุบ	ข้าว	5	5
32	นายอุทัย บุญศาสตร์		7	หลุบ	ข้าว	5	5

พื้นที่ความเสียหาย หมู่ 7 ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ รวม 236 ไร่ (นาข้าว)

รายชื่อเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติปี 2548

หมู่ 8 ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

		สถานที่อยู่อาศัย		ความเสียหาย
--	--	------------------	--	-------------

ที่	ชื่อ-สกุล	เลขที่	หมู่	ตำบล	ชนิดพืช	พื้นที่ประสบ ภัย (ไร่)	พื้นที่ เสียหาย (ไร่)
1	นายทองพูล สุทธิชุม		8	หลุบ	ข้าว	6	6
2	นายธีรภาพ วิงมูล		8	หลุบ	ข้าว	1	1
3	นางบุญยาพร การเลิศ		8	หลุบ	ข้าว	4	4
4	นายปรีชา เพ็ญประชุม		8	หลุบ	ข้าว	3	3
5	นายหนู จำเริญรักษ์		8	หลุบ	ข้าว	4	4

พื้นที่ความเสียหาย หมู่ 8 ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ รวม 18 ไร่ (นาข้าว)

รายชื่อเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติปี 2548

หมู่ 9 ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	ชื่อ-สกุล	สถานที่อยู่อาศัย			ความเสียหาย		
		เลขที่	หมู่	ตำบล	ชนิดพืช	พื้นที่ประสบ ภัย (ไร่)	พื้นที่ เสียหาย (ไร่)
1	นางกรรณิกา ชารีจันทร์		9	หลุบ	ข้าว	9	9
2	นางคำ วงศ์วิเศษ		9	หลุบ	ข้าว	4	4
3	นางสาวคำตัน เจริญชัย		9	หลุบ	ข้าว	27	27
4	นางคำตัน บุญมีสี		9	หลุบ	ข้าว	5	5
5	นายจันทร์ ถิตย์ประเดิม		9	หลุบ	ข้าว	19	19
6	นางจันทร์ ผลประดิษฐ์		9	หลุบ	ข้าว	4	4
7	นายจันทร์ วิสุเรย์		9	หลุบ	ข้าว	12	12
8	นายจ่ารอง ช่องวารินทร์		9	หลุบ	ข้าว	30	30
9	นางจินตนา ชนะศึก		9	หลุบ	ข้าว	10	10
10	นางจิราพร ภูตะวัน		9	หลุบ	ข้าว	18	18
11	นายจูลนี พยุพล		9	หลุบ	ข้าว	10	10
12	นายชาลี ถิตย์สรรพ		9	หลุบ	ข้าว	12	12
13	นายตุ้ม มณีวงศ์		9	หลุบ	ข้าว	6	6
14	นายทองดี พันโกฏี		9	หลุบ	ข้าว	4	4
15	นางทองอินทร์ ถิตย์แสน		9	หลุบ	ข้าว	6	6
16	นางนงเยาว์ พันโกฏี		9	หลุบ	ข้าว	4	4
17	นางนิล ศรีโยธา		9	หลุบ	ข้าว	4	4

18	นางบานเย็น ไสยาเกตุ		9	หลุบ	ข้าว	19	19
19	นายบาล เกรือวรรณ		9	หลุบ	ข้าว	13	13
20	นายบุญตา ภูนางาม		9	หลุบ	ข้าว	2	2
21	นายปฏิวัติ เสนาวัง		9	หลุบ	ข้าว	4	4
22	นางปราณี ถิตย์ปะไพ		9	หลุบ	ข้าว	10	10
23	นายปรีชา ขบวนแก้ว		9	หลุบ	ข้าว	8	8
24	นางมณี โพธิ์งาม		9	หลุบ	ข้าว	3	3
25	นายม้วน สุทธิชุม		9	หลุบ	ข้าว	10	10
26	นางมาลา ไชยกำบัง		9	หลุบ	ข้าว	5	5
27	นางเรืองลัย ชนะศึก		9	หลุบ	ข้าว	5	5
28	นางละออง พลไกรสร		9	หลุบ	ข้าว	6	6
29	นายลิขิต ถิตย์พงษ์		9	หลุบ	ข้าว	8	8
30	นายวินิตย์ วิเชียรชอย		9	หลุบ	ข้าว	18	18

31	นางแววตา ถิตย์พงษ์		9	หลุบ	ข้าว	10	10
32	นายศีลธรรม อังคะแสน		9	หลุบ	ข้าว	5	5
33	นางสงวน ปรีประเสริฐ		9	หลุบ	ข้าว	6	6
34	นางสด ขบวนแก้ว		9	หลุบ	ข้าว	6	6
35	นางสม ภูกระทาน		9	หลุบ	ข้าว	7	7
36	นางสมควร คำจันทร์		9	หลุบ	ข้าว	8	8
37	นายสมบูรณ์ จำปาศรี		9	หลุบ	ข้าว	2	2
38	นางสมพร ทองคำห่อ		9	หลุบ	ข้าว	19	19
39	นายสมพล พลไกรสร		9	หลุบ	ข้าว	4	4
40	นางสมภักดิ์ คำหาญพล		9	หลุบ	ข้าว	24	24
41	นายสมร พันโกฏี		9	หลุบ	ข้าว	17	17
42	นายสมาน ทองคำห่อ		9	หลุบ	ข้าว	4	4
43	นายส่วน ดลรัศมี		9	หลุบ	ข้าว	40	40
44	นายสัมพันธ์ พินิจโชติ		9	หลุบ	ข้าว	5	5
45	นางสำเนียง สารฤทธิ์		9	หลุบ	ข้าว	5	5
46	นางสาวสินเชาว์ ป้อมแสนศรี		9	หลุบ	ข้าว	10	10
47	นายสิม ถิตย์ละอ		9	หลุบ	ข้าว	4	4
48	นายสุชาติ วินมุล		9	หลุบ	ข้าว	5	5
49	นางสุดใจ ไชยอุโคตร		9	หลุบ	ข้าว	7	7
50	นางสุนัน ปรีประเสริฐ		9	หลุบ	ข้าว	10	10

51	นางแหม่ม อาคราช		9	หลุบ	ข้าว	4	4
52	นางอ่อนจันทร์ พันโกฏี		9	หลุบ	ข้าว	15	15
53	นางสาวอิทธิ พันโกฏี		9	หลุบ	ข้าว	10	10
54	นายอุทัย อินทนิล		9	หลุบ	ข้าว	2	2
55	นางไธไล หลาวเงิน		9	หลุบ	ข้าว	14	14

พื้นที่ความเสียหาย หมู่ 9 ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ รวม 538 ไร่ (นาข้าว)

รายชื่อเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติปี 2548

หมู่ 10 ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	ชื่อ-สกุล	สถานที่อยู่อาศัย			ความเสียหาย		
		เลขที่	หมู่	ตำบล	ชนิดพืช	พื้นที่ประสบ ภัย (ไร่)	พื้นที่ เสียหาย (ไร่)
1	นายกั้ง วังภูษิต		10	หลุบ	ข้าว	7	7
2	นางคำสิงห์ อุปพันธ์		10	หลุบ	ข้าว	4	4
3	นายเคน พยุพล		10	หลุบ	พืชสวน	4	4
4	นางจันศรี คำมา		10	หลุบ	ข้าว	7	7
5	นายจำลอง ทองคำห่อ		10	หลุบ	ข้าว	7	7
6	นายชื่น มณีวงศ์		10	หลุบ	ข้าว	5	5
7	นายณรงค์ จำปาศรี		10	หลุบ	ข้าว	4	4
8	นางสาวดาวรรณ พินิจโชติ		10	หลุบ	พืชสวน	6	6
9	นายแดง ขบวนแก้ว		10	หลุบ	พืชสวน	2	2
10	นางแดง สำราญสุข		10	หลุบ	ข้าว	27	27
11	นางดี ถิตย์ประไพ		10	หลุบ	ข้าว	23	23
12	นายเต็ม ดลรัศมี		10	หลุบ	ข้าว	8	8
13	นายเต็มดวง ถิตย์वास		10	หลุบ	ข้าว	3	3
14	นายทองมา อาคราช		10	หลุบ	ข้าว	3	3
15	นายทองสุข พลไกรษร		10	หลุบ	ข้าว	2	2
16	นางนงเยาว์ ไชยอุโคตร		10	หลุบ	ข้าว	2	2
17	นางน้อม อุดมรัตน์		10	หลุบ	ข้าว	14	14
18	นางนิจจิรา นาคเงินทอง		10	หลุบ	ข้าว	9	9
19	นางบอน วังพิกุล		10	หลุบ	ข้าว	6	6
20	นางบุญมี ประเสริฐ		10	หลุบ	ข้าว	5	5

21	นายประภาส จำปาศรี		10	หลุบ	ข้าว	9	9
22	นางพูน บุญศาสตร์		10	หลุบ	ข้าว	15	15
23	นางไพฑูรย์ สีทา		10	หลุบ	ข้าว	27	27
24	นายไพรัช คำประเทือง		10	หลุบ	พืชสวน	6	6
25	นายมนั สิทธิชุม		10	หลุบ	ข้าว	4	4
26	นางลำไผ บุญใส		10	หลุบ	ข้าว	2	2
27	นายวร พยุพล		10	หลุบ	ข้าว	10	10
28	นางสาววารุณี วังภูษิต		10	หลุบ	ข้าว	3	3
29	นายวิทยา ชารีจันทร์		10	หลุบ	ข้าว	8	8
30	นางวิไล บุญประถัมภ์		10	หลุบ	ข้าว	10	10

31	นางสม วิเชียรชอย		10	หลุบ	ข้าว	7	7
32	นางสมควร วงวิเศษ		10	หลุบ	ข้าว	3	3
33	นางสมัย ถิตย์สวาท		10	หลุบ	ข้าว	12	12
34	นางสำลี ดลรัศมี		10	หลุบ	ข้าว	10	10
35	นายสุข อัคราช		10	หลุบ	ข้าว	21	21
36	นางสุดใจ บุญใส		10	หลุบ	ข้าว	9	9
37	นางสุปัน ถิตย์वास		10	หลุบ	ข้าว	4	4
38	นางหนูแดง เศษวงษ์		10	หลุบ	ข้าว	7	7
39	นางหนูแดง สารฤทธิ์		10	หลุบ	ข้าว	8	8
40	นางสาวหนูพิน คำไสย		10	หลุบ	ข้าว	7	7
41	นางหนูพิน นาสมโภชน		10	หลุบ	ข้าว	8	8
42	นายอภัย สุภาษา		10	หลุบ	ข้าว	4	4
43	นายอวน วิเชียรชอย		10	หลุบ	ข้าว	12	12

พื้นที่ความเสียหาย หมู่ 10 ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ รวม 336 ไร่ (นาข้าว)

รายชื่อเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติปี 2548

หมู่ 12 ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	ชื่อ-สกุล	สถานที่อยู่อาศัย			ความเสียหาย		
		เลขที่	หมู่	ตำบล	ชนิดพืช	พื้นที่ประสบ ภัย (ไร่)	พื้นที่ เสียหาย (ไร่)
1	นางเกี้ยว ช่างทอง		12	หลุบ	ข้าว	5	5
2	นางคำมี ช้องวารินทร์		12	หลุบ	ข้าว	10	10

3	นางคำแสน ช่องวารินทร์		12	หลุบ	ข้าว	35	35
4	นายจรรย์ ฤทัยวิลาส		12	หลุบ	ข้าว	2	2
5	นางจำปี อุดมรัตน์		12	หลุบ	ข้าว	18	18
6	นายจิราวรรณ ทุ่มทอง		12	หลุบ	ข้าว	8	8
7	นายจิรวัฒน์ เวพูป		12	หลุบ	ข้าว	15	15
8	นายเฉลิมชัย บุปผาเดช		12	หลุบ	ข้าว	21	21
9	นางดวงมยุ ทอคำห่อ		12	หลุบ	ข้าว	20	20
10	นางดาหวัน พรหมวิภา		12	หลุบ	ข้าว	10	10
11	นางเต่า คำไสย		12	หลุบ	ข้าว	8	8
12	นางทองศรี ฤทัยฤทธิ์		12	หลุบ	ข้าว	11	11

13	นายทองสุข ทอคำห่อ		12	หลุบ	ข้าว	5	5
14	นางบังอร ฤทัยประไพ		12	หลุบ	ข้าว	20	20
15	นางบังอร อุดมรัตน์		12	หลุบ	ข้าว	7	7
16	นางบังอร ชัยกำบัง		12	หลุบ	ข้าว	16	16
17	นางบันจิต ชนะศึก		12	หลุบ	ข้าว	10	10
18	นางบุญนาค บุญพล		12	หลุบ	ข้าว	14	14
19	นายบุญลภ อุดมรัตน์		12	หลุบ	ข้าว	5	5
20	นางบุญสวย ฤทัยสรรพ		12	หลุบ	ข้าว	10	10
21	นายปรีชา ฤทัยไชย		12	หลุบ	ข้าว	10	10
22	นายพิบูลย์ ฤทัยฤทธิ์		12	หลุบ	ข้าว	5	5
23	นายพุทธ มะณีแสน		12	หลุบ	ข้าว	5	5
24	นางพุทธ วังพิกุล		12	หลุบ	ข้าว	10	10
25	นางเพชรพลอย มังสุไร		12	หลุบ	ข้าว	3	3
26	นางไพฑูรย์ จำปาศรี		12	หลุบ	ข้าว	20	20
27	นายไพบูลย์ ช่องวารินทร์		12	หลุบ	ข้าว	9	9
28	นายไพศาล อาคะราช		12	หลุบ	ข้าว	6	6
29	นายภู ป้อนแสนศรี		12	หลุบ	ข้าว	12	12
30	นางวัฒนา ช่องวารินทร์		12	หลุบ	ข้าว	13	13
31	นายวัฒนา ทอคำห่อ		12	หลุบ	ข้าว	5	5
32	นายวินัยรัตน์ ธารแผ้ว		12	หลุบ	ข้าว	7	7
33	นางสง่า พละดก		12	หลุบ	ข้าว	15	15
34	นางสถิตย์ จันทร์สว่าง		12	หลุบ	ข้าว	42	42
35	นางสมจิตร ทรัพย์ชม		12	หลุบ	ข้าว	8	8

36	นางสมบัติ ชนะศึก		12	หลุบ	ข้าว	15	15
37	นางสมพงษ์ ถิตยสมบุรณ์		12	หลุบ	ข้าว	17	17
38	นางสมพิศ ชนะศึก		12	หลุบ	ข้าว	4	4
39	นางสมพิษ คำไสย		12	หลุบ	ข้าว	2	2
40	นางสัมฤทธิ์ ชัยกำบัง		12	หลุบ	ข้าว	9	9
41	นายสาคร สวัสดิ์รักษ์		12	หลุบ	ข้าว	8	8
42	นายสิงห์ ช่องวารินทร์		12	หลุบ	ข้าว	10	10
43	นางสี ถิตยถนอม		12	หลุบ	ข้าว	3	3
44	นางสุพัฒน์ ธารประเสริฐ		12	หลุบ	ข้าว	12	12

45	นายเสถียร วงพิกุล		12	หลุบ	ข้าว	2	2
46	นางเสา หนูคำสิงห์		12	หลุบ	ข้าว	4	4
47	นายอรพินท์ ช่องวารินทร์		12	หลุบ	ข้าว	9	9
48	นางอัมพร อังคะแสน		12	หลุบ	ข้าว	8	8
49	นางอำนาจ คำประเทือง		12	หลุบ	ข้าว	17	17

พื้นที่ความเสียหาย หมู่ 12 ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ รวม 540 ไร่ (นาข้าว)

รายชื่อเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติปี 2548

หมู่ 13 ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	ชื่อ-สกุล	สถานที่อยู่อาศัย			ความเสียหาย		
		เลขที่	หมู่	ตำบล	ชนิดพืช	พื้นที่ประสบ ภัย (ไร่)	พื้นที่ เสียหาย (ไร่)
1	นางกฤษณา ปรีพัฒน์		13	หลุบ	ข้าว	12	12
2	นายเก่ง คำมา		13	หลุบ	ข้าว	5	5
3	นายคำพันธ์ วงวิลาศ		13	หลุบ	ข้าว	5	5
4	นางจิม ถิตยประไพ		13	หลุบ	ข้าว	15	15
5	นางฉวีวรรณ หนูคำสิงห์		13	หลุบ	ข้าว	7	7
6	นายชัย คำไส		13	หลุบ	ข้าว	6	6
7	นางดอกจันทร์ บุญศาสตร์		13	หลุบ	ข้าว	6	6
8	นางเต็ม แก้วกัน		13	หลุบ	ข้าว	14	14
9	นายธงไทย คำประเทือง		13	หลุบ	ข้าว	3	3
10	นายบุญชู อุดมรัตน์		13	หลุบ	ข้าว	4	4
11	นางบุญนา ทองคำห่อ		13	หลุบ	ข้าว	7	7

12	นางบุญมี บุญแสนชัย		13	หลุบ	ข้าว	18	18
13	นางบุญศรี ถิตยอำไพ		13	หลุบ	ข้าว	8	8
14	นายมณี วรรณโนมัย		13	หลุบ	ข้าว	2	2
15	นายมานิตย์ คำวงศ์		13	หลุบ	ข้าว	2	2
16	นางลำไย พินิจโชติ		13	หลุบ	ข้าว	16	16
17	นายสงบ อ้วนศรีไสย		13	หลุบ	ข้าว	3	3
18	นางสมใจ วัฏฎา		13	หลุบ	ข้าว	6	6
19	นางสมยศ สารฤทธิ์		13	หลุบ	ข้าว	6	6
20	นางสะพลอย บุญนาค		13	หลุบ	ข้าว	13	13

21	นางสินธ์ อุดมรัตน์		13	หลุบ	ข้าว	17	17
22	นางสุณี แพงสุทโธ		13	หลุบ	ข้าว	4	4
23	นายหนู คำประเทือง		13	หลุบ	ข้าว	11	11
24	นางอรุณรัตน์ ถิตยชัย		13	หลุบ	ข้าว	5	5
25	นางอิม พลไกรธร		13	หลุบ	ข้าว	12	12
26	นายอ่อน ขบวนแก้ว		13	หลุบ	ข้าว	10	10

พื้นที่ความเสียหาย หมู่ 13 ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ รวม 217 ไร่ (นาข้าว)

รายชื่อเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติปี 2548

หมู่ 14 ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	ชื่อ-สกุล	สถานที่อยู่อาศัย			ความเสียหาย		
		เลขที่	หมู่	ตำบล	ชนิดพืช	พื้นที่ประสบ ภัย (ไร่)	พื้นที่ เสียหาย (ไร่)
1	นางจรรยา ฉายสวัสดิ์		14	หลุบ	ข้าว	9	9
2	นายชาตร สำราญอินทร์		14	หลุบ	ข้าว	10	10
3	นายถาวร ศิลพัฒน์		14	หลุบ	ข้าว	10	10
4	นางทองใบ พละสิทธิษฐ์		14	หลุบ	ข้าว	2	2
5	นางทองใส ถินประสารท		14	หลุบ	ข้าว	7	7
6	นายบุญทิน คำนันท		14	หลุบ	ข้าว	5	5
7	นางบุญล้อม ดลภักดิ์		14	หลุบ	ข้าว	6	6
8	นายบุญสม วารีศรี		14	หลุบ	ข้าว	40	40
9	นายบุญหนา บุญศาสตร์		14	หลุบ	ข้าว	3	3
10	นางวรรณิ วันหอม		14	หลุบ	ข้าว	9	9

11	นางวรรณิ์ วันหอม		14	หลุม	ข้าว	10	10
12	นางสมหมาย พรหมวิลัย		14	หลุม	ข้าว	4	4
13	นายเสนาะ ภูลันแก้ว		14	หลุม	ข้าว	4	4
14	นายหนู ฆารประเดิม		14	หลุม	ข้าว	10	10
15	นางหนูรัตน์ จุฑเทียน		14	หลุม	ข้าว	4	4

พื้นที่ความเสียหาย หมู่ 14 ตำบลหลุม อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ รวม 133 ไร่ (นาข้าว)
รวมพื้นที่ความเสียหายตำบลหลุม ทั้งหมด 3,489 ไร่

รายชื่อเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติปี 2548

หมู่ 1 ตำบลโนนศิลาเลิง กิ่งอำเภอฆ้องชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	ชื่อ-สกุล	สถานที่อยู่อาศัย			ความเสียหาย		
		เลขที่	หมู่	ตำบล	ชนิดพืช	พื้นที่ประสบ ภัย (ไร่)	พื้นที่ เสียหาย (ไร่)
1	นางคำปาย ดอกบัวผัน		1	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
2	นายคุณสินธุ์ เสนานิษฐ์		1	โนนศิลาเลิง	ข้าว	2	2
3	นางจันดี นาชัยลอง		1	โนนศิลาเลิง	ข้าว	10	10
4	นางจำเนียร นาชัยสินธุ์		1	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
5	นายจุลทะ วรรณจักร		1	โนนศิลาเลิง	ข้าว	2	2
6	นางแหม่ม ภูผาลี		1	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
7	นายถ่าย นาชัยลอง		1	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
8	นายทองดี นาชัยสินธุ์		1	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
9	นางทองใบ นาชัยลาน		1	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
10	นางทองสาย ภูวิชัย		1	โนนศิลาเลิง	ข้าว	3	3
11	นายทองสุข สีลาสิทธิ์		1	โนนศิลาเลิง	ข้าว	2	2
12	นายทองไสย นาชัยเพชร		1	โนนศิลาเลิง	ข้าว	9	9
13	นางทา ภูแลศรี		1	โนนศิลาเลิง	ข้าว	8	8
14	นางทิพย์ วงมะลัย		1	โนนศิลาเลิง	ข้าว	3	3
15	นางนวนจันทร์ นาชัยเงิน		1	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
16	นางบัวสี สินธุ์ชัย		1	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
17	นางบุญธรรม พลเดช		1	โนนศิลาเลิง	ข้าว	3	3
18	นางบุญพร้อม วงศ์มะลัย		1	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
19	นายบุญมี สุมิ		1	โนนศิลาเลิง	ข้าว	1	1
20	นางบุญร่วม ไชยอุโคตร		1	โนนศิลาเลิง	ข้าว	6	6

21	นางบุญล้ำ ชนะวงศ์		1	โนนศิลาเลิง	ข้าว	8	8
22	นางประจักษ์ นาชัยทอง		1	โนนศิลาเลิง	ข้าว	2	2
23	นายประสาท ศิราดร		1	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
24	นางพร ภูน้ำใส		1	โนนศิลาเลิง	ข้าว	4	4
25	นางพัชนี สมสาย		1	โนนศิลาเลิง	ข้าว	3	3
26	นางพัน นาชัยนาค		1	โนนศิลาเลิง	ข้าว	2	2
27	นายพิมพ์ นาชัยเงิน		1	โนนศิลาเลิง	ข้าว	35	35
28	นางเพชร ภูสงศรี		1	โนนศิลาเลิง	ข้าว	2	2
29	นางไพบุรณ์ นาแถมนาค		1	โนนศิลาเลิง	ข้าว	2	2

30	นางเมตตา กลิ่นโพธิ์		1	โนนศิลาเลิง	ข้าว	2	2
31	นางราญ นาสินสง		1	โนนศิลาเลิง	ข้าว	4	4
32	นายล้วน ภูสีสัว		1	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
33	นางละมุล สินธุชัย		1	โนนศิลาเลิง	ข้าว	2	2
34	นางลानी วงมะลัย		1	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
35	นางลี ธกรโยธิน		1	โนนศิลาเลิง	ข้าว	3	3
36	นายวิจิต นามโก		1	โนนศิลาเลิง	ข้าว	3	3
37	นายสงวนวงศ์ ภูวิชัย		1	โนนศิลาเลิง	ข้าว	2	2
38	นางสไบแพร ทาสะโก		1	โนนศิลาเลิง	ข้าว	8	8
39	นางสมนึก สินธุชัย		1	โนนศิลาเลิง	ข้าว	6	6
40	นางสมพิศ นาคศรี		1	โนนศิลาเลิง	ข้าว	3	3
41	นางสาวสมเพศ ภูน้ำใส		1	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
42	นางสมลวย คำโยธา		1	โนนศิลาเลิง	ข้าว	7	7
43	นางสมเวียน จะเลี่ยมทอง		1	โนนศิลาเลิง	ข้าว	2	2
44	นายสมม้อย นาชัยพลอย		1	โนนศิลาเลิง	ข้าว	1	1
45	นางสำรวย นาชัยนาค		1	โนนศิลาเลิง	ข้าว	4	4
46	นางสีดา อสุรา		1	โนนศิลาเลิง	ข้าว	1	1
47	นางสุปัน สินธุชัย		1	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
48	นายสุวิทย์ ภูระอิม		1	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
49	นางไสว ผิวนัน		1	โนนศิลาเลิง	ข้าว	1	1
50	นางสาวหนูเตีย ภูทองสังข์		1	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
51	นางหม่อน นาชัยเพชร		1	โนนศิลาเลิง	ข้าว	1	1
52	นางอนงค์ ภูวิชัย		1	โนนศิลาเลิง	ข้าว	2	2
53	นางอ่อนจันทร์ แสงจันทร์		1	โนนศิลาเลิง	ข้าว	8	8

54	นางอำพร ท้าวพรม		1	โนนศิลาเลิง	ข้าว	2	2
----	-----------------	--	---	-------------	------	---	---

พื้นที่ความเสียหาย หมู่ 1 ตำบลโนนศิลาเลิง กิ่งอำเภอม้องชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ รวม 249 ไร่
(นาข้าว)

รายชื่อเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติปี 2548

หมู่ 2 ตำบลโนนศิลาเลิง กิ่งอำเภอม้องชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	ชื่อ-สกุล	สถานที่อยู่อาศัย			ความเสียหาย		
		เลขที่	หมู่	ตำบล	ชนิดพืช	พื้นที่ประสบ ภัย (ไร่)	พื้นที่ เสียหาย (ไร่)
1	นางกนกวรรณ นาชัยสินธุ์		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	3	3
2	นายกัณหา ไพรินทร์		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	20	20
3	นางเกษร ภูตะวัน		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	6	6
4	นายคำ ศรีแดน		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	10	10
5	นางคำกอง นาหงส์ตย์		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	2	2
6	นางคำตา โนนศรีโคตร		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	7	7
7	นายคำปน นาชัยฤทธิ์		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	15	15
8	นางคำปุ่น นาชัยฤทธิ์		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	6	6
9	นางสาวคำผอง นาชัยฤทธิ์		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	6	6
10	นางคำพันธ์ สินธุ์ชัย		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	4	4
11	นายคำมร ภูบุญทอง		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	4	4
12	นางจวน น้อยยุพา		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	10	10
13	นางจันทร์ นาชัยสินธุ์		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	9	9
14	นายจันทร์ดา นาชัยฤทธิ์		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	10	10
15	นางสาวจำเนียร นาชัยฤทธิ์		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
16	นายฉลาด พละเดช		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	10	10
17	นางฉวี นาชัยนาค		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	3	3
18	นายเฉลิม นาชัยนาค		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	17	17
19	นางแฉล้ม นันผาด		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	4	4
20	นายชลอม ประจันท์บาล		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	2	2
21	นายชุน เสนาวงศ์		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	21	21
22	นางสาวณฤมล วรรณจักร		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	4	4
23	นางดวงสนอง นาชัยฤทธิ์		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
24	นายดี นาชัยสินธุ์		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	20	20

25	นายแดง นาชัยสินธุ์		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	10	10
26	นายเตียน นาชัยฤทธิ์		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	11	11
27	นางถาวร นาชัยพลอย		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
28	นายทวี นาชัยฤทธิ์		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
29	นางทวี บุษวรัตน์		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
30	นายทอง นาใจريب		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5

31	นายทองกาน เครือวรรณ		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	10	10
32	นางทองศรี นาชัยฤทธิ์		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	6	6
33	นางทองสา นาชัยลาน		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	6	6
34	นายทองใส พานพัต		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	4	4
35	นางนคร นาชัยฤทธิ์		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	3	3
36	นางบังอร นาชัยพลอย		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
37	นางบัวจันทร์ ตาวะศรี		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
38	นางบุญกอง กันยาสนธิ์		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	3	3
39	นายบุญเคน นาชัยนาค		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	12	12
40	นายบุญมา ไกรสร		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
41	นางบุญมา นันผาด		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	4	4
42	นางบุญมา วรรณจักร		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
43	นางบุญล้อม สามข่านิล		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	2	2
44	นายบุญศรี นันผาด		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	10	10
45	นายบุญโฮม สินธุ์ชัย		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	16	16
46	นายประกอบ พลเดช		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	13	13
47	นางประครอง นันผาด		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	18	18
48	นางประดิษฐ์ นาชัยลาน		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	10	10
49	นางประนอม นาชัยฤทธิ์		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
50	นางประมวล นาชัยเริ่ม		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	7	7
51	นายประมูล นาชัยเริ่ม		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
52	นางประยูร นาชัยสินธุ์		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	10	10
53	นายปรีดี ปรีอารมณ		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	6	6
54	นางปัตถมมา วรรณชัย		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	4	4
55	นายพร สินธุ์ชัย		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	4	4
56	นางพิกุล นามบุรินทร์		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	8	8
57	นางพิสมัย นาชัยสินธุ์		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	20	20

58	นายไพ นาชัยรอง		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	7	7
59	นายไพบูรณ์ ภูวิชัย		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	6	6
60	นายไพรัตน์ ภูสาไสย		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
61	นายไพรัตน์ วรรณจักร		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	6	6
62	นางไพวรรณ นาชัยเริ่ม		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5

63	นางมณี กุระอิม		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
64	นางมลัย นาชัยฤทธิ์		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
65	นางมีเสน่ห์ นรไสย		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
66	นางระเบียบ สีทอง		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	2	2
67	นางรุ่งลาวัลย์ อสุรา		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
68	นางลุน นาชัยเงิน		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
69	นางลุน ภูคงน้ำ		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	3	3
70	นางวันเพ็ญ สงวนรัตน์		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
71	นายวิเชียร นาชัยสินธุ์		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	6	6
72	นายวิรุฬ วรรณจักร		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	4	4
73	นายศรีนวน มะละสาร		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	20	20
74	นายสงบ เศษสม		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	4	4
75	นางสาวสง่า นาชัยฤทธิ์		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	4	4
76	นางสมพร นาชัยเพิ่ม		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	10	10
77	นางสมหวัง ชัยอุโคตร		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	10	10
78	นางสวัสดิ์ นาชัยฤทธิ์		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	10	10
79	นายสี ภูน้ำใส		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	2	2
80	นางสาวสุกัญญา ตาอะศรี		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	10	10
81	นางไสว กมลไทย		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
82	นางหนูมัน พัสตร		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	4	4
83	นางเหมือน นาชัยฤทธิ์		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	6	6
84	นางอรุณณี สินธุชัย		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
85	นายอ่อนจันทร์ ภูคำมี		2	โนนศิลาเลิง	ข้าว	8	8

พื้นที่ความเสียหาย หมู่ 2 ตำบลโนนศิลาเลิง กิ่งอำเภอมัญขัย จังหวัดกาฬสินธุ์ รวม 622 ไร่
(นาข้าว)

รายชื่อเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติปี 2548

หมู่ 3 ตำบลโนนศิลาเลิง กิ่งอำเภอน้องชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	ชื่อ-สกุล	สถานที่อยู่อาศัย			ความเสียหาย		
		เลขที่	หมู่	ตำบล	ชนิดพืช	พื้นที่ประสบ ภัย (ไร่)	พื้นที่ เสียหาย (ไร่)
1	นางคำศรี อสุรา		3	โนนศิลาเลิง	ข้าว	4	4
2	นางเคน วิชาชัย		3	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
3	นายจรรยา ภูวิชัย		3	โนนศิลาเลิง	ข้าว	6	6
4	นางทองการ ทองแลบ		3	โนนศิลาเลิง	ข้าว	4	4
5	นางทองใบ ภูล้ำแก้ว		3	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
6	นางน้อย ภาณุรักษ์		3	โนนศิลาเลิง	ข้าว	3	3
7	นายน้อย หวังแผงกลาง		3	โนนศิลาเลิง	ข้าว	4	4
8	นางบัวผัน มูลเอก		3	โนนศิลาเลิง	ข้าว	6	6
9	นายบุญมา ตันกันยา		3	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
10	นายพุทรา นาล้ำพลอย		3	โนนศิลาเลิง	ข้าว	2	2
11	นางสมพิศ ภาณุรักษ์		3	โนนศิลาเลิง	ข้าว	3	3
12	นางสังวาล มั่นคง		3	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
13	นายเสาร์ มูลเอก		3	โนนศิลาเลิง	ข้าว	6	6
14	นางอมร ภูแก้วรวม		3	โนนศิลาเลิง	ข้าว	6	6

พื้นที่ความเสียหาย หมู่ 3 ตำบลโนนศิลาเลิง กิ่งอำเภอน้องชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ รวม 64 ไร่
(นาข้าว)

รายชื่อเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติปี 2548

หมู่ 4 ตำบลโนนศิลาเลิง กิ่งอำเภอน้องชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	ชื่อ-สกุล	สถานที่อยู่อาศัย			ความเสียหาย		
		เลขที่	หมู่	ตำบล	ชนิดพืช	พื้นที่ประสบ ภัย (ไร่)	พื้นที่ เสียหาย (ไร่)
1	นายเกรียงศักดิ์ กันยาสนธิ์		4	โนนศิลาเลิง	ข้าว	3	3
2	นายเขียว นาแถมทอง		4	โนนศิลาเลิง	ข้าว	6	6
3	นางเขียว สุกศรีตรี		4	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
4	นายคำฝอย ภูถ้ำแก้ว		4	โนนศิลาเลิง	ข้าว	6	6
5	นางคำพอง ภูพบบัญ		4	โนนศิลาเลิง	ข้าว	2	2

6	นางคำพัน ภูเผ่า		4	โนนศิลาเลิง	ข้าว	3	3
7	นางคำภา ภูศรีเมือง		4	โนนศิลาเลิง	ข้าว	2	2
8	นางคำหนม พวงพิลา		4	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
9	นายเจริญ ภูบรรทัด		4	โนนศิลาเลิง	ข้าว	9	9

10	นายชอบ เฉลยสุข		4	โนนศิลาเลิง	ข้าว	2	2
11	นายเดือน จำปานิล		4	โนนศิลาเลิง	ข้าว	3	3
12	นายถวัลย์ ภูดอนม่วง		4	โนนศิลาเลิง	ข้าว	2	2
13	นางทองอินทร์ สุโพธิ์พย์		4	โนนศิลาเลิง	ข้าว	3	3
14	นายบุญช่วย จำปานิล		4	โนนศิลาเลิง	ข้าว	20	20
15	นางบุญชู นาชัยสิทธิ์		4	โนนศิลาเลิง	ข้าว	2	2
16	นางบุญนาจ สุขสีตรี		4	โนนศิลาเลิง	ข้าว	9	9
17	นางบุญเพ็ง ภูสิมมา		4	โนนศิลาเลิง	ข้าว	11	11
18	นายบุญยัง อสุรา		4	โนนศิลาเลิง	ข้าว	6	6
19	นายบุญสุข วงมะลัย		4	โนนศิลาเลิง	ข้าว	15	15
20	นายประสิทธิ์ สังวร		4	โนนศิลาเลิง	ข้าว	4	4
21	นายประเสริฐ นาทงไชย		4	โนนศิลาเลิง	ข้าว	7	7
22	นายพิชาติ ถิตยประเสริฐ		4	โนนศิลาเลิง	ข้าว	20	20
23	นายเพ็ญ ศรีสุโพธิ์		4	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
24	นางลำไย ชินชาติ		4	โนนศิลาเลิง	ข้าว	2	2
25	นางวันดี แก้วคุณเมือง		4	โนนศิลาเลิง	ข้าว	10	10
26	นายสถิต ภูประสิทธิ์		4	โนนศิลาเลิง	ข้าว	3	3
27	นายสม ภูผานม		4	โนนศิลาเลิง	ข้าว	2	2
28	นายสมชาย บัวจันทร์		4	โนนศิลาเลิง	ข้าว	12	12
29	นายสมพงษ์ กันยาสนธิ์		4	โนนศิลาเลิง	ข้าว	2	2
30	นายสมมิตร กันยาสนธิ์		4	โนนศิลาเลิง	ข้าว	1	1
31	นายสมสมัย ศรีบุญลือ		4	โนนศิลาเลิง	ข้าว	31	31
32	นายสมหมาย ถิตยรัศมี		4	โนนศิลาเลิง	ข้าว	6	6
33	นายสวสด วงศ์สามารถ		4	โนนศิลาเลิง	ข้าว	7	7
34	นางสวาท วิเศษชู		4	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
35	นายสายัญ ภูโบราณ		4	โนนศิลาเลิง	ข้าว	10	10
36	นางสำเนียง ภูจิตเย็น		4	โนนศิลาเลิง	ข้าว	6	6
37	นางสำลี ภูมาสี		4	โนนศิลาเลิง	ข้าว	3	3
38	นายเสมอ กัลยาสนธิ์		4	โนนศิลาเลิง	ข้าว	3	3

39	นางแสง ภาณุรักษ์		4	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
40	นางโสภา สินธุชัย		4	โนนศิลาเลิง	ข้าว	9	9
41	นางไหม นางสวัสดิ์		4	โนนศิลาเลิง	ข้าว	3	3

พื้นที่ความเสียหาย หมู่ 4 ตำบลโนนศิลาเลิง กิ่งอำเภอม้องชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ รวม 270 ไร่
(นาข้าว)

รายชื่อเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติปี 2548

หมู่ 5 ตำบลโนนศิลาเลิง กิ่งอำเภอม้องชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	ชื่อ-สกุล	สถานที่อยู่อาศัย			ความเสียหาย		
		เลขที่	หมู่	ตำบล	ชนิดพืช	พื้นที่ประสบ ภัย (ไร่)	พื้นที่ เสียหาย (ไร่)
1	นายแก้ว สุโพธิ์พย์		5	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
2	นางจันเพ็ญ เขียวผาบ		5	โนนศิลาเลิง	ข้าว	3	3
3	นายชาญชัย ก้อนวิมล		5	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
4	นายทวี นาถมนาค		5	โนนศิลาเลิง	ข้าว	2	2
5	นายทองดาว จำปานิล		5	โนนศิลาเลิง	ข้าว	4	4
6	นายทองดาว นาชัยเพชร		5	โนนศิลาเลิง	ข้าว	4	4
7	นางบุญน้อย สีจำปา		5	โนนศิลาเลิง	ข้าว	7	7
8	นายประดิษฐ์ ชราศรี		5	โนนศิลาเลิง	ข้าว	18	18
9	นายประภาศ กำจร		5	โนนศิลาเลิง	ข้าว	7	7
10	นายพงษ์ศักดิ์ นาชัยเพชร		5	โนนศิลาเลิง	ข้าว	7	7
11	นายมานพ นาชัยเพชร		5	โนนศิลาเลิง	ข้าว	2	2
12	นางราตรี ข้าวกลาง		5	โนนศิลาเลิง	ข้าว	9	9
13	นางรุ่งรารวณ ภูศรีเมือง		5	โนนศิลาเลิง	ข้าว	3	3
14	นางลับ นานูนเรือน		5	โนนศิลาเลิง	ข้าว	2	2
15	นางสาวศิรินันท์ ไชยมาตร		5	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
16	นายสมจิตร ภูบุญลาบ		5	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
17	นางสังข์ ภูผารส		5	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
18	นายโสวัณ นางไชย		5	โนนศิลาเลิง	ข้าว	3	3
19	นายหนูกร ภูผานม		5	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
20	นางหนูเตียง สีจำปา		5	โนนศิลาเลิง	ข้าว	6	6
21	นายอารมณณ์ นางสวัสดิ์		5	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5

พื้นที่ความเสียหาย หมู่ 5 ตำบลโนนศิลาเลิง กิ่งอำเภอน้องชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ รวม 112 ไร่
(นาข้าว)

รายชื่อเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติปี 2548

หมู่ 7 ตำบลโนนศิลาเลิง กิ่งอำเภอน้องชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	ชื่อ-สกุล	สถานที่อยู่อาศัย			ความเสียหาย		
		เลขที่	หมู่	ตำบล	ชนิดพืช	พื้นที่ประสบ ภัย (ไร่)	พื้นที่ เสียหาย (ไร่)
1	นายกาย วรรณจักร		7	โนนศิลาเลิง	ข้าว	11	11
2	นายกิจสำเนียง ยมศรีแดน		7	โนนศิลาเลิง	ข้าว	2	2
3	นางเกิด นาชัยนาค		7	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
4	นางคำมร นาชัยนาค		7	โนนศิลาเลิง	ข้าว	2	2
5	นางเคน นาชัยเวียง		7	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
6	นางเคน แสงจันทร์		7	โนนศิลาเลิง	ข้าว	10	10
7	นายจรัส ศรีเขียว		7	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
8	นายเจริญ ภูวิชัย		7	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
9	นายชาย วงศ์มะลัย		7	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
10	นางดอกไม้ นาชัยเวียง		7	โนนศิลาเลิง	ข้าว	1	1
11	นางทองจันทร์ นาชัยฤทธิ์		7	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
12	นายทองศรี นาชัยนาค		7	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
13	นางทองสา นาทองบ่อ		7	โนนศิลาเลิง	ข้าว	2	2
14	นางทองอยู่ แจ่มจันทร์		7	โนนศิลาเลิง	ข้าว	2	2
15	นายนวน ภูขำนิ		7	โนนศิลาเลิง	ข้าว	1	1
16	นางน้อย ภูแลศรี		7	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
17	นายบัวไร พลเดช		7	โนนศิลาเลิง	ข้าว	4	4
18	นางบุญเทียม บุญมีทา		7	โนนศิลาเลิง	ข้าว	3	3
19	นางบุญมี แก้วปัญญา		7	โนนศิลาเลิง	ข้าว	20	20
20	นางประครอง เครือวัลย์		7	โนนศิลาเลิง	ข้าว	8	8
21	นางประครอง พลเดช		7	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
22	นางประสพ สีสุมาตย์		7	โนนศิลาเลิง	ข้าว	9	9
23	นางประสพ อนุไพ		7	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
24	นางปริญญา คูหาวัล		7	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
25	นางปอย บุญมีทา		7	โนนศิลาเลิง	ข้าว	2	2

26	นางปัตทุมมา ศรีสุมาตย์		7	โนนศิลาเลิง	ข้าว	3	3
27	นายพันธ์ พลสาร		7	โนนศิลาเลิง	ข้าว	3	3
28	นางพิกุล คุณโกทา		7	โนนศิลาเลิง	ข้าว	2	2
29	นายแพง บุญมีทา		7	โนนศิลาเลิง	ข้าว	2	2
30	นางไพรัตน์ วงมะลัย		7	โนนศิลาเลิง	ข้าว	10	10

31	นางโกชน นาชัยสินธุ์		7	โนนศิลาเลิง	ข้าว	3	3
32	นางสาวมลทอง นาชัยฤทธิ์		7	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
33	นางรัตนพร ศรีสีถาน		7	โนนศิลาเลิง	ข้าว	2	2
34	นางเรณู นาชัยเริ่ม		7	โนนศิลาเลิง	ข้าว	6	6
35	นางโรจน์ ศรีเตชะ		7	โนนศิลาเลิง	ข้าว	2	2
36	นางละมัย ภูนาดีบ		7	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
37	นายวิฑารัตน์ เขาวรรักษ์		7	โนนศิลาเลิง	ข้าว	3	3
38	นายสมควร ภูสีคิ้ว		7	โนนศิลาเลิง	ข้าว	4	4
39	นายสมศักดิ์ ภูงามเงิน		7	โนนศิลาเลิง	ข้าว	2	2
40	นางสาคร นาชัยฤทธิ์		7	โนนศิลาเลิง	ข้าว	7	7
41	นางสีดา นาชัยพลอย		7	โนนศิลาเลิง	ข้าว	6	6
42	นางสุที นาชัยนาค		7	โนนศิลาเลิง	ข้าว	2	2
43	นายสุวรรณ ภูทุมมี		7	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
44	นางเสน่ห์ นาชัยเงิน		7	โนนศิลาเลิง	ข้าว	6	6
45	นางเหมือน พลเดช		7	โนนศิลาเลิง	ข้าว	6	6
46	นายอ่อนสา คำบรรจง		7	โนนศิลาเลิง	ข้าว	1	1
47	นางอำ ภูแลศรี		7	โนนศิลาเลิง	ข้าว	6	6
48	นางอำนวย ศรีลาตร		7	โนนศิลาเลิง	ข้าว	1	1
49	นางอุบล บุญวิรัตน์		7	โนนศิลาเลิง	ข้าว	7	7

พื้นที่ความเสียหาย หมู่ 7 ตำบลโนนศิลาเลิง กิ่งอำเภอม้องชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ รวม 231 ไร่
(นาข้าว)

รายชื่อเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติปี 2548

หมู่ 9 ตำบลโนนศิลาเลิง กิ่งอำเภอน้ำขุ่น จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	ชื่อ-สกุล	สถานที่อยู่อาศัย			ความเสียหาย		
		เลขที่	หมู่	ตำบล	ชนิดพืช	พื้นที่ประสบ ภัย (ไร่)	พื้นที่ เสียหาย (ไร่)
1	นางกัณหา นาชัยสินธุ์		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	2	2
2	นางคำตา นาชัยลาน		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	3	3
3	นางคำนาง กมลไทย		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	9	9
4	นางคำบุ๋ม นาชัยสินธุ์		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	3	3
5	นางคำพันธ์ ภูน้ำใส		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
6	นายคำพันธ์ ศรีแดน		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	6	6
7	นายคำสี ภูนพทอง		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	15	15
8	นายคุณ วรรณจักร		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	3	3
9	นางจันทร์เพ็ญ พลเดช		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
10	นางฉวีวรรณ นาชัยลาน		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	15	15
11	นายดี บุระสิทธิ์		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
12	นางแดง ชัยชาญ		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	1	1
13	นายถาวร ภูนพทอง		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	3	3
14	นางทองจันทร์ นาชัยฤทธิ์		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	2	2
15	นางทองนาค ภูนพทอง		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	10	10
16	นายทองใบ นาชัยเริ่ม		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	2	2
17	นางทองม้วน ภูบุญทอง		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
18	นางทองศรี เสนาวงศ์		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	3	3
19	นางทองสา เครือวรรณ		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	15	15
20	นางทองใส เครือวรรณ		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	10	10
21	นางทองอินทร์ เพียรสร้าง		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	12	12
22	นายทองอินทร์ แสนแก้ว		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	12	12
23	นางทุม เครือวรรณ		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	10	10
24	นายนคร นาชัยฤทธิ์		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
25	นางบรรลุ นาชัยฤทธิ์		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	3	3
26	นายบวร หนองคำแก้ว		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	11	11
27	นางสาวบังอร ประจิม		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	2	2
28	นางบัว นาชัยฤทธิ์		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	2	2

29	นางบัวลอย หาญนึก		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	1	1
30	นางบุญ ดอนโอราน		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5

31	นางบุญ ตาอะศรี		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	10	10
32	นางบุญมา นาชัยลาน		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	1	1
33	นายบุญมี นาชัยฤทธิ์		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	10	10
34	นางบุญมี พลเดช		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	15	15
35	นายบุญเยี่ยม นาชัยฤทธิ์		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	3	3
36	นางบุญร่วม นาชัยฤทธิ์		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	3	3
37	นางสาวบุญล้ำ วรรณจักร		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	3	3
38	นายบุญสวน นาชัยสินธุ์		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	10	10
39	นายบุญเสริม สุทิพย์		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	4	4
40	นายบุญเหลือ นาชัยนาค		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	6	6
41	นางผาง แก้วอาษา		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	10	10
42	นางพริ้ม นาชัยฤทธิ์		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	1	1
43	นางพวงเพชร โพธินาม		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	2	2
44	นายพันธ์ นันผาด		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
45	นางพันธ์ วงศ์สมศรี		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
46	นางสาวพิกุล นาชัยลาน		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	10	10
47	นางพิกุล นาชัยฤทธิ์		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
48	นางเพ็ง นาชัยฤทธิ์		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
49	นางเพชร ศรีลาดร		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	11	11
50	นายยนต์ นาชัยสินธุ์		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	10	10
51	นางรวิ์ นาชัยเริ่ม		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	2	2
52	นางวิไลย แสนแก้ว		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	10	10
53	นายสงวน เครือวรรณ		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	4	4
54	นางสงวน ภูนพทอง		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	2	2
55	นางสดใส นาชัยฤทธิ์		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
56	นายสถิตย์ ตาอะศรี		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	10	10
57	นางสมใจ พลเดช		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
58	นายสมพงษ์ นาชัยเริ่ม		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	2	2
59	นางสมพร สินธุ์ชัย		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
60	นางสมโภชน์ นาชัยฤทธิ์		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	10	10
61	นายสมลักษณ์ นาชัยลาน		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	3	3

62	นายสมศรี นาชัยฤทธิ์		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	6	6
----	---------------------	--	---	-------------	------	---	---

63	นางสาวต ภูแก้วรวม		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	4	4
64	นางสายทอง นาชัยเริ่ม		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	3	3
65	นางสุปัน นาชัยโย		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	2	2
66	นายสุวรรณ นันผาด		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	3	3
67	นางหนูปน นาชัยสินธุ์		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	3	3
68	นางหนูพน วรรณจักร		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	10	10
69	นายหมื่น เครือวรรณ		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	4	4
70	นายปลอด ชนิดนวน		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5
71	นางสาวหลิน นาชัยเริ่ม		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	3	3
72	นางอ่อน ภูเหิน		9	โนนศิลาเลิง	ข้าว	5	5

พื้นที่ความเสียหาย หมู่ 9 ตำบลโนนศิลาเลิง กิ่งอำเภอน้องชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ รวม 420 ไร่
(นาข้าว)

รวมพื้นที่ความเสียหายตำบลโนนศิลาเลิง ทั้งหมด 1,968 ไร่

รายชื่อเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติปี 2548

หมู่ 1 ตำบลกมลาไสย อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	ชื่อ-สกุล	สถานที่อยู่อาศัย			ความเสียหาย		
		เลขที่	หมู่	ตำบล	ชนิดพืช	พื้นที่ประสบ ภัย (ไร่)	พื้นที่ เสียหาย (ไร่)
1	นางคำตัน อรัญแสน		1	กมลาไสย	ข้าว	12	12
2	นายจอม นาสมบัติ		1	กมลาไสย	ข้าว	16	16
3	นายทองเสริม นิสิตา		1	กมลาไสย	ข้าว	8	8
4	นายแวง ไสยเรือง		1	กมลาไสย	ข้าว	9	9

พื้นที่ความเสียหาย หมู่ 1 ตำบลกมลาไสย อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ รวม 45 ไร่ (นาข้าว)

รายชื่อเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติปี 2548

หมู่ 2 ตำบลกมลาไสย อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	ชื่อ-สกุล	สถานที่อยู่อาศัย			ความเสียหาย		
		เลขที่	หมู่	ตำบล	ชนิดพืช	พื้นที่ประสบ ภัย (ไร่)	พื้นที่ เสียหาย (ไร่)
1	นางแก้ว เครือวรรณ		2	กมลาไสย	ข้าว	4	4
2	นางขบวน เนตรรักษ์		2	กมลาไสย	ข้าว	15	15
3	นางคำค่อง กุลเกษตร		2	กมลาไสย	ข้าว	20	20
4	นางเคี่ยม นาชัยฤทธิ์		2	กมลาไสย	ข้าว	7	7
5	นางจันทร์ นาชัยลาน		2	กมลาไสย	ข้าว	2.50	2.50
6	นางจินดา ดอนโสธร		2	กมลาไสย	ข้าว	7	7
7	นางจิ้น แสงนิตร		2	กมลาไสย	ข้าว	10	10
8	นายใจ นาโคกทม		2	กมลาไสย	ข้าว	20	20
9	นางใจคอง อังคะแสน		2	กมลาไสย	ข้าว	12	12
10	นายเฉลิม รัตนสีหา		2	กมลาไสย	ข้าว	5	5
11	นายต๋อย นาชัยฤทธิ์		2	กมลาไสย	ข้าว	3	3
12	นายถวิล เหล่าลุ่มพุก		2	กมลาไสย	ข้าว	8	8
13	นางทอง ภูมิประหมั่น		2	กมลาไสย	ข้าว	5	5
14	นายทองใบ ภูหวล		2	กมลาไสย	ข้าว	3	3
15	นายทองสมุทร เหล่าลุ่มพุก		2	กมลาไสย	ข้าว	3	3
16	นางทองไสย อาจบรรจง		2	กมลาไสย	ข้าว	3	3
17	นายเทิดศักดิ์ สมสาย		2	กมลาไสย	ข้าว	3	3
18	นางนาง ไพรินทร์		2	กมลาไสย	ข้าว	5	5
19	นายบุญมี โขลา		2	กมลาไสย	ข้าว	2	2
20	นางบุญศรี สมสาย		2	กมลาไสย	ข้าว	10	10
21	นายบุญสิทธิ์ นาถ้ำพลอย		2	กมลาไสย	ข้าว	3	3
22	นายบุญหนา สีจำปา		2	กมลาไสย	ข้าว	9	9
23	นางบุญเฮื่อง วรรณจักร		2	กมลาไสย	ข้าว	10	10
24	นางประกอบ การบรรพ์		2	กมลาไสย	ข้าว	5	5
25	นางประไพ นาชัยโชติ		2	กมลาไสย	ข้าว	7	7
26	นางประมวล นาชัยโชติ		2	กมลาไสย	ข้าว	12	12
27	นายปรีดี ไพรินทร์		2	กมลาไสย	ข้าว	15	15
28	นายพรมมา ไพรินทร์		2	กมลาไสย	ข้าว	14	14

29	นายพัฒนา นาชัยเวียง		2	กมลาไสย	ข้าว	10	10
30	นางสาวไพรวรรณ ปรีเวียง		2	กมลาไสย	ข้าว	6	6

31	นางมะลิวัลย์ มัชฌิโม		2	กมลาไสย	ข้าว	10	10
32	นายยศ วรณจักร		2	กมลาไสย	ข้าว	10	10
33	นางสาวรัฐจวน นาชัยเวียง		2	กมลาไสย	ข้าว	7	7
34	นางรัฐจวน หารัฐรัตน์		2	กมลาไสย	ข้าว	8	8
35	นางลำพวน ปรีวิไล		2	กมลาไสย	ข้าว	9	9
36	นางลำไย ไทยหมู		2	กมลาไสย	ข้าว	14	14
37	นางวราพร นาใจริบ		2	กมลาไสย	ข้าว	10	10
38	นางวันทอง ชรากบุตร		2	กมลาไสย	ข้าว	3	3
39	นางวิรัตน์ เครือวรรณ		2	กมลาไสย	ข้าว	8	8
40	นางวิไล โพนสนิท		2	กมลาไสย	ข้าว	7	7
41	นางแววตา อังคะแสน		2	กมลาไสย	ข้าว	10	10
42	นายสนิท โมทย์ทาง		2	กมลาไสย	ข้าว	3	3
43	นายสมเกียรติ วรณจักร		2	กมลาไสย	ข้าว	12	12
44	นางสมพร ทนาศรี		2	กมลาไสย	ข้าว	15	15
45	นางสมร พันธุ์สามารณ		2	กมลาไสย	ข้าว	4	4
46	นางเสรศิริ เป้าคุลา		2	กมลาไสย	ข้าว	12	12
47	นายสังข์ จริงเพ็ชร		2	กมลาไสย	ข้าว	9	9
48	นายสำเภา โมฆหอม		2	กมลาไสย	ข้าว	2	2
49	นางสำราญ ศรีชาดำ		2	กมลาไสย	ข้าว	3	3
50	นางสุภาพร อังคะแสน		2	กมลาไสย	ข้าว	7	7
51	นางอมร อังคะแสน		2	กมลาไสย	ข้าว	6	6
52	นายอรุณ พานพัต		2	กมลาไสย	ข้าว	4	4
53	นายอุดม นาชัยเลิศ		2	กมลาไสย	ข้าว	9	9
54	นางสาวอุไรรัตน์ นาชัยเวียง		2	กมลาไสย	ข้าว	3	3

พื้นที่ความเสียหาย หมู่ 2 ตำบลกมลาไสย อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ รวม 423.50 ไร่
(นาข้าว)

รายชื่อเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติปี 2548

หมู่ 4 ตำบลกมลาไสย อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	ชื่อ-สกุล	สถานที่อยู่อาศัย			ความเสียหาย		
		เลขที่	หมู่	ตำบล	ชนิดพืช	พื้นที่ประสบ ภัย (ไร่)	พื้นที่ เสียหาย (ไร่)
1	นายโกมิน นิยมบุตร		4	กมลาไสย	ข้าว	17	17
2	นางบรรจง หาระมี		4	กมลาไสย	ข้าว	1	1
3	นางเบญจวรรณ ภูสะทาด		4	กมลาไสย	ข้าว	5	5
4	นายประกาศ ไสยบูรณ์		4	กมลาไสย	ข้าว	8.75	8.75
5	นางมवल นามเชิญ		4	กมลาไสย	ข้าว	3	3
6	นายวิชัย พรรณใส		4	กมลาไสย	ข้าว	6	6
7	นางวิไล คงมัน		4	กมลาไสย	ข้าว	2.25	2.25
8	นายสมบูรณ์ ยลวงค์		4	กมลาไสย	ข้าว	8	8
9	นางสมร ไสยโชติ		4	กมลาไสย	ข้าว	15	15
10	นางสาวอาทร จำเริญ		4	กมลาไสย	ข้าว	8	8
11	นางอุ้น ผกานวน		4	กมลาไสย	ข้าว	15	15

พื้นที่ความเสียหาย หมู่ 4 ตำบลกมลาไสย อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ รวม 89 ไร่ (นาข้าว)

รายชื่อเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติปี 2548

หมู่ 6 ตำบลกมลาไสย อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	ชื่อ-สกุล	สถานที่อยู่อาศัย			ความเสียหาย		
		เลขที่	หมู่	ตำบล	ชนิดพืช	พื้นที่ประสบ ภัย (ไร่)	พื้นที่ เสียหาย (ไร่)
1	นางจันทร์ นาชัยเพิ่ม		6	กมลาไสย	ข้าว	10	10
2	นายชรินทร์ นาสมบูรณ์		6	กมลาไสย	ข้าว	8	8
3	นายชาย นาชัยลาน		6	กมลาไสย	ข้าว	2	2
4	นางดวงจันทร์ ภูแลศรี		6	กมลาไสย	ข้าว	20	20
5	นายทองมवल ภูสีสวรรค์		6	กมลาไสย	ข้าว	1	1
6	นายทองไสย เป้าภูลา		6	กมลาไสย	ข้าว	13	13
7	นายทองหล่อ วงศ์มะลัย		6	กมลาไสย	ข้าว	14	14
8	นางบัววัน แสนแก้ว		6	กมลาไสย	ข้าว	15	15

9	นางบัวไสย นาศัยสินธุ์		6	กมลาไสย	ข้าว	43	43
10	นายบุญลั่น เครือวรรณ		6	กมลาไสย	ข้าว	10	10
11	นางประครอง ศีลาตร		6	กมลาไสย	ข้าว	10	10
12	นางประยูร ภูประสิทธิ์		6	กมลาไสย	ข้าว	26	26

13	นายพัน นาศัยฤทธิ์		6	กมลาไสย	ข้าว	11	11
14	นางพัน นาศัยลาน		6	กมลาไสย	ข้าว	2	2
15	นายพิชัย นาศัยเวียง		6	กมลาไสย	ข้าว	3	3
16	นายไพฑูรย์ นาศัยสินธุ์		6	กมลาไสย	ข้าว	40	40
17	นายไพบูรณ์ ถิตย์วิลาส		6	กมลาไสย	ข้าว	24	24
18	นางไพสาน นาถ้ำพลอย		6	กมลาไสย	ข้าว	17	17
19	นางมะลิวัลย์ คำแก้ว		6	กมลาไสย	ข้าว	14	14
20	นายวิไล ขจรฤทธิ์		6	กมลาไสย	ข้าว	7	7
21	นายวิวัฒน์ จำปาศรี		6	กมลาไสย	ข้าว	28	28
22	นายวิศิษฐ์ นาศัยฤทธิ์		6	กมลาไสย	ข้าว	26	26
23	นายสมนึก ดอนคง		6	กมลาไสย	ข้าว	7	7
24	นายสมัย พิมพ์มะสอน		6	กมลาไสย	ข้าว	13	13
25	นายสาย นาศัยลาน		6	กมลาไสย	ข้าว	10	10
26	นางสำเนียง นาศัยลาน		6	กมลาไสย	ข้าว	27	27
27	นางสุพันธ์ นาศัยเพชร		6	กมลาไสย	ข้าว	26	26

พื้นที่ความเสียหาย หมู่ 6 ตำบลกมลาไสย อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ รวม 427 ไร่ (นาข้าว)

รายชื่อเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติปี 2548

หมู่ 7 ตำบลกมลาไสย อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	ชื่อ-สกุล	สถานที่อยู่อาศัย			ความเสียหาย		
		เลขที่	หมู่	ตำบล	ชนิดพืช	พื้นที่ประสบภัย (ไร่)	พื้นที่เสียหาย (ไร่)
1	นางแก้ว กุดนาค		7	กมลาไสย	ข้าว	4	4
2	นายแก้ว ไสยโชติ		7	กมลาไสย	ข้าว	9	9
3	นางขวัญ สายทอง		7	กมลาไสย	ข้าว	9.75	9.75
4	นางคำทอง ผกานวล		7	กมลาไสย	ข้าว	7	7
5	นายเคน อินอ่อนโชติ		7	กมลาไสย	ข้าว	9	9

6	นายจรัญ บุญน้อย		7	กมลไสย	ข้าว	11	11
7	นายจิรณ แก้วมุลลา		7	กมลไสย	ข้าว	19	19
8	นางสาวฉวีวรรณ โนนศักดิ์		7	กมลไสย	ข้าว	6	6
9	นางทองนาค กมลคร		7	กมลไสย	ข้าว	11	11
10	นางทองปลิว ผาจง		7	กมลไสย	ข้าว	4	4

11	นางนงลักษณ์ เวียงกมล		7	กมลไสย	ข้าว	6	6
12	นายบง ภูมิเงิน		7	กมลไสย	ข้าว	10	10
13	นายบุญจันทร์ บุญน้อย		7	กมลไสย	ข้าว	10	10
14	นายบุญล้อม อาจทะนงค์		7	กมลไสย	ข้าว	6	6
15	นางบุญศรี ดอนถวิล		7	กมลไสย	ข้าว	10	10
16	นางสาวประยวาล ภูตะลุน		7	กมลไสย	ข้าว	9	9
17	นางประนอม กุดแถลง		7	กมลไสย	ข้าว	9	9
18	นายประเวช สิทธิจันทร์		7	กมลไสย	ข้าว	7	7
19	นายปรีชัย นาแฉล้ม		7	กมลไสย	ข้าว	20	20
20	นายพัค คำสมจิตร		7	กมลไสย	ข้าว	22	22
21	นางพิทยา กุดถวิล		7	กมลไสย	ข้าว	14	14
22	นางพิมพ์ โนนเวียงแก		7	กมลไสย	ข้าว	6	6
23	นางเมือง วิเชียรชอย		7	กมลไสย	ข้าว	10	10
24	นางระเบียบ กุดถวิล		7	กมลไสย	ข้าว	8	8
25	นางลำบล นาชัยเวียง		7	กมลไสย	ข้าว	14	14
26	นายวิจิตร กุดแถลง		7	กมลไสย	ข้าว	7	7
27	นายเวทย์ อุดมจันทร์		7	กมลไสย	ข้าว	23	23
28	นายสม นาชัยเวียง		7	กมลไสย	ข้าว	7	7
29	นางสมพร กัลยาสนธิ์		7	กมลไสย	ข้าว	2	2
30	นายสมพร อาจทะนงค์		7	กมลไสย	ข้าว	9	9
31	นางสมพิศ อระหันตา		7	กมลไสย	ข้าว	10	10
32	นางสมมัคร นาคศรี		7	กมลไสย	ข้าว	12	12
33	นายสาย ทุมมา		7	กมลไสย	ข้าว	10	10
34	นางสายสม ผลเรือง		7	กมลไสย	ข้าว	4	4
35	นายสุต น้อยจันทร์		7	กมลไสย	ข้าว	19	19
36	นางหนูเคลือม ภูสีลา		7	กมลไสย	ข้าว	21	21
37	นางอ่อนจันทร์ เครือแวงมล		7	กมลไสย	ข้าว	6	6
38	นายอุดม สรรพลุน		7	กมลไสย	ข้าว	10	10

พื้นที่ความเสียหาย หมู่ 7 ตำบลกมลาไสย อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ รวม 390.75 ไร่
(นาข้าว)

รายชื่อเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติปี 2548

หมู่ 8 ตำบลกมลาไสย อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	ชื่อ-สกุล	สถานที่อยู่อาศัย			ความเสียหาย		
		เลขที่	หมู่	ตำบล	ชนิดพืช	พื้นที่ประสบ ภัย (ไร่)	พื้นที่ เสียหาย (ไร่)
1	นายจรรยา ภูมิประหมั่น		8	กมลาไสย	ข้าว	10	10
2	นางทองดี ดาแพงน้อย		8	กมลาไสย	ข้าว	17	17
3	นางบุญ นาชัยโชติ		8	กมลาไสย	ข้าว	4	4
4	นายบุญมี ดอนเมือง		8	กมลาไสย	ข้าว	6	6
5	นางบุญสี ถิ่นจำนง		8	กมลาไสย	ข้าว	6	6
6	นางประครอง ดอนกระสินธุ์		8	กมลาไสย	ข้าว	3	3
7	นายพรม ดอนคง		8	กมลาไสย	ข้าว	4	4
8	นางวันดี ภูมิประหมั่น		8	กมลาไสย	ข้าว	3	3
9	นายวิชาญ ภูมิประหมั่น		8	กมลาไสย	ข้าว	4	4
10	นางสมนึก ทองภู		8	กมลาไสย	ข้าว	11	11
11	นายสมนึก ภูมิประหมั่น		8	กมลาไสย	ข้าว	3	3
12	นางสมพร ป้องคำสิงห์		8	กมลาไสย	ข้าว	6	6
13	นายสุทัน นาสินเพิ่ม		8	กมลาไสย	ข้าว	4	4
14	นายหนูรักษ์ สมพงษ์		8	กมลาไสย	ข้าว	6	6
15	นางอภิญญา สินธุ์ชัย		8	กมลาไสย	ข้าว	3	3
16	นางอุดมรักษ์ สำราญบุญ		8	กมลาไสย	ข้าว	3	3

พื้นที่ความเสียหาย หมู่ 8 ตำบลกมลาไสย อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ รวม 93 ไร่ (นาข้าว)

รายชื่อเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติปี 2548

หมู่ 10 ตำบลกมลาไสย อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	ชื่อ-สกุล	สถานที่อยู่อาศัย			ความเสียหาย		
		เลขที่	หมู่	ตำบล	ชนิดพืช	พื้นที่ประสบ ภัย (ไร่)	พื้นที่ เสียหาย (ไร่)

1	นายจรัส มิตะโค		10	กมลาไสย	ข้าว	14	14
---	----------------	--	----	---------	------	----	----

พื้นที่ความเสียหาย หมู่ 10 ตำบลกมลาไสย อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ รวม 14ไร่ (นาข้าว)

รายชื่อเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติปี 2548

หมู่ 11 ตำบลกมลาไสย อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	ชื่อ-สกุล	สถานที่อยู่อาศัย			ความเสียหาย		
		เลขที่	หมู่	ตำบล	ชนิดพืช	พื้นที่ประสบภัย (ไร่)	พื้นที่เสียหาย (ไร่)
1	นายฉัตรมงคล พลวิจิตร		11	กมลาไสย	ข้าว	47.25	47.25
2	นายภักดี โลตุรัตน์		11	กมลาไสย	ข้าว	7	7
3	นางรำเพย โลตุรัตน์		11	กมลาไสย	ข้าว	8	8
4	นายสุบิน เหล่าพรหม		11	กมลาไสย	ข้าว	4	4
5	นางสาวสุพร พลวิจิตร		11	กมลาไสย	ข้าว	15.50	15.50
6	นายเหลื่อม ไสยโอร		11	กมลาไสย	ข้าว	18	18
7	นางอรุณี สอนหนูน้อย		11	กมลาไสย	ข้าว	10	10

พื้นที่ความเสียหาย หมู่ 11 ตำบลกมลาไสย อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ รวม 109.75 ไร่ (นาข้าว)

รายชื่อเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติปี 2548

หมู่ 12 ตำบลกมลาไสย อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	ชื่อ-สกุล	สถานที่อยู่อาศัย			ความเสียหาย		
		เลขที่	หมู่	ตำบล	ชนิดพืช	พื้นที่ประสบภัย (ไร่)	พื้นที่เสียหาย (ไร่)
1	นายกาล อักษรารษา		12	กมลาไสย	ข้าว	14	14
2	นายเกษม สุขบรม		12	กมลาไสย	ข้าว	7	7
3	นายเขียน เหล่าพรหม		12	กมลาไสย	ข้าว	3	3
4	นายคำบุ พินิจจิตร		12	กมลาไสย	ข้าว	21	21
5	นายคุณ ศรีสว่าง		12	กมลาไสย	ข้าว	8	8
6	นางจันทร์ ไชยการ		12	กมลาไสย	ข้าว	10	10
7	นายจุม ชันตชัย		12	กมลาไสย	ข้าว	5	5
8	นางสาวชนิดดา อักษรารษา		12	กมลาไสย	ข้าว	15	15

9	นายถาวร อาทนต์		12	กมลไสย	ข้าว	13	13
10	นางทองจันทร์ ชวนชัยสิทธิ์		12	กมลไสย	ข้าว	8.25	8.25
11	นายทองดี กล้าขยัน		12	กมลไสย	ข้าว	10	10
12	นายทองม้วน อรุณ		12	กมลไสย	ข้าว	10	10
13	นายบรรจง จำปาตง		12	กมลไสย	ข้าว	25	25
14	นางบุญถม ไสยโชติ		12	กมลไสย	ข้าว	13	13
15	นางบุญศรี ทหาร		12	กมลไสย	ข้าว	4	4
16	นายบุญ ไสยโชติ		12	กมลไสย	ข้าว	20	20

17	นางประยงค์ เหล่าพรหม		12	กมลไสย	ข้าว	3	3
18	นายประสพ นาวิชัย		12	กมลไสย	ข้าว	25	25
19	นายพันธ์ุ นาสินพูล		12	กมลไสย	ข้าว	10	10
20	นายพิศ คร่ำดี		12	กมลไสย	ข้าว	10	10
21	นายเพชร พินิจจิตร		12	กมลไสย	ข้าว	25	25
22	นายไพรัตน์ สายทอง		12	กมลไสย	ข้าว	6	6
23	นางละมุล อุดรจรัส		12	กมลไสย	ข้าว	5	5
24	นายวิรัตน์ กาลเย็น		12	กมลไสย	ข้าว	10	10
25	นายวีระศักดิ์ จันทรเพชร		12	กมลไสย	ข้าว	43	43
26	นายวีระศักดิ์ นาคมทอง		12	กมลไสย	ข้าว	25	25
27	นายวีร แยมศรี		12	กมลไสย	ข้าว	15	15
28	นายศรีเดช พินิจจิตร		12	กมลไสย	ข้าว	6	6
29	นางศรีทัศน์ ไสยโชติ		12	กมลไสย	ข้าว	32	32
30	นางสง่า มุลรัตน์		12	กมลไสย	ข้าว	13	13
31	นายสมนึก หนองโยธา		12	กมลไสย	ข้าว	20	20
32	นางสมพร โพนยงค์		12	กมลไสย	ข้าว	6	6
33	นางสาวสมยศ บุรารมย์		12	กมลไสย	ข้าว	10	10
34	นายสมัย หนองโยธา		12	กมลไสย	ข้าว	22	22
35	นายสอน พินิจจิตร		12	กมลไสย	ข้าว	17	17
36	นางสาคร จันทรเพชร		12	กมลไสย	ข้าว	10	10
37	นางสำราญ มาคะมุด		12	กมลไสย	ข้าว	13	13
38	นายสำราญ ไสยกุล		12	กมลไสย	ข้าว	6	6
39	นายสี อุ่นสวาท		12	กมลไสย	ข้าว	15	15
40	นายสุพจน์ กัณห์ศักดิ์		12	กมลไสย	ข้าว	6	6
41	นางสุวิทย์ ชันเดช		12	กมลไสย	ข้าว	7	7

42	นางไสว ไสยโชติ		12	กมลาไสย	ข้าว	7.50	7.50
43	นางหนูล ชวนชัยสิทธิ์		12	กมลาไสย	ข้าว	15	15
44	นางเหมือน อุ่นสวาส		12	กมลาไสย	ข้าว	12	12
45	นายอนุ จันทรพิเชฐ		12	กมลาไสย	ข้าว	6	6
46	นางอรรณพ หันไชยเนาว์		12	กมลาไสย	ข้าว	18	18
47	นางอ่อนศรี พรหมพฤษ		12	กมลาไสย	ข้าว	7	7
48	นางสาวอุบล อรุณ		12	กมลาไสย	ข้าว	6	6

พื้นที่ความเสียหาย หมู่ 12 ตำบลกมลาไสย อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ รวม 617.75 ไร่
(นาข้าว)

รายชื่อเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติปี 2548

หมู่ 14 ตำบลกมลาไสย อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	ชื่อ-สกุล	สถานที่อยู่อาศัย			ความเสียหาย		
		เลขที่	หมู่	ตำบล	ชนิดพืช	พื้นที่ประสบ ภัย (ไร่)	พื้นที่ เสียหาย (ไร่)
1	นายชาญวิทย์ บัวหาร		14	กมลาไสย	ข้าว	12	12
2	นายเดือน ศรีมานนท์		14	กมลาไสย	ข้าว	12	12
3	นายถาวร โสรัตน์		14	กมลาไสย	ข้าว	3	3
4	นายทวี ฉายจอมพล		14	กมลาไสย	ข้าว	10	10
5	นางพัฒน์ ปรัชญาบัญญัติกุล		14	กมลาไสย	ข้าว	7	7
6	นางสาวไพฑูรย์ ฉายจอมพล		14	กมลาไสย	ข้าว	10	10
7	นางมยุรี ฟ่อนประเสริฐ		14	กมลาไสย	ข้าว	3	3
8	นางสมบุรณ์ ชันเดช		14	กมลาไสย	ข้าว	18	18
9	นายสุข คงปราง		14	กมลาไสย	ข้าว	15	15

พื้นที่ความเสียหาย หมู่ 14 ตำบลกมลาไสย อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ รวม 90 ไร่ (นาข้าว)

รายชื่อเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติปี 2548

หมู่ 15 ตำบลกมลาไสย อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	ชื่อ-สกุล	สถานที่อยู่อาศัย			ความเสียหาย		
		เลขที่	หมู่	ตำบล	ชนิดพืช	พื้นที่ประสบ ภัย (ไร่)	พื้นที่ เสียหาย (ไร่)

1	นางกองศรี ศรีพงษ์พันธ์		15	กมลาไสย	ข้าว	22	22
2	นายเขียน สุนทรไชย		15	กมลาไสย	ข้าว	7	7
3	นายจรัส นาชัยเพิ่ม		15	กมลาไสย	ข้าว	11	11
4	นางจิงกร ศรีไชย		15	กมลาไสย	ข้าว	16	16
5	นางจรรุวรรณ ชมวงทิพย์		15	กมลาไสย	ข้าว	10	10
6	นายชู ไสยประกรณ์		15	กมลาไสย	ข้าว	15	15
7	นายชูชัย ทองอุดม		15	กมลาไสย	ข้าว	30	30
8	นายนิคม ภูนาคพันธ์		15	กมลาไสย	ข้าว	8	8
9	นางบังอร ชรakahมุด		15	กมลาไสย	ข้าว	16	16
10	นายบานเย็น สุนทรไชย		15	กมลาไสย	ข้าว	7	7
11	นายบุญมี ไสยบูรณ์		15	กมลาไสย	ข้าว	9	9
12	นายประณีต โพนไสว		15	กมลาไสย	ข้าว	5	5

13	นางผึ้ง พันธุ์ศิริ		15	กมลาไสย	ข้าว	8	8
14	นางพรมมา มุกิตา		15	กมลาไสย	ข้าว	14	14
15	นางพิสมัย จันทรประโคน		15	กมลาไสย	ข้าว	21	21
16	นายไพบูลย์ ภูนาคพันธ์		15	กมลาไสย	ข้าว	30	30
17	นางอนงค์ บุตรสมบัติ		15	กมลาไสย	ข้าว	12	12
18	นายโฮม นาแฉล้ม		15	กมลาไสย	ข้าว	11	11

พื้นที่ความเสียหาย หมู่ 15 ตำบลกมลาไสย อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ รวม 252 ไร่ (นาข้าว)

รายชื่อเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติปี 2548

หมู่ 16 ตำบลกมลาไสย อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	ชื่อ-สกุล	สถานที่อยู่อาศัย			ความเสียหาย		
		เลขที่	หมู่	ตำบล	ชนิดพืช	พื้นที่ประสบภัย (ไร่)	พื้นที่เสียหาย (ไร่)
1	นางลำไย เครือวรรณ		16	กมลาไสย	ข้าว	2	2
2	นางกาญจนา ภูสีเขียว		16	กมลาไสย	ข้าว	6	6
3	นางขวัญใจ เป้าจันทาร		16	กมลาไสย	ข้าว	5	5
4	นางเข็มทอง ถิตยวิลาส		16	กมลาไสย	ข้าว	12	12
5	นางเข็มพร ภูดินแดน		16	กมลาไสย	ข้าว	5	5
6	นายจวน นาจันทร์ทอง		16	กมลาไสย	ข้าว	7	7

7	นางเฉลิม นาชัยเวียง		16	กมลาลัย	ข้าว	18	18
8	นายด้วง พาโคกทม		16	กมลาลัย	ข้าว	64	64
9	นายเด่น รัตนสีหา		16	กมลาลัย	ข้าว	15	15
10	นายเต้า โพนสิงห์		16	กมลาลัย	ข้าว	6.75	6.75
11	นางสาวทองพูล วรรณจักร		16	กมลาลัย	ข้าว	9	9
12	นายทอน นาชัยโชติ		16	กมลาลัย	ข้าว	4	4
13	นายทะนงศักดิ์ ภูประสิทธิ์		16	กมลาลัย	ข้าว	7	7
14	นางนารี เวียงกมล		16	กมลาลัย	ข้าว	8	8
15	นางนุกูล แสนดำ		16	กมลาลัย	ข้าว	3	3
16	นายบุญจันทร์ พาโคกทม		16	กมลาลัย	ข้าว	13	13
17	นายประครอง โมทย์ทาง		16	กมลาลัย	ข้าว	7	7
18	นางประนอม บุญราศรี		16	กมลาลัย	ข้าว	4	4
19	นายประภาส เครือวรรณ		16	กมลาลัย	ข้าว	9	9

20	นายประยุทธ์ โพนสิงห์		16	กมลาลัย	ข้าว	2	2
21	นายประสิทธิ์ นาชัยสินธุ์		16	กมลาลัย	ข้าว	5	5
22	นายพรมมา ไพรินทร์		16	กมลาลัย	ข้าว	14	14
23	นางพิลา บุตรพุด		16	กมลาลัย	ข้าว	4	4
24	นางสาวเพชร โพนสิงห์		16	กมลาลัย	ข้าว	1.25	1.25
25	นายไพฑูรย์ วรรณจักร		16	กมลาลัย	ข้าว	3	3
26	นายมณี บรรพต		16	กมลาลัย	ข้าว	4	4
27	นางมะลย์ สาขา		16	กมลาลัย	ข้าว	3	3
28	นางมะลิวัลย์ โพนสิงห์		16	กมลาลัย	ข้าว	4	4
29	นางมี ปรีเลี่ยม		16	กมลาลัย	ข้าว	3	3
30	นางยุภาพันท์ เพ็ญนาดี		16	กมลาลัย	ข้าว	6	6
31	นางโยธิน เครือวรรณ		16	กมลาลัย	ข้าว	6	6
32	นางรีน พาโคกทม		16	กมลาลัย	ข้าว	10	10
33	นางรุจี หรรษา		16	กมลาลัย	ข้าว	3	3
34	นางละมัย ต้องสู้		16	กมลาลัย	ข้าว	5	5
35	นางลำพวน นาชัยสินธุ์		16	กมลาลัย	ข้าว	13	13
36	นางสาววิจิตตา นาชัยโชติ		16	กมลาลัย	ข้าว	17	17
37	นายวิชัย นาชัยเวียง		16	กมลาลัย	ข้าว	7	7
38	นางวิเชียร สุภาณี		16	กมลาลัย	ข้าว	11	11
39	นายสงกรานต์ วรรณจักร		16	กมลาลัย	ข้าว	10	10

40	นางสนธิ์ เนื่องดำ		16	กมลาไสย	ข้าว	3	3
41	นายสมคิด นาชัยเพิ่ม		16	กมลาไสย	ข้าว	10	10
42	นายสมจิตร เครือวรรณ		16	กมลาไสย	ข้าว	4	4
43	นางสมจิตร โนนอัญญ		16	กมลาไสย	ข้าว	9	9
44	นายสมเพศ กุดสาจารย์		16	กมลาไสย	ข้าว	7	7
45	นางสวัสดิ์ วรรณจักร		16	กมลาไสย	ข้าว	14	14
46	นายสว่าง เครือวรรณ		16	กมลาไสย	ข้าว	11	11
47	นางสวาท โพนยงค์		16	กมลาไสย	ข้าว	8	8
48	นายสวาสดี นาชัยโชติ		16	กมลาไสย	ข้าว	2	2
49	นายสาย นาชัยลง		16	กมลาไสย	ข้าว	3	3
50	นายสิงห์ทอง สมสาย		16	กมลาไสย	ข้าว	3	3
51	นายสิทธิชัย บรรพต		16	กมลาไสย	ข้าว	4	4

52	นายสีทา ไพรินทร์		16	กมลาไสย	ข้าว	3	3
53	นายสุบัน ถิตย์วิลาส		16	กมลาไสย	ข้าว	3	3
54	นางสาวสุพิศย์ นาชัยเพิ่ม		16	กมลาไสย	ข้าว	7	7
55	นางเสาวคนธ์ นาโคกหม		16	กมลาไสย	ข้าว	5	5
56	นางแสงจันทร์ นาชัยนาค		16	กมลาไสย	ข้าว	5	5
57	นายอนันต์ นาใจรีบ		16	กมลาไสย	ข้าว	11	11
58	นางอรพิน ไพรินทร์		16	กมลาไสย	ข้าว	4	4
59	นางอุดม ภูสมหมาย		16	กมลาไสย	ข้าว	6	6
60	นางอุทัย เครือวรรณ		16	กมลาไสย	ข้าว	2	2

พื้นที่ความเสียหาย หมู่ 16 ตำบลกมลาไสย อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ รวม 460 ไร่ (นาข้าว)

รายชื่อเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติปี 2548

หมู่ 17 ตำบลกมลาไสย อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	ชื่อ-สกุล	สถานที่อยู่อาศัย			ความเสียหาย		
		เลขที่	หมู่	ตำบล	ชนิดพืช	พื้นที่ประสบภัย (ไร่)	พื้นที่เสียหาย (ไร่)
1	นายประมูล เศษวงค์		17	กมลาไสย	ข้าว	13	13

พื้นที่ความเสียหาย หมู่ 17 ตำบลกมลาไสย อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ รวม 13 ไร่ (นาข้าว)

รายชื่อเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติปี 2548

หมู่ 18 ตำบลกมลาไสย อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	ชื่อ-สกุล	สถานที่อยู่อาศัย			ความเสียหาย		
		เลขที่	หมู่	ตำบล	ชนิดพืช	พื้นที่ประสบภัย (ไร่)	พื้นที่เสียหาย (ไร่)
1	นางคำตา พลศิริ		18	กมลาไสย	ข้าว	10	10
2	นายทองแสน ชมพล		18	กมลาไสย	ข้าว	7	7
3	นางพรรณี กุดสถิต		18	กมลาไสย	ข้าว	7	7

พื้นที่ความเสียหาย หมู่ 1 ตำบลกมลาไสย อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ รวม 24 ไร่ (นาข้าว)

รวมพื้นที่เสียหายตำบลกมลาไสยทั้งหมด 3,048.75 ไร่

สรุปภาพรวมความเสียหายเฉพาะพื้นที่ศึกษาวิจัย

อำเภอ	ตำบล	พื้นที่เสียหาย (ไร่)
เมือง	ห้วยโพธิ์	2,696
	หลุบ	3,489
กิ่ง อ.ฆ้องชัย	โนนศิลาเลิง	1,968
กมลาไสย	กมลาไสย	3,048.75
	รวม	11,201.75